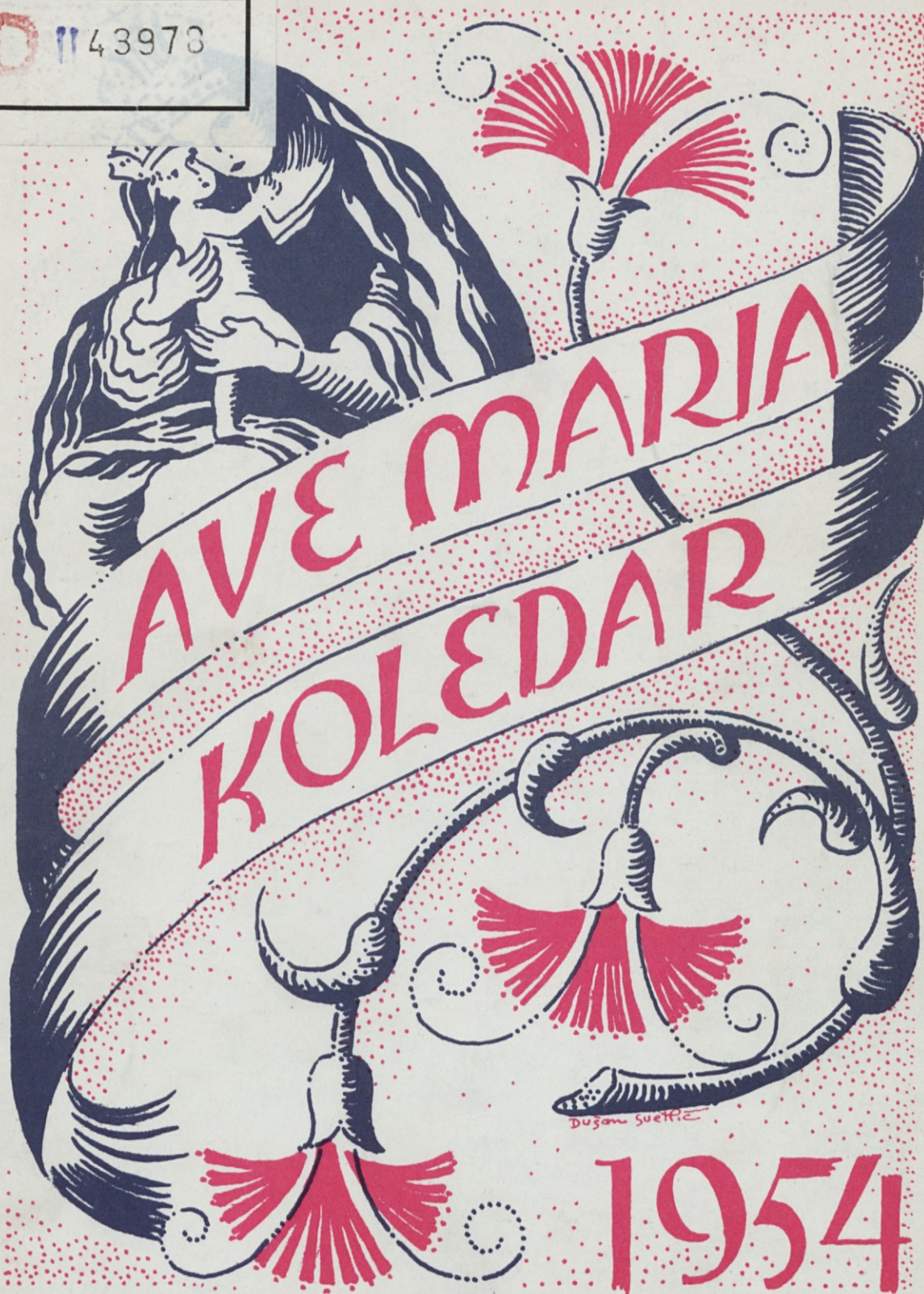

Narodna in univerzitetna knjižnica
v Ljubljani

D 43973

hau, Varim 57, Priloga

2
cvi

VSEBINA KOLEDARJA 1954:

Gregor Mali: BREZMADEŽNI, pesem, stran 2 - KOLEDARSKI DEL, stran 3 - P. Bernard OFM: V PETO DESETLETJE, stran 28 - M. Jakopič: ŠKOFU OB SEDEMDESETLETNICI, pesem, stran 33 - + Gregorij Rožman: "ZDAJ JE ČAS...", stran 35 - P. Fortunat OFM: OB JUBILEJU, stran 38 - B. Budnik: BREZMADEŽNA in MISEL NA STVARNI-KA, pesmi, stran 39 - P. Danilo OFM /priredil/: DEŽELA NAŠE LJUBE GOSPE, stran 40 - KATOLIŠKA CERKEV V USA, statistika, stran 43 - Dr. Franc Jaklič: BARAGA ZGLED DOBRODELNOSTI, stran 44 - REŠILNA ZDRAVAMARIJA, pripoveduje star misijonar, stran 54 - P. Odilo OFM: MARIJA NA SVETIH VIŠARJAH, zgodovina božje poti, stran 56 - V. Bele: VIŠARSKA PESEM, stran 77 - P. B-ič: ČRNO NA BELEM, stran 78 - NARODNI PRAZNIKI V USA, stran 81 - P. Hugo dr. Bren OFM: SVETA KLARA IN SLOVENC, stran 82 - Škof Slomšek, iz "Drobtinice l. 1850": PESEM O KOMUNISTIH, stran 91 - K. /po Bacherju/: PRIBEŽALIŠČE GREŠNIKOV, stran 92 - B. Budnik: NE ZAUPAJ SEBI, pesem, stran 93 - Jože Luskar: IZ MOJE POPOTNE TORBE, obisk Sinajske gore, stran 94 - CEKINI, pesem, stran 100 - P. Bernard OFM: ZANIMIVO SREČANJE, ob sedemdesetletnici amerikanstva p. Romana Homarja OSB, stran 101 - P. Robert OFM: ŽIVLJENJE NA PLANETIH, stran 109 - P. P. OFM /priredil/: ŽRTVE LJUBEZNI, stran 112 - PREGOVORI O JEZIKU, stran 113 - P. Odilo OFM: BARAGOVA STOLETNICA, stran 114 - LEPI USPEHI DELA ZA BARAGA, stran 119 - P. Bazilij OFM: NA CESTI 4 A, črtica, stran 122 - ZGODBICE IZ ŽIVLJENJA BREZVERCEV, robnik na strani 122 - M. Jakopič: OBA SAMA, pesem, stran 123 - Rev. J. Kopač CM: OB SPOMINIH NA BREZJE, stran 126 - MARIJO JE NOSIL, v spomin pok. Jožetu Cerarju, stran 129 - P. John OFM: ČEBELAR PRIPoveduje..., stran 130 - K.: KAKOR KDO VZAME, stran 134 - DOMINO, stran 135 - Dr. Miha Krek: RAZGLED PO SVETU, letopis, stran 136 - SLOVENSKI DUHOVNIKI V USA, naslovnik živih, umrli duhovniki, naši novomašniki, nekaj farnih novic, stran 148. —

Editors: Fr. Basil Valentin, OFM

Fr. Valerian Jenko, OFM

Business Manager:

Fr. Martin Stepanich, OFM

Address: AVE MARIA, Box 608,

Lemont, Illinois - Tel. 494

No. 11 - Vol. 41

Subscription rate: For U.S.A. and Canada \$ 2.50 - Foreign \$ 3.00 - Published once monthly - twice in October - by the Slovene Franciscan Fathers, Lemont, Illinois, in the interests of the Commissariat of the Holy Cross. - Entered as second class matter at the post office at Lemont, Illinois, under the act of March 3, 1879. Acceptance of mailing at special rate of postage provided for in section 1103, act of October 3, 1917. - Authorized July 14, 1945.

Printed by AVE MARIA PRINTERY, Lemont, Illinois

Cena Koledarja en dolar

AVE MARIA KOLEDAR 1954

*Marija,
pomagaj nam sleherni čas,
na Tebe
ozira se vsak izmed nas!
Marija,
vse k Tebi biti,
Marija,
pomagaj nam Ti!*

41. LETNIK

UREDILI IN IZDALI SLOVENSKI FRANČIŠKANI NA AMERIŠKIH BREZJAH, LEMONT, ILLINOIS

TISKARNA
AVE MARIA
LEMONT, ILL.

4 D II 43978

1143978

V DUSAH JE PRAZNIK, V SRCIH VESELJE,
 LETOS PRI TEBI, Marija, so želje.
 TI SI KOT LILIJA LEPA,
 TI SI KOT BISER ŽAREČA,
 ČISTA LJUBEZEN JE TVOJA GELEKA,
 CVETJE DEHTEČE TVOJ MILI OBRAZ.
 BOG TI DEVISKO TELO JE USTVARIL,
 Z MILOSTNO LUČJO TI DUŠO OBŽARIL:
 LILIJA BELA TE ŽE JE KRASILA,
 PREDEN VSA SVETA NA DAN SI PRIKLILA.
 BOG TE JE SINU ZA MATER IZBRAL,
 BISER NAJDRAŽJI JE V VARSTVO TI DAL.
 LUČ SI VESELJA ŽIVLJENJU PRIŽGALA,
 KLJUČ DO NEBEŠKIH

ZAKLADOV NAM DALA.
 VEČNA LEPOTA TI DUŠO OBSEVA,
 TVOJA KRASOTA BOGA RAZODEVA,
 LEPA, BREZMADEŽNA, SVETA!

NAJBOGATEJŠA NEVESTA,
 ČISTA, PREBLAGA IN ZVESTA,
 MATI SKRIVNOSTNA IN SONČNA DEVICA,
 SVETIM NAJDRAŽJA, PREDOBRA KRALJICA,
 PROSI ZA REVNE OTROKE SOLZA
 SVOJEGA SINA - BOGA!

Gregor Mali

D 446/1972

LETO 1954

... je papež Pij XII. dne 8. septembra 53. okrožnico "Bleščeča krona slave" razglasil za posebno MARIJINO LETO. V njem namreč obhajamo stoletnico slovesne proglasitve Marijinega brezmadežnega spočetja za versko resnico. Naj se v tem letu v dušah vseh kristjanov znova razplamti globoka pobožnost do Matere božje!

LETO 1954 je navadno leto. Ima torej 365 dni. Prične in konča se s petkom.

PREMAKLJIVI PRAZNIKI:

Prva predpostna nedelja /Sept./ - 14. febr.
Pepelnica - 3. marca
Velika noč - 18. aprila
Križev teden - 24., 25. in 26. maja
Vnebohod - 27. maja
Binkošti - 6. junija
Nedelja presv. Trojice - 13. junija
Telovo - 17. junija
Praznik Kristusa Kralja - 31. okt.
Prva adventna nedelja - 28. novembra

KVATRE:

I. kvatre /postne/ - 10., 12. in 13. marca
II. kvatre /binkoštni/ - 9., 11. in 12. junija
III. kvatre /jesenske/ - 15., 17. in 18. septembra
IV. kvatre /adventne/ - 15., 17. in 18. decembra

ČAS VELIKONOČNE DOLŽNOSTI: od prve postne nedelje /7. marca/ do nedelje sv. Trojice /13. junija/.

NEDELJ po razgl. Gosp. je 5, pobinkoštnih 24.

ZAPOVEDANI PRAZNIKI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIŠKIH:

NOVO LETO /1. JAN./

VNEBOHOD /27. MAJA/

VNEBOVZETJE /15. AVG./

VSI SVETI /1. NOV./

BREZM. SPOČETJE /8. DEC./

BOŽIČ /25. DEC./

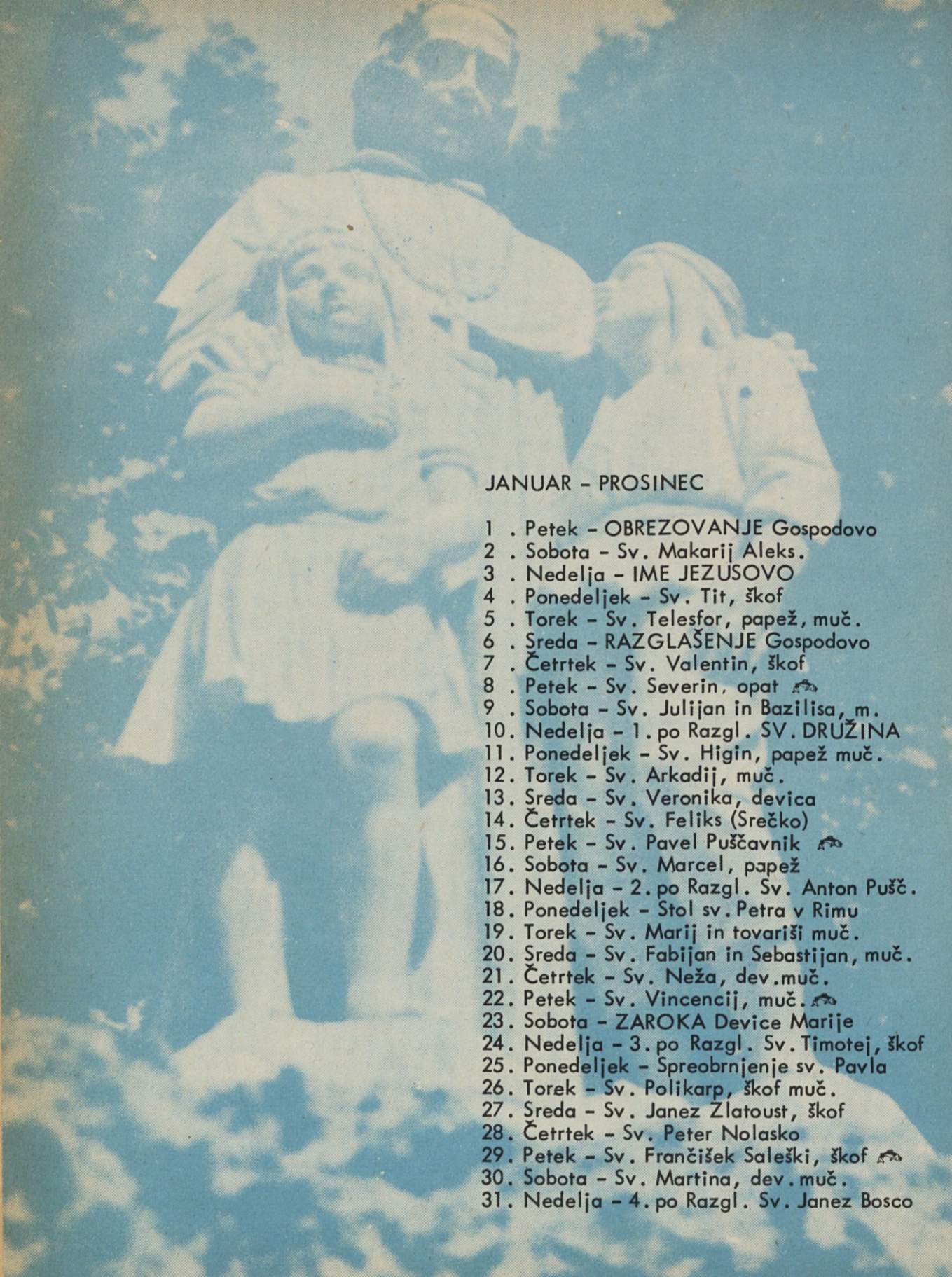

NARODNI PRAZNIKI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIŠKIH:

Novo leto - 1. januarja
Lincolnov rojstni dan - 12. febr.
Washingtonov rojstni dan - 22. febr.
Spominski dan - 30. maja
Dan neodvisnosti - 4. julija

Praznik dela - 6. septembra
Kolumbov dan - 12. oktobra
Dan premirja - 11. novembra
Zahvalni dan - 25. novembra
Božič - 25. decembra

Več o narodnih praznikih na strani 81.

JANUAR - PROSINEC

- 1 . Petek - OBREZOVANJE Gospodovo
- 2 . Sobota - Sv. Makarij Aleks.
- 3 . Nedelja - IME JEZUSOVO
- 4 . Ponedeljek - Sv. Tit, škof
- 5 . Torek - Sv. Telesfor, papež, muč.
- 6 . Sreda - RAZGLAŠENJE Gospodovo
- 7 . Četrtek - Sv. Valentin, škof
- 8 . Petek - Sv. Severin, opat
- 9 . Sobota - Sv. Julijan in Bazilisa, m.
10. Nedelja - 1. po Razgl. SV. DRUŽINA
11. Ponedeljek - Sv. Higin, papež muč.
12. Torek - Sv. Arkadij, muč.
13. Sreda - Sv. Veronika, devica
14. Četrtek - Sv. Feliks (Srečko)
15. Petek - Sv. Pavel Puščavnik
16. Sobota - Sv. Marcel, papež
17. Nedelja - 2. po Razgl. Sv. Anton Pušč.
18. Ponedeljek - Stol sv. Petra v Rimu
19. Torek - Sv. Marij in tovariši muč.
20. Sreda - Sv. Fabijan in Sebastijan, muč.
21. Četrtek - Sv. Neža, dev. muč.
22. Petek - Sv. Vincencij, muč.
23. Sobota - ZAROKA Device Marije
24. Nedelja - 3. po Razgl. Sv. Timotej, škof
25. Ponedeljek - Spreobrnjenje sv. Pavla
26. Torek - Sv. Polikarp, škof muč.
27. Sreda - Sv. Janez Zlatoust, škof
28. Četrtek - Sv. Peter Nolasko
29. Petek - Sv. Frančišek Saleški, škof
30. Sobota - Sv. Martina, dev. muč.
31. Nedelja - 4. po Razgl. Sv. Janez Bosco

EVANGELIJI:

Novo leto: Otroku je bilo dano ime Jezus /Lk 2, 21/

1. nedelja po razgl. Gospodovem: Dvanajstletni Jezus v templju /Lk 2, 42-52/
2. nedelja po razgl. Gospodovem: O ženitnini v Kani Galilejski /Jan 2, 1-11/
3. nedelja po razgl. Gospodovem: Jezus ozdravi stotnikovega hlapca /Mt 8, 1-13/
4. nedelja po razgl. Gospodovem: Jezus pomiri vihar na morju /Mt 8, 23-27/

JANUAR JE ZA AMERIŠKE SLOVENCE BARAGOV MESEC IN ZADNJA NEDELJA V MESECU BARAGOVA NEDELJA. NAJ BO BARAGOVA ZADEVA SLEHERNEMU SLOVENCU DOMA IN V SVETU RES SRČNA ZADEVA, ZA KATERO MORAMO MOLITI IN TUDI KAJ DAROVATI!

SLOVENSKI NARODNI PREGOVORI:

Če sv. Anton z dežjem prihaja, se dolgo potem zemlja napaja.
Če plohe v prosincu jamejo dreti, ženjice poleti nimajo kaj žeti.
Če Vinka sonce peče, v sode vince teče.
Prosınca gorkota, jeseni sirota.
V prosincu mrzlo da poka, bo v jeseni ajda in moka.

Mlaj:

5. januarja
Prvi krajec:
12. januarja
Polna luna:
19. januarja
Zadnji krajec:
27. januarja

FEBRUAR – SVEČAN

- 1 . Ponedeljek – Sv. Ignacij
- 2 . Torek – Očiščenje Marijino /Svečnica/
- 3 . Sreda – Sv. Blaž, škof muč.
- 4 . Četrtek – Sv. Andrej Corsini, škof
- 5 . Petek – Sv. Agata, dev. muč. 🐰
- 6 . Sobota – Sv. Doroteja, dev. muč.
- 7 . Nedelja – 5. po Razgl. Sv. Romuald, opat
- 8 . Ponedeljek – Sv. Janez od Mata
- 9 . Torek – Sv. Apolonija, dev. muč.
- 10 . Sreda – Sv. Sholastika, devica
- 11 . Četrtek – Lurška Mati božja
- 12 . Petek – Sedem sv. ustanoviteljev 🐰
- 13 . Sobota – Sv. Katarina Riči, dev.
- 14 . Nedelja – 1. predpostna – Sv. Valentin
- 15 . Ponedeljek – Sv. Favstin, muč.
- 16 . Torek – Sv. Julijana, dev. muč.
- 17 . Sreda – Beg v Egipt
- 18 . Četrtek – Sv. Simeon, škof, muč.
- 19 . Petek – Sv. Konrad, pušč. 🐰
- 20 . Sobota – Sv. Sadot in tov. muč.
- 21 . Nedelja – 2. predpostna – Sv. Irena
- 22 . Ponedeljek – Sv. Marijeta Kortonska
- 23 . Torek – Sv. Peter Damijan, c. učenik
- 24 . Sreda – Sv. Matija, apostol
- 25 . Četrtek – Sv. Valburga, devica
- 26 . Petek – Sv. Matilda, devica 🐰
- 27 . Sobota – Sv. Gabrijel od Ž.M.B.
- 28 . Nedelja – 3. predpostna – Sv. Roman

This image shows a single sheet of cream-colored paper with horizontal ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

5. nedelja po razgl. Gospodovem: Prilika o pšenici in ljuljki /Mt 13, 24-30/
1. predpostna nedelja: O delavcih v vinogradu /Mt 20, 1-16/
2. predpostna nedelja: Prilika o sejavcu in semenu /Lk 8, 4-15/
3. predpostna nedelja: Jezus ozdravi slepca /Lk 18, 31-43/

SLOVENSKI NARODNI PREGOVORI:

Če na svečnico od strehe kane prej ko od sveče,
ne bo še kmalu konec zime.

Če ptiči ujeti so tolsti, mastnati, bo dosti snega še in mraza prestatiti.
Ob svečnici mraz in sneg, kmalu bo zelen dol in breg.

Ako sneg dalje ko sedemnajst tednov leži, slaba letina sledi.

Če je svečnica topla, sončnega vremena,

- čebele bogate, dobrega plemena.

Mlaj:

3. februaria

Prvi krajec:

10. februarja

Polna luna:

17. februarja

Zadnji kraje c:

25. februaria

ZAPISKI ZA MAREC

7

24

Mlaj:

5. marca

Prvi krajec:

11. marca

Polna luna:

19. marca

Zadnji krajec:

27. marca

Kvatre:

10., 12. in 13.

marca

EVANGELIJI:

1. postna nedelja: Hudočni duh skuša Jezusa /Mt 4, 1-11/
2. postna nedelja: Jezusovo spremenjenje na gori /Mt 17, 1-9/
3. postna nedelja: Jezus izžene hudiča iz mutca /Lk 11, 14-28/
4. postna nedelja: Jezus nasiti pet tisoč mož /Jan 6, 1-15/

S POSTOM SMO ZAČELI PREMIŠLJEVATI KRISTUSOVO TRPLJENJE IN SE PRIPRAVLJATI NA KALVARIJSKO ŽALOIGRO. ZDRUŽUJMO Z JEZUSOM VSE SVOJE ŽRTVE, VZEMIMO RESNO POSTNO ZAPOVED IN Z DOBRO VOLJO, KESANJEM IN TRDNIMI SKLEPI OPRAVIMO VELIKONOČNO SPOVED!

SLOVENSKI NARODNI PREGOVORI:

Kar sušca zeleni, se rado posuši.

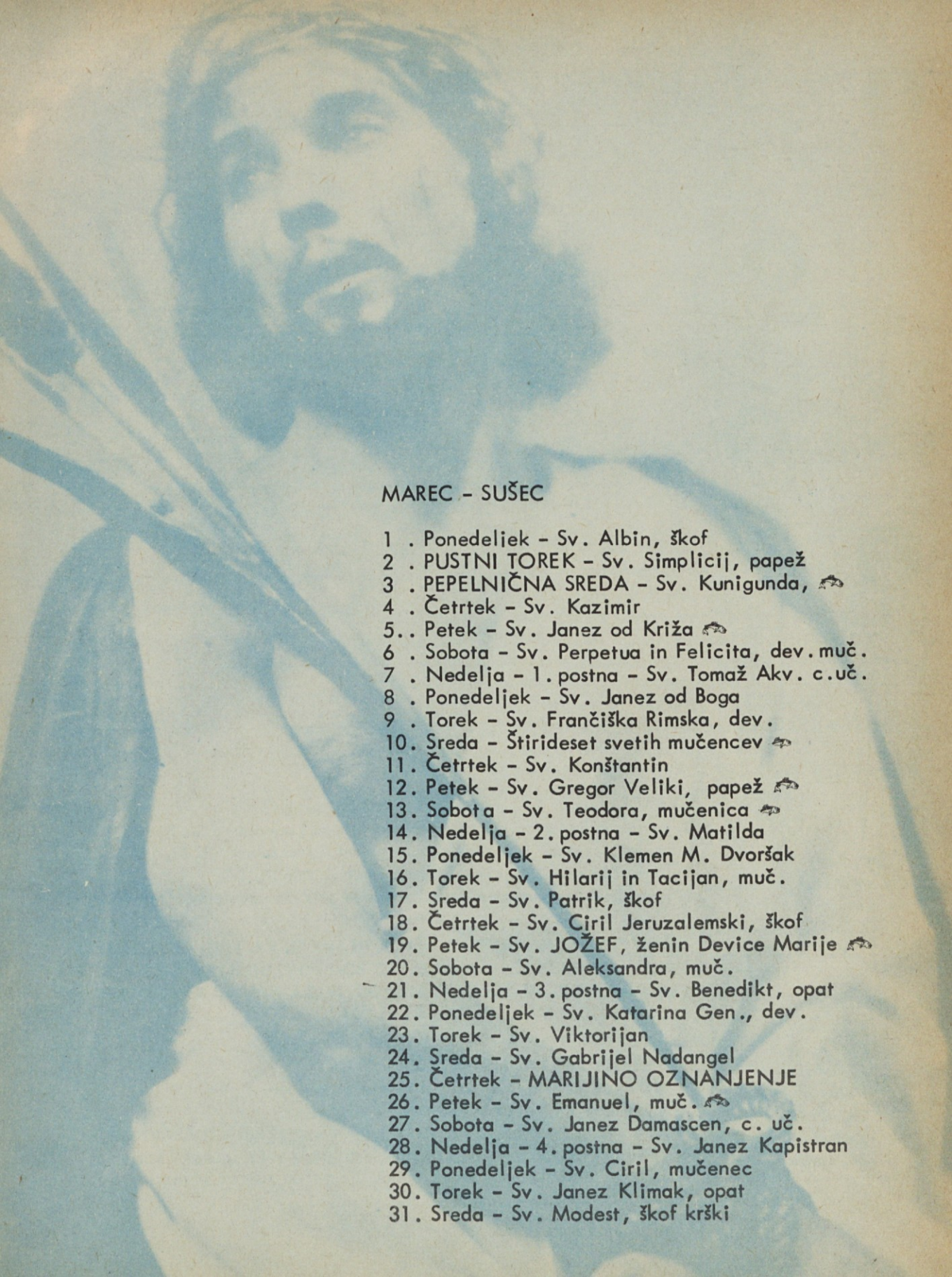
Če v sušcu more kmet orati, bo v mrzlem travnu moral počivati.

Sv. Jedert lepa - dobro letino obeta.

Če sušec vabi ovčice na paše zelene, jih mali traven spet v hleve sežene.

Če sušec grmi, lakota beži.

Sv. Jožef lep in jasen, dobre je letine prerok prijazen.

MAREC - SUŠEC

- 1 . Ponedeljek - Sv. Albin, škof
- 2 . PUSTNI TOREK - Sv. Simplicij, papež
- 3 . PEPELNIČNA SREDA - Sv. Kunigunda,
- 4 . Četrtek - Sv. Kazimir
- 5 . Petek - Sv. Janez od Križa
- 6 . Sobota - Sv. Perpetua in Felicita, dev. muč.
- 7 . Nedelja - 1. postna - Sv. Tomaž Akv. c. uč.
- 8 . Ponedeljek - Sv. Janez od Boga
- 9 . Torek - Sv. Frančiška Rimska, dev.
- 10 . Sreda - Štirideset svetih mučencev
- 11 . Četrtek - Sv. Konstantin
- 12 . Petek - Sv. Gregor Veliki, papež
- 13 . Sobota - Sv. Teodora, mučenica
- 14 . Nedelja - 2. postna - Sv. Matilda
- 15 . Ponedeljek - Sv. Klemen M. Dvoršak
- 16 . Torek - Sv. Hilarij in Tacijan, muč.
- 17 . Sreda - Sv. Patrik, škof
- 18 . Četrtek - Sv. Ciril Jeruzalemski, škof
- 19 . Petek - Sv. JOŽEF, ženin Device Marije
- 20 . Sobota - Sv. Aleksandra, muč.
- 21 . Nedelja - 3. postna - Sv. Benedikt, opat
- 22 . Ponedeljek - Sv. Katarina Gen., dev.
- 23 . Torek - Sv. Viktorijan
- 24 . Sreda - Sv. Gabrijel Nadangel
- 25 . Četrtek - MARIJINO OZNANJENJE
- 26 . Petek - Sv. Emanuel, muč.
- 27 . Sobota - Sv. Janez Damascen, c. uč.
- 28 . Nedelja - 4. postna - Sv. Janez Kapistran
- 29 . Ponedeljek - Sv. Ciril, mučenec
- 30 . Torek - Sv. Janez Klimak, opat
- 31 . Sreda - Sv. Modest, škof krški

ZAPISKI ZA APRIL

EVANGELIJI:

5. postna /tiha/ nedelja: Judje hočejo Jezusa kamenjati /Jan 8, 46-59/

6. postna /cvetna/ nedelja: Jezusov pohod v Jeruzalem /Mt 21, 1-9/

Velikonočna nedelja: Jezus vstane od mrtvih /Mt 16, 1-7/

1. povelikonočna /bela/ nedelja: Jezus se prikaže apostolom /Jan 20, 19-31/

**KRIŽ JE ZNAMENJE TRPLJENJA IN SMRTI, PA TUDI ZNAMENJE ŽIV-
LJENJA IN NAJVEČJE ZMAGE. "KO BOM POVZDIGNJEN Z ZEMLJE, BOM
VSE PRITEGNIL K SEBI!..." GOSPOD JE ZA NAS NA KRIŽU UMRL, PA
TUDI ZMAGOSLAVNO VSTAL. ALELUJA!**

Mlaj:

3. aprila

Prvi krajec:

10. aprila

Polna luna:

18. aprila

Zadnji krajec:

26. aprila

SLOVENSKI NARODNI PREGOVORI:

O svetem Juriju visoko žito, leto plodovito.

Kolikor pred svetim Markom žaba reglja,

toliko po svetem Marku počiva molkla.

Slana v aprilu je bolj nevarna kot poleti toča in suša soparna.

Če je mali traven preveč gorak, se veliki traven obrne naopak.

Dež v aprilu je res božji dar iz nebes.

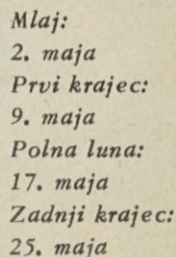

APRIL - MALI TRAVEN

- 1 . Četrtek - Sv. Hugo, škof
- 2 . Petek - Sv. Frančišek Pavelski
- 3 . Sobota - Sv. Rihard, škof
- 4 . TIHA NEDELJA - Sv. Izidor, škof c. uč.
- 5 . Ponedeljek - Sv. Vincencij Fererski
- 6 . Torek - Sv. Celestin, papež
- 7 . Sreda - Bl. Herman Jožef
- 8 . Četrtek - Sv. Albert, c. učenik
- 9 . Petek - ŽALOSTNA MATI BOŽJA
- 10 . Sobota - Sv. Apolonij, muč.
- 11 . CVETNA NEDELJA - Sv. Leon Vel. papež
- 12 . Ponedeljek - Sv. Julij, papež
- 13 . Torek - Sv. Hermenegild, mučenec
- 14 . Sreda - Sv. Justin, mučenec
- 15 . VELIKI ČETRTEK - Sv. Teodor, muč.
- 16 . VELIKI PETEK - Sv. Benedikt J. Labre
- 17 . VELIKA SOBOTA - Sv. Anicet, papež
- 18 . VELIKA NOČ - Vstajenje Gospodovo
- 19 . VELIKONOČNI PONEDELJEK - Sv. Leon, p.
- 20 . Torek - Sv. Konrad Parzamski
- 21 . Sreda - Varstvo sv. Jožefa
- 22 . Četrtek - Sv. Soter in Gaj, papeža
- 23 . Petek - Sv. Jurij, mučenec
- 24 . Sobota - Sv. Fidelis Sigmarinški, muč.
- 25 . BELA NEDELJA - Sv. Marko, evangelist
- 26 . Ponedeljek - Sv. Klet in Marcelin, papeža
- 27 . Torek - Sv. Peter Kanizij
- 28 . Sreda - Sv. Pavel od Križa
- 29 . Četrtek - Sv. Peter, muč.
- 30 . Petek - Sv. Katarina Sienska, dev.

MAJ - VELIKI TRAVEN

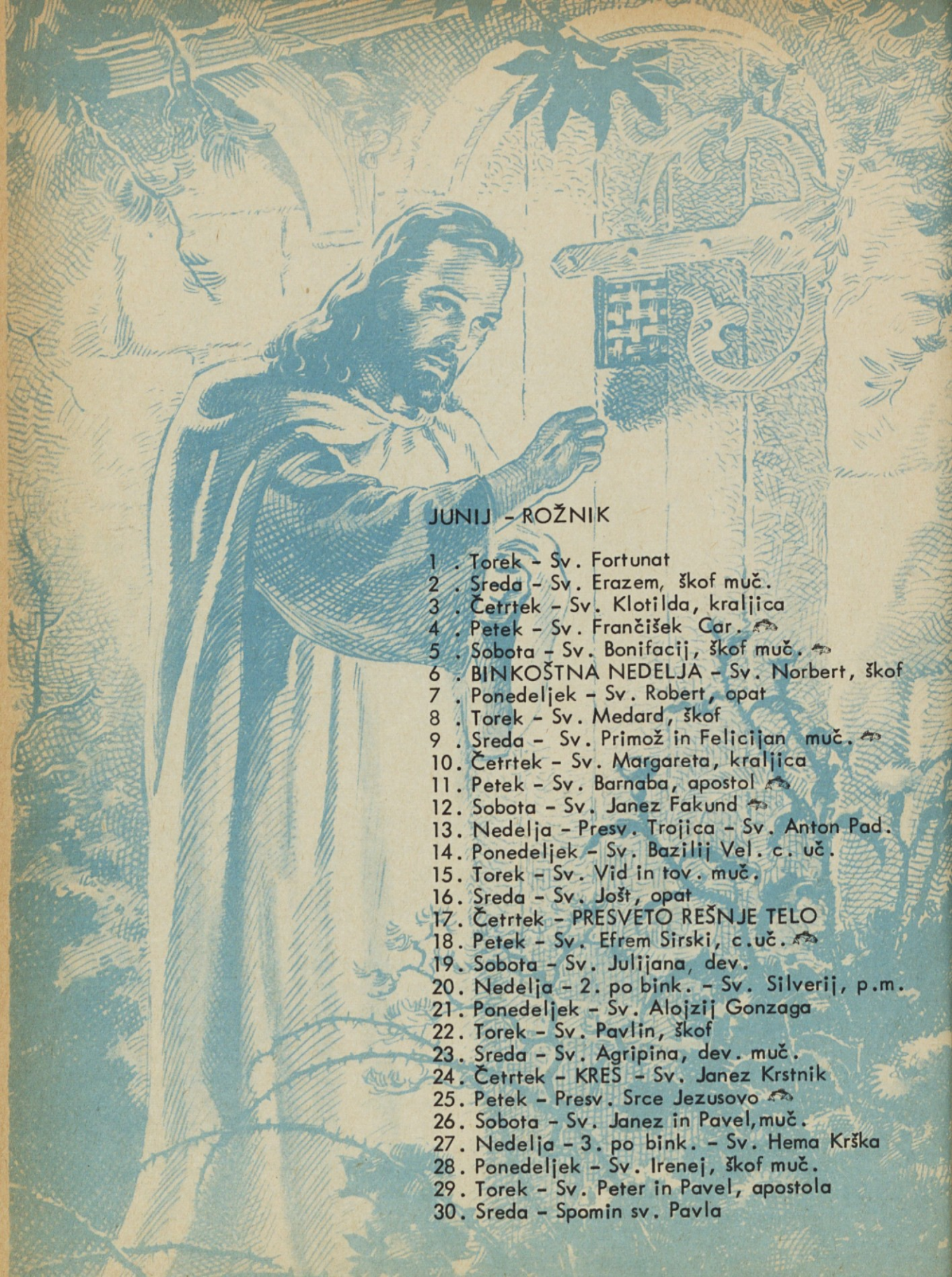
- 1 . Sobota - Sv. Filip in Jakob Ml., apostola
- 2 . Nedelja - 2. po vel. noči - Sv. Atanazij, škof
- 3 . Ponedeljek - Najdenje Sv. Križa
- 4 . Torek - Sv. Florijan, mučenec
- 5 . Sreda - Sv. Pij, papež
- 6 . Četrtek - Sv. Janez Ev. pred Lat. vrati
- 7 . Petek - Sv. Stanislav, škof, muč.
- 8 . Sobota - Prikazen sv. Mihaela Nadang.
- 9 . Nedelja - 3. po vel. noči - Sv. Gregor N., škof
10. Ponedeljek - Sv. Antonin, škof
11. Torek - Sv. Frančišek Hier.
12. Sreda - Sv. Pankracij in tov. muč.
13. Četrtek - Sv. Servacij, muč.
14. Petek - Sv. Bonifacij, muč.
15. Sobota - Sv. Izidor, kmet
16. Nedelja - 4. po vel. noči - Sv. Janez Nep., muč.
17. Ponedeljek - Sv. Paškal Bajlonski
18. Torek - Sv. Erik, kralj
19. Sreda - Sv. Peter Celestin, papež
20. Četrtek - Sv. Bernardin Sienski
21. Petek - Sv. Andrej Bobola, muč.
22. Sobota - Sv. Emil, mučenec
23. KRIŽEVA NEDELJA - 5. po vel. n. - Sv. Janez R.
24. KRIŽEVO - Marija Pomagaj
25. KRIŽEVO - Sv. Urban I., papež
26. KRIŽEVO - Sv. Filip Neri
27. Četrtek - VNEBOHOD Gospodov
28. Petek - Sv. Avguštin, škof
29. Sobota - Sv. Magdalena Paciška, dev.
30. Nedelja - 6. po vel. n. - Sv. Ivana Orleanska, d.
31. Ponedeljek - Sv. Angela Merici, dev.

[illegible]

2. povelikonočna nedelja: Jezus je dobri pastir /Jan 10, 11-16/
3. povelikonočna nedelja: Jezus napove svoj vnebohod /Jan 16, 16-22/
4. povelikonočna nedelja: Jezus obljubi prihod Svetega Duha /Jan 16, 5-14/
5. povelikonočna nedelja: Jezus uči o moči molitve /Jan 16, 23-30/
6. povelikonočna nedelja: O pričevanju Svetega Duha /Jan 15, 26-27; 16, 1-4/

**CVETJE SE PROBUJA IN NAS SPOMINJA NA NAJLEPŠO CVETKO -
MARIJO. NAŠA MAJNIŠKA KRALJICA JE, POLNA MATERINSKE LJU-
BEZNI. ODPRIMO SRCA NJENI LEPOTI IN TOPLITI, POZDRAVLJAJMO
JO Z VSAKODNEVNO ŠMARNIČNO POBOŽNOSTJO!**

Če je ta mesec dosti dežja, jeseni bo dosti vsega blaga.
Dež ob Vnebohodu za košnjo ni pogodu.
Če veliki traven večerno roso napaja, bo dosti vina in obilna klaja,
Če Pankraca sonce peče, sladko vince v klet poteče.
Mokri trojaki - tolst božič.
Če se Servac kislo drži, do konca meseca ni sončnih dni.

JUNIJ - ROŽNIK

- 1 . Torek - Sv. Fortunat
- 2 . Sreda - Sv. Erazem, škof muč.
- 3 . Četrtek - Sv. Klotilda, kraljica
- 4 . Petek - Sv. Frančišek Car. 🐾
- 5 . Sobota - Sv. Bonifacij, škof muč. 🐾
- 6 . BINKOŠTNA NEDELJA - Sv. Norbert, škof
- 7 . Ponedeljek - Sv. Robert, opat
- 8 . Torek - Sv. Medard, škof
- 9 . Sreda - Sv. Primož in Felicijan muč. 🐾
- 10 . Četrtek - Sv. Margareta, kraljica
- 11 . Petek - Sv. Barnaba, apostol 🐾
- 12 . Sobota - Sv. Janez Fakund 🐾
- 13 . Nedelja - Presv. Trojica - Sv. Anton Pad.
- 14 . Ponedeljek - Sv. Bazilij Vel. c. uč.
- 15 . Torek - Sv. Vid in tov. muč.
- 16 . Sreda - Sv. Jošt, opat
- 17 . Četrtek - PRESVETO REŠNJE TELO
- 18 . Petek - Sv. Efreem Sírski, c. uč. 🐾
- 19 . Sobota - Sv. Julijana, dev.
- 20 . Nedelja - 2. po bink. - Sv. Silverij, p.m.
- 21 . Ponedeljek - Sv. Alojzij Gonzaga
- 22 . Torek - Sv. Pavlin, škof
- 23 . Sreda - Sv. Agripina, dev. muč.
- 24 . Četrtek - KRES - Sv. Janez Krstnik
- 25 . Petek - Presv. Srce Jezusovo 🐾
- 26 . Sobota - Sv. Janez in Pavel, muč.
- 27 . Nedelja - 3. po bink. - Sv. Hema Krška
- 28 . Ponedeljek - Sv. Irenej, škof muč.
- 29 . Torek - Sv. Peter in Pavel, apostola
- 30 . Sreda - Spomin sv. Pavla

This image shows a single sheet of off-white or cream-colored paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

Binkoštna nedelja: O Svetem Duhu in ljubezni /Jan 14, 23-31/

1. pobinkoštna nedelja: Jezus ima vso oblast /Mt 28, 18-20/
2. pobinkoštna nedelja: Prilika o veliki večerji /Lk 14, 16-24/
3. pobinkoštna nedelja: Prilika o izgubljeni ovci in izgubljenem denarju /Lk 15, 1-10/

BOŽJE SRCE JEZUSOVO TRKA NA VRATA NAŠIH SRC. "PRIHAJAM S POSEBNIMI MILOSTMI K VSEM, KI SE MI POSVETIJO!" NAM KLIČE ZLAŠTI V MESECU JUNIJU, KI JE NJEMU POSVEČEN. ODPRI NA STEŽAJ VRATA SVOJEGA SRCA IN SE PREDAJ BOŽJI LJUBEZNI!

O sv. Vidi se skozi noč vidi.

Kakor vreme na Medarda kane, tako ves mesec ostane.

Ako se kukavica dolgo po kresu oglašja, draginjo prinaša.

Do kresa suknjo oblači, po kresu jo pa s seboj vlačí.

Sever, ki v tem mesecu pogosto vleče, nam v deželo obilo žita privleče.

Megla na dan sv. Vida je pšenica malo prida.

Mlaj:

1. in 30. junija

Prvi krajec:

8. junija

Polna luna:

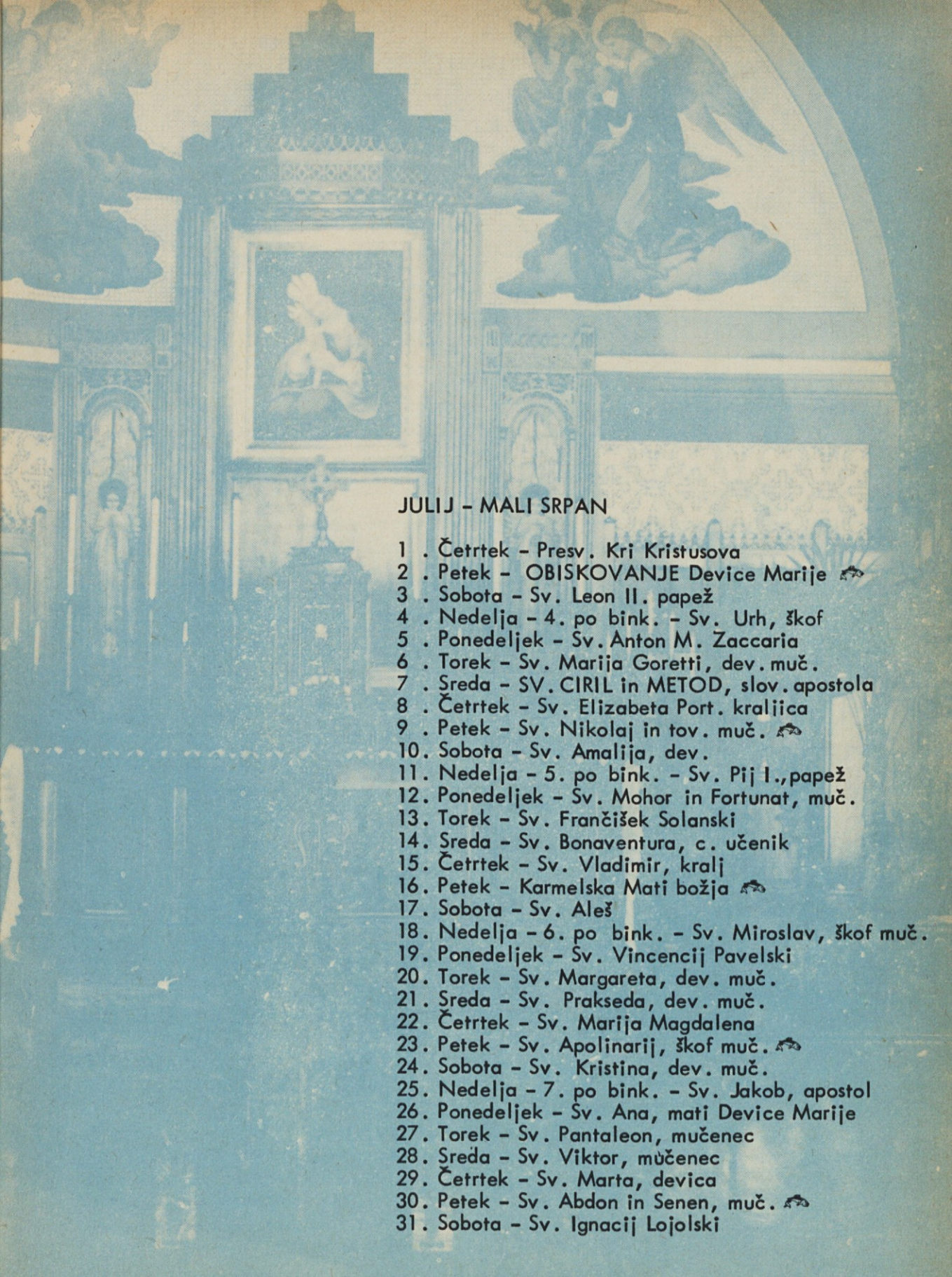
16. junija

Zadnji krajec:

23. junija

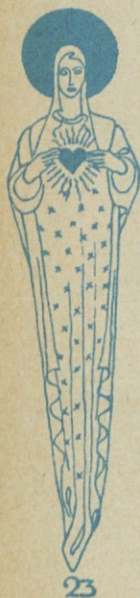
Kvatre:

9., 11. in 12. jun.

JULIJ - MALI SRPAN

- 1 . Četrtek - Presv. Kri Kristusova
- 2 . Petek - OBISKOVANJE Device Marije
- 3 . Sobota - Sv. Leon II. papež
- 4 . Nedelja - 4. po bink. - Sv. Urh, škof
- 5 . Ponedeljek - Sv. Anton M. Zaccaria
- 6 . Torek - Sv. Marija Goretti, dev. muč.
- 7 . Sreda - SV. CIRIL in METOD, slov. apostola
- 8 . Četrtek - Sv. Elizabeta Port. kraljica
- 9 . Petek - Sv. Nikolaj in tov. muč.
- 10 . Sobota - Sv. Amalija, dev.
- 11 . Nedelja - 5. po bink. - Sv. Pij I., papež
- 12 . Ponedeljek - Sv. Mohor in Fortunat, muč.
- 13 . Torek - Sv. Frančišek Solanski
- 14 . Sreda - Sv. Bonaventura, c. učenik
- 15 . Četrtek - Sv. Vladimir, kralj
- 16 . Petek - Karmelska Mati božja
- 17 . Sobota - Sv. Aleš
- 18 . Nedelja - 6. po bink. - Sv. Miroslav, škof muč.
- 19 . Ponedeljek - Sv. Vincencij Pavelski
- 20 . Torek - Sv. Margareta, dev. muč.
- 21 . Sreda - Sv. Prakseda, dev. muč.
- 22 . Četrtek - Sv. Marija Magdalena
- 23 . Petek - Sv. Apolinarij, škof muč.
- 24 . Sobota - Sv. Kristina, dev. muč.
- 25 . Nedelja - 7. po bink. - Sv. Jakob, apostol
- 26 . Ponedeljek - Sv. Ana, mati Device Marije
- 27 . Torek - Sv. Pantaleon, mučenec
- 28 . Sreda - Sv. Viktor, mučenec
- 29 . Četrtek - Sv. Marta, devica
- 30 . Petek - Sv. Abdon in Senen, muč.
- 31 . Sobota - Sv. Ignacij Lojolski

ZAPISKI ZA AVGUST

[illegible]

EVANGELIJI:

8. pobinkoštna nedelja: O krvičnem oskrbniku /Lk 16, 1-9/
9. pobinkoštna nedelja: Jezus joka nad Jeruzalemom /Lk 19, 41-47/
10. pobinkoštna nedelja: Prilika o farizeju in cestninarju /Lk 18, 9-14/
11. pobinkoštna nedelja: Jezus ozdravi gluhonemega /Mk 7, 31-37/
12. pobinkoštna nedelja: Prilika o usmiljenem Samarijanu /Lk 10, 23-37/

AVGUST JE V ZNAMENJU MARIJINEGA SRČA, KI NAJ ZAVLADA VSEM DRUŽINAM IN NAJ PRINESE MIR VSEMU SVETU. ALI VEŠ, KAJ JE MARIJA NAROČILA V FATIMI? ALI S SVOJIM LEPIM ŽIVLJENJEM DELAŠ ZA SVETOVNI MIR IN SPREOBURNJENJE RUSIJE?

SLOVENSKI NARODNI PREGOVORI:

Hladne rose sadje in žita zorijo, pa tudi večkrat ohrvavijo.
 Sv. Lovrenc pa sv. Jernej lep, še dolgo v jeseni bo topel svet.
 Če je velikega Šmarna in po, prijetna vinska jesen bo.
 Sv. Jerneja meglice popijejo strd za potice.
 Če je o sv. Jerneju zrel grozd dobiti, bo dosti sladkega vina piti.

Prvi krajec:

6. *avguſta*

Polna luna:

14. *avguſta*

Zadnji kraje:

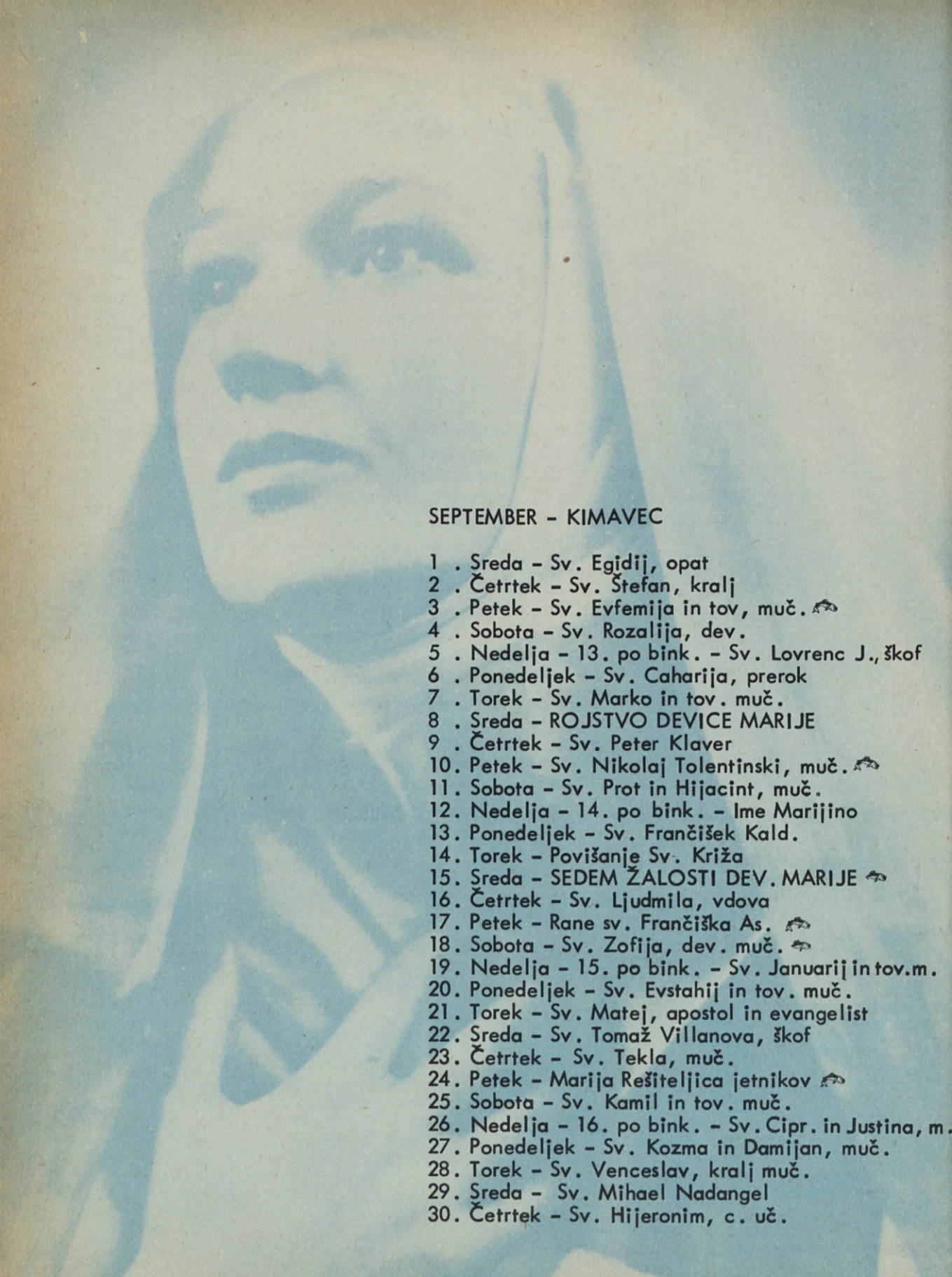
21. *avguſta*

Mlaj:

28. *avguſta*

AVGUST - VELIKI SRPAN

- 1 . Nedelja - 8. po bink. - Vezi sv. Petra
- 2 . Ponedeljek - PORCIJUNKULA - Sv. Alfonz L.
- 3 . Torek - Najdenje sv. Štefana
- 4 . Sreda - Sv. Dominik
- 5 . Četrtek - Marija Snežna
- 6 . Petek - Spremenjenje Gospodovo 🐏
- 7 . Sobota - Sv. Kajetan
- 8 . Nedelja - 9. po bink. - Sv. Ciriak in tov. m.
- 9 . Ponedeljek - Sv. Janez Vianej
10. Torek - Sv. Lavrencij, muč.
11. Sreda - Sv. Suzana, dev. muč.
12. Četrtek - Sv. Klara, dev.
13. Petek - Sv. Janez Berhmans 🐏
14. Sobota - Sv. Evzebij 🐏
15. Nedelja - 10. po bink. - VNEBOVZETJE D. M.
16. Ponedeljek - Sv. Rok
17. Torek - Sv. Hijacint
18. Sreda - Sv. Helena, cesarica
19. Četrtek - Sv. Ludvik, škof
20. Petek - Sv. Bernard, opat in c. uč. 🐏
21. Sobota - Sv. Ivana Šantalska, vdova
22. Nedelja - 11. po bink. - Srce Marijino
23. Ponedeljek - Sv. Filip Benicij
24. Torek - Sv. Jernej, apostol
25. Sreda - Sv. Ludovik, kralj
26. Četrtek - Sv. Zefirin, papež
27. Petek - Sv. Jožef Kalasanc 🐏
28. Sobota - Sv. Avguštin, c. učenik
29. Nedelja - 12. po bink. - Obglavljenje J. Krst.
30. Ponedeljek - Sv. Roza Limanska, dev.
31. Torek - Sv. Rajmund

SEPTEMBER - KIMAVEC

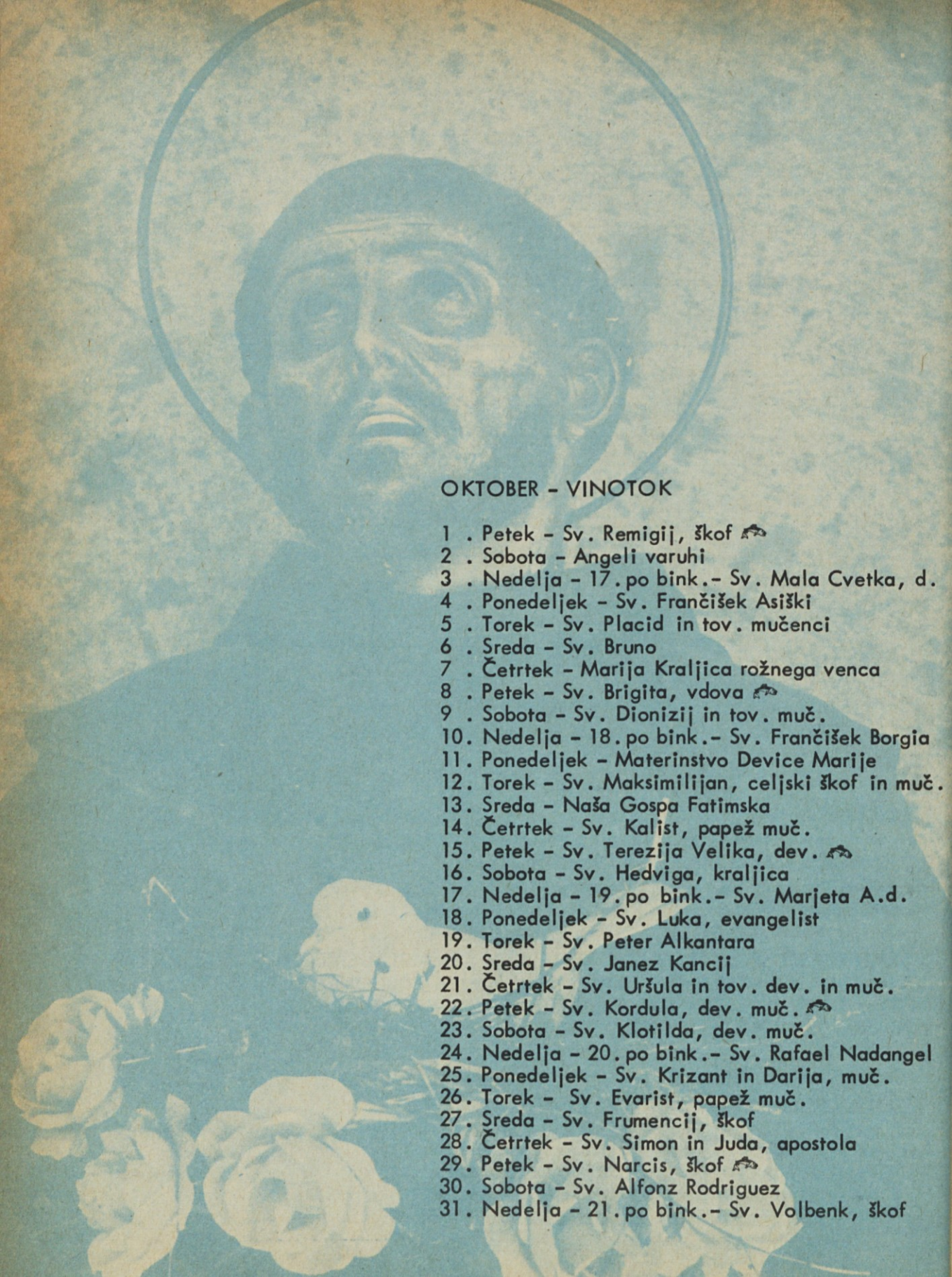
- 1 . Sreda - Sv. Egidij, opat
- 2 . Četrtek - Sv. Štefan, kralj
- 3 . Petek - Sv. Evfemija in tov, muč. 🐟
- 4 . Sobota - Sv. Rozalija, dev.
- 5 . Nedelja - 13. po bink. - Sv. Lovrenc J., škof
- 6 . Ponedeljek - Sv. Caharija, prerok
- 7 . Torek - Sv. Marko in tov. muč.
- 8 . Sreda - ROJSTVO DEVICE MARIJE
- 9 . Četrtek - Sv. Peter Klaver
10. Petek - Sv. Nikolaj Tolentinski, muč. 🐟
11. Sobota - Sv. Prot in Hijacint, muč.
12. Nedelja - 14. po bink. - Ime Marijino
13. Ponedeljek - Sv. Frančišek Kald.
14. Torek - Povišanje Sv. Križa
15. Sreda - SEDEM ŽALOSTI DEV. MARIJE 🐟
16. Četrtek - Sv. Ljudmila, vdova
17. Petek - Rane sv. Frančiška As. 🐟
18. Sobota - Sv. Zofija, dev. muč. 🐟
19. Nedelja - 15. po bink. - Sv. Januarij in tov.m.
20. Ponedeljek - Sv. Evstahij in tov. muč.
21. Torek - Sv. Matej, apostol in evangelist
22. Sreda - Sv. Tomaž Villanova, škof
23. Četrtek - Sv. Tekla, muč.
24. Petek - Marija Rešiteljica jetnikov 🐟
25. Sobota - Sv. Kamil in tov. muč.
26. Nedelja - 16. po bink. - Sv. Cipr. in Justina, m.
27. Ponedeljek - Sv. Kozma in Damijan, muč.
28. Torek - Sv. Venceslav, kralj muč.
29. Sreda - Sv. Mihael Nadangel
30. Četrtek - Sv. Hijeronim, c. uč.

[illegible]

13. pobinkoštna nedelja: Jezus ozdravi deset gobavcev /Lk 17, 11-19/
14. pobinkoštna nedelja: O božji previdnosti /Mt 6, 24-33/
15. pobinkoštna nedelja: Jezus obudi mladeniča iz Naima /Lk 7, 11-16/
16. pobinkoštna nedelja: Jezus ozdravi vodeničnega človeka /Lk 14, 1-11/

Prvi krajec:
5. septembra
Polna luna:
12. septembra
Zadnji krajec:
19. septembra
Mlaj:
27. septembra
Kvatre:
15., 17. in 18. sept.

Sv. Tilendeževen, ves mesec bo pust in reven.
Kakršno vreme prvi dan kane, rado ves mesec tako ostane.
Če ptice selivke pred sv. Mihelom ne lete,
se pred božičem ni batizime trde.
Na sv. Matevža vreme ugodno, tako bo ostalo štiri tedne prihodno.
Mala maša za sukno vpraša in lastovke od nas odnaša.

OKTOBER - VINOTOK

- 1 . Petek - Sv. Remigij, škof 🐣
- 2 . Sobota - Angeli varuhi
- 3 . Nedelja - 17. po bink. - Sv. Mala Cvetka, d.
- 4 . Ponedeljek - Sv. Frančišek Asiški
- 5 . Torek - Sv. Placid in tov. mučenci
- 6 . Sreda - Sv. Bruno
- 7 . Četrtek - Marija Kraljica rožnega venca
- 8 . Petek - Sv. Brigita, vdova 🐣
- 9 . Sobota - Sv. Dionizij in tov. muč.
10. Nedelja - 18. po bink. - Sv. Frančišek Borgia
11. Ponedeljek - Materinstvo Device Marije
12. Torek - Sv. Maksimilijan, celjski škof in muč.
13. Sreda - Naša Gospa Fatimska
14. Četrtek - Sv. Kalist, papež muč.
15. Petek - Sv. Terezija Velika, dev. 🐣
16. Sobota - Sv. Hedviga, kraljica
17. Nedelja - 19. po bink. - Sv. Marjeta A.d.
18. Ponedeljek - Sv. Luka, evangelist
19. Torek - Sv. Peter Alkantara
20. Sreda - Sv. Janez Kancij
21. Četrtek - Sv. Uršula in tov. dev. in muč.
22. Petek - Sv. Kordula, dev. muč. 🐣
23. Sobota - Sv. Klotilda, dev. muč.
24. Nedelja - 20. po bink. - Sv. Rafael Nadangel
25. Ponedeljek - Sv. Krizant in Darija, muč.
26. Torek - Sv. Evarist, papež muč.
27. Sreda - Sv. Frumencij, škof
28. Četrtek - Sv. Simon in Juda, apostola
29. Petek - Sv. Narcis, škof 🐣
30. Sobota - Sv. Alfonz Rodriguez
31. Nedelja - 21. po bink. - Sv. Volbenk, škof

This image shows a single sheet of off-white or cream-colored paper with horizontal blue ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or other markings on the paper.

17. pobinkoštna nedelja: O največji zapovedi /Mt 22, 34-46/
18. pobinkoštna nedelja: Jezus ozdravi mrtvoudnega /Mt 9, 1-8/
19. pobinkoštna nedelja: Prilika o ženitnini /Mt 22, 1-14/
20. pobinkoštna nedelja: Jezus ozdravi sina kraljevega uradnika /Jan 4, 46-53/
21. pobinkoštna nedelja: Prilika o neusmiljenem hlapcu /Mt 18, 23-35/

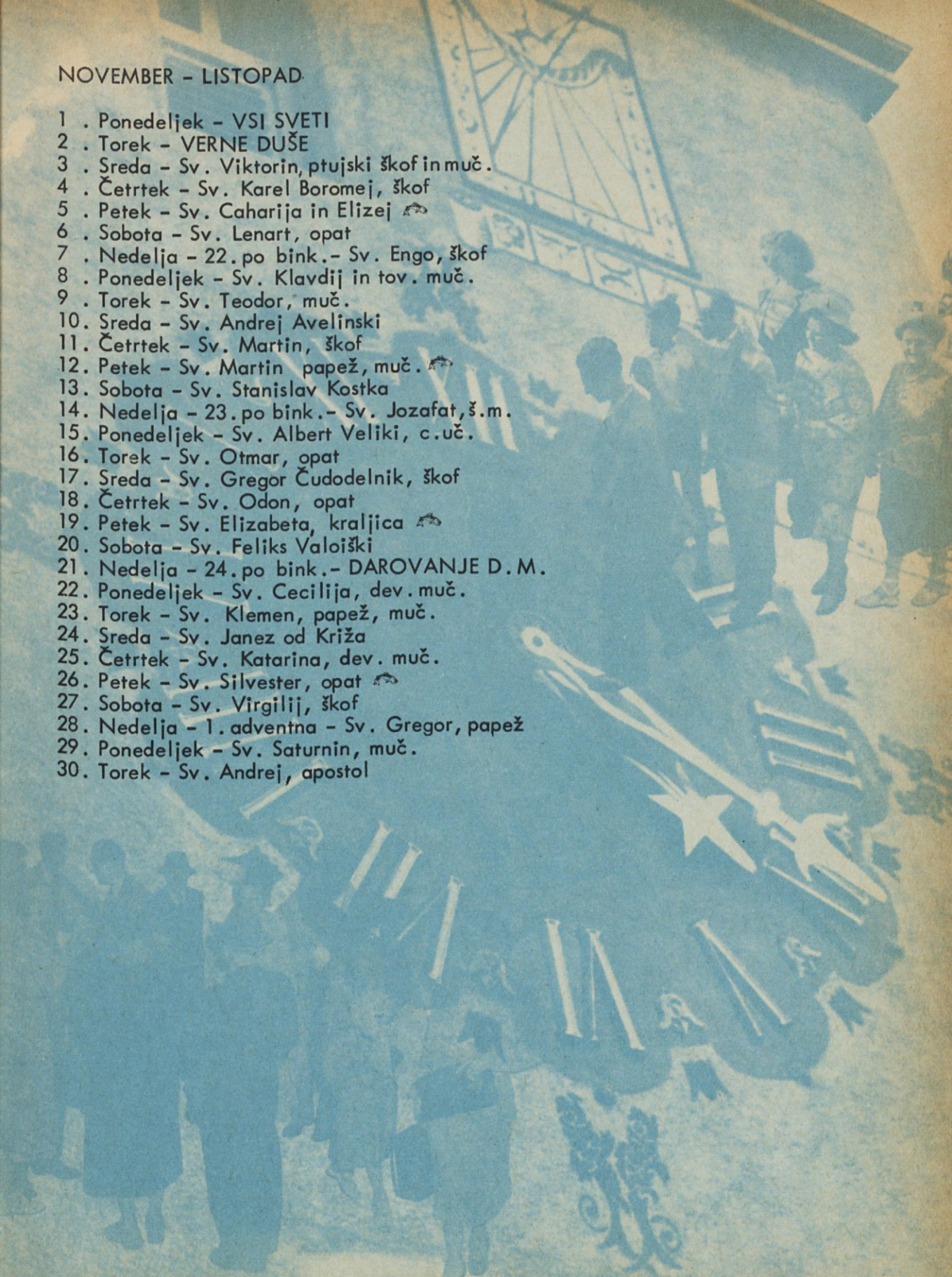
OKTOBER JE MISIJONSKI MESEC IN MESEC KRISTUSA KRALJA, KATEREGA VERNI GLASNIK JE BIL ASIŠKI UBOŽEC. SVETI FRANČIŠEK BI RAD VES SVET PRIPELJAL NAZAJ H KRISTUSU. ALI VEŠ, KAJ JE Tvoja MISIJONSKA DOLŽNOST? ALI POMAGAŠ GRADITI KRALJESTVO KRISTUSA TRALJA TAM, KJER JE ŠE TEMA IN SMRTNA SENCA?

Sv. Lukež repni pukež.
Konec vinotoka dež · rodovitno leto.
Če se drevje pozno obleti, huda zima sledi.
Sv. Gal - deževen ali suh, prihodnjega leta ovaduh.

<i>Prvi krajec:</i>	<i>Zadnji krajec:</i>
<i>5. oktobra</i>	<i>18. oktobra</i>
<i>Polna luna:</i>	<i>Mlaj:</i>
<i>12. oktobra</i>	<i>26. oktobra</i>

NOVEMBER – LISTOPAD

- 1 . Ponedeljek – VSI SVETI
- 2 . Torek – VERNE DUŠE
- 3 . Sreda – Sv. Viktorin, ptujski škof in muč.
- 4 . Četrtek – Sv. Karel Boromej, škof
- 5 . Petek – Sv. Caharija in Elizej
- 6 . Sobota – Sv. Lenart, opat
- 7 . Nedelja – 22. po bink. – Sv. Engo, škof
- 8 . Ponedeljek – Sv. Klavdij in tov. muč.
- 9 . Torek – Sv. Teodor, muč.
10. Sreda – Sv. Andrej Avelinski
11. Četrtek – Sv. Martin, škof
12. Petek – Sv. Martin papež, muč.
13. Sobota – Sv. Stanislav Kostka
14. Nedelja – 23. po bink. – Sv. Jozafat, š.m.
15. Ponedeljek – Sv. Albert Veliki, c.uč.
16. Torek – Sv. Otmar, opat
17. Sreda – Sv. Gregor Čudodelnik, škof
18. Četrtek – Sv. Odon, opat
19. Petek – Sv. Elizabeta, kraljica
20. Sobota – Sv. Feliks Valoiški
21. Nedelja – 24. po bink. – DAROVANJE D.M.
22. Ponedeljek – Sv. Cecilija, dev. muč.
23. Torek – Sv. Klemen, papež, muč.
24. Sreda – Sv. Janez od Križa
25. Četrtek – Sv. Katarina, dev. muč.
26. Petek – Sv. Silvester, opat
27. Sobota – Sv. Virgilij, škof
28. Nedelja – 1. adventna – Sv. Gregor, papež
29. Ponedeljek – Sv. Saturnin, muč.
30. Torek – Sv. Andrej, apostol

This image shows a single sheet of off-white or cream-colored paper with horizontal blue or grey ruling lines. The lines are evenly spaced and run across the width of the page. There is no handwriting or printed text on the paper.

2. adventna nedelja: Janezova učenca pri Jezusu /Mt 11, 2-10/
3. adventna nedelja: Janez Krstnik pričuje o Kristusu /Jan 1, 19-28/
4. adventna nedelja: Janez oznanja pokoro /Lk 3, 1-6/
Nedelja v božični osmini: Simeon in Ana oznanjata Kristusa

Prvi krajec:
3. decembra
Polna luna:
10. decembra
Zadnji krajec:
17. decembra
Mlaj:
25. decembra

Kvatre:
15., 17. in 18. dec.

**TUDI ZATE JE PRIŠEL ODREŠENIK NA SVET, TUDI TEBI SO PELI
ANGELCI SVETONOČNI SPEV:...MIR LJUDEM, KI SO DOBRE VOLJE!...
POKLEKNI Z DOBRO VOLJO PRED JASLI IN SE ZAHVALI JEZUSU ZA
MILOSTI PRETEKLEGA LETA. Z BOŽJIM BLAGOSLOVOM PRIČNI NOVO
LETO - LETO MIRNE VESTI IN SRČNEGA VESELJA V BOGU!**

Božič zeleni se za veliko noč zameni.

-Sveti dan vetrovno, k let' bo sadja polno.

Če na sveti večer vina v sodih vro, prihodnja letina dobra bo.
Če je rimska cesta čista in svetla, se kmet dobre letine nadeja.
Če ta mesec grmi, prihodnje leto viharje rodi.

DECEMBER - GRUDEN

- 1 . Sreda - Sv. Edmund in tov. muč.
- 2 . Četrtek - Sv. Bibiana, dev. muč.
- 3 . Petek - Sv. Frančišek Ksaverij
- 4 . Sobota - Sv. Barbara, dev. muč.
- 5 . Nedelja - 2. adventna - Sv. Krišpin, muč.
- 6 . Ponedeljek - Sv. Miklavž, škof
- 7 . Torek - Sv. Ambrož, škof, c. uč.
- 8 . Sreda - BREZMADEŽNO SPOČETJE D.M.
- 9 . Četrtek - Sv. Peter Fourier, škof
- 10 . Petek - Lavretanska Mati božja
- 11 . Sobota - Sv. Damaz, papež
- 12 . Nedelja - 3. adventna - Sv. Aleksander, muč.
- 13 . Ponedeljek - Sv. Lucija, dev. muč.
- 14 . Torek - Sv. Spiridion, opat
- 15 . Sreda - Sv. Kristina, dekla
- 16 . Četrtek - Sv. Evzebij, škof
- 17 . Petek - Sv. Lazar, škof
- 18 . Sobota - Sv. Gracijan, škof
- 19 . Nedelja - 4. adventna - Sv. Urban, papež
- 20 . Ponedeljek - Sv. Evgenij in Makarij, muč.
- 21 . Torek - Sv. Tomaž, apostol
- 22 . Sreda - Sv. Frančiška Cabrini, dev.
- 23 . Četrtek - Sv. Viktorija, dev. muč.
- 24 . Petek - B.vigilija - Sv. Adam in Eva
- 25 . Sobota - BOŽIČ - ROJSTVO GOSPODOVO
- 26 . Nedelja - Sv. Štefan, prvi mučenec
- 27 . Ponedeljek - Sv. Janez Evang., apostol
- 28 . Torek - Nedolžni otroči
- 29 . Sreda - Sv. Tomaž, škof, muč.
- 30 . Četrtek - Sv. Evgenij, škof
- 31 . Petek - STARO LETO - Sv. Silvester, papež

V peto desetletje

P. BERNARD OFM

SAJ NISEM MISLIL pristaviti svojega piskrčka na ognjišče letošnjega Koledarja. Pa je prišlo samo od sebe in sicer takole:

Ko sem se pojavil sredi junija v Lemontu na duhovni in telesni odih, se mi je predstavil urednik lista AVE MARIA in KOLEDARJA s temi besedami: "Tole berite in pomislite, s kakšnim 'navdušenjem' sedam k urejevanju lista in zdaj še Koledarja! Kaj boste rekli na to?..."

Vzamem ponujani mi papir v roke in berem. Bilo je pismo znane dolgoletne naročnice in dopisovalke. Tole je stalo v vrsticah:

Cenjeni p. urednik Ave Marije!

... saj Vas ne bom nobenkrat več nadlegovala z nobeno prošnjo in pisanjem. Le kje je naš dobri p. Bernard? On je bil res urednik lista Ave Maria. Bog ga obrani mnogo let! On je upošteval nas stare štore, ali zdaj ste mladi urednik in si mislite: Le kaj nas bo ta stara škatlja nadlegovala... Iskren pozdrav! ...

Tako poskočno sem se smejal, da je urednik nejevoljno in skoraj obupano planil: "Le smejte se, saj si lahko mislim, kako vas je pismo požgečkalo okrog srca! Ampak jaz sem take volje, da bi vas najraje kar tu privezal; pa spet vi urejate, ko vas 'stari štori' - pa jaz jih še nikoli nisem tako imenoval - obrajtajo!..."

Še je mislil nekaj reči, pa sem ga pograbil in porinil na stol, da je trdo sedel. Skušal sem ga potolažiti in sem mu povedal resnico iz svojega urejevanja lemontskih publikacij:

"Dragi moj mladi urednik, ko bi le vedeli, koliko takih in podobnih pisem je prihajalo na uredništvo v tistih časih, ko je 'dobri p. Bernard' bil za urednika, ali pa p. Salezij, ali pa p. Aleksander! Veste, takrat smo mi veljali za 'mlade' in smo morali neprenehoma brati v pismih ali poslušati naravnost iz ust: 'Ja, ja, lepa je bila Ave Maria in lep je bil Koledar takrat, ko je oboje urejeval še p. Kazimir! On je vedel, kako je treba pisati za nas stare...' Ali pa: 'Ja, takrat, ko je bil urednik p. Hugo...' Vidite, zdaj se nekaterim sline cedijo po mojem uredništvu, drugim po Salezijeve, tretjim po Aleksandrovem. Slišal sem že tudi trditev, da Ave Maria ni bila še nikoli tako lepa, kot pod uredništvom vašega prednika p. Martina, ki je bil od nas vsekakor najbolj 'mlad' urednik. Vidite, tako je življenje! Čez nekaj let bodo pa ljudje vzdihovali: 'Ja, ja, le zakaj so odstavili dobrega p. Bazilija, ki je imel tako srečno roko pri urejevanju!?' Prav tako bo! Pa zdaj, ko to veste, mi menda že dovolite, da se brez skrbi pošteno nasmejem na ta račun?"

Mladi pater se je res pokazal precej potolažen in se mi je celo pomagal smejati. Čez nekaj časa pa je rekel: "No, pa mi napišite kaj za letošnji Koledar! To bo boljša tolažba, kot nekoliko praznega prerokovanja!"

Požrl sem slino in pomislil. Spomnil sem se v tem trenutku tistih

svojih let, ko sem imel sam opraviti s takimi rečmi. Mnogo je bilo, ki ni bilo samo za smeh. Najmanj za smeh pa je bilo, če sem koga na mi-le viže prosil za prispevek, pa ni hotel slišati. Ali naj se zdaj tudi sam izkažem pred sedanjim urednikom? ... Kaj pa naj napišem?...

Bolj iz zadrege kot iz potrebe sem se obrnil k omari, kjer ima pa-ter urednik razpostavljene Koledarje, kar jih je doslej izšlo. Začel sem listati po njih. Nenadoma mi pade v oči letnica na zadnjem Kole-darju, ki pravi: ŠTIRIDESETI LETNIK. Torej bo zdaj na vrsti že ena-inštirideseti! Saj to je pa že neke vrste jubilej! Morda bi bilo na mestu, če bi kar o Koledarju samem nekaj napisal?...

Vprašal sem se: Pred petnajstimi leti je Koledar Ave Maria pra-znoval svoj srebrni jubilej - ali smo takrat kaj pisali o tem? Spomin mi ni ničesar povedal, vse je prekril prah časa. Zato sem poiskal Ko-ledar iz leta 1938. Ali bo kaj? Resnično: Na naslovni strani spodaj stoje lepo ovenčane številke: 1913 - 25 - 1938. Znotraj na prvi strani pa sem bral: Urednikov predgovor, ki začenja z besedami: Naš jubilejni Ave Maria Koledar je v Vaših rokah...

Kdo neki je bil takrat urednik? Obrnem še en list in tam najdem črno na belem: Uredil p. Bernard Ambrožič OFM. Šmenta!

No, vidite, pa sem spet tam! Ko človek sam sebe najde, se mu - vsaj zaradi lepšega - 'sitno zdi'... V petnajstih letih pa seveda marsikaj pozabiš.

Kdo pa je kaj napisal takrat o Koledarju-jubilantu?

Odgovor mi je dala deseta stran, kjer stoji dosti masten napis: "Ave Maria Koledar - srebrni jubilar". Pod tem naslovom pa: P. Hugo Bren OFM.

Takoj sem se lotil branja in z zanimanjem požrl vseh enajst strani. Po petnajstih letih mi je bila sleherna vrsta nova. Nato sem se vrnil k "Urednikovem predgovoru" in zadnji odstavek me je skoraj ganil:

"H koncu si ne morem kaj, da ne bi prav posebno priporočil v mo-litev bolnega p. Hugona. Z veliko vnemo je že spomladi sestavljal poro-čilo o našem koledarskem jubileju, mesec avgust mu je iztrgal iz rok pisateljsko pero. Prosimo Boga, da ne za vselej... Prav danes se p. Hugo poslavlja od Lemonta in pravi, da ga ne bo več nazaj... Trdno upamo, da se moti. - Lemont, 19. avgusta 1937."

Da, takrat je šel p. Hugo v domovino - umirat. Tako je trdil sam. Našo prošnjo, da bi mu pisateljsko pero ne bilo za vedno iztrgano iz rok, pa je Bog obilno uslišal. V Lemont se vsaj doslej res ni vrnil, je pa zato prišel v Rim in tam so ga posajali kar zapored na razna častna mesta: od univerzitetnega profesorja do dekana fakultete in končno na stolček generalnega definitorja. No, kar lepo se mu je izplačalo, da je šel takrat iz Lemonta "umirat in umret" v stari kraj...

Pa saj imam namero pisati o Koledarju, ne o p. Hugonu!

Kolikor se da povedati o Koledarju in njegovih prvih 25 let, je kar čedno povedal p. Hugo v onem 25. letniku in ni, da bi tu ponavljal. Nekaj pa se da reči iz zadnjih petnajstih let in zraven nekoliko pomodrovati o tem, kako je takrat p. Hugo gledal na Koledarjevo bodočnost. Iz njego-vega pisanja se namreč vidi, da je le s težavo zadrževal žilico preroko-vanja. Pa v kolikor je ni zadrževal, se je prav veselo - zmotil...

V svojem članku je namreč vso reč obrnil tako, da Koledar sam o sebi pripoveduje, kakor mu pač pisatelj polaga besede na jezik. In tako beremo proti koncu "Koledarjevega govora":

"Če k sklepu pogledam še malo naprej proti svojemu zlatemu jubileju, vidim vmes zijati svoj lastni grob. Rad bi se mu izognil. A imam bolj malo upanja. Še pogosteje kot doslej se bo odslej ponavljalo: Ne hodi več! Oče in mati sta umrla, mi pa takih reči ne beremo!..."

To je bilo torej nekako prerokovanje, da naš Koledar ne bo doživel zlatega jubileja. Danes, ko že korajžno stopa v peto desetletje in do zlatega jubileja ni več daleč - kako se nam zdi?

Da najdem pravilen odgovor, sem stopil k p. Cirilu, ki je uredil lanski letnik.

"Koliko Koledarjev ste tiskali za leto 1953?"

"Točno 6.000, pa so nam skoraj pošli," mi je odgovoril.

"Pa prejšnja leta, recimo od 1949 dalje, ko je bilo uredništvo Koledarja v vaših rokah?" sem vpraševal dalje.

"Ne morem za vsako leto posebej povedati. To pa vem, da je vsako leto naklada nekoliko narastla. Imam pa neke vse zapisano in če hočete, najdem natančne številke."

"Ni potrebno, saj mi ne gre za natančne številke, le približno bi rad vedel. Hvala!" In sem se poslovil.

Napotil sem se k p. Kazimirju, ustanovitelju in prvemu uredniku Koledarja. Mož se zdaj večinoma sobe drži, a obisk rad sprejme.

"Ali mi veste povedati iz svojega spomina, kako visoka je bila naklada Ave Maria Koledarja pred letom 1925?" sem ga pobaral.

"Če me spomin ne moti, zlepa ni bila nad 5.000. Kvečjemu eno leto morda 500 več, največkrat pa manj," mi je odgovoril.

"Pa se spominjate, kaj smo govorili tisto leto, ko sem jaz prišel sem? Vsak je resignirano skomigal z rameni in napovedoval Koledarju in mesečniku še samo kakih petnajst let. Danes, po tolikih letih, pa tiskajo 6.000 izvodov Koledarja in ga hitro zmanjka..."

Nasmehnil se je in dejal: "Človek obrača, Bog pa obrne!"

"In v jubilejnem spisu leta 1938 je p. Hugo napovedal Koledarju, da ne bo dočakal zlatega jubileja..." sem nadaljeval pogovor.

"Da se še mi ne zmotimo, nikar nič ne prerokujmo! Ampak po mojem vse kaže, da ga bo dočakal in še kaj povrhu."

Na to tudi mi ne moremo reči drugega kot: Amen!

In kar velja Koledarju, velja toliko bolj o mesečniku Ave Maria, ki mu manjka do zlatega jubileja samo še pičlih pet let! - - -

Še tele zanimivosti sem ugotovil pri Koledarju od srebrnega jubileja sem:

1. Prenehal je s priobčevanjem člankov v angleščini. Nekako v letih 1930-40 so angleški članki veljali za nujno potrebni, če hočemo publikacijo ohraniti. Tako ima na primer letnik 1932 označena kar dva urednika: p. Aleksandra za slovenski del, p. Edvarda za angleški. Sčasoma se je izkazalo, da nujno to ni. Zdaj sta Koledar in list spet zgolj slovenska. Nihče več ne misli na angleški dodatek, saj še tako bralci prosijo za več strani, češ "da bi radi več brali".

2. Dolga leta je Koledar pridno nabiral in objavljaj oglese, da so mu pomagali vzdrževanje. Kakih osem let ni v njem nobenih oglasov

več: ves prostor je napolnjen s članki.

3. Od leta 1949 dalje se Koledar in mesečnik tiskata v lastni tiskarni na ameriških Brezjah. Tiskarna ima stroje, ki izključujejo stavce v navadnem pomenu besede. Namesto njih opravi veliko dela – fotografija. Res pa je seveda, da ima zdaj urednik toliko več dela, ker mora vse sam natipkati in tako nadomestiti stavca. (Zato naj bo na tem mestu sedanji urednik in z njim vsi bodoči priporočeni naročnikom, zlasti pa naročnicam, v veliko prizanašanje!...)

Pripomba k točki 3: Letnik 1949 je bil prvi tiskan doma in po novem načinu. Ima primeroma jako klavrno podobo in tudi nenavadno droben je. Pozna se mu, da je žrtev "eksperimentiranja". Takrat je marsikdo morda majal z glavo, čes kaj pa bo iz tega, če bo šlo tako... Isto ob pogledu na list. Toda poskus se je obnesel in vsako leto je bilo boljše. Dandanes je težko ločiti črke, ki pridejo izpod "linotajpa", od onih iz urednikovega pisalnega stroja, ki ga uporablja za moderni tisk.

Kar tiče vsebine, ki jo je Koledar prinašal od srebrnega jubileja sem (da ne rečem od vsega začetka), smemo reči, da se ni dosti spreminjala. P. Hugo je v jubilejni izdaji iz ust Koledarja samega stvar označil takole: "... Poleg teh dveh najvišjih namenov: očuvati rojakom vero in narodnost dokler le mogoče, sem pa zasledoval še več postranskih namenov, ki so pa bili vsi le sredstvo za dosego označenih najvišjih dveh. "

Tega se je Koledar vsa leta dosledno držal in se še. Celo tista leta ni preveč skočil s tira, ko mu je tedanji urednik p. Aleksander nadel novo ime "Slovenski koledar" in šele v podnaslovu "Ave Maria". Nehote se vprašaš, kako je do tega prišlo. Verjetno takole: Bilo je med drugo svetovno vojno in Amerika je bila zaprta vsem listom in knjigam izza morja. Urednik si je mislil, naj bi naš Koledar nadomestil to vrzel na ta način, da bi ne kazal že na prvi pogled zgolj nabožne barve. Misel sama na sebi morda ni bila tako napačna. Vendar se je izkazalo, da ne odgovarja in tako je Koledar dobil po vojni svoj prvotni naslov. Ta mu je dvignil veljavo, obenem pa pomnožil naklado.

Sotrudniki so ostali z nekaj novimi močmi v zadnjem času približno isti. Če smo se nekateri manj in manj oglašali, so se pa vrnil prejšnji, med najodličnejšimi vsekakor ustanovitelj sam, p. Kazimir. Ta se je leta 1941 vrnil v Ameriko in vsedodanes sodeluje v obilni meri. Veliko lepih spisov je zadnja leta napisal p. Odilo, večkrat se oglasi iz Rima p. Hugo, iz Nebraske zlepa ne pozabi Koledarja Mons. Zaplotnik. Ti in še drugi stari stebri skrbe, da je Koledar vedno sam sebi zvest. Seveda pa pritiskajo na enake strune še mnogi drugi sotrudniki, ki pa jih ne kaže posamič omenjati, da se članek ne zavleče.

V že večkrat omenjenem jubilejnem spisu po narekovanju p. Huga piše Koledar sam o sebi: "Molče sem prešel svoje sotrudnike in urednike, ki so me leto za letom tako nesebično in požrtvovalno opremljali za pohod med rojake. Vsa njihova plača je bila: Boglonaj!"

No, zadnje se res samo ob sebi razume. Brez požrtvovalnosti sotrudnikov bi Koledar že zdavnaj prenehal. Malo prej sem jih nekaj omenil, v teku pisanja pa menda že tudi vse urednike, celo sedanjega. Če pa hočem iti v zadevi urednikov do kraja, jih najdem - z najnovejšim vred - sedem. Verjetno bi jih list Ave Maria prav toliko naštel. Večinoma uredništvo ni bilo ločeno, razen zadnjih pet let ko je Koledar u-

rejeval p. Ciril, mesečnik pa p. Martin. Prejšnji uredniki smo bili prav ponosni na ta dva, ker sta oba po rojstvu Amerikanca in nobeden od njiju ni videl "starega kraja". Kljub temu sta oba tako zmožna slovenščine, da sta z urejevanjem lista in Koledarja kar dobro vozila. A tudi ta dva je čas odpihal na druga polja, kakor vse prejšnje urednike, in zdaj je v uredniški vrsti spet "starokrajec", pa še precej "frišen".

Da je ustanovil naš Koledar Ave Maria ter ga dolga leta tudi sam urejeval p. Kazimir, ni treba navajati kot del zgodovine, ki ga je treba šele osvežiti. Ni pa mogoče brez velikega povpraševanja strogo dognati, v čigavih rokah so bili posamezni letniki pozneje. Urednik navadno ni bil podpisan. Verjetno je uredil vsaj kaka dva letnika po odhodu p. Kazimirja p. Hugo. Nato je prišel p. Aleksander. Število njegovih letnikov povsem videzu ne zaostaja za številom letnikov p. ustanovitelja. Zdi se mi, da sta se v tistih letih nekoliko menjavala s p. Salezijem, gotovo pa je Salezijev Koledar za leto 1930. Če sem se tudi sam s kakim letnikom pregrešil pred letom 1938 in 1939, ne morem reči. Da pa sta ta dva letnika "moja", se da dokazati iz zelo preprostega dejstva: podpisan sem kot urednik. Vendar naj poudarim, da nisem jaz uvedel "nečimrnosti", da se urednik podpisuje - že malo prej se je podpisal p. Aleksander. Nazadnje pa le ni treba vsega pripisovati nečimrnosti, saj si človek s podpisom nakoplje tudi - odgovornost... P. Aleksander se na primer ni podpisoval le kot urednik Koledarja, ampak tudi pod svoje pesmi, od katerih ima ena naslov: Aprila rojen... Kakšna odgovornost! - Pa kakor da bi jaz ne bil...

H koncu še nekaj: Vseh sedem urednikov Koledarja še živi. V štiridesetih letih se nobeden ni poslovil od tega sveta. Ko sem to okolnost omenil p. Cirilu Širclju, se je ta široko zasmel in dejal: "Blagor p. Baziliju, ki zdaj prevzema! Brez dvoma mu je zagotovljeno dolgo življenje. - Če boste tudi o tem kaj napisali, pa povejte, da jaz že zdaj vabim vse Koledarjeve urednike za njegov zlati jubilej - na veseli piknik v Shircelville pri Sheboyganu."

Fiat, fiat!

Nihče se še ni izgubil na ravni cesti. - Abraham Lincoln

Na svetu sta le dve vrsti ljudi: taki, ki pravijo Bogu: "Tvoja volja se zgodi!" in drugi, katerim Bog pravi: "Naj bo, če hočeš! Pojdi svojo pot!" - C.S. Lewis

Edina stvar, potrebna za zmagozlasvje zla, je to, da dobri ljudje držijo svoje roke križem. - Edmund Burke

Priti skupaj - je začetek, držati skupaj - je napredek, delati skupaj - je uspeh! - Henry Ford

Škofu ob sedemdesetletnici

Pozdravljen, naš pastir in knez slovenski,
pozdravljen daleč, daleč od Ljubljane,
pozdravljen od rojakov, ki v tujini
še sanjajo o svoji domovini
in še živijo v veri svojih dedov!

Bil si prerok naši zemlji, ki nekdam je bila pesem,
lastavičje gnezdo tiho, polno sreče in življenja.
Zemlja sveta, dih Dobrote, delo večnega Kiparja,
ki je sklesal snežne gore, ki zrahljal nam je gorice,
blagoslovil je vasice - da življenje so rodile.

Blagoslov nekdam je nosil kmet na čelo razorano,
ko z dlanjo Boga je prosil, ko je z volom vlačil brano,
ko škropil je vinograde, ko je stiskal sladko vino,
ko je hodil kočar sključen, sključen, a z nasmehom, v dnino.
Ko je ljubil dom svoj svetli, okna vedno nasmejana,
ko je rezal kruh in križal deci ličeca zaspana...

Mati je bila ljubezen, nikdar ne izpeta pesem,
vredna, da bi dal v oltar jo - dal v oltar jo svečenico.
Sin kot hrast je stal z očetom;
dekle je bilo veselo - kakor mati: samo delo.

To bila je zemlja naša, zemlja naša - košček raja.
Brez bogastva, brez zakladov, ki uničijo jih črvi.
A bila je sreča v srcu in bogastvo - Bog na križu
v kotu tam nad težko mizo.

Pa prišli preroki tuji, s tujih cest, so v vas slovensko,
tuji naši verni duši, tuji našemu življenju...
Govorili so, da oni, oni - večna so Resnica.
Res je seme obrodilo, se razrastlo v osat je.
Vrgla se je zver pijana, plen iskala in morila -
pokončala lastne brate - ker bili so veri zvesti,
ker spoznali so, da v pesti dvignjeni je - Laž in Zmeda.

Takrat vstal si, Jeremija - Jeremija, knez slovenski!
Vstal si, nisi bal se zase, ni bilo Te strah obsodbe.
V zmedi strašni - prav peklenski -
padle so besede jasne, padle so besede glasne:
"Dragi moji, vpiti moram, ker ljubezen v to me sili...
Daj, razsvetli zasleplence, da spoznajo čas usodni,
daj, da vrnejo se k Bogu, k Tebi, Večni, po Mariji!"

Mnogi pač so poslušali, mnogi trdi so ostali...
 Ti pa, kakor Jeremija, molil si in v srcu plakal. - - -
 Čas beži, bežijo leta, a nad narodom osveta
 je krvavi sad rodila.

O, veruj, veruj, Vladika:
 Sveta zemlja naših dedov
 - v črne misli zakopana -
 zopet bo kot njiva v vesni
 sveža, znova razrahljana...
 Božje sonce bo sijalo
 in ljubezen bo med nami,
 križ objel slovenski človek
 spet bo s trudnimi rokami.

Ti pa, knez, ki v tujem svetu,
 prosiš za svoj narod dragi,
 vrnil boš se tja na prestol
 v Nikolajev stolni dvorec -
 kakor zmagovalec Juda.

In zvonovi lin šenklavških
 bodo Ti v pozdrav zapeli,
 beli robci zadrhteli
 bodo kot bandera v jutru.

Takrat bela bo Ljubljana
 narodu spet plamenica,
 in Marija, Mati z Brezij,
 vsemu rodu bo Kraljica!

M. Jakopič

Gornja pesem je iz proslave sedemdesetletnice ljubljanskega škofa dr. Gregorija Rožmana, ki so jo priredili clevelandski Slovenci dne 8. marca 53.

Slika predstavlja prevz. g. škofa, ko mu dve ljubki slovenski deklici izročata čestitke in šopek.

"Zdaj je čas..."

Tako je papež Pij XII. zaklical 10. februarja 1952: "Zdaj je čas, zares je čas, da storimo odločilne korake. Ves svet je treba temeljito preoblikovati: podivjani svet spremeniti najprej v človeško plemenitega, tega pa potem v božjega, ki bo urejen po zveličavnih božjih načrtih. Začnite, začnite mogočno dramiti mišljenje in dejavnost ljudi". To je povelje, ki ga je dal Kristusov namestnik vsem katoličanom, duhovnikom, ljudstvom in oblastnikom. Pa, kaj smo naredili? Ali smo poglavarja Cerkve sploh slišali? Drugo leto že mineva, odkar je prišlo povelje iz Rima, prav zadnji čas je, da se vzbudimo.

V začetku krščanstva je sveti Pavel pisal podobne besede kristjanom, ki so tedaj živeli v središču rimskega cesarstva, v Rimu: "Ura je že, da od spanja vstanemo" (Rim 13, 11). Vsako leto na prvo adventno nedeljo slišimo v cerkvi brati te besede - ali so nam kdaj že segle do živega, da bi zares vstali od vsakdanje navajenosti k zavestnemu vršenju tega, kar nas je Gospod Jezus učil?

Za časa svetega Pavla so stali apostoli pred ogromno in silno težko nalogo. Gospod jih je poslal v širni poganski svet, ki je bil po Pavlovem opisovanju do skrajnosti pokvarjen: "Zamenili so veličastvo nemiljivega Boga s podobo, slično minljivemu človeku in pticam in živalim... molili so rajši stvari ko Stvarnika... prepustili so se vsakovrstni nečistosti, bili polni vsakšne krivičnosti, hudobnosti, lakomnosti, zlobnosti, zavisti, prepira in zvijače... staršem nepokorni, brez zvestobe, brez ljubezni, brez usmiljenja" (Rim 1, 23, 31). In ta svet naj bi spreobrnil tako, da bi ljudje prenehali streči svojim strastem in začeli živeti v krščanskih krepostih: v ljubezni, usmiljenju, zvestobi, čistosti, v krotkosti in ponižnosti, v pravičnosti in dobroti.

Pri tem težkem in odgovornem delu so morali apostolom pomagati vsi, ki so se spreobrnil. In te je sv. Pavel klical: "Ura je že..." Poslušali so ga in ubogali.

Danes živimo v svetu, ki je v mnogočem podoben staremu poganskemu. Papež nas poziva, naj vsi pomagamo rešiti sedanji svet, ljudi, ki so v zmotah, ki so pozabili na Boga in na dolžnosti, ki jih imamo vsi do Njega. Danes je doba, o kateri je sveti Janez pisal: "Zdaj je vstalo veliko antikristov, iz tega spoznamo, da je poslednja ura" (1 Jan 2, 18). Brezboštvo, posebno v rdeči obleki komunizma, je danes tisti antikrist; po Janezovo jih je na milijone. To so vsi organizirani brezbožniki, in ti so za krščansko vero večja nevarnost, kot karkoli drugega v zgodovini. Od Pija devetega do Pija dvanajstega papeži že nad sto let svarijo katoličane in ves svet pred nevarnostjo brezbožnega komunizma, pa še nismo dovolj prisluhnili, še vedno mnogi katoličani mislijo, da se jih to ne tiče.

Ko bi se vsaj učili pri brezbožnikih, kako navdušeno in vztrajno naj delamo in, če treba, sebe in vse žrtvujemo za obnovo krščanskega življenja. Maryknollski misijonar Robert Greene opisuje v knjigi: Calvary in China, kako se komunisti na Kitajskem žrtvujejo za brezbožno stvar komunizma. Nobena daljava jih ne zadržuje, če je treba iti "oznanjat" brezbožni nauk ali delati zanj propagando. Vsako težavo sprejmejo, vsako oviro in nevarnost prenesejo, vse osebne žrtve so jim le del programa, kateremu so se na življenje in smrt zapisali, da ga izvršijo. Nikdar se ne zadovoljijo samo držati in ohranjati, kar so že dosegli. Zagrizena gorečnost satanova jih žene, da bi čim več ljudi pridobil in pogubne ideje brezboštva čim bolj razširil. Vojaki in dijaki se v prostem času pomešajo med ljudi, obiskujejo družine

po domovih in govorijo, govorijo neutrudljivo o blagodatih komunizma ter slikajo sijajno bodočnost, ki bo za vsakega človeka na zemlji. Ko je nekoč misijonar enega vprašal, koliko mu plačajo za to nadurno delo, je razkačen odgovoril: "Kaj si rekel? Za nas je brez pomena, kaj dobimo; mi delamo, da naša stvar zmaga v tej deželi".

A mi? Ali se ne ponavlja zopet dogodek velikega četrtka? Apostoli so dremali, med tem ko je Jezus krvavi pot potil na vrtu Oljske gore, Juda izdajalec pa je budno dolgo v noč pripravljaj svoje izdajstvo. Kako bi morali mi biti navdušeni, goreči, polni apostolskega duha, neutrudljivi v pridobivanju duš za Kristusa! Brezbožniki z občudovanja vredno vnemo pridobivajo ljudi za svoje zmotne in pogubne nauke, ki ne prinašajo sreče in izboljšanja v tem življenju, v večnost pa pahnejo duše v pogubljenje. Kristusov nauk in Njegova milost pa prinašata srcem mir in vodita v blaženo življenje. A mi, Kristusovi apostoli, smo tako malomarni, tako malo gorečnosti imamo.

Mi se celo izgovarjamo: Kristus je ustanovil nepremagljivo Cerkev, gotovo bo zmagal tudi nad današnjim brezboštvom. In Marija je v Fatimi napovedala, da bo končno zmagalo njeno brezmadežno Srce. Kaj bi se torej zaskrbljeno spuščali v boj, katerega bo Marija izvajala? V zadnji svetovni vojni ste se v Ameriki tolažili: Saj bo v Evropi zmagal sposoben Eisenhower, na Pacifiku pa bo MacArthur pognal Japonce nazaj na njihove otoke! - Saj sta res zmagala, toda vsa njuna hrabrost in sposobnost bi tega ne bila zmogla, če ne bi imela zadosti izvežbanih in pogumnih vojakov. Tako tudi v duhovni vojski zoper brezboštvo Marija ne bo mogla zmagati z zaspanimi bojevniki, morala bo najti med nami zadostno število polnokrvnih in zvestih kristjanov.

Sveti oče Pij XII. je na Veliko noč 1953 velikanski množici vernikov na Svetega Petra trgu razumljivo povedal, kje na naši strani nevarnost tiči: "Utrujenost dobrih je nevarnost današnjih dni." Telesno utrujen človek

se le težko in redko reši iz nevarnosti, če na primer pade v globoko vodo, ali bi moral preplazati strmo in visoko goro. Tudi duhovno se more človek utruditi, da je manj sposoben odvrčati napade skušnjav in zapeljevanja, ako ne uporablja moči, ki mu jo daje živa vera in ljubezen do Boga. Papež opazuje, kako danes, ko je vztrajna in neprestana borba za rešitev duš nujno potrebna, preti bolezen utrujenosti ohrometi vrste katoličanov, da bodo "antikristi" imeli lahko delo. Tega se brezbožni komunisti dobro zavedajo in vztrajno uporabljajo taktiko utrujevanja povsod. To ste lahko videli na Koreji, kjer so zavlačevali razgovore o premirju, da bi utrudili Združene države in njih državljane, da bi se naveličali borbe in komunistom mirno pustili "pridobivati" eno državo za drugo. Isto je glede združitve Nemčije in pogodbe z Avstrijo, da samo nekatere splošno znane primere navedem. Papež Pij XI. je zapisal v okrožnici o nevarnosti brezbožnega komunizma: "Tudi v katoliških deželah je še vse preveč takih, ki so katoličani samo po imenu". Takih Bog ne more porabljeti za svoje zmage. Zato pa morajo biti dobri katoličani bolj vneti in goreči apostoli. Če pa se še dobri vdajajo utrujenosti, potem ni mnogo upanja na skorajšno zmago. Seveda bi Bog mogel zmagati tudi brez nas. Ob koncu sveta pri vesoljni sodbi bo tako zmagal, zdaj pa navadno čaka na našo pripravljenost. Zgodovina Cerkve nam pripoveduje o zamujenih priložnostih, ko kristjani niso razumeli časa in niso pravočasno sodelovali z božjo milostjo in močjo in so s tem zavlekli božjo zmago za stoletja. Zakaj Bog ni takoj zadržal islama (Mohamedove vere), da ne bi zatrl krščanstva v mnogih deželah Afrike, Azije in Evrope? Morda je vzrok v tem, da kristjani niso bili pripravljeni božjo borbo zoper nasilje zmot podpreti s svojim sodelovanjem.

V sedanji dobi se noben katoličan ne sme zadovoljiti, da le sebi ohrani vero in le v svoji duši goji nadnaravno življenje milosti, za apostolske dolžnosti pa bi se ne menil in bi ničesar ne poskušal storiti, da bi še druge pridobil za pravo krščansko

življenje in še med druge širil božje kraljestvo. Danes ni čas za takšno "sebično" krščanstvo; danes mora biti vsak apostol, da bo Kristusovih apostolov več kakor satanovih in da bodo bolj vneti, vztrajni in požrtvovalni kot so brezbožniki.

"Otresimo se torej vsake lenivosti, obnovimo in utrdimo krščanske kreposti v svojem vsakdanjem življenju", nas papež opominja. Naše krščansko življenje ne sme biti samo nekaj zunanjih dejanj, da hodimo k božji službi, držimo v glavnem post, sprejemamo zakramente vsaj nekajkrat na leto - vse to je prav in naša dolžnost. Pa vsa ta zunanja dejanja morajo izhajati iz kleno krščanskega mišljenja v naši duši. Moramo krščansko misliti in čutiti, po Jezusovem nauku presoati sebe in dogajanja v svetu okrog nas, da drugoverci, med katerimi živimo, in mlačni katoličani, ki nosijo samo ime brez vsebine, v nas kmalu spoznajo pravega katoličana, ki ne živi krščansko samo iz navade, ampak iz globokega notranjega prepričanja. Tak katoličan je luč, ki sveti z zgledom v temno okolje. Luč sveti, ali jo tema rada sprejme ali ne. In če je res, kar ameriški pisatelj Arthur Gordon pravi, da na vsem svetu ni dovolj teme, da bi pogasila luč male svečke, potem tudi ni tako brezverskega in nekrščanskega okolja, ki bi moglo ugasiti luč zgleda, ki sveti iz trd-

nega krščanskega prepričanja. Pisatelj še dostavlja, da nihče ni tako ubog, da ne bi imel nekaj malih svečk. Če jih prižge, tema zgine. To se pravi, nihče ni tako nesposoben ali tako neopažen v svetu, da ne bi pregnal vsaj nekaj teme, če nosi v sebi globoko krščansko prepričanje in po njem živi ter tako s svojim zgledom sveti.

Poleg zgleda pa recimo ob priložnosti tudi besedo, govorimo o krščanskih načelih, o Kristusu in Njegovi Cerkvi. Ne bodimo nemi in gluhi, kadar se nam ponuja priložnost, da v lačno dušo vsejemo seme božje resnice, ki bo vzklilo in obrodilo sad za večnost. - In še nekaj storimo! Z molitvijo podpirajmo apostolsko delo duhovnikov in vseh kristjanov, tudi svoje lastne apostolske poskuse izročajmo Svetemu Duhu, od katerega prihaja v duše razsvetljenje in ogenj božje ljubezni. K temu pridenimo še vsakdanje žrtve, telesno in duševno trpljenje, ki nas zadene. Ne smemo pozabljati, da nas je Jezus s trpljenjem in križem odrešil, tako tudi mi sebi in drugim ne bomo pridobili odrešenja brez trpljenja in križa. Čas je, da postanemo vsi apostoli Kristusovi. Nikdo naj tega časa ne zamudi; ne vemo, kako dolgo nam bo še na razpolago. Poslušajmo Kristusovega namestnika in storimo odločilne korake! Če smo mi pripravljeni, nam bo v Marijinem letu 1954 morda božja zmaga bliže kot kdaj koli prej.

*Škof Gregorij
Rožman*

OB JUBILEJU

DNE 8. DECEMBRA 1854 je papež Pij IX. s konstitucijo "Ineffabilis Deus" proglasil Marijino brezmadežno spočetje za razodeto versko resnico. Pij XII. pa je leto stoletnega jubileja tega važnega in vselega dogodka oklical za posebno Marijino leto.

Vsak človek je rojen z izvirnim grehom na duši in zakrament svetega krsta je redna pot, po kateri smo očiščeni tega greha. Bog je določil tako, dasi bi lahko storil drugače. Cerkevni očetje na primer uče, da je bil sveti Janez Krstnik sicer spočet v izvirnem grehu, a očiščen že v materinem telesu. To se je zgodilo, v trenutku, ko sta se pozdravili Marija in njegova mati, njena sorodnica Elizabeta. Tako je bil Janez rojen brez izvirnega greha.

Božji Odrešenik je postal človek po Mariji, ki je bila ena izmed nas, človeških otrok. Marija je bila torej izbrana za Mater Njemu, ki ima polnost božanstva in svetosti. Kjer je greh, tam ni svetosti, ali bolje: kjer je svetost, tam ne more biti greha. Zato v Mariji, Materi Sina božjega, ni moglo biti nič takega, kar svetost slabi ali uničuje. Tako je bila Mati božja nujno prosta slehernega greha, tako izvirnega kot osebne, saj so osebni grehi le posledica prvega, podedovanega po Adamu in Evi. Cerkev upravičeno govori o Mariji: "Gospod me je imel v lasti od začetka..."

Res je, da je tudi Marija potrebovala odrešenje. A papež Pij IX. pravi: "Kot Odrešenikova Mati je bila odrešena na popolnejši način kakor

JOANNES DUNS SCOTUS OFM,
eden najglobljih mislecev srednjega veka
in najvplivnejša luč frančiškanske šole,
"Doctor Marianus" v bogoslovju
in "Doctor Subtilis" v modroslovju,
prvak v nauku o brezmadežnem spočetju
Device Marije,
utemeljitelj nauka o Kristusu Kralju
in učitelj nauka o prvenstvu volje in ljubezni.

mi." Odrešena je bila tako, da na njeno dušo ni niti za trenutek padla senca izvirnega greha. Marija je bila izvzeta, spočeta brez madeža. Bog je vsemogočen in v svojem delovanju ni vezan na čas, tudi ne takrat, ko deli odrešilne milosti. Zato je lahko podelil Mariji polnost milosti odrešenja še predno je bilo odrešenje v zgodovini človeštva dopolnjeno.

Največji zagovornik Marijinega brezmadežnega spočetja je bil frančiškanski teolog in filozof Duns Scotus (1265/6 - 1308). S svojim jasnim razumom je zavrnil vse ugovore drugih bogoslovnih šol in položil pravemu nauku trdne temelje. Nje-

gova zasluga je bila, da so kmalu domala vse univerze in redovne šole sprejele to resnico, katero je ljudstvo verovalo že od vsega početka krščanstva.

Na frančiškanskem generalnem kapitlju v Pizi je bil že leta 1263 sprejet praznik Marijinega brezmadežnega spočetja za ves frančiškanski red. Vztrajno del in goreče češčenje Brezmadežne je rodilo sado: papež Sikst IV. je 28. febru-

arja 1476 predpisal praznik Marijinega brezmadežnega spočetja za vso Cerkev. Dne 8. decembra letos pa bo ves katoliški svet z največjo slovesnostjo obhajal stoletnico, kar je bil ta nauk Cerkve po Kristusovem namestniku Piju IX. razglašen za versko resnico. S tem je vera vseh krščanskih stoletij dokončala Materi božji krono, katero je Marija zaslužila in smo je veseli vsi njeni otroci.

P. Fortunat ofm

Brezmadežna

*V zelenem srcu vrta
- kip sladek in bel,
kot snop mesečine
brezmadežnost diha...
Vrata v moje srce
na stežaj so odprta,
vanj sije
Ona - vsa sveta in tiha,
z bleskom miline
k meni izteza roke.
Ob uri zatona
nihče prahu dne
mileje,
čisteje
mi ne izmije
- kot Ona...*

B. Budnik

Misel na Stvarnika

*Za vsemi stvarmi in predmeti,
očetovski Stvarnik moj
- za vegastim plotom
nad rjavim vaškim potom,
za sivo slamnato streho
pred ocvetličeno leho,
za belo razpenjeno vejo,
za gnezdecem, ptičkom,
za žarkom, zelenim grmičkom -
za vsemi dobrotno se sveti
Tvoj stvarniški soj.
Vse mi skrivnostno šepče
v barviti tihoti
o Tvoji lepoti
kot viru radosti in sreče...*

B. Budnik

DEŽELA NAŠE LJUBE GOSPE

Priredil p. DANILO OFM

To leto bomo praznovali stoletnico, kar je bilo brezmadežno spočetje Marijino proglašeno za versko resnico. Gotovo bo ves katoliški svet to obletnico obhajal na posebno prazničen način. Važno vlogo pri tem bo igrala vsa Amerika in zlasti Združene države, ki so posebej posvečene Brezmadežni.

Ako pogledamo zgodovino Združenih držav, bomo takoj videli, da je Marija imela vedno zelo važno vlogo v njih preteklosti in sedanjosti.

Najstarejši Evropejci, ki so obiskali našo deželo, so bili Norvežani. Okrog leta 1354, torej že pred Krištofom Kolumbom, je kralj Magnus poslal ekspedicijo za svojimi izseljenci, ki so odšli v daljne nove dežele. Pod vodstvom Pavla Knutsona je ekspedicija objadrala New Foundland in Labrador ter prišla v Hudson Bay. Od tam naprej so šli po Nelson River do Vinipeškega jezera in prišli po Red River v krasne pokrajine današnje Minnesote, polne gozdov in jezer. Medtem ko je polovica ekspedicije bila na lovu, so ostale domačni napadli, jih pobili in popolnoma uničili njih tabor. Paul Knutson se je odločil odpotovati nazaj. Toda predno so odšli, so se priporočali v varstvo blaženi devici Mariji in svojo prošnjo vrezali v kamen. V letu 1898 je ta kamen neki kmet našel v koreninah starega drevesa. Ker se zgodovinski podatki o Knutsonovi ekspediciji še danes nahajajo na Norveškem, večina zgodovinarjev kamnu prizna zgodovinsko pristnost.

Toda šele Krištof Kolumb je v letu 1492 obrnil pozornost vse Evrope na novo celino. Devica Marija je igrala važno vlogo v njegovem živ-

ljenju. Vsaj ena izmed njegovih ladij na vseh potovanjih je nosila ime Marijino. Moštvo na ladjah je vsak večerpelo pesem na čast blaženi Devici Mariji. Mnogim krajem, ki jih je odkril, je dal ime po kakem nazivu Marijinem. Njegovo truplo pa počiva danes v kapelici Marijinega brezmadežnega spočetja havanske stolnice.

Znano je, da so s skoro vsako ekspedicijo, ki je odpotovala v novo deželo, potovali tudi misijonarji, ki so pridigali božjo besedo Indijancem in razširjali slavo Marijino.

Glavno mesto Aztekov v Meksiki je zasedel Fernando Cortes v letu 1521. Komaj deset let pozneje se je decembra meseca naša Gospa prikazala 57 let staremu Indijancu Juanu Diegu. Šest let po svoji izpreobrnitvi je Juan Diego neke sobote po svoji navadi šel k maši, ko se mu je na poti prikazala Marija. Govorila je z njim v azteškem narečju in mu naročila, naj gre k škofu ter pove njeno željo: na tem kraju hoče imeti svetišče. Pri četrtem prikazanju mu je dala v plašč šopek rož, ki so bile za mesec december nekaj izrednega. Toda ko jih je Juan hotel pokazati škofu, je dobil na plašču naslikano čudovito podobo nebeške Gospe. Še danes je ohranjena ta slika v mogočnem svetišču Naše ljube Gospe Guadalupske, kakor so ji verniki dali ime in jo tudi izbrali za patrono vse Južne Amerike.

Pobožnost k blaženi Mariji Guadalupski je postala zelo priljubljena med Indijanci obeh celin. Gotovo je bilo to občudovanja vredno delo božje milosti. Ko so cele dežele Evrope odpadale zaradi protestantizma, so misijonarji v Srednji in Južni Ameri-

Koledar 1954

ki pridobivali tisoče v naročje naše svete Cerkve...

Skoro istočasno, ko so Angleži zasedli trinajst kolonij, so se Francozi naselili v Kanadi. Njihovi misijonarji so bili znani po svoji pobožnosti do Marije. Tako so ob odkritju reke Mississippi imenovali: Reka brezmadežnega spočetja. Žal se to ime ni ohranilo.

Angleži, ki so se naselili v trinajstih kolonijah, so pobožnost do Marije skoraj dobesedno sovražili. Smatrali so jo za katoliško in kot tako so se je izogibali. Toda preganjanji katoličani so sklenili, da si bodo ustanovili svojo lastno državo, kjer bo svoboda vere zajamčena vsem prebivalcem. In res so ustanovili Maryland. Da bi angleška vlada to ime priznala, so izjavili, da se država imenuje po kraljici Henrietti Mariji. Toda pravi namen kolonistov se pokaže po tem, da so tudi svojo prvo naselbino imenovali St. Mary's. Maryland je bila prva država Združenih držav, ki je priznala popolno versko svobodo vsem prebivalcem.

Father John Carroll iz Marylanda je postal prvi škof in pozneje nadškof novoustanovljenih Združenih držav. Kongres je tedaj sicer že jamčil svobodo vere, toda kljub temu je bilo še mnogo držav, ki so imele protikatoliške zakone. V vsej deželi je bilo samo 32.000 katoličanov in 36 duhovnikov. Bodočnost ni bila preveč rožnata. Toda ob smrti nadškofa Carrolla v letu 1815 že vidiš v katoliški Cerkvi Združenih držav mogočen napredek: v deželi je bilo že okrog 200.000 katoličanov s štirimi škofi in enim nadškofom. Ta razvoj moramo brez dvoma pripisovati posebnim Marijini pomoči. Nadškof Carroll je bil namreč znan po svoji pobožnosti do Brezmadežnega Spočetja.

Marijino pomoč so novi naseljenki jasno čutili leta 1815 v bitki za New Orleans. Čeprav je bil mir že sklenjen, je ta bitka bila vendar ve-

Kolumbova "Santa Maria" se bliža Ameriki

like važnosti za mlade zvezne države. New Orleans je namreč zapiral vhod v Missisippsko dolino in je bil edina trdnjava, ki je branila Louisiano, katero je republika pred nedavnim kupila od Francije. Kljub pogodbi bi Angleži Louisiano zasedli, ker se je pogodba sama na sebi nanašala samo na prenehanje sovražnosti. Bitka je bila zelo neenaka: Angleži so prihajali z veliko silo. Imeli so najmanj 20.000 dobro izvežbanih in oboroženih vojakov, dočim je New Orleans branil sicer zmožen general Jackson, toda na razpolago je imel samo kakih 6.000 vojakov, ki niso bili ravno najboljše oboroženi in organizirani. Zato se ne čudimo, da se je vse prebivalstvo obleganega mesta zateklo v cerkve in prosilo božje pomoči. Posebno so molile uršulinske sestre v samostanu; zatekle so se k "Naši Gospe hitre pomoči". Obljubile so ji, da bodo imeli vsako leto 8. januarja posebno mašo njej na

čast, ako se bo vse srečno končalo.

Lahko si predstavljamo veselje prebivalcev, ko so po 25 minut trajajoči bitki izvedeli, da so Angleži popolnoma premagani. General Jackson je pozneje obiskal samostan in priznal, da je bila zmaga zmožna samo s posebno božjo in Marijino pomočjo. Obljubljeno mašov samostanu še opravljajo. Novembra 1895 je papež Leon XIII. dovolil, da je bil naworleanski kip "Naše Ljube Gospe hitre pomoči" slovesno kronan.

V devetnajstem stoletju se je Marija tudi večkrat prikazala raznim Indijanskim katoličanom. Še danes imamo zanesljive podatke o teh prikazovanjih. Ob teh prilikah je Marija večinoma povdarjala važnost pobožnosti do njenega brezmadežnega Srca. Prvikrat se je Marija tako prikazala v Rue De Bac v letu 1830. Pri Our Ladu of Victory se je prikazala v letu 1836 in v Blangy leta 1840. V letu 1841 se je Marija prikazala mlademu indijanskemu dečku in to prikazovanje je Father De Smet zelo natančno opisal.

V letu 1846, ko se je zbral šesti provincialni koncil v Baltimoru, je katoliška Cerkev gotovo šla skozi eno najtežjih dob v zgodovini Združenih držav. Na tem koncilu je bil prisoten en nadškof in 22 škofov. Dežela je trpela nasilstvo takozvanih "domačinov", tu rojenih otrok priseljencev, ki so se borili proti vsemu "tujemu". (Pri tem so seveda pozabljali, da so Indijanci prav za prav edini pravi domačini v deželi.) Katoliška Cerkev je bila zanje "tuja" Cerkev in po njihovem mnenju zanje ni bilo prostora v Združenih državah. Tolpe so zažigale samostane, cerkve in sirotišnice. Požgali so mnogo katoliških domov, predvsem onih irskih naseljencev. Sredi vseh teh domačih borb so Združene države napovedale vojno Meksiki, ki je tedaj veljala za popolnoma katoliško državo. Katoličane so takoj krivično obsodili, da zapu-

ščajo armado in pomagajo sovražniku. Poleg tega so jih silili, da morajo biti navzoči pri nekatoliški službi božji in tam poslušati strupene napade na katoliško Cerkev. Tedaj ni zvezna armada imela niti enega katoliškega kaplana v službi. Ameriški škofje so videli, da brez božje pomoči katoliški Cerkvi zelo slabo kaže. Sklenili so, da bodo proglasili Brezmadežno za posebno patrono Združenih držav. Sklep je bil še toliko bolj važen, ker je bilo to sklenjeno še predno je papež proglasil Brezmadežno spočetje za versko resnico.

Razmere so se kmalu - skoro bi rekel čudežno - izboljšale. "Know Nothings", kakor so se "domačini" imenovali, ko so se začeli politično udelejevati, so bili pri volitvah v letu 1856 popolnoma premagani. Njihova moč se je po tem porazu vidno zmanjšala. Tudi v armadi so se razmere zelo spremenile. Predsednik Polk je namreč nastavljal dva katoliška kaplana in tako dal možnost katoliškim vojakom, da so se mogli udeleževati svojega bogoslužja. Katoliška Cerkev je od tedaj naraščala s presenetljivo naglico in je danes vsaj šestina prebivalcev katoličanov. Tako predstavljajo najmočnejšo versko enoto v Združenih državah.

Father Lord navaja mnogo dokazov, ki brez dvoma pričajo, da so Združene države resnično dežela naše Ljube Gospe. Marijino ime v vseh variantah je v Združenih državah najbolj popularno dekliško ime. Več kakor 70 mest in trgov se imenuje po Devici Mariji. Na tisoče cerkva je njej posvečeno, prav tako tudi semenišča, redovne družbe in kongregacije. Katoliške univerze (Notre Dame, Indiana in St. Mary's v San Antonio, Texas), kolegiji in druge katoliške šole nosijo njeno ime. Marijine kongregacije, ki so organizirane v 14.000 skupinah, so izredno delavne. Vsako leto izide mnogo knjig,

ki obravnavajo verske resnice o Mariji. Galerija živečih katoliških pisateljev, ki je bila šele pred kratkim ustanovljena, je Marijo imenovala za posebno zavetnico vseh pisateljev in pesnikov z imenom "Our Lady of Letters". Deytonska univerza ima posebno knjižnjico, v katero skušajo zbrati kolikor mogoče veliko knjig o Mariji.

Tako vidimo, da kljub material-

izmu in hlastanju po užitkih, ki se je tako razširil med ameriškim ljudstvom, slika bodočnosti le ni tako slaba. Ker je Marija pomagala v mnogih in ne ravno majhnih težavah v zgodovini katoliške Cerkve Združenih držav, smo lahko prepričani, da nam bo tudi v bodoče. Amerika ni zastoj posvečena Naši ljubi Gospe brez madeža izvirnega greha spočeti!

KATOLIŠKA CERKEV V ZDRUŽENIH DRŽAVAH AMERIŠKIH

Vseh katoličanov je 30.000.000

Nadškofov je 31 /med njimi štirje kardinali/, škofov 158

Duhovnikov /tudi redovnih/ je 44.459, redovnih bratov 7.975, redovnih sester 156.696

Katoliških cerkva je 20.443, semenišč 424.

Katoliških univerz in kolegijev /College/ je 233, višjih šol /High Schools/ 2.358

Župnij z lastnimi farnimi osnovnimi šolami je 8.358.

V USA je dalje 889 katoliških bolnišnic, 351 otroških zavetišč in 271 domov za onemogle.

V "Catholic Press Association" je včlanjenih 549 ameriških katoliških publikacij.

Od teh je 145 tednikov s 3,733.826 naročniki in 404 revij s 13,517.826 naročniki.

Znano je, da je največ ameriških policajev po rodu Ircev. Irci pa so na splošno dobri katoličani, zato ni čudno, če Fathrom za volanom včasih pogledajo skozi prste. Tako je chicaški policaj ustavil avto, ki je očitno vozil prehitro, in že vlekel iz žepa svojo beležko, da bo voznika zapisal. Tedaj je opazil, da izza volana gleda Father. Mož postave je zopet spravil svojo knjižico, nasmejan pristopil k vozniku in mu povedal skozi okno: "Okej, Father, naj bo za enkrat tri zdravamarije! Prihodnjič bo pa rožni venec..." Voznik je 'pokoro' sprejel.

Pravijo, da je bil Father eden izmed lemontskih...

Dr. Franc JAKLIČ:

BARAGA

zgled dobrodelnosti

miselnost ga je gnala v daljno Ameriko med zapuščene Indijance, kjer je zanje živel, skrbel, delal in se na vse načine trudil, dokler ga zaradi preutrujenosti ni zadela na cerkvenem zboru v Baltimoru kap in ga po petnajstmesecnem hudem

BARAGA JE BIL zelo plemenitega srca. Ni sebično mislil nase. Vedno večja slava ga je obdajala, in je nikoli ni iskal. Ni dosti cenil telesnih, tvarnih dobrin in se ni gnal za njimi. Nikoli ni umazano uporabljal drugih za dosego svojih ciljev. Že od mladosti, že nekako po naravi, mu je bil pogled uprt v višje, duhovne, nadzemske stvari. Kot študent si je s pridnim učenjem bogatil duha; ob prostem času se je učil jezikov, se vadil v risanju, slikanju in glasbi, ali pa je potoval in gledal božjo naravo. Na Dunaju se je učil pravnih ved, da bi kot graščak v Trebnjem posegal v javno življenje in ljudem koristil in pomagal. V svoji plemenitosti si je potem izbral duhovski stan. Kot kaplana v Šmartnem pri Kranju in v Metliki ga je bila sama plemenita nesebičnost in dobrota; plemenito velik je bil tudi do svojih janzenistovskih in jožefinskih stanovskih tovarišev in predstojnikov. Plemenita

trpljenju spravila pod zemljo. Lepe besede o Baragovi plemenitosti je zapisal protestant James Parton kmalu po njegovi smrti: "Bil sem tako srečen, žal da le enkrat v življenju, da sem govoril s popolnim gentlemanom, ki je zamoril v sebi vso malenkostno nečimurnost; zamoril je v sebi vse take želje, skrbi, težave, prisiljenost, nervoznost, bojazen, ki izvirajo iz nepopolnega obvladovanja samega sebe. Bila ga je sama dobrota, vedrost, uglaženost in odkritosrčnost brez pridržka."

Iz te plemenitosti je v Baragi rastla ljubezen do Boga, ki je neskončna popolnost in plemenitost. Vsem so pa znane resnice: Kdor zares ljubi Boga, ljubi tudi bližnjega, tudi sovražnike. Čim močnejša je v nas ljubezen do Boga, tembolj živa in požrtvovalna je tudi naša ljubezen do bližnjega. Neizprosno stoji pred vsakim od nas resnica in mu izprašuje vest: če bližnjega ne ljubiš dosti, če ti ni dosti mar za njegovo

srečo, zlasti dušno, - potem tudi tvoja ljubezen do Boga ni kdo ve kako velika. - Kdor pa količkaj pozna Baragovo življenje (in vsak Slovenec bi ga moral dobro poznati!), ve, kako zvesto je izpolnjeval prvo in največjo zapoved: "Ljubi Gospoda, svojega Boga, z vsem srcem in vso dušo in vso močjo in vsem mišljenjem!" Zato je pa zvesto izpolnjeval tudi drugo zapoved, ki je tej enaka: "Ljubi svojega bližnjega, kakor samega sebe!" Vršil je dela usmiljenja. Predvsem duhovna dela, saj je duša pri človeku prvo. Opravljal je pa tudi telesna dela usmiljenja, saj ima človek tudi telo in se s telesno dobrodelnostjo mnogokrat pride do duš.

Poglejmo ga torej v tej njegovi dvojni dobrodelnosti!

BARAGA ZGLED V DUHOVNIH DELIH USMILJENJA

Duhovna dela usmiljenja se našajajo na dušo bližnjega.

Baraga je že od staršev dobil globoko vernost in z njo prepričanje o neskončni vrednosti človeške duše. "Kaj bo človeku pomagalo, če si ves svet pridobi, svojo dušo pa pogubi? Ali kaj naj da človek v zameno za svojo dušo?" Tako je zaklical Jezus. Tudi Baraga je po teh besedah naravnal svoje življenje. Na obeh obiskih Slovenije se je v župni cerkvi v Dobrniču, kjer je bil že na dan svojega rojstva dne 29. junija 1797 krščen, dolgo časa zahvaljeval za milost sv. krsta, mu je dušo očistil izvirnega greha in jo obdaril s posvečujočo milostjo. Ko se mu je predramila pamet, je pa - bi lahko rekli - skoraj vselej izbral zase to, kar je bilo za njegovo dušo boljše, popolnejše. Hitro je stopal po poti kreposti, popolnosti in svetosti. "Action and Sanctity", tako so ga označevali v Ameriki.

Dne 1. decembra l. 1820 je zapisal v dnevnik: "Želja po duhovskem stanu se mi je obudila (danes) s tako silo, da sem se za trdno odločil po dovršenih

juridičnih izpitih vstopiti v bogoslovje in postati duhovnik." Sklenil je odpovedati se gradu in veleposestvu v Trebnjem; odpovedati se nevesti Anici, blagi hčerki svojega botra in vzgojitelja, profesorja Dolinarja; odpovedati se javnemu delovanju kot pravnik. Ker je bil rojen v ljubljanski škofiji, je jeseni l. 1821 vstopil v ljubljansko bogoslovje, da se pripravi za delo za duše in prejme mašniško posvečenje. Od jeseni l. 1824 do konca maja 1828 pomaga kot kaplan pastir duše v Šmartnem pri Kranju, potem pa do konca oktobra 1830 v Metliki v Beli Krajini. Takrat je tudi v ljubljanski škofiji še vedno vladal janzenizem, ki je oznanjal strah pred Bogom in ljudi odvrčal od spovedi in obhajila. Vlada so postavili cesarja Jožefa II., ki je razpuščal samostane, prepovedoval božja pota in cerkvene bratovščine, obsojal ljudske pobožnosti in sploh delal Cerkev sužnjo države. Duhovniki, vzgojeni v janzenističnih in jožefinskih bogoslovjih, so izvrševali dušno pastirstvo strogo po teh načelih.

Baraga se je pa bil kot visokošolec na Dunaju navzel od sv. Klemenca Hofbauerja, ki mu je bil spovednik in duhovni vodnik, prave katoliške miselnosti. Z njo je začel delo med verniki, in jih je takoj dobil zase. K njegovim pridigam jih je toliko hodilo, da še v cerkev niso mogli vsi. Spovedovati je moral začeti ob nedeljah in praznikih že ob dveh ali treh zjutraj. Bolniki so zlasti njega želeli, da jih pripravi za večnost. Kljub državni prepovedi je v Šmartnem in okolici širil bratovščino Jezusovega Srca, ki so jo skrivaj obnovili ljubljanski frančiškani, in je z njo širil ljubezen do Boga, do Kristusa. Prevzel je tam tudi duhovno vodstvo "Kronaric Matere božje", ki so se zbirale k skupni molitvi. Na obeh službenih mestih je storil za duše vse, kar je le mogel in smel. Na svoje delo je klical blagoslov božji z molitvami, odpovedmi voljnimi prenašanjem dušnega trpljenja in z dobrodelnostjo.

*Šmartinska cerkev pri Kranju z župniščem. Tu se je Baraga z vso vne-
mo lotil dušnega pa-
stirstva.*

*Na desni: Notranjščina
šmartinske cerkve. Iz
te prižnice je Baraga
sejal seme zveličanja
v srca, ki jih je janze-
nizem napolnil z malo-
dušnostjo.*

Da bi razširil svoje delovanje na vse Slovence, je začel pisati nabožne knjige. Že v Šmartnem je sestavil "Dušno pašo", ki je šla ljudem tako do srca, da jo je bilo treba spet in spet ponatisniti v velikih nakladah. Neizrekljivo dobrega je Baraga po njej storil za duše rojakov. Prav tako po drugih svojih nabožnih knjigah. Še v Ameriki je napisal dve zanje: "Zlata jabolka in "Nebeške rože".

A v domovini mu ni bilo obstanka. V moči sv. Duha se mu je duh kakor orel dvigal nad slovenske ravnine, griče in gore in z močnimi udarci peruti zakrožil nad versko zapuščenimi pokrajinami Severne Amerike, kjer je bila duhovna stiska še večja, pomanjkanje duhovnikov še bolj kričeče in prilik za duhovna dela usmiljenja brez števila. Napravil je potrebne prošnje na ljubljansko in cincinnatsko škofijstvo. Poslovil se je od domovine in od rodni krajev. To slovo je bilo tako bridko, da se je še 1. 1854 v graščini-
ci Mala vas, kjer je bil rojen, bridko razjokal pred tedanjim lastnikom Julijem Treo. Težko mu je bilo slovo tudi od obeh sester in drugih maloštevilnih sorodnikov, od prijateljev in sploh od domovine. V Metliki ga ljudstvo kar

ni hotelo pustiti od sebe in je kleče in jokaje gledalo za vozom, ki je odpeljal njega in njegovo revščino. Pa je vse to dušno gorje voljno sprejel nase, ker je vedel, da bo v Ameriki še vse več storil za neumrjoče duše. V pismih od tam je večkrat pisal: "Vsega mi manjka; pa kaj je vse to v primeri z neskončno vrednostjo duš, ki se tukaj številno spreobračajo!"

+++

Ko je prišel med Indijance Otavane na vzhodnem bregu Michiganskega jezera in med Očipvejce na bregovih Gornjega jezera (Lake Superior), je tudi pri njih z vso vne-
mo začel in nadaljeval delo za duše. Tudi tukaj mu je bil za vzor Jezus, dobri pastir, ki gre za izgubljeno ovco in jo išče, dokler je ne najde, zadene na ramo in nese v svojo stajo, v sv. katoliško Cerkev. Pravijo, da je krstil 25.000 oseb, odraslih in otrok. Potem jih je pa utrjeval in dvigal v verskem in moralnem življenju. O njegovih Indijancih je šel glas, da so najboljši od vseh Indijancev.

Na prvi misijonski postaji "Krivo drevo" pri sedanjem Little Traverse

je deloval, kakor je bil začel že njegov prednik Francoz pater Dejean. Vsako jutro in vsak večer skliče spreobrnjene vaščane v preprosto cerkvi-
co iz brun, ob nedeljah kar po štiri-
krat. Uči jih in spoveduje po tolmaču,
a se pridno uči njihovega težkega je-
zika in si sestavlja slovar in slovnico.
Spreobračatudi bližnje in daljne vasi.
Kadar ne more iz svoje ubožne sobi-
ce, sestavlja Otavanom molitvenik
"Anamie Misinaigan", ki ga da na-
tisniti v Detroitu in jim ga brezplačno
deli. V poganska selišča potuje s
spremljevalcem - Indijancem peš, po-
zimi pa na težkih in okornih krpljah
ali na nizkih saneh, ki sta jih vlekla
v diru dva indijanska psa. Vozi se po
jezeru v krhkem čolniču iz brezovega
lubja, ali pa na ladjicah. Kamor pride,
skliče Indijance, jim razlaga verske
resnice in krščanske moralne zahte-
ve. Krščuje jih, navadno kar v skupi-
nah. Mašuje jim, jih spoveduje in ob-
haja, poroča, pripravlja za smrt in jim
blagoslavlja brobove. Povsod jih od-
vrača od žganja, ki jim ga brezvestni
beli trgovci vsiljujejo v zameno za ko-
že ustreljenih živali, za ribe in sladkor
iz sladkornega javora. Ustanovi jim
katoliško šolo, da ne hodijo v prote-
stantovske, in jo z velikimi žrtvami
vzdržuje, ker so učitelji dragi in tu-
di učila, hrana in obleka mnogo sta-
nejo. Nima pa ne zase ne za svoj mi-
sijon nobenega stalnega dohodka, am-
pak samo nekaj prispevkov od škofa
in pa darove iz Evrope. - Iz misi-
jonske postaje ustanavlja misijonske
podružnice, si tudi tam gradi cerkvi-
ce in ustanavlja šole.

Ko je v Krivem drevesu in v
bližnji in daljni okolici že skoraj vse
spreobrnjeno in v dobrem utrjeno, ga
ljubezen do duš žene drugam, proti
jugu, k "Veliki reki" (Grand River),
v bližino sedanjega Grand Rapids.
"Oh, tam bo težav"! piše sestri A-
maliji, vendar si zelo želi tja. Ško-
fa Resėja roti, naj mu dovoli iti.
"Tako lepa priložnost, rešiti več-

nega pogubljenja toliko neumrjočih
duš! Od sramu bi se moral skriti,
dokler ne dobim dovoljenja, da grem
k njim. Zato zelo zares prosim Vašo
milost, da se me usmilite in mi po-
magate izpeljati načrt, ki ni od včeraj.
Vas ne bo stalo nič drugega kakor be-
sedico 'Da'. Moji potni stroški, moje
vzdrževanje tam, nova cerkev in moje
stanovanje: vse to ne bo Vašo milost
stalo niti en dolar." Tako mu piše.

Pri Veliki reki se spet poldrugo
lêto trudi, spreobrača, gradi in potuje.
Tudi tukaj ima krasne uspehe. Indi-
janci zapuščajo svoje nestalno lovsko
in ribiško življenje, se naseljujejo pri
cerkvi in oprijemljejo kmetijstva in
obrti. Da jim da lep zgled zdržnosti od
alkohola, se mu nekoč med napadom
nahujskane tolpe za vselej popolnoma
odpove.

Vlada bi pa rada poslala Otavane
na divji zahod onstran Misisipija. Da
bi je Baraga ne oviral, ga pošlje proč.

Tedaj si zaželi iti med poganske Očipvejce na južni obali Gorenjega jezera. V odredbi vlade vidi odredbo božje previdnosti, zato piše sestri: "Hrepeneče čakam na odhod k Gornjemu jezeru. O da bi imel peruti in bi mogel poleteti čez zamrzlo jezero in biti čimprej pri poganih! Upam, da se jih bo tam mnogo spreobrnilo; pa če se tudi en sam ali dva spreobrnela in zveličata, se misijonarju splača iti k njim."

Ubog, s tremi dolarji v žepu in v poletenski obleki se dne 27. julija l. 1835 pripelje na svojo tretjo indijansko postojanko, v La Pointe, na otoku blizu jugozapadne obale Gorenjega jezera. Tam je dobil Očipvejce, same pogane in nekaj potomcev kanadskih Francozov, ki so se bili poročili z Indijankami. Postavi jim leseno cerkvičco. Ko se število spreobrnjenecv pomnoži, jim postavi drugo, večjo. Da jim jo more in da tudi drugače poskrbi za novi misijon, proti koncu septembra l. 1836 potuje v Evropo, v Slovenijo. V Parizu da na stroške tamkajšnje Misijonske družbe natisniti štiri indijanske knjige. Dve od njih sta bili očipvejski, v teku leta ju je bil pripravil v La Pointu. V Ljubljani pa da v tisk slovensko "Premišljevanje štirih poslednjih reči" in nemško knjigo o Indijancih, ki je bila prevedena tudi na slovensko. - Ko se vrne v La Pointe, nadaljuje s spreobračanjem Očipvejcev in s svojimi napornimi potovanji, ki je v njih večkrat prišel v smrtno nevarnost. Misijonska postaja je s svojimi podružnicami postala urejena, skoraj kakor kakšna župnija v Evropi in je spet dobila novo, tretjo cerkev.

Vse to pa že ni bilo več za Baraga. Dne 12. septembra je 1843 pisal dunajskemu nadškofu Mildeju, predsedniku Leopoldininega misijonskega društva: "To jesen nameravam začeti z novim misijonom, tudi ob Gorenjem jezeru, na kraju, ki je 180 milj od tu in kjer upam rešiti

mного duš, kakor so mi obljubili in zatrdili tamkajšnji pogani. Tukaj v La Pointu se le še redkokdaj spreobrne kakšen pogan. Gotovo jih bom tam dobil dosti več kakor tukaj. O kako velika tolažba, kako neizrekljivo veselje, Jezusu Kristusu pridobivati neumrjočih duš!"

Na jesen l. 1843 se po začasnem obisku za stalno naseli na tem novem kraju, na svoji četrti indijanski misijonski postaji, v L'Ansu, sredi južnega brega Gorenjega jezera, kjer so bivali tudi Očipvejci, še vsi pogani. Dobil jih je sredi pijančevanja. To zapito in poživinjeno indijansko množico je začel spreobračati, dvigati in vzgajati. Iz Slovenije je privedel nekaj duhovnikov za indijanske misijone.

Dolgih deset let je ostal v L'Ansu. Protestanti, ki so že tukaj imeli svojo cerkev in šolo, bi ga bili radi spravili proč. Pri vladi so izposlovali odredbo, da se tam, kjer med Indijanci že deluje kakšna krščanska veroizpoved, ne sme nastaniti druga. Pa je Baraga prestregel ta smrtni udarec svojemu misijonu in od vlade celo izposloval podporo svojim šolam.

Tudi iz L'Ansa je hodil in se vozil na misijonske podružnice. Tudi na teh potovanjih ga je Bog večkrat skoraj čudežno otel iz smrtne nevarnosti. V ponatis je dajal svoje indijanske knjige in pisal nove. L. 1850 je dal v Detroitu v tisk svojo slavnoslovnico očipvejskega jezika, napisano v angleščini, ki ima 576 strani velike oblike. Od prihoda v Krivo drevo in v La Pointe jo je sestavljal. Spomladi l. 1853 je pa v Cincinnatiju šel v tisk njegov očipvejski angleški in in angleško očipvejski slovar, ki ima 30.000 besed in obsega 622 strani. Tudi tega je sestavljal dve desetletji. Njegova očipvejska slovnica in njegov slovar sta znanstveni. knjigi prve vrste, ki bosta brez nehanja oznanjali Baragovo slavo.

Po letu 1843 se je za Baraga začelo novo delo dušnega pastirstva. Na polotoku Keweenaw na južni obali Gorenjega jezera so odkrili bogate bakrene rudnike. Rudarji raznih evropskih narodnosti so hiteli tja. Hitro so se dvigala naselja in mesteca. Približali sta se jim civilizacija in kultura. - Ker katoliškim rudarjem detroitski škof ni mogel dati stalnega duhovnika, je Baraga vsako leto trikrat potoval k njim. S spremljevalcem nosil mašne in svoje osebne potrebščine, v zasebnih hišah pridigal, maševal, spovedoval, obhajal, poročal, učil otroke in hodil previdevat bolnike. Prigovarjal je rudarjem in ravnateljem, naj začno misliti na gradnjo cerkve in šol. - Tudi na katoliške vojake v obmejnih trdnjavah ni pozabil.

Sredi tega dela je dobil iz Rima obvestilo, da je imenovan za apostolskega vikarja, to je za apostolskega škofa Gorenjega Michigana. Na vseh svetnikov dan dne 1. novembra 1853, ga je v Cincinnati posvetil nadškof John Purcell, soprovečevalca sta pa bila njegov škof Peter Pavel Lafevre, po rodu Francoz, in škof Janez Martin Henni iz Milwaukeeja, po rodu Švicar. Baraga se je ves ubog pripeljal k posvečenju; nadškof in verniki so mu morali kupiti škofovsko kapo, palico in drugo. Ker je bil skoraj brez cerkva, šol, duhovnikov in stanovanj zanje, se je spet odpravil proti Evropi, kjer je ostal skoraj celo leto in zbiral duhovnike in denarne prispevke. Potem se je nastanil v mestecu Sault Sainte Marie, na kraju, kjer se Gorenje jezero začne prelivati v Huronsko.

Za škofa se je dal posvetiti zlasti zato, ker je upal, da bo potem za duše Indijancev in belih priseljencev še mnogo več mogel storiti. S strahom, a z zaupanjem na Boga je začel z novim delom. Moral je v vsem začeti s tal. Težko in počasi je šlo; šlo je pa vendarle. Iz same ljubezni do Indijan-

Dobrniška farna cerkev sv. Jurija, kjer je bil Baraga krščen.

Starodavni krstni kamen je v spomin na Baraga še ohranjen.

cev je prevzel v škofovsko oskrbo tudi indijanske dele sosednjih škofij: detroitske, milwaukeejske, hamiltonske in torontske. Pozneje bi bil to breme lahko odložil, a ga je požrtovalno nosil do smrti.

Težko je bilo dobiti za njegovo škofijo duhovnikov. Morali so biti zdravi in močni, ker so morali mnogo in daleč potovati k vernikom, pozimi v silnem mrazu. Morali so dobro znati angleško in francosko; kar jih je bilo med Indijanci, tudi indijansko. Morali so biti zares dobri duhovniki, ker so bili v tistih divjinah prepuščeni sami sebi. Morali so ljubiti uboštvo, ker od rudarjev je bilo le malo dobiti, od Indijancev pa sploh nič. Imeli so le to, kar jim je dajal Baraga. Z nekaterimi je imel težave, nekatere je sploh moral od-sloviti. Veliko veselje so mu pa delali slovenski duhovniki: Ignacij Mrak, ki je bil za njim tam škof; potem silno nadarjeni, kakor otrok preprosti, delavni Janez Čebulj, dobri Lovrenc Lavtižar, ki je pa že pet let po prihodu v Ameriko zmrznil; pobožni in delavni Ribničan Andrej Andolšek in pa Janez Vrtin, sin bogatih belokranjskih

staršev, ki je pa vse podedovano premoženje porabil za cerkve in šole in je postal drugi Baragov naslednik na škofijski stolici. - V začetku je imel Baraga samo dva duhovnika, pred smrtjo pa že enoindvajset. Misijon-skih postaj je imel na koncu skoraj dvajset. Od Saulta so bile večinoma vse strašno oddaljene. Da bi vsaj nekatere od njih imel bliže, je v maju 1866 prenesel škofijski sedež iz Saulta proti zahodu, v Marquette.

Vsako leto je obiskal oba dela škofije: Gorenji Michigan z delom Minnesote in Dolenji Michigan, Na misijon-skih postajah se je navadno ustavil po več dni ali tudi tednov, da je pomagal domačim dušnim pastirjem, zlasti med Indijanci. Promet se je že nekoliko zboljšal, ob južni obali Gorenjega jezera so že naredili nekaj cest; na splošno je pa Baraga tudi kot škof potoval še po starem načinu: poleti v čolniču iz brezovega lubja ali v večjem čolnu, večkrat tudi z ladjo pozimi pa na krpljah ali na pasjih saneh. Zdravnik dr. Ely je n. pr. zapisal o njem, da je bil l. 1863 "na osem-dnevni vožnji na čolnu, izpostavljen dežju in mrazu; od posledic te vožnje se nikoli več ni mogel popol-

Trebanjska graščina, kateri se je Baraga od-rekel, da se je lahko popolnoma posvetil dušam.

Na desni: Hodnik in grajsko dvorišče trebanjske graščine.

noma pozdraviti." V Saultu je bil večkrat brez župnika in brez tajnika, sam je bil za vse škofovske in župnijske posle. V trdi noči je večkrat šel da - leč bolnika previdet.

Polagoma se mu je začela oglašati preutrujenost. Dne 9. oktobra 1866 ga je na drugem cerkvenem zboru v Baltimoru v nadškofijski palači zadela kap. Peljali so ga nazaj v Marquette, kjer je moral hudo bolan s postelje voditi škofijo, dokler ni dne 19. januarja 1868 Dobri pastir prišel po njegovo dušo. Zdaj vrši še naprej v nebesih s svojo priprošnjo duhovna dela usmiljenja. Nam pa naroča, naj jih v svojih razmerah opravljamo tudi mi.

BARAGA ZGLED V TELESNIH

DELIH USMILJENJA

Ker je bil Baraga zares dober, je bil dober v vseh ozirih. Bližnjemu je rad pomagal tudi v telesnih, časnih ozirih. Pri vsej svoji skrbi in delavnosti za dušni prid ni pozabil telesnih del usmiljenja.

Nagnjenje do njih je podedoval že po starših. Oče je bil prijazen, skrben in delaven mož; posebnih gospodarskih zmožnosti pa ni pokazal, kakor tudi ne njegov brat Ignacij, dobričina, oskrbnik in pozneje lastnik gradu Belnek pri Moravčah, ki je bil osirotelemu Baragi oskrbnik in velik dobrotnik. Noben od njiju ni gospodaril z družinsko sebičnostjo. Mati je bila daleč na okoli znana po svoji dobroti. V gradu in zunaj gradu je pomagala potrebnim, obiskovala je siromašne bolnike na njih domovih in jim nosila jedil, steklenico boljšega vina in vbogajme. Te darove je rada delila po svojih treh otrocih, da jih je vadila v delih usmiljenja; z njo so hodili na dobrodelne obiske. Tudi pri botru profesorju Dolinarju in njegovi gospe se je Baraga učil biti usmiljen z reveži. Dolinar pri vsej svoji profesorski plači ni do

svoje pozne smrti spravil toliko skupaj, da bi sebi in družinici kupil lastno hišo, ampak je stanoval kot najemnik nasproti Rotovža. Vse, kar je ostalo od plače, je sproti porabil za svoje študente - imel je kakor nekakšen vzgojni zavod - in za reveže, ki jih je bilo v tistih hudih letih po Napoleonovih vojskah zelo mnogo.

Na Dunaju je bil Baraga v duhovni šoli sv. Klemenca Hofbauerja, ki je bil oče dunajskih visokošolcev in jih je vsak dan mnogo pri njem večarjalo; bil je pa tudi oče dunajskih siromakov in jim je pod svojim širokim redovniškim plaščem nosil na domove jedil in obleke ali jim je pa po svojih visokošolcih pošiljal darove.

Kar se je Baraga pri teh svojih vzgojiteljih naučil, to je vse življenje zvesto izvrševal. Vse življenje ni nič imel, ker je vse sproti razdal.

V Šmartnem in v Metliki mu kaplanski dohodki niso zadostovali za dobrodelnost, ampak si je moral jemati na posodo. Imel je navado reči: "Kar daš revežu, boš sam imel; kar pa ne daš, bodo imeli drugi." Bolnikom in siromakom je pošiljal svojo kaplansko hrano, sam se je pa več-

krat hranil z ječmenovim kruhom, ki ga je od beračev dobival v zameno za svojega, spečenega iz kaplanske pšenične bere. Revnim otrokom je delal veselje s slaščicami, ki sta mu jih pošiljali sestri. Pošiljali sta mu tudi nove kose perila, ki je pa tudi šlo za reveže. Nekoč se je v Šmartnem od bolnika vozil bos domov, ker je spotoma podaril čevlje siromaku, Drugič spet je na cesti našel bolnega berača, ki si ni mogel pomagati; zadel ga je na ramo in nesel v svojo sobo; odstopil mu je svojo lepo posteljo (sam je zmerom spal na tleh, na slami, nekoliko pregrnjeni) in mu je stregel, dokler si ni opomogel. Obleke je Baraga imel vse življenje zelo malo in še tisto ponošeno in zakrpano, - da je laglje delil drugim. Vse te žrtve za dobrotelost so bile zanj še tem večje, ker je doraščal v udobju.

Baragovo 37 letno življenje v Ameriki je bila neprestana visoka pesem ne samo duhovne, ampak tudi telesne dobrotelosti. Podpore, ki jih je dobival iz Evrope, je porabil za misijone in za siromašne Indijance, ki jih je imel na vseh misijonih cele trume. Nase ni mislil, zanj je bilo dobro to, kar je bilo najcenejše in najslabše. Iz La Pointa je šel tudi zato v Evropo po denar, da bi pomagal siromakom. "Moji ubogi otrocičini nagi okoli letajo. S solzami v očeh to pišem," beremo v njegovem pismu do sestre Amalijs. Ko ga je po vrnitvi iz Evrope obiskal naš odlični misijonar Franc Pirc, izvrsten gospodar je pisal Baragovi sestri: "Njegova (Baragova) neizmerna dobrota ga bo vedno držala v apostolskem uboštvo. Lepo vsoto denarja, kijo je lani prinesel iz Evrope, je že razdal in bo kmalu trpel pomanjkanje." Mlajša sestra Antonija, ki je prišla za njim v Ameriko, da bi skrbela zanj in učila Indijanske otroke, je že po dobrem letu odšla, ker ju je trlo vedno večje uboštvo. Prav kmalu sta ga zapustila tudi oba misijonska strežnika, Slo-

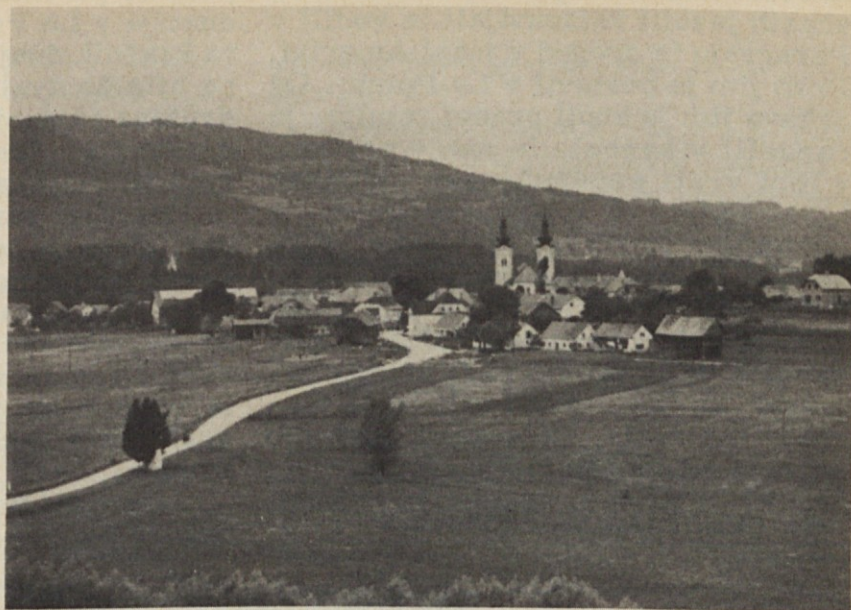
venca Merlak in Češirek. Njegovo dobroto so mnogi zlorabljali, a zato ni zapiral dlani; po Kristusovem navodilu je dajal vrednim in nevrednim.

Naj omenimo samo nekaj primerov njegove dobrotelosti! - Očipvejci se se vsako poletje peljali v čolnih v La Pointe po prispevek deset dolarjev, ki ga je država izplačevala za vsakega kot odškodnino za ozemlje, ki so ga bili v pogodbah odstopili. Baraga je prav vsako leto šel mednje, iz misijonskih namenov, pa tudi, da jim je pomagal v časni zadevi. L. 1845 so med njimi izbruhnile nalezljive bolezni: gripa, driska in škrlatinka. Vse taborišče je bilo kakor velika bolnišnica. On je bil neprestano pri bolnikih, "še bolj kakor službujoči zdravnik v kakšni naši bolnišnici," kakor je zapisal geolog in kemik Julij Ducatel in Baltimora, ki je bil sam tam navzoč. - L. 1852 je Baraga potoval iz L'Anse več kot dvesto milj daleč, peš, na krpljah, v Fond du Lac, ker je bil slišal, da je od prehude zime obbolelo tudi tam več ubožnih Indijancev, med njimi tudi siromašna vdova s kopico majhnih otrok. S spremljevalcem jim je nesel zdravilo in krepčil in jim je pomagal in stregel, dokler niso bili vsi iz nevarnosti.

Kot škof je pri pregledovanju škofije prispel z ladjo l. 1861 tudi v svoj nekdanji misijon L'Anse in je s seboj pripeljal tudi mladega duhovnika Nemca Terhorsta, da ga pusti tamkaj. Prišel ga je pa obiskat star Indijanec, njegov dober znanec, in mu je očital, da s svojo preveliko darežljivostjo Indijance samo razvaja in utrjuje v lakomiselnosti in lenobi. Baraga se je zavedal, da je to res, in si je opozorilo vzel k srcu. Tudi novodošlemu Terhorstu je strogo zabičal, da naj Indijancem ne daje darov, tudi če ga bodo zelo prosili. Tedaj se mu je pa primeril dogodek, ki nazorno kaže njegovo neporušljivo dobroto: Ko je namreč Terhorstu naročal, da ne sme

MORAVČE

na Gorenjskem.
 Tod je Baraga
 večkrat hodil,
 saj je na gradu
 Belneku
 imel svoj
 drugi dom.

Indijancem dajati nikakšnih darov, se je ozrl skozi okno. Obraz se mu je v hipu razjasnil in omilil. Zagledal je staro, siromašno Indijansko ženico, ki jo je poznal že skoraj dve desetletji. Zasmilila se mu je. Pozabil je na svoj sklep in opomin in je na mestu prosil Terhorsta, naj mu posodi tri dolarje, da jih bo dal Indijanki. - Istemu Terhorstu je pozneje dal svojo srebrno uro, da jo proda in z denarjem plača prevoz prtljage za redovnice, ki so prišle učiti indijanske šolarje in šolarice. Za to šolo mu je nekaj dni pred smrtjo dal tudi svojih zadnjih dvajset dolarjev. - Ko je bilo pred prihodom redovnic v L'Ansu treba odsloviti popolnoma nezmožnega učitelja, je škof Baraga pisal tja, naj učitelja ne gonijo proč. "Smili se mi; ne jemljite kruha njemu in njegovi družini." - V Saultu je uršulinkam dal postaviti novo hišo in šolo. Do cerkve so morale one in njihove gosenke hoditi preko travnika, ki je bil večkrat zelo blaten. Zato je dal napeljati kamenje za tlak in jih je s svojo posvečeno škofovsko roko sam pokladal.

Neizmerno veliko dobroto je izkazoval Indijancem zlasti s tem, da jih je odvrčal od ruma in whiskyja, jih z

besedo in zgledom in tudi po svojih duhovnikih navajal k popolni zdržnosti od alkohola ter jih vpisoval v protialkoholna društva. Kdor ve, kako zapiti so bili prej Indijanci in kako jim je žganje ugonabljal telesa, duše in družine, ta bo vsaj nekoliko znal ceniti Baragovo prizadevanje za iztreznjenje Indijancev. Imel je tako lepe uspehe, da se je zelo čudil tudi njegov škof Lafevre. - Indijance je Baraga vabil, da se iz gozdov priselijo v krščanske vasi, kjer bodo bližje veri in omiki. Namesto da bi se borno preživljali z lovom in ribarjenjem in bi jim beli trgovci vsiljevali žganje, jim je na svojih misijonih preskrbel strokovnih učiteljev, ki so jih v šoli in zunaj šole učili kmetijstva in obrti. Učiteljice so pa deklice in dekleta učile kuhanja, šivanja, snage ingospodinjstva. Preskrboval je Indijancem semen in sadik in razno orodje. Od države jim je izprosil mline in žage. Baragovi Indijanci so se hitro oprijemali kulture in civilizacije; bili so pridni obrtniki in dobri državljanji, zato jih vlada ni pregnala na divji zahod, ampak jim je pustila svobodno živeti med belimi.

Baragov velik socialni čut kažejo tudi njegove redukcije, to je ločene

naselbine za Indijance, kakršne so včasih jezuiti ustanavljali in vodili v Paragvaju in drugod v južni Ameriki. Prvo jim je postavil v La Pointu. Od države jim je kupil precej zemlje, jo razdelil v parcele in nanje postavil v lepi vrsti enodružinske pritlične hiše razdeljene v več prostorov, z ognjiščem iz kamna ali opeke. Hiše se niso držale druga druge. Imele so tla iz desk, pokrite so pa bile z deščicami. Pri vseh tesarskih in mizararskih delih je tudi sam pridno pomagal; zato ga vidimo tudi še na starost, kot škofa, izdelovati notranjo opremo za ubožne indijanske cerkvice. Prebivalcem redukcije je kupil tudi najpotrebnejše pohištvo, ki ga

prej še po imenu niso poznali. Redukcija v La Pointu je štela prvo leto kakšnik dvajset hiš, l. 1850 jih je pa bilo že dvainštirideset. Sleherna družina je dobila tudi zemljo za obdelovanje. Sredi redukcije je stala šola in majhna prodajalna.

Baraga zase ni bil dober gospodar, drugim je pa tudi v časnih zadevah rad pomagal. Indijance je iz srca ljubil, zato jih je tudi kulturno in gospodarsko dvigal. Zaradi osebne svetosti in zaradi te vsestranske delavnosti je bil najbolj znana in najbolj spoštovana osebnost ob Gorenjem jezeru.

Ponosni bodimo nanj, saj je bil naš rojak.

Baragova tretja cerkev v La Pointu.
Narisal o. Skola.

REŠILNA ZDRAVAMARIJA

/Pripoveduje star misijonar/

Mlada Jernačka je ležala na smrtni postelji. Nesrečni porod. Trije otroci so se gnetli ob njenem ležišču in prestrašeni gledali očetov žalostni obraz. Mož je sedel na postelji in močil z mrzlo vodo vročično ženino čelo. Samo najstarejši, dvanajstletni Janez, je nekoliko razumel, kaj se godi z materjo. Slutil je, kako strašna nesreča bo morda zadela družino. Če mati res umrejo?...

Milo je gledala mati na svoje tri otroke in od časa do časa so jo polile solze. "Moj Bog, kaj bo z njimi, ko me ne bodo več imeli?" si je mislila in pogledovala na sliko Žalostne Matere božje, ki je visela nad posteljo. Klicala je k Mari-

ji za življenje - za otroke.

Toda božja volja je bila drugačna. Ko je mati začutila, da se ji bliža konec, je zašepetala svojim malčkom: "Poklekните!"

S tresočo se roko je vsakega posebej pokrižala: "Bog, varuj jih! Marija, tebi jih izročam! Ko mene ne bo, ti bodi njih mati!"

Skoraj glasno je zahtela.

"Ali mi obljubite, da boste vse svoje življenje prav do smrti vsak večer, kjer koli boste ali kakršni koli boste, v spomin name zmolili eno zdravamarijo?"

"Mati, bom!"

"Ti, Janezek, že veš kaj obljubljaš. Ta dva

sta še premajbna. Janez, ali jima boš velikokrat povedal, ko bosta večja, kaj sta obljubila umirajoči materi?" se je okrenila k možu.

Mladi mož je med ibtenjem samo pokimal. Prevelika je bila njegova bridkost, da bi mogel spregovoriti.

Jernačka je kmalu nato izdihnila. Pokopali so jo. Družina je ostala brez matere...

V slovenski naselbini Johnsville so imeli misijon. Vsi, ki so ostali zvesti svoji veri in cerkvi, so se ga pridno udeleževali. Obnavljali so se v verskem življenju, ki so ga prinesli iz starega kraja kot najlepšo dediščino svojih staršev.

Udeleževal pa se ga je - vsaj prve dni - tudi mlad mož, ki je s svojim obnašanjem jasno kazal, da pri misijonskih govorih ni s srcem. Pa saj so ga vsi poznali, kako zagrizen protiverski naprednjak je bil. Še več. Tudi dopisnikar brezbožnih listov je bil. V svojih člankih je strupeno blatil vse, kar je bilo božjega.

V sredo je bil še v cerkvi, potem nič več.

V soboto pa so ga zopet videli v klopi. Toda njegovo obnašanje je bilo tokrat drugačno. Vsa naselbina se je začudila, ko je ostal v cerkvi tudi po pobožnosti in se celo presedel v klop bliže spovednici.

"Pa vendar ne misli k spovedi?" - "Morda. Bog daj!" so si šepetali znanci.

Vsi so že opravili spoved in se počasi razšli na domove. Le nekaj jih je še klečalo pred oltarjem in opravljalo naloženo pokoro. Oni mož pa je bil še vedno na svojem mestu.

Pater misijonar je pogledal izza zagrinjala: "Je še kdo za spoved? - Ste se vi že spovedali," je ljubeznivo vprašal neznanca v klopi.

Mladi mož je bil v vidni zadregi. Slednjič je mrko iztisnil skozi priprte usntice: "Ne bom šel!"

Spovednik je zaslutil, kaj se godi v duši tega človeka. Vstal je in se mu prijateljsko približal.

"Zakaj bi ne šli? Pridite, prijatelj, bova takoj opravila!"

Mož je globoko sklonil glavo in zašepetal: "Ne morem!"

Misijonar je vedel, pri čem je. Šepetaje, da ni čul nihče, mu je govoril nekaj prisrčnih besed o božjem usmiljenju, obenem pa v srcu opravil gorečo molitvico k Mariji - pribežališču grešnikov.

Neznanec je poslušal in po nekaj trenutkih

odgovoril: "Dobro, gospod! Vendar bi raje z vami preje govoril."

"Le pojdiva v zakristijo," ga je pater odpeljal v seboj. Tam se je srce trpina širokoodprlo.

"Gospod, sovražnik božji sem, dopisnik protiverskega lista. Urednik mi je pisal, naj se udeležujem vašega misijona in potem po vaših izvajanjih sramotim vas in vero. Do srede sem še šel, potem nisem mogel več. Bil sem premagan. Spomnil sem se svoje rajne matere in njene globoke vere. Vendar sem trdno sklenil, da k spovedi ne bom šel. Nocoj pa me je premagal vaš govor o Mariji in pobožnost njej v čast... Srce mi je zajokalo in sklenil sem, da opravi spoved. Toda ostal sem v klopi kot prikovan. Kako naj vendar grem? Vse, kar se sploh imenuje greh, sem storil. A vaša topla beseda mi je dala dovolj poguma, da se bom dobro spovedal..."

Nato je misijonarju povedal zgodbo, ki ste jo slišali v začetku: o umirajoči materi in treh nobogljenih otrokih. On je bil Janez. Solznih oči je dostavil: "Gospod, vse versko sem vrgel od sebe, enega nisem mogel nikoli. Spomin na umirajočo mater mi je bil presvet. Kljub svoji brezveri in blatu grehov sem zaradi matere sleherni dan zmolil obljubljeno zdravamarijo. Prepričan sem, da me je samo ta zdravamarija rešila. Marija vas je nagnila, da ste prišli k meni v klop in mi pomagali zmagati strah. - Pojdiva v spovednico!"

Ta mož, sin pokojne Jernačke, je danes sivolasi starček s strogo versko vzgojeno družino. Kar je mati učila njega, zdaj on uči svoje otroke. Pripoveduje jim tudi svojo zgodbo. Rešil je sebe in svoj rod za Boga in Marijo z eno zdravamarijo na dan, katero je obljubil svoji materi kot deček.

Ave Maria

P. ODILO
O. F. M.

Marija

na

Sv. Višarjah

rod v vrsti največje družine, ki so ji stavljene meje šele v daljni Aziji.

To so Svete Višarje: kraj, kjer se srečajo evropski narodi, kjer naj bi v miru in bratski ljubezni blagrovali. Njo, ki jo je Bog postavil tako visoko.

ZAČETEK VIŠARSKE BOŽJE POTI

Stara je že višarska božja pot. Škoda, da ni njena zgodovina bolj natančno popisana. Veliko veselih in žalostnih višarskih dni je šlo v pozabo. Tu naj stoji zapisano to, kar nam je bilo dosegljivo in kar je najbolj važno.

Zgodovina predvsem molči, kako je nastala božja pot na Svetih Višarjah. Le pobožna legenda naj nam nadomesti to, kar bi radi vedeli iz trdnih in zanesljivih zgodovinskih virov.

Žabnice so fara v Kanalski dolini blizu Trbiža in v žabniško faro spada tudi Višarska gora. Žabničani so imeli že od nekdaj pravico, da pasejo na tej gori svoje črede ovac. Pasel jih je vaški pastir. Bil je leta 1360. Torej bo kmalu že 600 let od tega - ko neke sobote ni bilo ovc k večerni molži. Pastir išče in leta po širnem gozdu ter kliče svoje ovce, pa nikjer jih ne najde. Ves utrujen pride do vrha in tam najde svojo čredo. Todaves prevzet je, ko zagleda svoje ovce: vse so namreč klečale okoli brinjevega grma ter se niso dale gani iz mesta. Kaj mora to neki biti,

Glej, blagrovali me bodo vsi narodi! (Lk. 1, 48.) Tako je Marija zapela pri obisku Elizabete v znani pesmi "Magnificat". Na Svetih Višarjah si je Marija sama izbrala kraj, kjer se te njene besede tako živo uresničujejo. Tu jo časte in slave tri največje evropske narodne družine: Slovani, Romani in Germani - Slovenci, Italijani in Nemci. Že dolgo se namreč ti narodi srečujejo na visokih Svetih Višarjah. K Višarski Mariji se zateka Italijan, v katerem se pretaka vroča romarska kri, kakor se pretaka tudi v prebivalcih Španije in Francije ob skrajni obali na južni in zapadni strani Evrope. K Višarski Mariji moli Nemec, katerega sorodni rodovi segajo do najbolj severnih krajev naše zemlje, blizu tja, kjer je celo zimo noč in celo poletje dan. In Višarski Kraljici se klanja z vdanostjo dušo veren Slovenec, najmanjši

premišljuje osupli pastir. Pristopi bliže in pogleda v grm: sredi grma stoji lesen kip Matere božje z Detom Jezusom na levi roki. Razumljivo, da je pastirja prešinil sveti strah. Ponižno poklekne tudi on in počasti Marijino podobo. Potem jo dvigne in jo ginjen ter poln svetega spoštovanja pobožno poljubi. Takoj sklene v svojem srcu, da bo nesel najdeno Marijino podobo dušnemupastirju v Žabnice. Ko vstane in se napoti proti domu, takoj vstanejo tudi vse ovce in hitijo za pastirjem v najlepšem redu prav do župnišča. Ta čudna procesija je privabila mnogo ljudi iz hiš. Vsi so se čudili, ko so slišali, kaj se je na gori zgodilo.

Župnik vzame podobo in poizveduje med farani, kdo bi bil podobo zanesel na goro; nihče ne ve o tem ničesar povedati. Duhovnik zapre Marijin kip v omaro. Toda naslednje jutro so ovce vse nemirne in nestrpne ter ne morejo dočakati, da bi jim odprli hlevska vrata. Skokoma hite na goro do onega grma in tam zopet najdejo podobo Marijino, kot dan poprej. Enako se je ponovilo še tretji dan. Duhovnik postane pozoren in tudi zelo vznemirjen. Kako ne?! Takoj naznani vso zadevo svojemu škofu, oglejskemu patriarhu pod katerega je spadala takrat Kanalska dolina. Tudi Marijino podobo pošlje patriarhu in prosi za svet, kaj naj vendar ukrene v tej zadevi.

Patriarh je vso zadevo pazljivo poslušal in globoko premislil. Potem vzame podobo v roke in poslancem zapove: "Zidajte cerkev in postavite oltar na mestu, kjer ste našli podobo, Marijin kip pa postavite na oltar."

V spomin tega dogodka, ko so ovce našle čudodelno podobo, ženejo še danes spomladi, kadar pride črda prvokrat na Višarsko goro, vse ovce trikrat okoli vrha. To naj bi bila nekaka zahvala ovčic, da se je čudodelna podoba njim razodela.

VERNIKI ZIDAJO CERKEV

Ko so dobri Žabničani izvedeli za patriarhovo naročilo, so začeli nemudoma s pripravami za zidavo cerkve na Višarski gori. Prepričani so bili, da jim ne bo manjkalo pomoči božje in bogoljubnih dobrotnikov. Ker si je Marija sama izbrala ta visoki hrib za svoje bivališče, se je kmalu pokazalo, kako bogata je božja zakladnica. Razen kamenja je bilo treba vse znositi na goro: apno, pesek, les, žeblje in drugo. Neki mož je bil slep rojen, pa bi bil silno rad pomagal z delom pri stavbi. Toda kaj more narediti ubogi slepec na teh strmih višinah?! Kar na lepem pa mož čudežno spregleda in potem je mož vse svoje moči predal zidavi cerkve. Sloves o čudežu se je bliskovito razširil in ljudje so od vseh strani vreli skupaj ter pomagali zidati Marijino svetišče.

Ta prvotna cerkev je bila zelo majhna. Sklepajo, da je obsegala samo sedanji prezbiterij ali prostor, od oltarja do obhajilne mize. Morda je bila zraven tudi ladja, ki so jo pa pozneje podrli, ko so zaradi navala romarjev zidali večjo. Ta prezbiterij je zidan v gotskem slogu. Kdaj so zidali ladjo, se ne more dognati. Imela je raven strop, ki pa je bil prenizek in je bilo zato v cerkvi ob shodih zelo soparno.

SVETLI IN TEMNI DNEVI

V vrsti nešteti svetlih višarskih dni so bili 15., 16. in 17. avgust leta 1760, ko so slavili 400 letni jubilej božje poti. Na praznik Vnebovzetja Marijinega se je zbralo na gori 24 duhovnikov in ogromna množica romarjev. V slovesni procesiji so nesli čudodelno podobo Matere božje okoli višarskega vrha. Krški stolni prošt iz Celovca - takrat je spadalo svetišče na Svetih Višarjah in vsa Kanalska

dolina pod krškega ali celovškega škofa - je imel slovesno sv. mašo na sam praznik. Drugi dan slovesnosti je opravil slovesno službo božjo ojski opat Roman, tretji dan pa podklošterski opat Emilijan. Ravno tako so zelo slovesno obhajali 500-letnico Svetih Višarij - leta 1860. Takrat nista več obstojala samostana v Osojah in v Podkloštru. Zunanji sijaj drugega jubileja morda ni dosegel prvega iz leta 1760, toda gorečnost Marijinih častilcev je bila pri drugem jubileju večja. Navadno so delili sv. obhajilo na Svetih Višarjah v dveh vrstah po sredi cerkve. Za 500-letnico božje poti pa je bilo na Višarjah toliko svetih obhajil, da je bila pro-

storna cerkev premajhna in so morali deliti obhajilo zunaj cerkve. Našteli so namreč ob jubilejnih slovesnostih 102.000 sv. obhajil. Krški škof dr. Valentin Wiery se je ob 500 letnici sam udeležil romanja. Ob 400 letnici božje poti 1760. se omenjajo trije slavnostni pridigarji, ki so pridigali v slovenskem in nemškem jeziku in sicer trbiški dekan Tomaseti, nabor ješki župnik Valher in pontabelski župnik Just.

Za 500-letni jubilej je škof Wiery preskrbel takoznano višarsko sveto leto, ki ga je papež sam razglasil v posebnem pismu. Po vseh cerkvah kanalske dekanije so zvonovi slovesno oznanjevali začetek tega svetega leta

na predvečer praznika Kristusovega vnebohoda. Tisti večer se je na Svetih Višarjah zbralo že toliko ljudi, da je bila slovenska in nemška pridiga. Procesije so prihajale iz Koroške, Kranjske, Štajerske in Goriške. Velika procesija je prišla celo iz Solnograškega. Slovesno sprejetih procesij je bilo tisto leto šestinosemdeset. Pridig je bilo 165 in zanimivo je, da je bilo več slovenskih kot pa nemških: 109 slovenskih in le 56 nemških govorov. Poleg tega je bilo še 53 govorov pri sprejemu romarjev (32 slovenskih in 21 nemških) in 45 govorov pri slovesu (26 slovenskih in 19 nemških). Svetih maš je bilo tisto leto opravljenih na Svetih Višarjah nič manj kot 1477. Nekatere dneve je bilo kar po dvajset maš, na angelsko nedeljo (4.sept.)

Stara slika
višarske božje poti.

jih je bilo celo 26. Poleg celovškega škofa Wieryja, ki je pridigal tudi slovensko - to je bil zadnji celovski škof, ki je znal gladko naš materin jezik - sta poromala ob tej priliki na Svete Višarje tudi celjski opat Vodušek in goriški stolni prošt baron Kodelli.

Zanimivo in ganljivo je opazovati romarje na Svetih Višarjah, kako prihajajo in odhajajo. Ko po strmem hribu bolj posamič lezejo naprej, se pri kapelici vsi snidejo in zberejo. Po hribu so torej tri kapelice, da romarji pri vsaki malo postojajo, pomolijo ter se spomnijo, da so božjepotniki. Ko so pri tretji, zadnji kapelici vsi zbrani, naznanijo duhovnikom in zvonovi se zazibljejo romarjem v pozdrav. Nato pridejo duhovniki in ministranti, pa možje in fantje z banderi, eden nese sedveda križ. Po kratkem nagovoru, v katerem eden izmed duhovnikov romarje opomni, kaj naj store, da jim bo božja pot v zveličanje, se v lepem redu razvrsti procesija proti cerkvi. Navadno ima vsaka romarska skupina posebne- ga voditelja, ki vse lepo uredi, in tega voditelja tudi natančno ubogajo. Castilci Marijini, pobožni romarji, navdušeno pojo litanije Matere božje in molijo sv. rožni venec.

Nekatere romarske skupine uredijo tako, da pridejo do kapelice ravno v mraku na predvečer praznika. Potem gredo v procesiji s prižganimi svečami do cerkve, kamor jih vabi milo zvonjenje. Takrat strmi vsa bližnja in daljna okolica, ko gleda na vso razsvetljeno goro, na Svete Višarje. Neizbrisen je pogled in spomin na prizor, ko pridejo romarji v Marijino svetišče in padejo na kolena pred nebeško Mater. Vsako srce prekipi, peva svetega veselja in v vsakem očesu se leskeče solza radosti: otroci so prišli k svoji ljubi Materi. To razpoloženje še poveča beseda navdušenega pridigarja ter ljubeznivega spovednika - in romanje rodi stoteri sad.

Ravno tako ali pa še bolj ganljiv

kot prihod romarjev pa je odhod ali slovo. Po končani jutranji službi božji voditelj zbere svoje ljudi pred čudodelno podobo Marijino. Tu jih s preprostim besedami, ki pridejo od srca in gredo tudi k srcu, opomni storjenih dobrih sklepov. Potem v prisrčni molitvi priporoča sebe in svoje drage domače, žive in mrtve, mogočnemu varstvu Device in Matere Marije. Zdihovaje in z glasnim jokom se ločijo pobožne trume od preljubljenega mesta. Premilo se ozirajo pri odhodu iz cerkve na čudodelno podobo. Ono pot od oltarja do cerkvenih vrat ne pojejo in ne molijo skupno, temveč ima vsak svoje misli in svoje prošnje, ki jih za slovo vsak po svoji pove nebeški Materi. Šele pri izhodu, pri glavnih vratih, začno peti litanije. Eden izmed duhovnikov jih navadno spremi do kapelice, da jih v tej slovesni uri pri znamenju še enkrat nagovori. Še enkrat se upro pogledi vseh na ljubo Marijino hišo in potem nastopijo romarji pot nazaj proti domu.

Ob gotovih prilikah so obiskali višarsko božjo pot tudi celovski škofje. Tako je zapisano, da je bil škof Jurij Mayer na Svetih Višarjah na praznik Marijinega rojstva dne 8. septembra 1843. Škof Vojteh Lidmanski je bil na višarski božji poti na angelsko nedeljo dne 1. septembra 1859. Škof Valentin Wiery pa se je udeležil, kot že omenjeno, 500-letnega jubileja višarske božje poti dne 24. septembra 1860. Vsak je opravil v višarskem svetišču pred Marijo slovesno sv. mašo in vsak je na Višarjah tudi pridigal.

Zgodovina višarske božje poti pa ni zapisana samo z blestečimi se, zlatimi črkami, temveč do njene strani tudi črno obrobljene in pisane s solzami. Vse dobro ima svoje nasprotnike in tako temne sile tudi Svetim Višarjem nisoprizanesle. Prišli so nadnje žalostni dnevi, dnevi razdejanja in gnusobe na svetem kraju.

Leta 1786., ko je vladal znani cesar Jožef II. in se je posvetna oblast nad vso mero vtikala v cerkvene zadeve, je bila tudi božja pot prepovedana. Čudodelno podobo so morali odstraniti, morali so podreti vse oltarje in izkopati celo marmornat tlak. Takoj je seveda morala prenehati na Svetih Višarjah vsa služba božja. Koliko prebridkih solza je bilo na gori prelitih ob tem krutem nasilstvu. Veselo petje in milo zvonjenje je potihnilo. Marijino podobo so izpostavili češčenju v farni cerkvi v Žabnicah in tudi oltarje so prestavili tja. Morda je takrat prišel en oltar iz Svetih Višarij v prelepo Marijino cerkev na Humcu (v fari Št. Ilj ob Dravini Koroškem), kjer imajo tudi posnetek Višarske Marije. Med našim slovenskim ljudstvom na Spodnjem Koroškem je razširjeno mnenje: "Če greš trikrat k Mariji na Humc, velja, kot bi šel enkrat na Višarje!" To so mi ljudje na Humcu sami pripovedovali.

Žabničani in okoličani so večkrat pošiljali prošnje na Dunaj do samega cesarja, da bi smeli Marijino svetišče na Svetih Višarjah zopet odpreti. Toda vse je bilo zastoj. Šele po smrti cesarja Jožefa II., ko je zavladal cesar Leopold, je bilo tozadevno dovoljenje izdano. Dovoljenje in ukaz je bil podpisan dne 15. septembra 1790. Velika dobrota je bila v tem, da je cerkvena stavba na gori še stala in je bilo treba svetišče le znotraj obnoviti. Zopet so prihajale velike procesije od raznih krajev na Svete Višarje in romarji so prinašali dragocenih darov za olepšanje božjepotne cerkve. Temni oblak, ki je zakril nebo, je izginil: prisijalo je gorko sonce. Marija je zopet dobila svoje prvotno bivališče, ki si ga je bila sama izbrala, da bi svojim otrokom delila obilnih dobrot in milosti.

Leta 1807, torej sedemnajst let po Marijini vrnitvi, je zadela višarsko svetišče zopet velika nesreča;

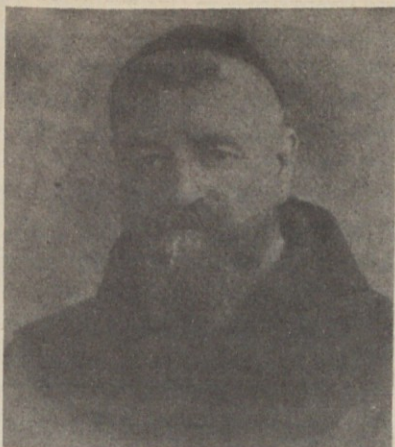
strela je udarila v stolp in cerkev je pogorela. Zgorelo je seveda samo to, kar je bilo lesenega. Oltarji so bili vsi iz marmorja. Svetišče je bilo kmalu zopet popravljeno. Vštric prižnice so takrat napravili še en Marijin oltar in sicer na čast Mariji Pomagaj. Kdo ve, če ni na to vplival nagel razvoj češčenja Marije Pomagaj na Brezjah?! Iz tistega časa tudi izvedemo, da sta bila v stranskih kapealah oltarja sv. Jožefa in sv. Ane.

Takrat so dali na stropu napraviti dve sliki. Ena kaže beg v Egipt, druga pa prihod Sv. Duha, ko sedi Marija sredi apostolov. Na slavaloku, ki loči prezbiterij od glavne ladje so takrat napravili latinski napis: "In hoc loco Mater Christi inventa stetit." To se pravi po naše: Na tem mestu je stala najdena Mati Kristusova. Velike črke so latinske ali rimske številke, ki dajo skupaj seštete letnico 1360, ko se je božja pot začela.

V stari cerkvi so bili trije zvonovi. Največjega so spravili na goroleta 1834. Tehtal je 22 centov - na en cent so takrat menda računali 56 kg. torej: 1132 kg.

VIŠARSKI DUŠNI PASTIRJI

Kot že omenjeno, spada višarsko svetišče pod faro Žabnice in žabniški župniki so tudi pravni in odgovorni dušni pastirji višarskih romarjev. Toda en sam duhovnik ne more kaj pri tolikih množicah. Zato so v poletnem času vedno preskrbeli tri do štiri duhovnike, da so stregli romarjem v duhovnem oziru. Ob večjih shodih pa so bili povabljeni na pomoč vsi sosedni duhovniki, včasih duhovniki iz Celovca, Ljubljane in Gorice. Vabili so seveda tudi redovnike, ki so po več mesecev ostali na Svetih Višarjah. Tako srečamo leta 1900. na Višarjah frančiškana p. Veselka Kovača, poznejšega slavnega kitajskega misijonarja in apostolskega proprefekta.

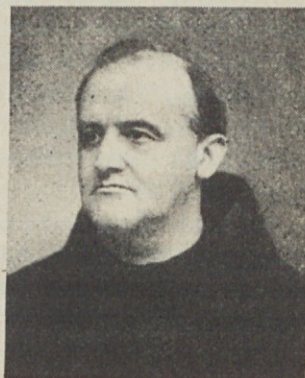
P. Adolf Čadež OFM

Sploh so slovenski frančiškani iz Ljubljane oziroma iz slovenske frančiškanske provincije večkrat prišli pomagat. Leta 1905 ali 1906 pa so frančiškani iz Ljubljane za stalno prevzeli skrb za višarske romarje. Ljubljanski provincial je odbral iz raznih samostanov štiri do pet patrov in jih je za vso romarsko sezono poslal na Svete Višarje. Romanja so se navadno pričela na praznik vnebohoda Kristusovega in so se končala na rožnovensko nedeljo, meseca oktobra. Več let je hodil na Višarje v pomoč akademski slikar p. Blaž Farčnik, ki je pozneje naslikal posnetek brezijanske Marije Pomagaj za naš Lemont. Več let zaporedoma je bil na Višarjah za predstojnika p. Ananija Vračko, eno leto je pomagal pri romanjih tudi naš čebelar p. John K. Ferlin in tudi bivši provincial in sedanji Lemontčan dr. p. Gracijan Heric je stregel višarskim romarjem. Leta 1910 pa so frančiškani prevzeli v oskrbo celo žabniško faro. Za prvega župnega upravitelja je bil poslan znani p. Adolf Čadež, ki je ostal v Žabnicah dve leti, dokler se ni priglasil za misijonarja v Sveti Deželi, kjer je leta 1948 tudi umrl. Pozneje je v "Cvetju sv. Frančiška" tako originalno opisal žabniške farane in farne razmere. Drugi župni upravitelj-frančiškan pa je bil p. Pij Žankar, ki je opravljal svojo službo od leta 1911

do 1924. Med prvo svetovno vojno je moral bežati na Spodnje Koroško in je bil tri leta (od 1915 do 1918) za kanonika pri Gospe Sveti. Po prvi svetovni vojni je Kanalska dolina pripadla Italiji in leta 1924 so slovenski frančiškani morali zapustiti vse postojanke v italijanski državi: Žabnice s Svetimi Višarjami, Sv. Goro, Gorico in Pazin. P. Pij je takrat prišel v Ljubljano, kjer je z malimi presledki ostal do svoje smrti.

Po odhodu frančiškanov so prevzeli Žabnice in Svete Višarje v oskrbo zopet svetni duhovniki. Prvi dušni pastir je bil g. Božo Monkar, ki je ostal na svojem mestu od leta 1924. do 1927. Naslednjih pet let (od 1927. do 1932.) je bil za župnega upravitelja na Žabnicah g. Viktor Kos, poznejši dekan v Komnu na Krasu. G. Rafko Premrl, sedaj profesor v Gorici je skrbel za Žabnice in Višarje naslednjih osem let do 1940. Takrat je bil dekanat v Kanalski dolini s sedežem v Trbižu dodeljen goriški nadškofiji. Zdaj spada Kanalska dolina pod škofijo Videm (Udine). G. Ivan Gujon, beneški Slovenec, je bil prvi dušni pastir iz videmske škofije. Od 7. decembra 1940 naprej pa je za župnika v Žabnicah g. Jožef Simiz, beneški Slovenec, ki je Marijo višarsko varoval grozot druge svetovne vojne.

Svete Višarje pa so imele v poletnem času še posebne duhovnike, ki so stanovali v duhovniški hiši pri višarski cerkvi. Takoj po prvi sve-

P. Pij Žankar OFM,
žabniški župnik in
upravitelj Višarij
v usodnih letih
prve svetovne vojne.

tovni vojnije bileno poletje na Višarjah frančiškan p. Kerubin Begelj, ki je pozneje odšel v Ameriko, zdaj pa je misijonar v Aleksandriji v Egiptu. Potem so se vrstili razni svetni duhovniki, med katerimi so Msgr. Maghet, Msgr. Koršič, mučenec prof. dr. Lambert Ehrlich, ki je bil žabniški rojak, nato dekan Bele, Msgr. Valentinčič in Mihael Doberdo. Slednji je bil na Višarjah od leta 1934. do 1942. Umrl je nenadoma v svoji sobi v videmskem semenišču, ko se je pripravljaj, da bi nastopil pot na Sveste Višarje v letni sezoni leta 1943.

SVETE VIŠARJE MED PRVO SVETOVNO VOJNO

Leta 1914. na praznik sv. Ane je izbruhnila po sarajevskem umoru prva svetovna vojna. Takoj s tistim dnem je na Svetih Višarjah postajalo bolj in bolj tiho. Frančiškani soprišli tudi tisto leto na praznik vnebohoda na Višarje ter so na gori ostali. Na Veliki Šmaren, ko je bilo na Višarjah vedno največ romarjev, jih je bilo ono leto zelo malo, zato so se frančiškani kar tisti dan poslovili. Odslej je bila sv. maša na gori samo ob nedeljah. Med tednom pa je bilo vse zaprto. Tako je bilo do roženvenske nedelje tega leta. Iz Žabnic je prišel župni upravitelj p. Pij Žankar; z njim je bil samo že en sobrat. Zaključila sta božjepotne pobožnosti za ono leto s peto sv. mašo, po kateri so romarji z duhovniki molili skupne molitve k Materi božji, Kraljici miru. Nato je cerkveni ključar vzel kip Matere božje iz trona. Romarji so šli okoli oltarja in so v slovo poljubljali višarsko svetinjo. Navzoči niso mogli niti slutiti, da so zadnjikrat pred razdejanjem v višarskem svetišču.

Spomladi leta 1915 so upali, da bo višarska božja pot zopet odprta kot po navadi na praznik vnebohoda Kristusovega. Cerkevna oblast je določila, naj se božja pot odpre v nedeljo po

prazniku presvetega Rešnjega Telesa, ko je na Svetih Višarjah vedno bila slovesna procesija z Najsvetejšim. Toda na binkošti je bila napovedana vojna med Avstrijo in Italijo, ki je vse preprečila.

Avstrijska vojaška oblast je zahtevala od župnega urada v Žabnicah, naj odklene cerkvene hiše na Svetih Višarjah. Župnik upravitelj p. Pij je zato prišel na binkoštni torek na Svete Višarje, toda odklepati ni bilo treba, ker so vojaki že prej vlomili v poslopja. Duhovnik je zato takoj odšel zazaj v Žabnice, a spoznal je, da ni naredil prav, ker je pustil milostno podobo v svetišču. Nemudoma je poslal na Višarje cerkvenega ključarja Janeza Kravino. Ta je podobo srečno otel, in prinesel, zavito v nekaj cerkvenega perila, k fari. Bil je prav zadnji čas, kajti naslednji dan je bilo razglašeno, da nobena civilna oseba ne sme več na Višarje. Odslej je bila Višarska Mati božja v župnišču v Žabnicah. Pred njo je noč in dan gorela lučka, dokler niso prišli še hujši časi.

Kmalu po napovedi vojne med Italijo in staro Avstrijo je začelo grmeti iz Zajzare - topovi so bruhalo ogenj na sive gorske vrhove in grebene, po katerih so se utrjevali Italijani, ki so prvič odzdravili avstrijskim topničarjem dne 19. julija. Ta dan so prižvižgale na Svete Višarje prve granate in ena je nekoliko poškodovala župnišče. Naslednji dan, 20. julija, so padale granate tudi že v Žabnice. Od tedaj pa ni bilo več miru: večno obstreljevanje! P. Pija je začelo vedno bolj skrbeti, kam naj spravi milostno podobo. Škofijstvo v Celovcu je odločilo, naj prinese Marijo v Beljak ali pa kam na Spodnje Koroško, da se izpostavi češčenju. Proti koncu julija je res p. Pij odnesel Marijino podobo v Beljak in je nekaj dni ostal z njo v samostanu beljaških frančiškanov. Toda Beljak je bil najmanj varen pred vojnimi grozotami in p. Pij je na-

redil sklep, da bo odnesel Marijo v Maribor. Škofijstvo v Celovcu je takoj nato pristalo in spet je morala Marija na pot. Višarski cerkovnik jo je na praznik sv. Jakoba prinesel v Celovec, kjer je čez noč ostala v slovenskem Dijaškem domu, od tam pa sta jo na praznik sv. Ane - razno na obletnico napovedi vojske - prinesla s p. Pijem v mariborski frančiškanski samostan. To je bila tiha, skromna pot svete Begunke.

Dne 16. septembra 1915 je prišla v Maribor žalostna vest: Višarska Kraljica nima več svoje hiše - Svete Višarje so postale razvalina in vse je pogorelo. To se je zgodilo dan po prazniku Žalostne Matere božje. Kar je bilo lesenega, je vse pogorelo, zidovje pa je bilo zelo razrahljano. Najbolj je bila uničena stranska kapela Sv. Jožefa. Oltarji so še vsi stali, le na glavnem in na stranskem Marije Pomočnice je bil odkrušena oltarna miza. Tudi prižnica je ostala popolnoma nepoškodovana. A kar je ostalo ognju in granatam, to je v teku dolgih let, ko ni mogel nihče izmed onih, ki jim je bila izročena skrb za Svete Višarje, priti na goro, uničilo sonce, dež, sneg in hud mraz, veliko je pa tudi uničila zlobna roka. Tako je gospodarila druga svetovna vojna na Svetih Višarjah.

OBNOVITEV SVETIH VIŠARIJ

Vojna še ni bila končana in dobri otroci Marijini so že začeli misliti na obnovo Svetih Višarij. Že meseca avgusta 1918. - vojna je bila končana šele meseca oktobra - je celovško škofijstvo poslalo na Višarje posebno komisijo za pozidavo svetišča in cerkvenih poslopij. Toda še tisto jesen se je vse spremenilo, ker je Kanalsko dolino zasedla Italija in s tem so tudi za Višarsko božjo pot prišle druge razmere in drugi časi.

Leta 1920 se je župni upravitelj

p. Pij, ki se je po vojni takoj vrnil na svoje mesto v Žabnice, obrnil na ministrstvo za obnovitev po vojni porušeni cerkvi v Italiji, da bi dosegel dovoljenje in podporo za popravo Svetih Višarij. A čakal je na oboje dve leti. Šele leta 1922. so začeli popravljati višarsko božjo pot. Na praznik Marijinega vnebovzeta, dne 15. avgusta tega leta, je bila na Višarskih razvalinah opravljena sv. maša za srečno obnovitev Višarij. Po osmih letih je bila zopet sv. maša na svetem kraju.

Še bolj kot Svete Višarje same, pa je bil ljudem pri srcu kip Matere božje, ta dragoceni višarski biser. Verno slovensko ljudstvo na Koroškem in njegovi duhovniki so želeli milostno podobo v svoji sredi. Čudna pota je morala napraviti višarska Marija. Znano je, da je takoj po prvi svetovni vojni pred koroškim plebiscitom pripadel precejšen del slovenske Koroške pod novo jugoslovansko državo, ki je bila ustanovljena ob razsulu stare Avstrije. To se bili okraji Dravograd, Pliberk, Velikovec, Doberla ves, Borovlje in Rožek. Središče cerkvene oblasti za omenjeni del Koroške je bilo določeno v Doberli vasi in doberloveški prošt Randel je bil imenovan za upravitelja; urejeval je vse cerkvene zadeve. Izposloval je, da je bila milostna višarska podoba dne 12. septembra, na praznik Marijinega Imena, prenešena v romarsko cerkev sv. Križa nad Spodnjim Dravogradom, kar se je izvršilo z največjimi slovesnostmi. Toda višarska Marija je morala priti nazaj v svoj dom. Od začasnega spodnjekoroškega bivališča se je kar hitro poslovila dne 23. avgusta 1921. P. Pij jo je odnesel nazaj v Žabnice, kjer so jo na roženvensko nedeljo istega leta postavili na glavni oltar v cerkvi sv. Ilna. Tu je potem ostala, dokler ni bilo popravljeno svetišče na gori, ki naj bi zopet sprejelo svojo Kraljico.

VIŠARSKA BEGUNKA SE VRAČA DOMOV

Ko je prišel četrty kres, odkar so začeli zobnovovati Svetih Višarij, je bilo tudi že vse pripravljeno, da po dolgih letih izgnanstva zasede višarska Kraljica zopet svoj prestol. Bilo je na kresni večer leta 1925. Prihajale so trume romarjev iz Gornje Goriške, iz Beneške Slovenije in iz Koroške. V župni cerkvi v Žabnicah so verniki prepevali in molili pozno v noč pred milostno podobo višarsko, ki je bila izpostavljena v glavnem oltarju med cvetjem in zelenjem. Pred njo je opravil slovesne večernice g. prošt iz Tinj, dr. Martin Ehrlich, žabniški domačin in rodni brat mučenca dr. Lamberta Ehrliche. Ko se je tisti večer popolnoma stemnilo, so zasvetili kresovi na Svetih Višarjah in na drugih bližnjih gorskih vrhovih. Oglasili so se mogočni streli iz možnarjev.

Naslednje jutro so še vedno prihajali romarji, toda v dežju. Dospale so procesije iz bližnjih župnij Kanalske doline. Zlasti mnogo jih je prišlo iz Ukev, med njimi dekleta v slikovitih narodnih nošah. Cerkev je bila mnogo premajkna. Na vse zgodaj jutraj so se začele sv. maše. Nad trideset duhovnikov je darovalo presveto daritev pred milostno podobo. V zakristiji so se sestali duhovniki k posvetovanju. Pa dolgo niso ugibali, temveč so kmalu sklenili: kljub hudemu dežju začnemo s procesijo, v kateri ponesemo Marijo na Svete Višarje!

Zagrmeli so streli. Pred oltar je pristopil sivolasi trbiški dekan g. Valentin Kraut z asistenco in je daroval slovesno sv. mašo. Žabniški pevski zbor pa je prepeval na koru - Mariji v slovo. Po sv. maši je imel poslovilni govor dr. Filip Terčelj, ki so ga ravno dvajset let nato zavrtno ubili komunisti. Pridiga je bila res priložnostna. Govornik je povedal zgodovino višarske božje poti, govoril je o krščanski bratski ljubezni, ki naj bi

družila Slovence, Nemce in Italijane. Na meji med temi tremi narodi se nemreč dviga sveta Marijina gora: Višarje.

Še enkrat je zapel pevski zbor Mariji v slovo, nato pa se je začel pomikati dolgi sprevod s sveto podobo proti gori. Vodil ga je Msgr. A. Berlot, goriški stolni kanonik. Višarsko podobo so nosili štirje duhovniki, vsak iz druge škofije. Za podobo so se uvrstili ostali duhovniki in dolge vrste romarjev. Možnarji so pokali, vmes pa so donele mogočne pesmi in vnete molitve. Po vseh oknih, koder je šel mimo sprevod, so gorele sveče. Okrašeni mladi in slavaloki so pozdravljali višarsko Mater. Vse je bilo navdušeno in veselo, da se Marija vrača na svoj prestol.

Pri slavaloku pod goro so žabniški fantje sprejeli sveto podobo in jo nesli do vrha. Na planini je sprevod obstal. Tudi dež je ponehal in sonce je posvetilo izza oblakov. Sivi očaki, gorski vrhovi, tupatam pobeljeni s svežim snegom, so se osvetljili v pozdrav Kraljici gora. Do sedla nad planino kjer je kapelica Žalostne Matere božje, so prišli naproti romarji in g. dr. Lambert Ehrlich z asistenco. Ti so bili že na predvečer prišli na Višarje. Fantje so izročili milostno podobo zopet duhovnikom. Med petjem in molitvijo so jo ponesli do cilja, v njen dom, v višarsko svetišče.

Žabniški župnik g. Božo Monkar je ginjen postavil podobo na prestol v oltar. Že enajsto leto je teklo, ko je bila višarska Marija begunka, zdaj pa je spet zavladata iz svojega trona. Pevski zbor iz Žabnic jo je pozdravil s pesmijo, dekleta v narodnih nošah so posipale prostor pred njenim oltarjem s cvetjem, ljudstvo je od veselja in ginenja plakalo. Msgr. A. Berlot je opravil v svetišču pred Marijinim tronom slovesno sv. mašo, potem pa so trije govorniki pozdravili višarsko Kraljico: Dr. Lambert Ehrlich v slovenskem, Tomaž Oraš v nemškem

Visoko
med vrhovi
stoluje
višarska
Kraljica...
/Višarje
danes./

in J. Juso v italijanskem jeziku. Vsa množica je nato zapela Zahvalno pesem in izredna slovesnost je bila končana.

STARA IN NOVA CERKEV

Na zunaj ima nova cerkev le malo razlik od stare. Na višarskih razglednicah bo opazil razliko le malokdo. To je pa zaradi tega, ker so cerkev res samo obnovili: pozidali na starih temeljih. Toda znotraj je cerkev popolnoma nova, popolnoma druga: nove slike, drugačen strop, vse to je cerkev tako spremenilo, da se za nekatere stvari komaj še spomniš, kako je bilo v stari cerkvi.

Pred vojno je imela višarska cerkev štiri oltarje. Glavni oltar je bil iz sivega marmorja s tabernakljem iz srebrne pločevine. Iz enake tvarine kot tabernakelj je bil tudi Marijin tron. Stebri pri tronu so bili zakriti z rdečim žametom, na katerem so bili našiti srebrni spominki. Na vsaki strani trona je gorela svetilka. Okoli oltarja je bila narejena železna ograja z obhajilno mizo in pred ol-

tarjem je iz oboka viselo sedem svetilk ter dva steklena lestenca. Ves ostali prostor pri oltarju pa je govoril o zahvalah in prošnjah vernih romarjev, ki so prinesli spominske podobe in okraske ter jih obesili v bližino Marijinega trona.

Drugi oltar je bil posvečen Mariji Pomočnici in je stal na levi strani ladje, nasproti prižnice. Oltarna podoba je bila reliefna iz belega marmorja in predstavljala Marijo z varstvenim plaščem, pod katerega se zatekajo vsi stanovi. Na eni strani je stal kip sv. Petra, na drugi strani pa kip sv. Pavla. Od tega oltarja sta ohranjena samo še dva kipa, ki so ju postavili zunaj cerkve v kapelo. Oltarna plošča tega oltarja pa je vzidana v steno na levi strani oboka, ki loči prezbiterij od ladje. Oltarja v stranskih kapelah sta bila posvečena eden na čast sv. Jožefu, drugi pa na čast sv. Ani. Lepa marmornata prižnica je edina ostala približno taka, kot je bila v stari cerkvi, le plošče z evangelisti so bile poškodovane, oziroma uničene. Nad prižnico je bila lesena streha. Strop v stari cerkvi je bil raven in je imel dve sliki: beg v

Egipt in prihod sv. Duha. Po cerkvi je bilo postavljenih več spovednic, ki so dostikrat škripale in ječale pod pritiskom nmožice. V stranski kape-li je bil še nek drug Marijin kip, ki so ga romarji nosili v procesijah pri prihodu v cerkev in s tem dajali iz-raza svoji pobožnosti. Ta Marijin kip, križev pot, orglje, zvonovi in še sto drugih stvari pa je je postalo žr-tev divje prve svetovne vojne.

Novo cerkev je začasno blagoslo-vil upravitelj žabniške fare g. Božo Monkar in sicer 14. junija 1925. Po-svetil pa je novo cerkev goriški nad-škof dr. Franc B. Sedej dne 1. julija 1926 v navzočnosti 20 duhovnikov. Zdaj ima cerkev samo dva oltarja - za romarsko cerkev skoro premalo! Glavni oltar stoji tudi danes tam, kjer je stal v stari cerkvi. Za oltar v novi cerkvi so uporabili vse, kar je bilo mogoče, od starega oltarja, kar pa ni bilo več za rabo, so morali nado-mestiti z novimi deli. Tabernakelj je popolnoma nov in ravno tako Marijin tron, ki je poslikan z ovčicami in angelci. Nova je tudi krona in okrogli relief v zgornjem delu oltarnega na-stavka, kjer je bila ura nekdanj; dalje so novi kerubi v oltarju in angelci na obeh straneh oltarja, delo umetnika

Toneta Kralja. Okoli oltarja je stala stara ograja izpred prve svetovne vojne do leta 1930, ko so jo nado-mestili z novo, krasno obhajilno mi-zo iz marmorja. Dve svetilki, ki vi-sita iz stropa, še malo spominjata na starih sedem.

Drugi oltar je sestavljen iz ostan-kov obeh oltarjev stare cerkve: sv. Jožefa in sv. Ane. Reliefna podoba sv. Jožefa je narejena v v Vidmu po vzoru prvotne stare cerkve, ki je bila delo umetnika Progarja iz Ljub-ljane, kakor tudi reliefna podoba sv. Ane, ki je pa bila med vojno uničena. Sta pa ohranjeni fotografiji obeh slik v Dom in vsetu iz leta 1902. Strop je zdaj obokan, kasetiran in okrašen, kot pravimo: ornamentiran. Kameniti tlak pred glavnim oltarjem je stari, le tupatam malo popravljen, v cer-kveni ladji pa je nov.

To, kar dela novo cerkev posebno privlačno, pa so nove slike in slika-no okrasje po stenah. Vse govori o Mariji. Spredej v prezbiteriju so sli-ke iz Marijinega življenja in o njeni slavi v nebesih, v ostali cerkvi pa o njeni poti, ki jo hodi danes Marija z nami, ubogimi otroki.

V prvih petih slikah nam je slikar razvrstil Marijino življenje, kakor bi

Notranjost
nove
višarske
cerkve
z milostnim
oltarjem
in stensko
sliko
umetnika
T. Kralja.

Tone Kralj: Višarska Kraljica miru.

nam hotel povedati, naj bo tudi naša pot s Kristusom ob Mariji v nebesa. Slike so: označenje Marijino, beg v Egipt, dvanajstletni Jezus v templju, Marija pod križem in Marijino vnebovzetje. Zadnja slika je narejena po ljudski cerkveni pesmi:

“Angelci lepo pojejo,
tebe, Marija, kronajo.
Kronaj jo, kronaj, večni Bog:
Oče in Sin in Sveti Duh!

Zanimiva je slika na steni, ki loči prezbiterij od glavne ladje. Narejena je po najznamenitejšem slovenskem odpevu pri litanijah:

Marija, k tebi uboge reve
mi zapuščeni vpijemo,
objokani otroci Eve
v dolini solz zdihamo.

Vsa naša človeška revščina prihaja k Mariji, ki vabi svoje uboge, izgnane otroke, pod svoj plašč. Da bi bilo pod plaščem dovolj prostora za vse, ga angeli držijo in ga na široko razproširajo. Hromi, slepi, kruljavi, očetje in matere z otroki stopajo po stopnicah z ene strani, z druge strani pa prihaja žalostna družina z bolno materjo: otroci jokajo, očetu je od skrbi razoran obraz. Vsi pričakujejo v svoji stiski pomoč od nje, h kateri se ni še nihče zatekel zastonj.

Tako kot preprosto ljudstvo nam pripoveduje začetek božje poti slika na desni strani ladje. Vozadju so različne skale gore Nabojša, Višnje gore in drugih vrhov; na zelenem višarskem hribu se zbirajo ovce okoli grma, v njem pa je preprosta podoba Matere božje; pastir ravnokar prihaja na kraj in začuden razprostira obe roki. Tako je prišla Marija na Svete Višarje k nam dol, da moremo mi lažje k njej gori.

Na levi strani pa nas pozdravlja

na sliki Kraljica miru. Višarsko Marijo nosita dva angela nad Višarjami, nad katerimi se je zdivjala vojna vihra, ki divja dalje tostran in onstran Karavank. Čez to nesrečno zemljo pa se je razpela mavrica, znanilka božjega miru, da bi ljudje spet dvignili svoje oči kvišku h Kraljici miru in ljubezni ter pustili slepo medsebojno sovraštvo in nečloveške moritve.

Na prižnici so simboli, znaki štirih evangelistov: angel, ki pomeni sv. Mateja, vol pomeni sv. Luka, orel sv. Janeza in lev sv. Marka. V loku, pod katerim vstopimo iz glavne ladje v prezbiterij je napis v zlatih črkah kot je že bil v stari cerkvi:

In hoc loco Mater Christi Inventa Stetit - Na tem mestu je stala najdena Mati Kristusova.

Po stenah na desni in levi so posejani križi in lilije. Govore nam o Marijinem trpljenju in o njegovi čistosti, o njeni veri in o njenih čednostih, o njenem božjem materinstvu in o njeni lepoti. Vse te slike je naredil akademski slikar Tone Kralj.

BOŽJA SLUŽBA NA SVETIH VIŠARJAH

Zaradi visoke lege - Višarski vrh je visok 1789 metrov - je na Višarski gori pozimi hud mraz in visoki snežni zameti. Obiskovanje bi bilo nevarno in silno težavno, največkrat pa sploh nemogoče. Zato na Svetih Višarjah ni službe božje pozimi. Božjo pot so

včasih odprli, kot je bilo že omenjeno na praznik Kristusovega vnebohoda. V novejšem času pa se začenjajo višarska romanja na praznik sv. Janeza Krstnika, 24. junija - o kresu. Potem trajajo romanja navadno do rožnovenske nedelje, to je prva nedelja v oktobru, Če so meseca oktobra lepi dnevi, pride še kaka romarska skupina na Višarje. Duhovnika pripelje s seboj, ali pa ga je treba naročiti v Žabnicah. V poletnih mesecih so lahko romarji vsak dan še pri več sv. mašah. Pridige so po potrebi slovenske, nemške in italijanske. Poleti so vsak večer litanije z blagoslovom. Za sv. spoved je vedno prilika. Cerkevno predstojništvo skrbi za to, da lahko vsak romar opravi sv. spoved v svojem materinem jeziku. Naši slovenski duhovniki tako navadno znajo vse tri jezike, ki se rabijo na Svetih Višarjah.

Romarji lahko dobe tudi posebne odpustke, ki so bili romarskemu Marijinemu svetišču podeljeni:

1. Popolni odpustek enkrat v letu, kdor obiše romarsko cerkev, prejme sv. zakramente in moli po namenu sv. očeta.

2. Nepopolni odpustek 7 let, kolikorkrat je romar pri sv. maši ali pri večernicah v romarski cerkvi.

3. Nepopolni odpustek 300 dni, kolikorkrat romar pred podobo Višarske Matere božje pobožno moli.

Vsi ti odpustki se morejo nakloniti tudi vernim dušam.

Posebno pravico je dovolila sv. stolica duhovnikom, ki pridejona Svete Višarje, da smejo opraviti pred milostno podobo votivno mašo na čast Materi božji. In to vsak dan, razen ob večjih praznikih, kot se navadno ta privilegij podeljuje.

VIŠARSKI ČUDEŽI

Takoj v začetku zidanja višarske cerkve leta 1360. se omenja čudež, ko je neki sleporojeni mož nenadoma

spregledal na priprošnjo Matere božje, ko je izrazil željo, da bi rad pomagal pri zidanju Marijine hiše. Duhovnikom na Svetih Višarjah so romarji hvaležnega srca pripovedovali kakšne milosti in dobrote so prejeli na priprošnjo višarske Gospe. Pri našali so od svojih domačih dušnih pastirjev pisana potrdila o raznih uslišanjih. Mnoga teh potrdil se še danes hranijo v arhivu žabniške fаре. Da se spomin na te Marijine dobrote ohrani poznejšim rodovom in da se množi Marijina slava in njena hvala, je bila že leta 1765. natisnjena posebna knjiga o višarskih čudežih. Romarsko svetišče je hranilo mnoge zahvalne podobe, ki so zgovorno pričale, kako je Marija poslušala prošnje in molitve svojih dobrih otrok. Stene o tem govorijo in omenjena knjiga nam priča, da so se na Svetih Višarjah izpolnile besede sv. pisma: "Slepi vidijo, gluhi slišijo, hromi vidijo, gobavi se očiščujejo." Naj tu navedemo vsaj nekatere bolj vidne čudeže.

REŠITEV IZ SMRTNE NEVARNOSTI

1. Dne 6. septembra 1766. se je najemnik rožeškega gradu, Jožef Velbič, peljal z devetletno hčerko s Koroškega v Italijo. Ko pridejo v sotesko blizu Bovca, pozabi voznik na strmem klancu zavreti voz. Konja je zato na strmem klancu zagnalo s poto z vso silo proti prepadu. Ko oče Velbič to vidi, pokliče na ves glas Višarsko Marijo na pomoč. On in dekle ter konj z voznikom in vozom so se prevrnili v 25 metrov globoki prepad, kjer so čudežno obviseli. Oče potegne hčerko izpod voza in se s težavo rešita na pot. Konj z vozom in voznikom pa zdrknejo nato še globlje v prepad, a vsi ostanejo nepoškodovani.

2. Podoba Višarske Marije je rešila na Tirolskem hišo strahovitega

plaza. Bilo je leta 1882. Celo noč je razsajal vihar in hudournik je naraštel, da je bilo strah. Nastale so široke drče, voda je trgala zemljo in skale. Hiša, ki je stala ob hudourniku je bila v največji nevarnosti. Toda posestnica hiše je neomajno zaupala v Višarsko Marijo, češ njena podoba ki je naslikana na steni hiše, jo bo obvarovala. Mogočen plaz zemlje in skalovja drvinaravnost proti hiši, toda kot bi bilo naročeno: ravno nekaj metrov nad hišo se plaz obrne v stran in hiša je bila rešena. Višarska Marija je tako naročila.

3. Leta 1905. je amerikanskega Slovenca, ki je delal v jami z večjim številom tovarišev, zasulo. Veren mož kliče Kraljico višarsko na pomoč v hudi stiski in smrtni nevarnosti in v obljubi, da bo poslal zaslužek cellega tedna v dar in v zahvalo višarski Materi božji, če bo rešen. In glejte, on edini med vsemi je bil rešen in je ostal živ. Poslal je zlat cekin 20 dolarjev v okras čudodelne višarske podobe.

NENADNA OZDRAVLJENJA

1. Oče Placid Kralj iz benediktinske opatije v Podkloštru je potoval s svojim redovnim sobratom p. Žigo v vetrinski samostan. Med potjo od Beljaka do Celovca blizu Skočidola je začel p. Placid bruhati kri, kar se je ob prihodu v Vetrinjo ponovilo. Po novem letu 1765. so zdravniki izgubili vse upanje, da bi redovnik še kdaj okreval, vsak hip so pričakovali smrti. Tej bolezní se je pridružil končno še mrtvoud. V hudem trpljenju pa je duhovnik obljubil, da bo romal na Svete Višarje. Bolezen je brž odnehala in se je kmalu umaknila popolnemu zdravlju. Še isto poletje je pater poln hvaležnosti naredil zahvalno romanje k Mariji na Višarje.

2. Dolgoletni spretni voditelj celjske procesije, T. G., ki se je odliko-

val po svoji poljudni zgovornosti, je kot fant dobil hudo bolezen v glavi. Zdravniki niso vedeli pomoči. Obljubil se je na Svete Višarje. Ko je romanje opravil, je popolnoma ozdravel. V zahvalo za to milost je začel v celjski okolici zbirati romarje in jih je vsako leto spretno in navdušeno vodil, seveda peš, na Svete Višarje. Leta 1869 je že petdesetič pripeljal svojo procesijo na Višarje.

3. Služkinja J. M. v Aleksandriji je nevarno obolela za jetiko. Obljubila je ljubi Materi višarski za slučaj, da ozdravi, zlato uro in zlato verižico. Ozdravela je in 28. septembra 1905. je osebno prinesla svoj obljubljeni dar višarski Mariji.

Ljudje seveda to najprej vidimo, kar je zunanega in to najprej tudi razumemo, toda koliko je duhovnih dobrot, ki jih je delila in še vedno deli višarska Kraljica! Te dobrote pozna le ona in njen Sin. Na Višarje prihajajo nedolžni, ki kličejo: "Mati, varuj me, da ne padem." Na Svete Višarje prihajajo taki, ki so okusili sladki in omamljivi strup greha, pa so se zbudili iz nesrečne omame. Tu pred Marijinim tronom so stopili na pot pokore. Čutijo svoje slabosti in zato tako goreče kličejo k višarski Materi: "Mati, pomagaj!" Taka ozdravljenja duše so resnično tudi čudežna ozdravljenja. In koliko je takih ozdravljenj na Svetih Višarjah!

NOVEJŠI VIŠARSKI DOGODKI

ODLIČNI ROMARJI

Višarsko božjo pot je obiskal sedanji škof v Terracina Msgr. Emilio Pizzoni in ravno tako tudi Msgr. Luigi Cicuttini, ki je bil meseca maja posvečen za pomožnega škofa v Vidmu (Udine).

Kanadski Slovenci bodo radi brali, da je bil na Svetih Višarjah dne 25. avgusta 1925. nadškof in apostolski

delegat v Kanadi, Msgr. dr. Ildebrando Antoniutti. Takrat je bil seveda še navaden duhovnik.

Dne 26. avgusta 1926. je maševal na Svetih Višarjah voditelj slovenskega naroda in ministrski predsednik blagopokojni dr. Anton Korošec.

Dne 28. avgusta 1928 je obiskal Svete Višarje Slovencem dobro znani škof dr. Alojzij Fogar.

Dne 4. avgusta 1929. je bil na višarski gori pri Mariji dr. Josip Ujčič, sedanji nadškof beograjski.

V dnevih 3. in 4. avgusta 1932. je ljubljanski škof dr. Gregorij Rožman na Svetih Višarjah pri Mariji obhajal srebrni jubilej svojega mašništva. Dne 2. avgusta 1936. je škof Rožman ponovno obiskal Svete Višarje in sicer v spremstvu nadškofa dr. Ujčiča. Škof Rožman je bil že preje večkrat iz Koroške kot romar na Svetih Višarjah, preden je postal škof ljubljanski. Navadno je spremljal koroške romarje.

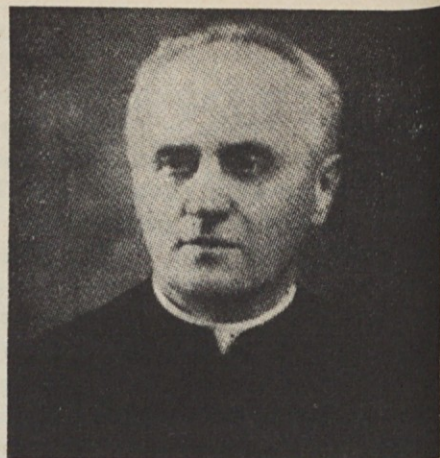
Dne 2. septembra 1936. je bil zadnjikrat na Svetih Višarjah frančiškan p. Adolf Čadež. Prišel je iz Jeruzalema in je poromal k Mariji na Višarsko goro. Tu je prisrčno nagovoril in pozdravil svoje bivše farane iz Žabnic. Potem se ni več vrnil v domovino.

Leta 1952. je obiskala Svete Višarje večja skupina ameriških vojakov, ki so taborili v Ovčji vesi pod Svetimi Višarjami, ter so streljali v skalnate gore: Viš, Montaž in v Zajzero. Med temi vojaki ni bilo nobenega Slovenca.

NOVI ZVONOVI

Dva dni, 7. in 8. marca 1927, so vozili na Svete Višarje nove zvonove in sicer po snegu z volmi na saneh. Gotovo je bila taka vožnja najlažja. Zvonovi so trije in tehta največji 1061 kg, najmanjši pa 507 kg. Zvonove je vtila livarna Lapagna v Trstu. Dan blagoslovljenja novih zvonov ter nekaj zaključek vseh obnovitvenih del

Žabniški
rojak
dr. Lambert
Ehrlich,
slovenski
mučenec.

na Svetih Višarjah po prvi svetovni vojni je bil določen 27. julij 1927. Obrede blagoslova zvonov je opravil žabniški rojak dr. Lambert Ehrlich ki je imel ob tej priliki tudi cerkveni govor. Na koncu govora se je prisrčno zahvalil bolnemu g. Monkarju, bivšemu župnemu upravitelju v Žabnicah, ki si je s svojim neumornim delom in s svojo skrbnostjo pridobil neveljavih zaslug za obnovitev Svetih Višarij.

SVETE VIŠARJE POD VIDEMSKO ŠKOFIJO

Leta 1933 so prišle Svete Višarje in seveda tudi vsa Kanalska dolina pod upravo videmske škofije - Udine. Tja so Višarje že enkrat spadale, kot tudi skoraj vsa slovenska dežela in sicer takrat, ko so tam stolovali oglejski patriarhi (do leta 1751). Tedaj so Višarje pripadle celovski ali krški škofiji, po prvi svetovni vojni so pa bile do leta 1933 pod goriško nadškofijo, kot je bilo že omenjeno. Videmski škof dr. Jožef Nogara je prišel prvič na Svete Višarje ob priliki kanonične vizitacije, 23. julija 1934. Dne 18. avgusta 1935 je isti videmski škof opravil na Višarjah pri Marijinem oltarju škofovsko ali pontifikalno mašo. Ponovno je prišel škof Nogara na Višarje kot romar 28. avgusta 1939. Kanonično vizitacijo pa je opravil spet 3. septembra 1942.

MED DRUGO SVETOVNO VOJNO

Do leta 1942 je bilo višarsko sveetišče redno odprto od kresa do roženvenske nedelje. Romarji so prihajali v večjem številu iz Goriškega, iz Trsta in tudi Korošci so večkrat prišli. V letih pred drugo svetovno vojno so začeli lepo prihajati romarski vlaki iz Slovenije. Organizirali so ta romanja po večini salezijanci.

Leta 1943 so nastale prve težave. Milostna podoba višarske Marije je bila na Višarjah samo od kresa do začetka avgusta. Od 4. avgusta pa do roženvenske nedelje 3. oktobra je bila milostna podoba izpostavljena v češčenje v žabniški farni cerkvi. Po razsulu italijanske vojske in Musolinijeve vlade, 8. septembra 1943, ni bilo mogoče več na Višarje. Nastale so hude razmere, kot povsod po hribih in gorah v tistih časih, pa hvala Bogu in Mariji, da se v tistih dneh Svetim Višarjam ni dogodilo kaj hudega.

V letu 1944 milostna podoba ni bila na svojem višarskem prestolu: ostati je morala kar v Žabnicah, kjer so jo izpostavili od 1. maja do 1. oktobra. Vojna je šla proti koncu a nevarnosti so se večale. Sedanji župnik g. Jožef Simiz je dal milostno višarsko podobo previdno in varno skriti. Ko je bilo 20. marca 1945 bombardirano žabniško župnišče, je dušni pastir lahko ostal miren: starodavni verski zaklad je ostal nepoškodovan. Ko so zaskrbljeni ljudje spraševali župnika: "Kje je višarska Marija?" je lahko veselo odgovoril: "Že od božiča naprej je višarska Mati božja v betlehemski štalici!" Morda jo je res skril na oddaljeni skedenj. Nič hudega, saj je Marija na štalico že navajena.

PO DRUGI SVETOVNI VOJNI

Svete Višarje so prestale vihar druge svetovne vojne še kar dobro in

srečno. V začetku maja 1945 je bila vojna končana. Pod Višarjami so se valile trume vračajočih se vojakov in beguncev. Strahoviti prizori, kot jih Višarje še niso videle v svoji večstoletni zgodovini. V nekaj mesecih se je precej pomirilo in 11. avgusta istega leta je nebeška begunka Višarska Marija zopet zasedla svoj prostor v sveetišču na gori, kjer pa ni ostala niti en mesec. Romarske slovesnosti so bile za tisto leto zaključene že 9. septembra. Tudi prihodnje leto v povojnih razmerah je bilo še precej hudo. Višarje so bile odprte le za kratek čas, od 4. avgusta do 15. septembra 1946.

ROMANJE VIŠARSKE KRALJICE

Leta 1947 se je začelo v videmski nadškofiji takozvano Marijino romanje. Tega smo tudi v Ameriki navajeni. Tudi višarska Marija je romala in sicer najprej na misijon v novoustanovljeno faro Landar v Nediški dolini. Žabniški župnik sam jo je izročil 27. aprila prečastitemu g. J. Kramarju pri Španjutu, kjer so Romarico čakali domala vsi farani in so jo v veličastni procesiji nesli v Landar. Vrnila se je Marija nazaj v Žabnice 7. maja, pa samo za tri dni, ker je 10. maja zopet odšla na pot in sicer v Špjetar, Azlo in v Barnas, odkoder jo je prinesel nazaj v Žabnice Msgr. Bertoni v ponedeljek dne 19. maja. Nato je ostala višarska Marija za romarsko sezono doma. Na Svetih Višarjah je kraljevala z visokega prestola od 24. junija do prve oktoberske nedelje. To leto 1947 je prišlo na Svete Višarje izredno veliko Goričanov. Slutili so namreč, da bodo mejo zaprli in kateri bodo pripadli Jugoslaviji, bodo za močno železno zaveso, od koder ni izhoda.

Tudi Ukvani so prišli Marijo pozdravit, ko je romala v Landar, za to so takoj sklenili, da bi tudi oni radi imeli Marijo med seboj ob času

Iz romanja
višarske
Kraljice:
Z avtom
na
avstrijsko
mejo
20.maja 48.

Svete
maše
na
prostem...

so se
udeležili
Korošci
in Furlani.

Množica
pri maši
na trgu
v Trbižu
23.maja 48.

sv. misijona v Ukvah. Nadškof je rad dovolil in višarska milostna podoba je bila v Ukvah od 30. novembra do 14. decembra 1947.

Romanje Matere božje v Kanalski dolini je bil največji dogodek leta 1948. Namesto potujočega kipa Marijinega, ki ga je nalašč zato blagoslovil sv. oče papež Pij XII. in ki so ga nosilipo celi Furlaniji, je v Kanalski dolini s posebnim dovoljenjem romala višarska Mati božja od fare do fare. Tose je godilo od 8. do 23. maja. Njena pot je bila sledeča: Najprej je romala v Pontebo, odtod v Lipaljoves, potem v Naborjet in ponovno v Ukeve; iz Ukev v Ovčjoves, v Žabnice, v Rajbel in v Belo peč. Potem so jo nesli ob jugoslovanski meji na glavno železniško postajo Trbiž, odkoder je romala Marija na avstrijsko mejo pri Vratih in končno v mesto Trbiž. Tu je bila slovesna maša pred milostno podobo na prostem in slavnostni cerkveni govor v slovenskem, nemškem in italijanskem jeziku. Na avstrijsko mejo je prihitelo kakih 5000 vernikov, da so videli Višarsko Marijo.

Marijino romanje je vzbudilo povsod veliko zanimanje in navdušenje. Bila je to zaves okraj velika duhovna obnova. Vsa ta romanja in vse te procesije so imele spokorni značaj: ljudstvo je hodilo povečini boso. Na čelu procesije je nosil križ vedno duhovnik, ki je bil tudi bos. Marijo so nosili duhovniki ali fantje, prav tako bosonogi. Kjer je Marija ostala čez noč, je bila pri njej ves čas častna straža. Vsa pot je bila razsvetljena. Na Svetih Višarjah je bilo to leto 1948 vse po navadi od kresa do roženvenske nedelje. Nekaj izrednega je bilo, da je 10. julija tistega leta zapadlo na Svetih Višarjah četrta metra snega. Tako je naslednji dan, 11. julija, obhajal na Višarjah slovesnost nove maše č. g. Albin Grmek v popolni snežni belini.

Leta 1949 so na Višarjah odprli romarsko sezono na binkoštni ponedeljek, 6. junija. Ta dan so prišli

Iz romanja
višarske
Kraljice:
Oltar z
milostnim
kipom
na trgu
v Trbižu
/23.maja 48./

romarji iz avstrijskega Beljaka. Bilo jih je 164 in z njimi tudi duhovniki. Po desetih letih in sicer 27. avgusta 1948 pa je prispel v Žabnice poseben vlak iz Koroške in je pripeljal 1280 romarjev, samih koroških Slovencev. Z romarji je prišlo 23 duhovnikov pod vodstvom dekana Zechnerja, predsednika Mohorjeve družbe. Ono nedeljo je bilo na Višarjah 25 svetih maš. Teden nato se je romanje ponovilo za one, ki niso mogli na prvo romanje.

Leta 1950 so začeli iz Trbiža delati vzpenjačo za turiste in športnike, za takozvani Alpski klub. Kadar bo stvar končana, bodo imele tudi Višarje svojo vzpenjačo. Člani tega Alpskega kluba so napravili izlet in romanje na Svete Višarje na binkoštni praznik dne 29. maja. Bilo je 700 udeležencev. - Naslednji dan, na binkoštni ponedeljek, je prišlo 220 Beljačanov na višarsko božjo pot. - V dnevih 26. in 27. avgusta pa je zopet priromalo 1600 koroških Slovencev. Ob tej priliki je slovenskim romarjem poslal sv. oče na Svete Višarje poseben blagoslov.

V zimi leta 1951 (11. februarja) so Žabničani opazili, da je izginila streha iz višarske romarske gostilne. Udrla se je pod silno težo snega, ki je padal cele dneve in tedne. Ško-

de je bilo nad en milijon lir (\$1300). Ker so bile Višarje obnovljene na račun vojne odškodnine, je bilo morda tudi delo malo slabše opravljeno in izvršeno. Snega je pa res bilo toliko, da je bil celo v dolini za dva dni ustavljen ves železniški promet. Ko so bile Višarje ono leto o kresu (24. junija) odprte, je bilo pri cerkvi še nad dva metra snega. Gostilna je bila do jeseni pokrita in popravljena, gostilničar se je pa za tisto sezono preselil v srednjo romarsko hišo.

Leto 1952 beleži dva dogodka: Dne 17. julija je pel na Višarjah svojo prvo mašo novomašnik Lovrenc Petričič, rojak iz Gorenjega Barnasa. Novomašnik je končal svoje študije na grobu sv. Eme v Krki na Koroškem. Asistirал mu je za arhidijakona 81-letni stric Msgr. Ivan Petričič. Na novi maši je bilo vsega skupaj 25 duhovnikov. Druga posebnost pa je nesreča: Dne 3. avgusta se je ponesrečil z ročno granato višarski pastir Appe Ervin, ki je še isti dan na poškodbah umrl.

Pa še ena zanimivost iz istega leta: Dne 27. septembra je priromal na Svete Višarje znani ameriški Slovec Mr. Anton Grdina. Kronika pravi o tem obisku: "Žal, da je Grdina naletel na izredno slabo vreme in

da ni mogel odnesti lepših vtisov tudi v svojem fotografskem aparatu. V duši je gotovo odnesel najlepše spomine na Svete Višarje. Ko bi bil izredni romar počakal na Višarjah samo še čez noč, bi bil doživel čisto in jasno jutro kot malokdaj.

POTA NA SVETE VIŠARJE

Višarska cerkev, ki se vidi proti jugu iz Žabnic, stoji v sinji višini, kakor beli golobček ob sivi skali. Spominja nas besed sv. pisma: "Kakor cedra sem povišana." Romarji, ki prihajajo z vlakom do Žabnic, silijo k oknu vagona in nestrpnost čakajo, da bodo zagledali slavno Marijino svetišče, h kateremu so namenjeni. Ko ga zagledajo, zažare vsi obrazi in iz ust vseh pride vzdih: "Svete Višarje!" od ust do ust gre beseda: Svete Višarje, Svete Višarje! Navadno začno vsi v železniškem vozu peti:

Na gori stanuješ, v nebesih kraljuješ.

O prosi, Marija Višarska, za nas!

Oni, ki pridejo peš od severne strani čez gore, vidijo Svete Višarje že oddaleč. Tudi njim zasijejo oči srčnega veselja in dostikrat se zalijejo s solzami, ko se jim prvič zasmehlja višarska Kraljica. Navadno je na ta-

kih mestih postavljen križ ali kapelica višarske Matere božje. Tam se odkrijejo, pokleknejo ter začno moliti in peti.

Najtu omenim prelepo navado slovenskih deklet iz Ziljske doline na Koroškem, ki poletne mesece prebivajo pri čredi na planinah, iz katerih se tako lepo vidi cerkev na Svetih Višarjah. Ob nedeljah in praznikih se zberejo na gotovem mestu, od koder se najlepše vidi na Višarje. Temu mestu pravijo: "Na žebranju." Žebrati se pravi moliti. Vsa skupina deklet zre napremično proti cerkvi na gori in opravi svojo pobožnost: molijo rožni venec, litanije Matere božje in še mašne molitve iz knjižice. Ob koncu zapojejo kakšno Marijino pesem. Tedaj povzdignejo živinčeta v čredi svoje glave ter začudeno poslušajo zvonke glasove, vetrič pa nosi te glasove proti Svetim Višarjem. In ko so dekleta končale, trepeče drevje s svojimi vejami, kakor bi hotelo dekleta vzpodbujati: Nikar ne nehajte, še zapojte! Zdi se, da so se bližnji gorski vrhovi zatopili v pobožnost, da molče inniti ne čutijo, da so dekleta končala svojo pobožnost in so odšla. - Lepa navada je dokaz, da višarski romarji nikoli niso sami, ampak da moli z njimi vselej jako mnogo drugih, ki so sicer telesno oddaljeni, a v duhu pri-

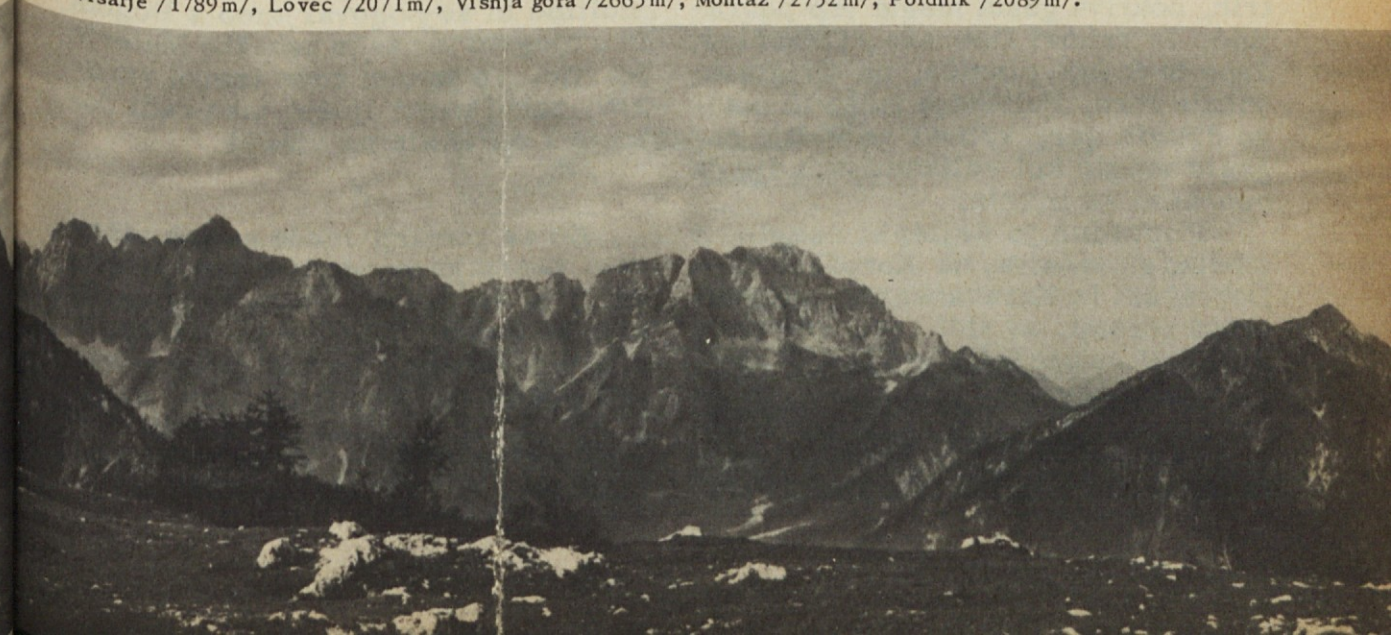
SVETE VIŠARJE MED GORSKIMI VELIKANI. Mangartova skupina /2678 m/,

Večina romarjev od vzhodne strani se pripelje po železnici do Trbiža, ali pa tudi prav do Žabnic. Od tu drži na višarski vrh in do njegove krone - Marijinega svetišča, več potov. Domačini hodijo navadno po Osojnici mimo senožeti. Gobre in Kaplje - to je planinca s studenci - skozi senčnate gozdove na Svete Višarje. Pot je sicer nekoliko strma, pa zelo lepa. Traja dve uri. Ne prehudo! Žabničani so gojili po tej poti pred prvo svetovno vojno posebne vrste šport: vozili so po kopnem na saneh romarje v dolino.

Druga pot je bolj zložna in pelje iz Žabnic "Za mlino" ob višarskem potoku navzgor intraja približno dve uri in pol do tri ure. Romarjem iz Trbiža kaže "Angel" nekoliko pred Žabnicami smer do hiš "Za mlino". Pot ob višarskem potoku gre čez Longovo senožet, skozi podrtje na Žabniško planino. Ob tej poti so bile nekdanjske skladovalnice drv, namenjene za Svete Višarje. Romarji so jih pa nosili gori za pokoro in so s tem pomagali Marijinemu svetišču, kar je vse tako lepo in mojstrsko popisal narodni mučenik Narte Velikonja v svoji povesti "Višarska polena". Tej poti se na Žabniški planini malo pod Višarjami pridruži turistijska pot, ki pelje iz Trbiža in je najdaljša - štiri ure. Potem

Višarje /1789 m/, Lovec /2071 m/, Višnja gora /2665 m/, Montaž /2752 m/, Poldnik /2089 m/.

se tu pridruži tudi Rabeljska pot, ki zapusti dolino med Trbižem in Rabljem pri Mrzli vodi - dve uri in pol hoda. Od zapadne strani ima Ovčja ves zelo strmo pot do romarske cerkve - eno uro in pol do dve uri.

Katero koli pot izbere romar, vsaka je zanimiva, samo če hodi po njej iz pravega namena. Ta naj bi bil: ljubezen do Marije in pokora, potem ne bo čutil težav strmega pota. Pri studenčku ob potu se lahko okrepiš in odpočiješ. Toda ne predolgo. Če slišiš prijetno ubrano godbo, ki odmeva od vseh skal. Kaj je to? Poslušaj. Veter potegne bolj močno in ti prinaša na uho prijetne glasove. To so višarski Marijini zvonovi. Srca se polasti nek poseben občutek, ustnice se nehote začno premikati in šepetati: "Zdrava Marija ...!" Roka seže po rožnem vencu. Romar je došel na višino pota, od koder gre dalje po ravnem. Objame ga čisti planinski zrak. Večerno sonce razsvetljuje Marijino cerkev. Človek bi iz polnega grla zapel:

Večerni zvon,
o mili zvon!

Tvoj glas poslušam iz daljave.
Telesnih več ne čutim spon,
srce topi se, moli: Ave.
Ave Marija...

Moj duh pozabi
teh dolin,
na kraj nebeške misli slave,
kjer bode zemlje
solzni sin
na veke klical blažen: Ave!
Ave Marija...

ČUDOVIT RAZGLED

Ko je romar pozdravil Gospoda Boga v višarskem tabernaklju, h kateremu je prišel po Mariji po znanem pravilu: "Po Mariji k Jezusu", in ko se je malo oddahnil, bo začel občudovati iz gore veličastvo božje v stvarstvu. Iz Svetih Višarij se nudi prekrasen razgled. Meseca julija in avgusta je na Svetih Višarjah najlepše. Kadar ponizavah pripeka žgoče sonce, je na gori najprijetnejše. Ob jasnih jutrih in ob lepih večerih se človek nikoli ne more dovolj nagledati. Ko je zgodaj zjutraj vsa dežela še v gosti temi, se na visočinah že sveti jutranja zarja. Proti vzhodu se vedno bolj in bolj žari, kakor bi bil tam za gorami velikanski požar. Še male meglice se vidijo, kot bi se kadilo, ali kot bi izžarevala vročina. Kako veličastem pogled, ko se prikaže sonce in se zdi človeku, kot bi se izza gora privarila velikanska ognjena krogla!

Včasih, posebno v jesenskih jutrih, pokriva gosta megla vso pokrajino, le vrhovi Dobrača, Osoščice, Jepe in Svinje planine, pa Triglava, Višnje gore, Poliškega špika in mnogo drugih gora vrhovi se vidijo nad gosto meglo kot velikanske ladje na penečem se morju.

Popoldne je najlepši razgled v zibelko slovenstva, na Koroško. Med Dobračem in Karavankami - slovenskimi gorami, se vidi po gričih in planjavah mnogo belih cerkva. V vznožju razklanega Dobrača se vidi farna cerkev Matere božje na Zilji z visokim gotskim zvonikom. Med Beljakom in Celovcem se prekrasno ponaša sta-

rodavna cerkev sv. Jurija nad Lipo. Sivo zidovje znamenite gospasvetske cerkve se vidi tako razločno. Malo naprej pa edinstvena trdnjava stare Ostrovice. Vsilni daljavi na grebenu Svinje planine se vidi romarska cerkev Visoka Ojstrica. V sončni svetlobi se blišči kakor čisto srebro lep del Vrbškega jezera do Poreč.

Proti severozapadu venča Veliki Klek (Grossglockner) svojo snežno belo glavo z rahlo meglico ter malokdaj odkrije svojo plešasto glavo, ki je leto in dan pokrita s snegom. Veličastni pas visokega gorovja se zavija proti jugu in vzhodu. Višarjam vstric je Osternik in Zahomska planina, potem Šinovec, Proti Naborjetu sta Črni vrh in Kum. Proti Italiji se skozi predor med Montažem in Črnim vrhom vidi devet vrst gora. Zadnje morajo biti Lombardske ali celo Švicarske.

Navadni turisti občudujejo razgled in slavijo "mater naravo", ko pridejo na gore. Romar naj pa slavi Boga, ki je v svoji modrosti in vse-mogočnosti ustvaril tako veličastne stvari, da se jih človeško oko nikdar ne more dosti nagledati in srce nikdar dosti načuditi. Na gorskih višavah smo odtrgani od zemeljskega šuma in od svetne raztresenosti, zato tam lažje molimo in se pogovarjamo z Bogom in z njegovo ter našo nebeško Materjo Marijo. To je tudi eden izmed vzrokov, zakaj verni ljudje tako radi romajo k cerkvam na višave.

Ko se romarji mude na teh višavah, zapazijo morda tudi kaj takega, kar jim ne ugaja. Pa to je povsod, kjer so ljudje. Nekateri ne pridejo iz pravega namena. Romar ne sme soditi preostro, paziti pa mora nase. Pravi romar mora Marijo slaviti tudi s svojim vzglednim, krščanskim obnašanjem.

VIŠARSKA PESEM

Spesnil V. Bele - Uglasbil V. Vodopivec

Pozdravljena, svetovišarska Kraljica,
pozdravljena, vzvišena naša Gospa!
Si nam priprošnjica, si nam pomočnica,
si Mati dobrotna, usmiljena vsa.

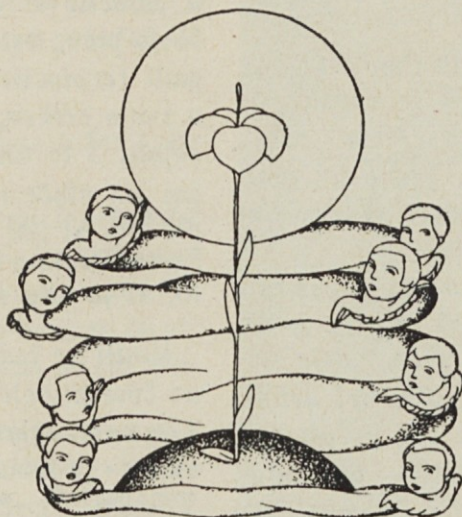
Višarska Gospa, premile oči
obrne na reveže romarje vse.
Roke ti razprostri, srce vsem odpri,
ki v tvojega plašča zavetje hite!

Ti skozi življenja viharje nas vodi,
ko sami ne vemo ne kaj in ne kod,
o Mati, vodnica ti skrbna nam bodi,
v vseh dvomih, v vseh zmotah pokaži nam pot.

Višarska Gospa, premile oči...

Ko tare boleost nas in beda človeška,
ozdravljaj nam rane, pomagaj nam ti!
Marija, zdravnica ti naša nebeška,
zaupno se k tebi zatekamo vsi.

Višarska Gospa, premile oči...

Tone Kralj: Višarski angelci

Za članek o Višarjah uporabljeni viri: Višarski molitvenik "Na sveti pot", izdala Katoliška tiskarna v Gorici 1931. - Janez Volčič: Slovenska božja pota. Izdala Mohorjeva družba v Celovcu 1889. - Slovenska Koleda, 1858. - Višarski romarji 1860. - Podatke o novejših višarskih dogodkih mi je poskrbel preč. g. Jožef Simiz, sedanji župnik v Žabnicah. On mi je preskrbel tudi toliko lepih in zanimivih slik. Za ljubeznivost najlepša zahvala!

Črna na belem

P. B.-iž

Zupnik Mike je imel navado, da je da je vsako nedeljo sproti priporočil, naj si ljudje po maši gotovo kupijo "Our Sunday Visitor". Da bi jih bolj gotovo pridobil za ta list, jim je vedno kaj prav kratkega prebral iz tekoče številke in jim povedal, na kateri strani bodo dobili več branja o tisti zadevi. Res je ljudi navadno prijela radovednost in so kupili.

Neko nedeljo je bral:

"Katoliška župnija v North Carolini se je uprla škofovi naredbi. Škof je ukazal, da morajo tudi črnici hoditi v cerkve belih. Beli so dvignili revolucijo. Več o tej zanimivosti boste brali na strani sedem. Gotovo kupite današnjo številko!"

Minila je maša in ljudje so se vsuli iz cerkve. Komaj dobra tretjina jih je bila zunaj, pa je bil Our Sunday Visitor do zadnje številke pokupljen. Tisti, ki ga niso več dobili, so bili nejevoljni in so se priporočali bolj srečnim sofaranom, naj jim list prihranijo, ko ga bodo sami prebrali. Nič čudnega! Kdo pa ne bi rad prebral celotnega poročila o neki revoluciji zoper škofa in to v katoliški fari!

Do naslednje srede ga ni bilo človeka v župniji, da ne bi vedel zanimive zgodbe do zadnje besede. Ljudje se niso dosti razgovarjali o njej, sam pri sebi je pa vsak precej razmišljal. Je res čudno v tej naši ljubi A-

meriki. Razpisano stoji in tisočkrat je bilo že rečeno, da smo pred ameriško ustavo vsi enaki - brez ozira na narodnost, vero in raso. Tako je zapisano, rečeno pa je navadno še posebej o barvi naše kože - pa v resnici Amerikanci ne žive po tem nauku.

Ta ali oni se je spomnil: Ko sem potoval doli po jugu, sem videl, kako imajo na železniških postajah posebne čakalnice za bele in posebne za črne Amerikance. Slišal sem o šolah, ki jih smejo obiskovati samo beli ali samo črni. Enako o cerkvah in drugih javnih ustanovah. Ali ni res že skrajni čas, da se to razlikovanje ustavi? Kdaj bosta beseda in duh ameriške ustave obveljala tudi v življenju, ko se na papirju tako lepo bereta?

Torej zdaj se je katoliški škof v North Carolini odločno postavil za pravico. Zaánji čas! Saj komunisti v Sovjetiji skoraj nimajo bolj šega orožja zoper Ameriko kot da razglašajo naše zapostavljanje črncev. Prav je, da se vsaj v cerkvah s tem preneha! Vsi, ki so brali poročilo v "Our Sunday Visitor", so dali škofu prav, tiste bele katoličane, ki so dvignili revolucijo in črnem prepovedali vstop v svojo cerkev, so pa vsaj na tistem vsi obsojali. S to tiho obsodbo so se zadovoljili, saj jih nihče ni pozival naj kaj več napravijo. Ni jim prišlo na misel, da bi nekoč North Carolina lahko prišla tudi v njihovo farno, ki je bila seveda vseskozi bela...

Minili so tedni in ljudje so nehali misliti na črne in bele, zakaj "Our Sunday Visitor" - da ne omenjam drugih listov, radia in televizije - je prinašal novjših novic: o Koreji, Vzhodni Nemčiji, Kremlju, Jugoslaviji ...

Bila je spet nedelja in župnik Mike je stopil pred oltar za zgodnjo mašo. Ko se je za oznanila, evangelij in pridigo obrnil od oltarja, mu je skoraj sapo zaprlo. Videl je čudno reč:

V klopi prav sredi cerkve sta sedela črna mož in žena, med njima pa dva otroka, nič manj črna kot oče in mati. Na obeh kon-

celi klopi je bilo prostora še za nekaj ljudi, a nihče ni sedel, vse prazno. Še več! Klop za za tisto črno družino je bila prazna, pa tudi klop pred njo je bila prazna ...

Župnik Mike je gledal, gledal, pa ni rekel besede. Ljudje so imeli oči uprte vanj in čakali, čakali ... Vsi so vedeli, kakšne misli gredo župniku skozi možgane, pa tudi župnik je bral marsikaj v očeh pričujočih vernikov...

Tedaj se je duhovnik zavedel, da njegova zadrega ni prav za prav nič. Tudi zadrega belih faranov ni nič. Zasmilila se mu je črna družina in v hipu se je zavedel, kaj je njegova naloga. Naredil se je, kot da se ni nič zgodilo. Prebral je oznanilo, povedal pridigo in mirno naaaljeval mašo. Že med pridigo si je napravil načrt...

Ko je odmolil zadnji evangelij, je kar pred oltarjem odložil plašč in albo. Ljudje so začudeni čakali. Potem je stopil v sredo cerkve, namignil ljudem, naj se razidejo, sam je pa sedel v klop k črncem in segel v roko možu in ženi, otroka je pa pobožal, da sta mu pokazala bele zobke.

"Odkod pa, duše drage?"

Žena je planila v jok, mož je težko izdavi:

"Pet blokov od tu smo si najeli hišo med belimi, pa smo slabo naleteli. Najbližji naši novi sosede so takoj pokazali največje razburjenje in baje žugajo, da bom mi šli ali pa oni. Ker niso katoličani, nam ni šlo tako

Sliko Marijinega oltarja nove domače cerkve nam je poslala Mrs. J. P. Pternell, Meadow Lands, Pa. Dolgoletna naročnica Ave Marije ima veliko veselje skrbeti za lepoto hiše božje, zlasti pa rada kinča Marijin oltar, kakor piše. Okras tega oltarja je njeno delo, sama je pripravila Mariji tudi pajčolan z zvezdami in pa krono, za ozadje pa ji je služila modra svila, da izgleda kot nebesni obok.

Slovenci že od nekdaj radi krasimo Marijine oltarje. Lepa navada!

k srcu. A kar so nam danes naredili vaši fani, strašno boli .."

Cerkev se je že skoraj izpraznila. Ljudje so odhajali brez besede, na obrazih pa se jim je videlo, da jih znotraj močno grize. Župnik se je za hip zamislil, potem je pomignil črncem, naj mu sledijo. Vzel jih je v zakristijo in naročil:

Pomirite se in pozabite, kaj se je zgodilo. Do nadaljnjega prihajajte k maši sem v zakristijo, drugo prepustite meni. Svoje bridkosti izročite Bogu!"

Še isti dan je župnik pisal na upravo, naj mu pošljejo kolikor mogoče veliko številko "Our Sunday Visitor-ja" od tiste nedelje, ki je imela poročilo o 'revoluciji' v North Carolini. Res so mu jih poslali, pa neveliko, ker jih niso več imeli.

Naslednjo nedeljo je vsa fara pričakovala, da bo župnik Mike pred oltarjem zelo

QUEEN OF

hud. Pa so se zmotili. Oznanil je takole:

"Danes imamo prav malo številke Our Sunday Visitor-ja, pa še teh nikar ne kupite, ker ni popolnoma nič novega v njih."

Farani so debelo gledali. Silna radovednost jih je popadla in po maši so v petih minutah izginili vsi izvodi nedeljskega lista. Kdor ga je imel, tistega so zunaj obstopili drugi in hoteli vedeti, kaj je natisnjeno v listu. Slutili so župnikovo zvijačo. Kmalu je bilo vsem jasno, da jih je župnik krepko potegnil. Z dolgimi nosovi so odhajali na svoje domove. Rekel ni nihče nič, pa tudi župnik ne.

Ko je prišel ta dogodek do mojih ušes, sem šel na obisk k župniku.

"Kako pa mislite, da se bo stvar dalje

razvijala?"

"Nič ne morem reči. Videti je, da seljudje svojega početja sramujejo. Vendar imam vtis, da bi se večina rajši izselila, morebiti kar na tihem in brez revolucije, samo da bi jim ne bilo treba sedeti v cerkvi skupaj s črnimi. Jaz nočem ničesar prehitovati. Če se pa zgodi, da se bo naselilo več črncev ~~od~~ okoli, bo morda treba napraviti nekaj takega, kot so napravili v North Carolini. Za sedaj samo razmišljam, kako čudno je katoličanstvo mnogih med nami. Na papirju odobravajo katoliška načela in se zgledujejo nad brati v deveti deželi, kjer se načel ne drže. Kadar pa tista načela tudi nanje pritisnejo, takrat je pa joj! Imamo pred seboj še dolgo pot, da bomo postali načelni katoličani ne samo v besedah, ampak tudi v življenju."

Oče Beneških Slovencev, Mons. IVAN TRINKO, je obhajal v januarju 1953. svojo 90-letnico. Ob jubileju se je zbrala pri njem /Trčmun, Slovenska Benečija/ skupina slovenskih duhovnikov. Zadnja vrsta: Jožef Kjačič /Trčmun/, Anton Kufolo /Laze/, Peter Hvalica /Dol. Barnas/, Mons. Ivan Trinko, Jožef Jakulin /Kravar/, Valentin Birtič /Dreka/, Jožef Kramar /Premariacco v Furlaniji/, Božo Gujon /Matajur/. Sprednja vrsta: Angel Kračina /Sv. Lenart/, Mario Černet /Topolovo/, Artur Blažuto /Ljesa/, Mario Lavrenčič /Sv. Štoblanek/ in Peter Černoja /Rualio v Furlaniji/. Tudi ameriški Slovenci želimo zaslužnemu Mons. Ivanu Trinku še mnogo mnogo let!

Sliko nam je poslal Rev. Zdravko Reven, Belgija

Narodni prazniki v ZDA

Novo leto /1. januarja/, začetek novega leta. Izvor je poganski. Rimljani so ta dan častili boga Jana (odtod ime januar), ki je imel dva obraza: z enim je gledal v preteklost, z drugim v bodočnost.

Lincolnov rojstni dan /Lincoln's Birthday/ dne 12. februarja. Najprej so ga obhajali v Washingtonu D.C. leta 1866, ko sta se zbrali obe zbornici, da počaste predsednika Lincolna.

Washingtonov rojstni dan /Washington's Birthday/ dne 22. februarja. Ta dan so Amerikanci praznovali že leta 1796, tri leta pred Washingtonovo smrtjo.

Spominski dan /Memorial Day, Decoration Day/ dne 30. maja. Ta praznik se je začel leta 1868, ko je general J. A. Logan, poveljnik tkzv. "Grand Army", zapovedal okrasiti grobove vojakov. Prvotno so ta dan posvetili spominu onih, ki so padli v državljanski vojni, danes pa je ta dan v čast vsem vojakom, padlim za domovino. Ljudstvo je praznik še bolj razširilo in okraši vse grobove svojcev.

Dan zastave /Flag Day/ dne 14. junija. Ta dan leta 1777 je kongres sprejel zastavo "Stars and Stripes" za uradno zastavo Združenih držav ameriških. (Praznik je uzakonjen le v nekaterih državah, a praznujejo ga vse Združene države.

Dan neodvisnosti /Independance Day/ dne 4. julija v proslavo "Izjave neodvisnosti" v letu 1776.

Praznik dela /Labor Day/ na prvi ponedeljek v septembru. Prvič so ga praznovali v New Yorku leta 1882.

Kolumbov dan /Columbus Day/ dne 12. oktobra. Posvečen je spominu odkritja Amerike (1492) po Krištofu Kolumbu. Prvič so ga praznovali leta 1792 v New Yorku.

Dan volitev /General Election Day/, ki ga na prvi torek v novembru praznujejo skoraj vse Zvezne države. Prvič so ga praznovali l. 1845.

Dan premirja /Armistice Day/ dne 11. novembra je bil uveden v spomin konca svetovne vojne leta 1918. Vsa Amerika ga navadno obhaja z dveminutnim molkom v počastitev padlim.

Zahvalni dan /Thanksgiving Day/ na četrti četrtek v novembru. Prvič ga je razglasil predsednik Lincoln leta 1863 v zahvalo Bogu za vse prejete dobrrote v letu.

Božič, dan spomina rojstva Gospodovega dne 25. decembra, ki je kot cerkveni in družinski praznik postal tudi uzakonjen narodni praznik svobodnih Združenih ameriških držav.

Rajši sem to, za kar me je Bog izbral, kakor najlepša stvar, ki si jo morem misliti. Že sama zavest, da je Bog mislil name in me ustvaril, je najdražja stvar na svetu. - George McDonald

Sv. Klara in Slovenci

P. HUGO
DR. BREN OFM

Assisi, Italija: Ob otvoritvi jubilejnih slovesnosti pred cerkvijo sv. Klare

Dne 11. avgusta je poteklo 700 let, kar se je iz skromne celice samostančka San Damiano zunaj Assisija dvignila v rajske višave snežnobela golobica - serafinska duša svete Klare.

Klara je bila duhovna prvorojenka svetega Frančiška in njegova najlepša ženska kopija. Njeno jubilejno smrtno leto je sveto leto ne le za Assisi in vso Italijo, ki jo je dala, ampak tudi za Ameriko, o kateri ona še sanjala ni, saj je živela pred Krištofom Kolumbom. Uradno je bilo otvorjeno - dne

1. januarja 1953 - istočasno v Assisiju kakor v San Franciscu, California, USA, kjer od 100. frančiškanov ustanovljeno vseučilišče sv. Klare spominja nanjo. Veličastne jubilejne slovesnosti so bile na programu v obeh krajih in so jih že tudi izvedli.

Med sedanjimi Slovenci je sv. Klara malo poznana. Celo njeno ime je med Slovenkami redko. Pa se nam kljub temu ne zdi prav, da bi Ave Maria Koledar ta jubilej prezrl. Ko bi to storil in bi bila še živela Mrs. Klara Buchar, ki je tako rada prihitela iz

Jolietta v Lemont k Mariji Pomagaj in je toliko storila za lemontsko groto, bi gotovo prigrmela nad nas, češ: "Frančiškani ste, pa tega jubileja svoje velike sestre in duhovne hčerke-ljubljenke sv. Frančiška niti omenili niste!..."

Prav bi imela, tem bolj prav, ker so našim bratom v domovini usta začepljena: njihovo tretjeredno glasilo "Cvetje", ki bi gotovo pisalo o Klarinem jubileju, v svobodi današnje Jugoslavije nima pravice izhajati. Zato se spodobi, da to dolžnost prevzame ameriška frančiškanska ustanova - Ave Maria.

Prav za prav pa to ni samo naša frančiškanska dolžnost: je narodna dolžnost. Kajti duhovne hčerke sv. Klare, imenovane klarise, so nekdanj tudi v Sloveniji imele svoje samostane, ki so bili dolga leta trdnjave naše drage domovine. O njih vplivu na slovenski versko-moralni razvoj pisana zgodovina sicer ne ve mnogo povedati, tem več pa zato božja knjiga življenja. To je ob takile slovesnosti, kot je 700-letnica smrti sv. Klare, vsaj hvaležno javno priznati in pribiti.

Frančišek in Klara. Dve idealni osebi različnega spola, a istega jasnega vzora: brezpridržne hoje za Kristusom, tistim Kristusom, ki je dejal: "Lisice imajo brloge in ptice pod nebom gnezda, Sin človekov pa nima, kamor bi glavo naslonil..." (Mt 8,20)

Ko se je Frančišek za to svoje viteštvo odločil ter to svojo pot tudi na zunaj pokazal s tem, da je odložil bleščečo se opravo sodobnega viteza in si nadel prosjaško obleko, so njegovi nekdanji sosanjači o viteški časti in činih pomilovaje govorili: "Ubogi Francesco, zmedlo se mu je..." A on bi si z nobenim drugim viteškim dejanjem ne mogel tako nakloniti srca šestnajstletne Klare, hčerke slavnega asiškega plemiča Favaroneja, kot ravno s tem. Najrajši bi bila tudi ona takoj odložila bogato plemiško obleko, si nadel preprosto tuniko in se pridružila Frančišku, da z njim skupno nastopi pot novega viteštva, ki je očeh sveta sicer norost, v božjih pa popolna zatajitev sebe in življenje darovanja Bogu.

Svojo prijateljico Bono pl. Guelfuccio je Klara prosila, naj posreduje zvezo s Frančiškom. Dasi bi bila ta rajši posredovala zvezo s kakim drugim, "vrednim" take neveste, ji je zaradi prijateljstva le storila uslugo. Pogosto jo je potem skrivoma spremljala k njemu na zaupne razgovore. Ta njen noviciat za Frančiškovo viteštvo je trajal približno eno leto.

Bilo je na cvetno nedeljo dne 12. marca 1212. Klara si je nadela svojo najlepšo obleko in šla v stolnico sv. Rufina k blagoslovu palm. Asiški škof Gvido, ki je vedel za njeno srčno zadevo, jo je ob izročitvi palmov veje nekam prodirljivo pogledal, kot bi ji hotel reči: "Klara, sprejmi to palmo v znamenje zmage nad seboj in svetom!" Sledečo noč pa je, oblečena kot nevesta na poročni dan, v spremstvu edine tovarišice Pacifike pl. Guelfuccio, tajno zapustila rodni grad. Hitela je v dolino k porcijunkulski kapelici, kjer ji je Frančišek s svojimi brati prišel naproti z gorečimi baklami.

Svatovski spreved se je nameril v kapelico, kjer so se začeli zaročni obredi. Klara je odložila dragoceno obleko svetne neveste - namesto nje ji je Frančišek nadel spokorno raševino, prepasano z vrvjo. Nato ji je pristrigel bujne lase. To je bilo zunanje znamenje njene zaroke z nebeškim Ženinom, kateremu je poslej po Frančiškovem zgledu v evangeljskem uboštvu tako zvesto sledila. Dokler ni našel zanjo primerne mesta, so jo vzele pod streho benediktinke bližnjega samostana. Ker pa so sestre imele sitnosti vsled silnega odpora njenih domačih, jo je moral skriti drugod. Naslednje leto ji je odkazal zatočišče pri cerkvi San Damiano, kjer je nekoč tudi sam našel svoj viteški vzor. Tu je Klara preživela svoje ostale zemske dni, do zadnjega zvesta svojemu vzoru skrajnega evangeljskega uboštva, ki naj bi bilo vedno tudi temelj njenje redovne ustanove "ubogih gospa pri Sv. Damijanu", kot je ljudstvo njo in njene sovrstnice sprva imenovalo, ali "klaris", kakor se imenujejo danes.

Za ta svoj vzor je Klara trepetala vse svoje življenje. Papeži namreč niso hoteli o njem nič slišati. Že sv. Frančišek je imel

Obednica samostana San Damiano v Assisiju iz časov svete Klare.

visoki cerkveni dostojanstveniki, škofje in kardinali. Vsakega je najprej pogledala, če nima morda v roki papeškega pisma. Ker tega ni opazila, je zatisnila oči in v stiski pridušeno zahtela: "Hitite mi pomagat!" Ta silna prošnja je bila naslovljena na papeža.

Slednjič je bila svetnica le uslišana. Dne 10. avgusta 1253 je došla tako zaželjena papeška bula. Zapečateni so jo prinesli Klari, da jo sama odpre. S tresočimi se rokami, saj bolnica že sedemnajst dni ni prav ničesar

jedla, jo zagradi kot svojo rešilno desko. Najprej spoštljivo poljubi pečate, nato pa izroči drugim, da jo odpro in glasno preberemo. Vsebina je bila vzeta prav iz njenega srca. Med branjem zaprte oči so se ji široko odprle in zagorele kot ob svitu večne zarje. S papeškim pismom na prsih, s prekrižanimi rokami, so ji usta zašepetala Simeonovo pesem-labodnico: "Zdaj odpuščaš, Gospod, svojo deklo v miru..." Naslednji dan, dne 11. avgusta 1253, ji je zastalo srce.

Porcijunkula in San Damiano. Lahko rečemo: Frančiškova in Klarina Porcijunkula. Vsaka s svojo neznatno kapelico in enako neznatnima samostančkoma-golobnjakoma. A iz njiju je zažuborelo novo življenje v srednjeveško Cerkev, ki je bila mogočna na zunaj, toda oslABLJENA na znotraj, kamor se je primešalo toliko človeškega in nevrednega božje ustanove. Kot bolniku pri transfuziji krvi. Neverjetno hitro sta se oba redova kljub radikalizmu evangeljskega uboštva razširila po vsem krščanskem svetu. Je bil pač takrat eden tistih prelomov v zgodovini božjega kraljestva na zemlji, ko se časnost, ki se je preveč zajedla v Cerkev, sama ujé in

težave zaradi svojega vzora, kajti zdel se je vsakemu pretežaven in previsok za človeka. Končno so mu ugodili, na noben način pa ga niso mogli spraviti v sklad s poklicem Klare in njenih duhovnih hčera. Posestvo so odklanjale, dote za vstop niso zahtevale, z vzgojo mladine se niso pečale, da bi se s tem vzdrževale. Od česa naj tedaj žive? To je bilo za papeža Gregorija IX., ki je bil Frančišku in njegovim bratom kakor tudi Klari in njenim hčeram tako naklonjen, vprašanje, na katerega ni vedel odgovora. Zato je odlašal s končno-veljavno slovesno potrditvijo Klarinega redovnega pravila. Vsa njena zagotovila, da bo zanje skrbel On, ki v življenju in smrti ni imel kam glavo položiti, ga niso mogle pripraviti do tega.

Klarina osemindvajsetletna bolezen se je poslabšala in njene duhovne hčere so se bale najhujšega. Ona sama je bila vsa zaskrbljena: ne zaradi sebe in svoje bolezni, saj je srčno želela biti razvezana in s Kristusom, ampak zaradi njih in negotove bodočnosti svoje ustanove. Papeške potrditvene bule njen red še ni prejel. Ker je imel papež takrat svoj dvor tudi v Assisiju, so bolno svetnico hodili obiskovat številni

se z nekim radikalnim sunkom zopet obrne k večnostnim vrednotam.

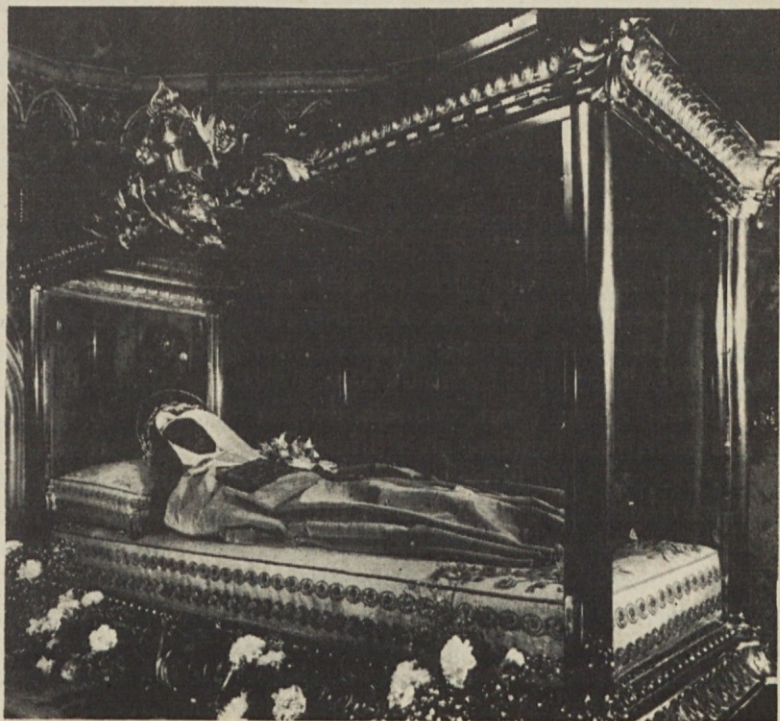
Kar tiče Klarine redovne ustanove, tudi tega ne smemo prezreti, da je z njo odprla samostanska vrata in z njimi bližnjico do krščanske popolnosti tisočem in tisočem idealnih ženskih src, ki so jim bila doslej zaprta. Odstojali so ženski samostani že prej, zlasti oni benediktinki. A ti so bili, recimo, "gosposki". Hočem reči: katera je hotela vstopiti, je morala prinesiti s seboj precej visoko doto, ker so bili ti redovi izključno notranjega značaja in so potrebovali sredstva za vzdrževanje. Te dote pa često prav taka dekleta niso zmogla, ki so imela sicer izrazit redovni poklic in bi bile redu v čast in Cerkvi v blagoslov. Temu nedostatku je opomogla sv. Klara s svojim redom "ubogih gospa", ki so odklanjale doto in s tem tudi revnim dekletom odpirale samostansko zatišje.

Res je, da se Klarin vzor popolnega evangeljskega uboštva ni mogel dolgo vzdržati v tisti vzvišenosti, kot je ona hotela. Dokler jih je bilo še malo, so pač Frančiškovi bratje lahko skrbeli za njihove časne potrebe in prosili miloščino zanje. Čim bolj pa je njih število rastlo, tem težja je bila tudi skrb bratov. In število Klarinih sester se je silno hitro dvigalo. Že v času ustanoviteljice je je število samostanov narastlo do sedemdeset in v njih je bivalo po dvajset do sto sester. Na višku svojega zunanjega razmaha, proti koncu 17. stoletja, je red klaris štel daleč preko tisoč samostanov z neverjetnim številom redovnic - okrog 70.000. Ves ta razvoj bi bil na prvotni podlagi nemogoč. Zato so tudi one pozneje imele posestva in so zahtevale doto, da so mogle živeti. A red je

po možnosti ohranil pristno Frančiškovo znamko uboštva in ljudskosti.

To je bil po mojem glavni vzrok, da so se klarise vkoreninile tudi v slovenski zemlji in med našo žensko mladino otele mnogo poklicev, ki bi bili drugače zamrli in nikdar ne dosegli zaželenega cilja. Zavedajoč se, da so hčerke serafinskega ubožca, so imele vedno srce za uboga, a dobra dekleta. Pomagale so jim do njihovega vzora, četudi se jim ni obetalo kaj pridra dote. Deloma so pa sestre plemiškega rodu s svojimi dotami in svojimi zvezami s premožnimi sorodniki doprinesle k vzdrževanju njihovih samostanov, da so mogle tako ubožnejšim nuditi priliko slediti redovnemu poklicu. Zato so bile med premišljevalnimi redovi klarise kot nalašč za naše prilike. Bogati Slovenci v splošnem nikoli nismo bili, pač pa verni. Kot takim posebno ženskih poklicev med narodom ni nikoli manjkalo; še druge narode smo zalagali z njimi.

Frančiškovim sinovom je večinoma ljudstvo samo gradilo skromne samostane v upanju, da se jim bodo žrtve duhovno bogato obrestovale, kar je tudi bilo. Saj je s temi samostani dobila dežela toliko

Truplo svete Klare počiva v stekleni krsti /Cerkev Santa Chiara, Assisi/.

novih duhovnikov, pridigarjev, spovednikov... Klarinim hčeram pa so navadno do domov pomagali kaki petični gradovi. Nagibi plemičev so bili precej različni. Nekateri so to storili zgolj iz verske vneme in osebne pobožnosti, kdo bi o tem dvomil. V svoji globoki vernosti in iz nje izvirajoče pobožnosti so bili prepričani, da bolje ne morejo naložiti svojega odvišnega premoženja, kot na ta način, ker se jim bo po smrti duhovno obrestovalo in bodo sestre zanje molile. Drugi pa so imeli pri tem tudi gotove samoljubne, časne namene. Morda kake hčerke niso mogli omožiti kot bi radi, ali pa je sama odklanjala možitev, ker je čutila redovni poklic. Njej so domači za doto pozidali samostan s tiho ali izrecno željo če ne celo pogodbo, da bo predstojniško mesto ostalo prihranjeno sestram njihove ali sorodne družine. Take redovne ustanove so imele navadno dvojno lice: eno prikupno, drugo odvratno. Prikupno, ker marsikaterega samostana ne bi bilo, torej ena božja trdnjava molitev manj, ko bi ne bilo dotičnega ustanovitelja. Prav tako bi ne bilo najizdatnejših dobrotnikov dotične ustanove. Odvratno lice pa se je neredko pokazalo v tem, da so ustanovitelji in njih potomci imeli v samostanu preveliko besedo ter so na predstojniško mesto spravljal neredko osebo, ki je bila v redu bolj v škodo kot pa korist, bodisi v tem ali onem oziru. Med samostani klaris naše domovine je bil le eden deloma te vrste. Ostali so bili sicer tudi zasebna ustanova, a videti je, da zgolj verske vneme. Oglejmo si na kratko zgodovino posameznih!

V ožjem pasu Slovenije, t.j. na bivšem Kranjskem, so stali trije samostani klaris: V Mekinjah pri Kamniku, Škofji Loki in Ljubljani.

Mekinje pri Kamniku. Ta samostan je bil od vseh najznamenitejši in po vsej veretnosti za tržaškim najstarejši. Iz ustanovne listine je razvidno, da ga je ustanovila plemiška rodbina grofov Gallenbergov v letu 1300 in sicer Zigfrid in njegova žena Elizabeta Gallenberg. Prepustila sta klarisam tamkajšnji grad svoje rodovine in vso grajsko posest. V letu po ustanovitvi

je bila v samostan uvedena prva redovna družina pod vodstvom opatice Klare, hčerke ustanoviteljev. A v ustanovni listini ni nikjer rečeno, da bi potomci gallenberške rodbine imeli kake predpravitve. Nasprotno so se že sinovi ustanoviteljev celo odpovedali patronatu nad Marijino kapelico, ki je že prej tam stala in zdaj postala samostanska cerkva, ter so vse pravice prenesli na vsakokratno opatico. Ona je predlagala višji cerkveni oblasti kaplana, ki je bil hkrati duhovni oče sester. Ker je bil samostan precej na samem, so nune zaradi varnosti oddale posamezne parcele posestva v naselitev. V tem je začetek mekinjske vasi. Klarise so mnogo storile za reveže in je bila ena peka kruha na teden samo zanje. Bolnikom so pa na dom pošiljale boljšo hrano in razna zdravila.

Prvotni samostan, četudi spremenjen iz gradu, je bil verjetno precej tesen in skromen, kakor je bila skromna tudi kapelica. Leta 1681 sta napravila prostor novemu samostanu in cerkvi, ki še danes stojita. Zopet so bili grofje Gallenbergi, ki so dali za to pobudo. Glavno zaslugo pa so imeli "kranjski stanovi", pri katerih je imela takrat gallenberška rodbina precej besede. Vendar je novi samostan le sto sledečih let služil svojemu bogoljubnemu namenu. Zadela ga je uničujoča roka cesarja Jožefa II., kateremu se je zdela molitev prazno brezdclje. Cerkev Marijinega Vnebovzeta je postala župna cerkev nove istoimenske župnije. Ob zatrtju je samostan štel okrog dvajset sester, katerih zadnja opatica je bila Ana Hren, sestra ljubljanskega škofa Hrena. Vlada jim je dala na razpolago, ali hočejo zase ali skupno živeti. V prvem slučaju bi imela vsaka 200 goldinarjev podpore na leto, v drugem samo 150. Vse so se odločile za skupno življenje in odkazan jim je bil samostan "belih nun" v Velesovem. Ta samostan je določila vlada za nekako "sestrsko taborišče", kot bi danes rekli, kjer naj bi redovnice, izgnane iz raznih samostanov, čakale smrti. Naše klarise so se dne 3. julija 1782 poslovile od Mekinj. Vso zadnjo noč so prečule in prejkale, ko so spravliale skupaj svojo revščino. Zjutraj

Mekinjski
samostan,
kjer so
nekoč
živele
in molile
slovenske
klarise...

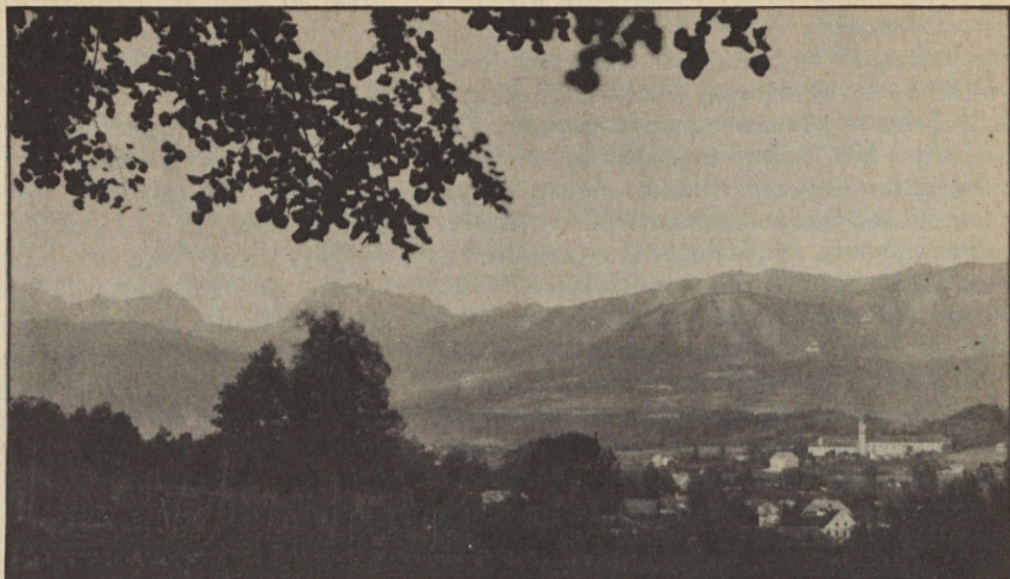

Foto Runc

Kamnik - Kazalec proti Mekinjam

Jim je maševal bivši frančiškanski provinci-
al p. Hugo Vodnik,* slovenski oltarni
kandidat, katerega pa smo žal Slovenci
skoraj pozabili. Po sveti maši so vzele še
slovo od tabernaklja in grobnice, kjer so
pustile rajne sestre. Nato so sedle na
pripravljene vozove. S križem v rokah in
s povešenimi očmi so se peljale skozi
Kamnik v izgnanstvo. V Velesovem so
zasedle pritlične prostore.

Mekinjski samostan je sledeče stoletje
služil raznim namenom. Ob koncu prej-
šnjega stoletja je bilo že čisto na tem, da
se klarise povrnejo v svoj nekdanji dom.
Tedanji njegov lastnik, kriški baron Ab-
faltern ga je bil pripravljen prav za nizko
ceno odstopiti. Zasedbi bi ga morale klarise
iz Brixna v Južnih Tirolah, za katere se je
posebno potegoval rajni provincial, blagi
p. Placid Fabiani OFM. Toda brixenški
škof Aichner ni dovolil, da bi za novi
samostan določene sestre nesle s seboj
svojo doto, brez katere pa bi težko shajale
v razmerah ob novi naselitvi. Tako je stvar
propadla. Samostan so kupile uršulinke in
odprle v njem zunanjo deklinško šolo. Danes
pa so tudi te sestre obsojene le na pre-
mišljivalno življenje...

Škofja Loka. Zgodovinsko ni po-
vsem ugotovljeno, kdaj so prišle klarise
v Škofjo Loko, gotovo pa je, da so bile tam
že v drugi polovici 14. stoletja. Greiderer
misli, da celo že prej kot v Mekinjah, ker
trdi, da je po starosti škofjeloški samostan
klaris prvi njihov samostan na Kranjskem.
Ker je Loka takrat pripadala frizinškim
škofom, bo imel naš Valvazor bržčas prav,
ko meni, da so jih ti poklicali in jim
omogočili naselitev. Mnogo je k temu
pripomogel tudi neki domači plemič
Puštal. Prva opatica škofjeloških klaris
je bila sestra glavnega ustanovitelja
kamniškega plebanusa Glogovica. Najprej
je bila omožena z nekim ljubljanskim
gostilničarjem. Kmalu pa sta se domenila,
da hočeta sporazumno zapustiti svet in se
v samostanu posvetiti Bogu. On je odšel v
Bistro h kartuzijanom in postal celo prior,
ona pa je odšla h klarisam in je postala
opatica.

Prvotni samostan je z mestom vred
pogorel leta 1458. Zgradili so novega,
večjega. V njem je bilo v času največjega
razmaha 250 sester. A prišle so nadenj
hude preizkušnje, zlasti vojni časi in
luteranska poplava, ter ga spravile skoraj

* P. Hugo Vodnik /rojen 1715 v Škofji Loki, umrl v sluhu svetosti 1785 v Ljubljani/ je bil znan po svoji
pobožnosti in ponižnosti. Večkrat je bil zamaknjen, dvignjen od tal. Po več letih so našli njegovo telo po-
polnoma nestrohneno. Njegova proglasitev za blaženega je bila v teku, a listine so se izgubile. Menda so jih
našli pred nekaj leti v Parizu, kamor so prišle po Napoleonovem izropanju vatikanskih arhivov. Op.

na nič. Samo še štiri sestre so bivale v ogromni stavbi. Po reformaciji se je začel znova dvigati in procvitati, toda nekdanje veličine ni več dosegel. Leta 1669 je bila dograjena in posvečena nova cerkev. Žal je leta 1782 Jožef II. tudi ta samostan zatrl iz istega vzroka kakor mekinjskega. Vsem 23 sestram so odkazali 30 krajcarjev podpore dnevno in jih pognali v izgnanstvo. Usoda samostana pa je bila v toliko milejša, da so ga izročili uršulinkam za otvoritev šole za žensko mladino. Temu namenu je služil do druge svetovne vojne, ko so ga zasegli Nemci, ukinitve samostanskih šol pa mu tudi po vojni v komunistični Jugoslaviji ni pustila nanovo zaživeti.

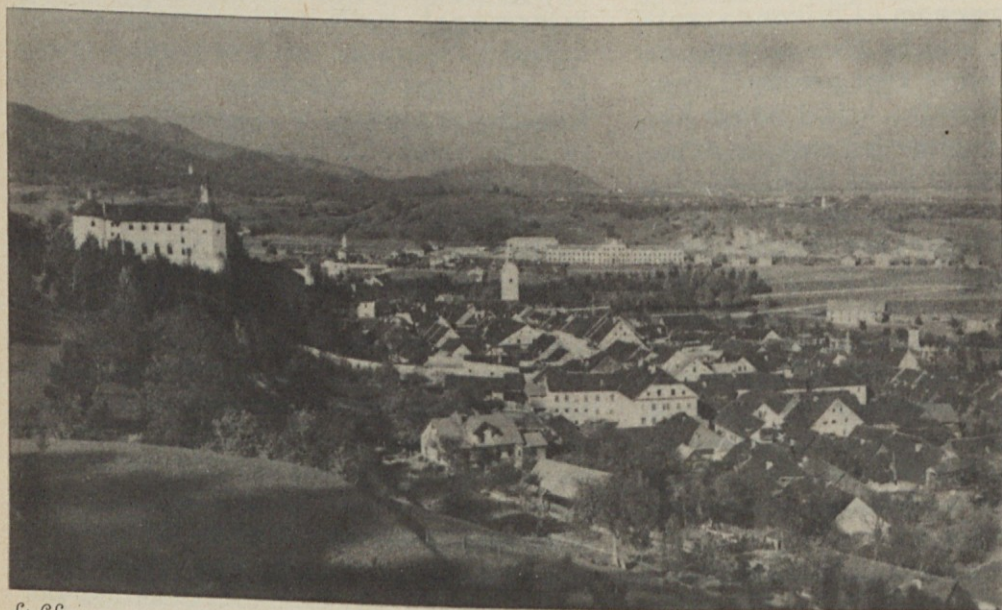
Ljubljana. Prestolnica je bila med temi zadnja, kjer so se nastanile klarise. Za ustanovitelja samostana smatramo Mihaela Hillerja, doktorja prava. Bil je sin nekega knjigoveza, premožen mož, a brez ožjih sorodnikov. Za ustanovitev samostana je založil 60.000 goldinarjev. Vogelni kamen zanj je bil položen leta 1648, dovršen pa je bil s posvečenjem cerkve leta 1656. Prve tri sestre so prišle iz loškega samostana, kakor tudi prva opatica, sestra Marija Lukančič, sodnikova hči iz Loke. Uvedel jih je pristojni frančiškanski provincial, tri leta pozneje pa z vso slovesnostjo ljubljanski škof Oton grof Buchheim.

Bile so pod škofovo oblastjo. Kajpada jožefinski program tudi njim ni prizanesel. Zadnja opatica je bila sestra Jožefa pl. Prešeren. Cerkev so podrli, ker so bile v bližini štiri druge: dve avguštinski (ona bosonogih avguštincev, "školcijatov", nasproti "Figabirta", in cerkev obutih avguštincev, ki je sedanja frančiškanska), dalje kapucinska v sedanji Zvezdi in končno še uršulinska (ali "ta mladih nun," kakor so ljudje imenovali uršulinke, dočim so bile klarise "ta stare nune"). Samostan klaris, na prostoru nasproti sedanjemu hotelu Slon, je do potresa še stal in služil za vojaški "Verpflegsmagazin". Danes o njem ni več sledu...

V širšem pasu Slovenije pa smo imeli najmanj še štiri samostane klaris: v Trstu, v Gorici, Mariboru in Celju. O teh pa je razen v goriškem, zgodovina bolj molčeča.

V Trstu so se klarise najprej naselile: že v stoletju smrti svoje svete matere Klare. Najprej jih najdemo omenjene leta 1282. Leta 1368 so jim Benčani ob obleganju Trsta razrušili samostan. Na drugem mestu so ga znova pozidale, a na pritisk od zunaj so sprejele redovno pravilo benediktink.

V Gorico so došle klarise razmeroma kasno, šele leta 1650. Nekako naravno bi bilo, ko bi se tu naselile najprej. A pač

Kdaj bo starodavni škofjeloški samostan zopet služil svojim namenom?

dolgo ni bilo nikogar, ki bi jim bil pripravljen pot in jim pozidal dom. Končno so dobile svojega Janeza Krstnika - predhodnika v osebi tamkajšnjega kapucinskega gvardijana istega imena, iz vojvodske rodbine mutinskih gospodov. Ta je pridobil za to princa eggenberskega in ljubljanskega škofa Otona grofa Buchheima, ki sta ustanovo denarno podprla. Priskočili so na pomoč še drugi imenitniki in celo avstrijska cesarska hiša. Tako so bile klarise 1653 vpeljene v novi dom. Ker so se kapucini največ trudili za njihovo naselitev, so oni novi naselbini tudi vtisnili svoj kapucinski značaj. Hočemo reči, redovno pravilo je bilo Klarino, času primerno po papežih omiljeno, konstitucije hišnega reda pa so bile prikrojene kapucinskim, kakor tudi raševinasta obleka. Prvotno so bile podložne apostolskemu nunciju, pozneje goriškim škofom. Njihovi redni duhovni voditelji so bili svetni duhovniki, izredni oo. kapucini. V samostanu je bilo krog 30 sester. Vzdrževale so tudi notranjo šolo, ki jih pa v času jožefinizma ni rešila zatrtja. Samostan je država zasegla v vojaške namene.

Zgodaj so klarise prišle v Celje. A o tem njihovem samostanu ne vemo nič drugega, kakor to, da je stal. Neka zapuščinska listina iz leta 1391 ga omenja.

Malo pred jožefinskim udarom so klarise došle v Maribor. Komaj so začivale, že so jih zatrli. Njihov samostan je bil pozneje tovarna za kavin nadomestek, cerkev pa so kupili mariborski protestanti in jo 21. maja 1865 priredili za svoje bogoslužje.

Značilno je, da noben teh samostanov po srečno prestani jožefinski dobi ni znova oživel z redovnicami istega reda: klarise se do danes še niso vrnile v Slovenijo. Tega izgnanstva te duše molitve pač niso zaslužile. Sicer je umevno, da so razni tokovi in valovi, ki so v teku stoletij iz širokega sveta pljuskali preko naših meja, tudi njihovo zatišje več ali manj oškropili. Zgodovina omenja, da so za časa reformacije v posameznih samostanih klaris ugotovili luteranske bacile, bržkone vnešene po

sestrah plemkinjah, ki so bile v zvezi s svojimi luteranskimi sorodniki. V splošnem pa so bili samostani klaris hiše molitve, zatajevanja in pokore: resnične božje trdnjave, ob katerih in po katerih so se ti tokovi in valovi razbijali in razblinjali, tako da je naša domovina skozi vsa stoletja očuvala versko dediščino svojih očetov.

O mekinjskem samostanu klaris vemo, da je bil že več kot 200 let prej, predno se je začel svet po naročilu Fatimske Gospe posvečati njenemu brezmadežnemu Srcu, pravo ognjišče češčenja Marijinega Srca. Že 31. marca 1718 je bila v njegovi cerkvi kanonično ustanovljena bratovščina Srca Marijinega, a njegovo češčenje se je med klarisami že dolgo prej gojilo. O ljubljanskem samostanu klaris pa ve poročati zgodovina, da se je v njihovi cerkvi začelo prvo javno češčenje presvetega Srca Jezusovega v naši domovini. Tu je bila bratovščina presv. Srca ustanovljena leta 1702. in je bilo zato središče tega češče - nja, kar je bilo mrkim janzenistom seveda le žensko pobožnjaštvo in zato trn v peti. Po zatrtju so to bratovščino skrivaj gojili dalje ljubljanski frančiškani. Z njimi je bil v zvezi poznejši ameriški misijonar in škof Friderik Baraga, ki je bil prav zaradi njenega razširjevanja tožen pri škofu in kazensko prestavljen v Metliko.

Pobožnost do Srca Marijinega in presvetega Srca Jezusova - to sta bila dva vira, iz katerih je slovenski narod zajemal vse nadnaravne sile. S pomočjo teh sil je zmagovito ključeval in še ključuje temnim viharjem, ki so ga in ga še ogrožajo. Za oba vira se ima v veliki meri zahvaliti klarisam.

Da disciplina po teh samostanih ni bila ohlapna, ko jih je zadela jožefinska strela, priča sledeče skromno a značilno poročilo: Ko je prišla državna izvršilna komisija v mekinjski samostan in zasegla obstoječo imovino, si do svojega izгона sestre niso upale pripraviti svoje vsakdanje skromne hrane, češ da ni več njihova. In v vele-sovskem samostanu, kjer so potem čakale smrti, so z veliko skrbjo krpale in čuvale svojo redovno obleko, da bi mogle biti v njej enkrat tudi pokopane.

Ni bil lastni narod, ki jim je tako plačal njihovo skrito, a blagoslovljeno delo zanj. Bila je višja vnanja sila, ki se je rada bahala, da je "po božji milosti" - cesar Jožef II. Danes pa živi ta mož prav zaradi svojih nesmiselnih verskih odredb v zgodovini kot "kronan brat zakristan". Resnično je, da zgodovina za božjim Sodnikom najbolje plačuje...

* * *

Sto let za klarisami so apostolat molitve in tihih žrtev med našim narodom prevzele sestre karmeličanke, ki so dobile

svoj skromni samostan na Selu pri Ljubljani. Žal danes tudi zanje ni več mesta v Sloveniji. Ko se bo kolo časa zopet zavrtelo in bo naša domovina spoznala v sebi prostrano opustošeno versko-socialno polje, bo pač nujno potrebno, da znova zastavijo svoje delo vse zatrte redovne družbe z mešanim življenjskim pogramom molitve in socialnega dobrodelja, ki so za klarisami došle v deželo. A da bo njih delo bolj uspešno, bo treba tudi takih, ki ga bodo zalivali z molitvijo in tihimi žrtvami. Takrat pa se bo gotovo našlo kako mesto tudi za klarise in karmeličanke.

Viri: P. F. Virgilius Greiderer: Germania Franciscana, Oeniponte, 1777. Lib. II. nn. 485-93. - Pietro Tomasin: Notizie storiche intorno al ordine dei Frati Minori in Santa Maria del Soccorso e nella Cella vecchia di Trieste. Archeographo Triestino, Vol. XXI. (1896-97) - Zgodnja Danica, Vol. 1849, 1865, 1900. - Dom in svet, Vol. VIII. (1895) - Gorenjec, Vol. 1936, n. 33. - P. Hugo Bren OFM: Cvetje, Vol. XXXVIII (1921), stran 52-54. - Schrey R.: Rueckblick auf die ehemals bestandenen Kloester der Clarissinen in Krain etc. Mittheilungen des Musealverfuer Krain 1860, S. 60 s. - Holzapfel P. H.: Geschichte des Franziskanerordens, II. Buch (Klarissen) - Fussenegger P. Geroldus: De fundatione monasterii Clarissarum in Muenchendorf in Carniolia. Arch. Franc. Hist. Vol. 46 (1953. pp. 123-28).

San Damiano, Assisi

- * Jutrišnji dan bo tak, kakršnega si si včeraj naredil.
- * Ni velik tisti, ki je dober do teh, kateri so dobri do njega.
- Velik je tisti, ki je dober tudi do onih, ki so do njega hudobni.
- * Ko si se razburil, si že izgubil.
- * Mrkpogled premagaš samo z ljubeznivim pogledom.
- * Kdor vzame jezo drugega za hudo, bo sam vedno jezen.
- * Samo norec misli, da se bo brez njega svet podrl. Za tabo bo prišel drugi, ki bo delo napravil še bolje, kakor si ga ti.
- * Lučko prižgi namesto da bi klet temo!

Pesem o komunistih

... ki jo je pod istim naslovom objavil škof Slomšek v Drobtinicah 1850 in verjetno tudi sam napisal. Je danes še prav tako moderna, kot je bila pred sto leti. Dodali bi lahko samo še nove kitice o boju proti veri, ječah in grobovih žrtev...

Svet misli si zlo premeten,
od vseh strani tako učen.
Že vsak lenuh gospod če bit,
vsak potepuh starino pit.

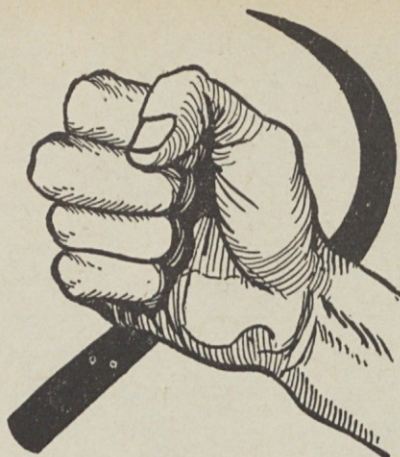
Kar pridni so pridelali,
se komunistom lastno zdi.
Saj pravijo: "Vsi bratci smo,
kar glešamo, je vseh blago.

Kar si podedval, tvoje ni,
to spada pač med vse ljudi.
Kar ti v darilo si dobil,
boš ravno tak med nas delil.

Tak vbožnih več ljudi ne bo,
vsi lahko tak bogati so.
Kar si prihraniš, pridobiš,
to spet med druge razdeliš.

Posestva tvojega več ni
kakor do zdaj pod ključami;
razločka več stanov ne bo, "
tak komunisti hočejo.

Lenuh ni sjal, tud nima žet,
kar je pridelal priden kmet;
Zakaj bi potepuh zapil,
kar je gospod si pridobil?

Meščan, tržan mnog trud pozna,
ko rokodeli, baranta;
Naj vživa, kar pridelal je,
ne potepuh, ki križem gre.

Na kmete se zanašajo,
da tumpci z njim' potegnejo;
al Bog je kmetu glavo dal,
da bo golfijo brž spoznal.

Katolška vera nas uči,
da Bog talente razdeli:
da temu dva, pa temu pet,
ne vsakmu enga, ne deset.

O, komunist, poberi se!
Tvoj nauk slepar iz pekla je,
ljubezen Bog od nas želi,
ne pa oropati ljudi.

Le pridno radi delajmo,
ubogim pa pomagajmo:
to nas uči krščanski nauk,
to srečnih je ljudi opravk.

NA BLEDU sta sedela v čolnu Tito in ameriški poslanik ter ribarila vsak na svoji strani. Amerikanec je imel srečo, Tito ni ujel niti ene ribe. "Kako je to, da iz moje strani vse ribe beže, preostale pa tudi nočejo zagrabit?" se huduje jugoslovanski predsednik. Ameriški poslanik pa mu je dejal: "Saj vam smem povedati resnico, kajne? Pozabili ste, da sva na božji poti. Jezero je katoliško že nad tisoč let, zato so tudi ribe. Vi ste vsemu katoliškemu v državi zaprli usta, pa si jih tudi ribe ne upajo odpreti, da bi zgrabile vaš trnek..." - Tito je samo zakašljajal.

PRIBEŽALIŠČE GREŠNIKOV

"O, tu je pater Passaglia, naš veliki Passaglia," je vzkliknil sveti oče Pij IX., ko je leta 1858 prišel blagoslovit in si ogledat novo dvorano vatikanske palače. Napraviti jo je dal v spomin slovesne proglasitve verske resnice na dan 8. decembra 1854 in jo po njej tudi imenoval: Dvorana brezmadežnega spočetja. Papež je namreč zagledal na stenski sliki med največjimi učenjaki, ki so delali in pisali ter dokazovali, da je ta resnica res od Boga razodeta, tudi podoba jezuitskega patra Karla Passaglia.

Francesco Podesti iz Ancone (1800-1895): Pij IX. razglašča dogmo o brezmadežnem Marijinem spočetju. Fresko v Dvorani brezmadežnega spočetja v Vatikanu.

"Prav je," se je okrenil k slikarju, ki je dvorano slikal, "da šte tudi njega dali na sliko in celo v ospredje!"

"Da, Svetost! Zdi se mi, da je p. Passaglia steber te verske resnice," je odgovoril umetnik Podesti.

"Ne! Dogma ne sloni ne na Passagliju in ne na kakem drugem človeku, temveč samo na Bogu, ki nam jo je razodel. Res pa je, da zlasti zadnje čase nihče ni toliko in tako globoko učen, pa tudi tako prisrčno pisal o Mariji in njenem brezmadežnem spočetju,

kakor ravno Passaglia. Milijone src je znovala ogrel v ljubezni do Marije. A mi ljudje smo tako omahljivi in nestalni..." je slikarja popravil Pij IX. ter nadaljeval ogled dvorane. Vsi navzoči so se pri njegovih zadnjih besedah začudeno spogledali. Kaj je mislil sveti oče? Molče in resno so mu sledili.

Kmalu po tem dogodku je prišel kardinal državni tajnik neko jutro k svetemu očetu in položil predenj debelo knjigo. Sveti oče jo je odprl in prečital naslovno stran. Prebledel je in solze so zalile njegove oči.

"Kaj je mogoče?" je žalosten vzkliknil.

Bila je knjiga patra Passaglia. V njej izjavlja, da izstopa iz Cerkve. Vsa knjiga je polna besnih napadov in sramotenja Cerkve in papeža. - Tej knjigi je sledilo še več njej enakih: iz vseh je dihalo sovraštvo do vsega božjega.

Vse vernike je učenjakov odpad globoko pretresel, sovražni tabor pa je zmagoslavno proslavljal "največjega junaka" časa.

Passaglia se je preselil v Torino, kjer mu je revolucionarna vlada, ki je prav tedaj oropala papeža njegove cerkvene države, ponudila bogato službo. Prostopadlarji pa so ga zalagali z denarjem, kolikor ga je hotel, da je ustanovil protiverski list, ki je mesec za mesecem bruhal najostudnejše laži na Cerkvi in papeža. - - -

Slikar Podesti je prišel žalosten k svetemu očetu s posebno prošnjo. Rad bi dobil dovoljenje, da bi v vatikanski Dvorani brezmadežnega spočetja izbrisal Passaglijevo podobo. Toda sveti oče mu ni dovolil.

"Ne, Signor Podesti! Njegove zasluge za Marijino čast so prevelike in bodo ostale za vedno. Dokler živi, se še lahko spreobrne. Dolga leta je tako goreče delal za Marijo. Na to delo stavljam svoje upanje, da se ne bo pogubil. Marija ga ne more zavreči. - Sicer pa, Signor Podesti, četudi bi se ne spreobrnili: Koliko apostolov napravite, kadar slikate Kristusovo zadnjo večerjo?"

"Vaša Svetost, vseh dvanajst," je odgovoril slikar. Razumel je, kaj mu je hotel reči s tem vprašanjem sveti oče.

Res se je Passaglia spreobrn timer. Umrl je dne 8. marca 1887 v Torinu, 73 let star in najiskrenejše ter spokorno spravljen z Bogom, Marijo in sveto Cerkvijo.

Ko so k njegovi smrtni postelji poklicali duhovnika, ga je ta našel vsega v solzah in vsega skrušenega. Bil je pripravljen storiti vse, kar bi zahtevali od njega za javno spravo s sveto Cerkvijo in za popravo pohujšanja, ki ga je dal s svojim odpadom in protiverskim delovanjem. Povedal je, da je že leta 1882 pisal svetemu očetu in ga prosil odpuščanja. Dal je duhovniku že pripravljeno in sodnijsko potrjeno izjavo, v kateri pravi: "Jaz, Karel Passaglia, s tem izjavljam pred sprejemom svetih zakramentov kot pripravo na svojo smrt, da iz vsega srca tudi sam preklinjam in obsojam vse, kar na meni obsoja sveta Cerkev. Dne 8. marca 1887."

Ganljiv je bil njegov prejem svete popotnice. Tik pred prejemom mu je duhovnik položil štolo okrog vratu. S tresočo se roko in jokaje jo je sprejel in vroče poljubil. "Torej sem še vreden, da jo smem nositi?" Po obhajilu je premolil celo uro, proseč Boga usmiljenja in Mater božjo njenega varstva. Njegove zadnje besede so bile: "Večna hvala Bogu za njegovo usmiljenje in večna čast Mariji, Pribežališču grešnikov, za njeno varstvo!"

Po Bacherju - K.

NE ZAUPAJ SEBI!

Ne delaj se velejunaka!
Črni skušnjavec te čaka,
da te z ukano oplazi
in tvoje junaštvo porazi.

Brez usmiljene božje pomoči
vseh sklepov, načrtov obroči
zdrobe se v navalu skušnjave -
in trdi boj brez uspeha,
brez zmage in slave
zatone v sivini greha...

B. Budnik

IZ MOJE POPOTNE TORBE

Jože LUSKAR

Naš mali avtomobil je danes veselo drčal po debelem prahu. Arabec Husni nas je verno zasledoval s svojim razbitim fordom. Petindvajset milj smo vozili na uro. Vse od Rdečega morja do Vadi Ferana nismo dosegli take hitrosti. Vadiji so namreč polni blata, če je dež, in polni neznosnega prahu, če je suho, tako da avto kaj kmalu obtiči v njem. Včasih smo morali valiti izpred koles debelo kamenje.

"Danes bo težak dan," je siknil Husni, ki je imel dober nos kakor kamela.

Pred nami je puščavski vihar "džiblī" vrtel cele griče peska. Smrtonosni pesek se je dvignil s tako naglico, da mu nismo mogli več uteči. Vse bolj so se dvigali oblaki peska. Kmalu so zakrili sonce. Kadar Beduine zaloti potujoči puščavski pesek, zapovejo kamelam, da se vležejo. Stisnjeni knjim se pokrijejo s plahtami. Če je peščeni hrib prevelik, jih pokrije za vedno. Če pa plast ni predebela, se s kamelami lahko vzdignejo iz peska. Husni, je menil, da je najbolje, če vozimo s prvo prestavo skozi peščene meteže hitro, kar se le da. "Ne obstajajte," je vpil, Vedeli smo, da se bomo za življenje.

Izgubili smo smer. Voda v avtu je vrela in bruhalo skozi lijak. V usta smo si vtaknili robce in čistili zrak. V grlu in pljučah nas je ščegetalo. Pred seboj nismo videli ničesar drugega kot divji pesek. Roka je bila daljša ko pogled.

"Jo, stoj!" sem zavpil.

Zadeli smo v malo beduinsko karavano,

ki se je izvijala iz peska. Oče in njegov desetletni sin sta vlekla hropečo kamelo za dolgo uzdo. Na njej sta sedeli dve ženi z otroci. Kašljali so krvave slin, ker jim je ostrí pesek že razrezal pljuča. Govoriti niso mogli. S povzdignjenimi rokami so prosili: "Maja, Maja, vode, vode.." dali smo jim je iz tanka pol litra, ki so jo hlastno popili. Potem smo se vsi tolkli skozi divji metež naprej. Po treh urah so vrtinci bili mimo nas. Daleč po puščavi sem se videl korakati štiri peščene stebre. Drug za drugim so hodili vse bolj počasi in utrujeno. Visoki so bili do dvesto metrov in debeli do štirideset metrov. "Jo!", sem spet vzdihnil. "Tako je morda nekoč potovala tod sveta družina".

Zvečer smo prispeli v Vadi Faran, po naše, Dolino miši. Tu so se nekoč topli Izraelci in Amaleciti. Potem so se tu naselili pobožni puščavniki. Preko tri tisoč jih je bilo. Danes je še samo eden, brat Evgen. Dal nam je trdega kruha, ki smo ga tolkli s kamnom in močili z vodo.

Zleknil sem se za njegovo celico, da bi spal. "Brat Evgen, ali me ne bodo nemara škorpioni ponoči opikali, če tu zaspim?"

"Tu ni škorpionov, moje mačke jih sproti polove", me je potolažil.

In potem bi bil spal, truden kakor sem bil, če bi ne bil moral še tisto uro v divje Serbalske planine reševati življenje ponesrečene mecenke, gospe Ane Esherjeve.

5. decembra.

Privozili smo v široko ravnico sredi vi-

sokih, skalnatih gora. Sonce je sijalo čudovito lepo. Beduinski otroci so pulili resje in krmili na pesku ležeče kamele. Vsuli so se proti nam in vpili: "Bakšiš, bakšiš!"

"Ne tako, ja avlah, otroci, sem jih poučil v lepem vedenju, najprej boste rekli: "Saida va mubarak va rahmat Allahi, pozdravljen in blagoslovljen in usmiljen je Allahovo s teboj, potem boste pa dobili bakšiš."

Beduinčki so takoj trikrat ponovili običajen pozdrav. Obrnil sem žepe in zapodil med nje egiptskih milimov in pijastrov, da so se veselo pretepali za nje. Dečki so bili oblečeni v dolge, bele kuftane. Bili so rjavi ko pražena kava. Deklice pa so imele obrabke še nepokrite, vendar so se že sramežljivo zavijale v pisane plahte. Lase so imele povezane v dolg rog nad čelom. Star beduin mi je povedal, da imajo to za obrambo proti vragu, ki jih lovi v mraku. Vrag se zmoti in jo zgrabi za rog in tako je deklica rešena.

PROTI SINAJU

To že vsakdo ve, da so bila ta mesta okrog Sinajske gore že od nekdaj sveta tako Judom kakor kristjanom. Pobožni romarji, med katerimi so večkrat bili mogočni vladarji, so povsod gradili cerkve, kjer je ustno izročilo pripovedovalo do so se vršili kaki svetopisemski dogodki. Okrog njih so se na-

selili puščavniki. V dolini El Raha stoji na majhnem griču majhna cerkvica "Harun" ali Aronova cerkvica. Tu so pred tri tisoč leti plesali Izraelci okoli zatega teleta.

Na mestu kjer se je Bog prikazal Mozesu v gorečem grmu je sveta Helena postavila cerkvico. V petem stoletju pa je njen sin Konstantin dal zgraditi večjo cerkev. Cesar Justinijan je vse skupaj obdal z visokim obzidjem, kar še vse do današnjega dne stoji. To je slaven samostan svete Katarine pod sinajsko goro, ki ga čuvajo sinajski menihi.

Sinajski menihi so nekdaj bili trdni v pravi veri. Medtem ko so vsi okoliški samostani na Sinajskem polotoku padli v Nestorijevo krivoverje, je samostan svete Katarine ostal pravoveren. Celo potem, ko se je Vzhod ločil od enotne cerkve, je sinajski samostan še dolgo bil združen s pravo cerkvijo in le na hud pritisk okolice se je moral končno tudi on odločiti za pravoslavlje.

Sonce je zahajalo, ko smo privozili na planoto El Raha. Vrhovi sinajskih gora so se kopali v zlatih žarkih. Menih z dolgo, belo brado se je sprehajal po enem izmed vrhov in opravljal svojo večerno molitev.

Obstali smo pred obzidjem kjer je bistra skalna vodica. Željno smo se je napili. Nisem vedel, da je to tista voda, kjer se je mladi Mozes zaljubil v lepo svečenikovo hčerko, ki je pod večer napajala ovce. Z

Slavni samostan sv. Katarine, kjer je nekoč Bog govoril z Mozesom iz gorečega grma.

Križec kaže planoto El-Raha. Na mestu, kjer so Izraelci molili zlato tele, stoji Aronova kapelica.

Bradati
menih
se je
sprehajal
po gori
Sinaj...

visokega obzidja nas je pozdravljala abuna Pahomij, ki že petdest let služi Bogu na gori Sinaj. Prihitev nam je nasproti mladi abuna Damijan in nam prijazno mahal v pozdrav s kleščami za puljenje zob. On je namreč zoboder in ranocelnik za okoliške beduine. Zalotili smo ga ravno pri krvavem poslu.

Menihi imajo z beduini staro pogodbo, da jih morajo hraniti in se sploh zanimati za njihovo socialno življenje.

Zgodovina je taka: Ko je sveta Helena

gradila sinajski samostan, je priprljala z darje iz Egipta. Podpisali so pogodbo, da jih bodo menihi vzdrževali. Zidarji se nikoli niso hoteli vrniti. Imeli so otroke in teh je sedaj okoli dva tisoč. Pogodba, ki je še vedno v veljavi, in je v veliko breme menihom, določa: Sinajski menihi morajo speči vsak teden za odraslega beduina sedem hlebkov kruha, za ženo tri hlebčke, za beduinčka izpod dvanajst let štiri, za deklico pa en hlebek.

Abuna Damijan nam je pokazal sobe v starem delu samostana. Brž smo odprli nekaj konzerv, ker smo bili zelo lačni. Potem je prišel patriarhov namestnik abuna Joakim z diakonom Bazilijem in pozdravil; "Kali hemera, dober dan." Uporabil sem vse znanje klasične grščine in slabo smo se sporazumeli v začetku. Kmalu se nam je jezik razvezal. Dogovorili smo se, da bomo drugi dan na vse zgodaj naskočili goro Sinaj.

Ko smo naslednje jutro z beduinom Nasrijem (Orel) plezali po stenah Sinajske gore, ki je vsa iz prelepega rdečega kremenjaka, smo imeli približno iste občutke, kakor so jih imeli vsi pobožni dvatisočletni romarji. Le spovedovati se nam ni bilo več treba na Prelazu izpovedi, kakor je to nekoč bil pogoj za dohod na sveto goro. Tam je noč in dan sedel menih in spovedoval romarje in turiste. Saj je zapisano v psalmu: "Kdo bo stopil na goro Gospodovo razen njega, ki je čistega srca?" Menihi so to mesto vzeli dobesedno.

Abuna Pahomij je pobožen častilec Marije.

NA VRHU

Nepopisn pogled se nam je razprostiral preko ostrih grebenov Sinajskih gora. Videli smo Rdeče morje, široko puščavo proti Betlehemu in Arabijo. Pod nami je bila dolina, kjer so judovski starešine čakali Mozesa, ko je govoril z Bogom na gori štirideset dni. O. Stanislav iz Abukirja je bral mašo na najvišji točki. Milan in Osten sta tu pobožno sklonila glave, tako tudi diakon Bazilij, ki je prišel za nami. Tu sta se srečali stara in nova zaveza. Jaz sem bil ves vesel, da se mi je posrečilo posneti tako redko in odlično sliko: "Stara in nova zaveza sta se srečali."

Diakon Bazilij nas je vodil po planinah in po samostanu vse dni našega bivanja na Sinaju. Ker je bil od vseh menihov najmlajši, se je tudi najlažje z menoj spenjal po vrhovih. Rojen je bil na Cipru. Se kot dečka so ga pripeljali na Sinaj, kamor je hrepenel. Pekel je kruh beduinom, korban za maše, ob treh zjutraj je zvesto vstajal in vabil menihe k triurni molitvi in k dveurni liturgiji. Štiri leta je pel evangelij pri maši in stregel. Tako se je naučil vsega, kar sinajski menih potrebuje in kmalu bo posvečen v duhovnika.

"Bazilij, kaj naj vam pošljem iz Amerike za vašo prijaznost?" sem ga vprašal nekoga večera, ko mi je nanosil v sobo starih knjig, za katere sem prosil.

"Par čevljev," je odgovoril, "da bom lažje hodil po gori Musa." (Čevljev mu še nisem poslal).

KAJ SO SLOVENCİ ZAPISALI V SINAJSKO SPOMINSKO KNJIGO

Vse večere na gori Sinaj sem porabil za pregledovanje starih spominskih knjig in rokopisov. Brez Bazilijeve pomoči bi bilo to nemogoče, kajti menihi redno ne dovolijo, da bi kdo nesel kako knjigo iz knjižnice. Še celo v knjižnici navadno stoji menih pri tebi, ko čitaš kak star rokopis.

Že po kratkem listanju spominskih knjig sem ugotovil, da so na Sinaj prihajali močnejši vladarji, ministri, učenjaki, generali, preprosti romarji in navadni turisti. Najlepši

Sinajski menih na Prelazu izpovedi.

spomin je zapustil Napoleon, ker je na svojem obisku na goro Sion dal menihom tako velike pravice in jim poskrbel tako zaščito pri egipčanski vladi, kakor dotlej nobeden vladar. Menihi smejo od takrat tovoriti žito iz Cipra in Egipta brez carine, egiptovska vlada mora poskrbeti za varno pot, oni ne plačajo davka.

Od 1860 je bilo na gori enajst Jugoslovanov, devet Slovencev med njimi. Zelo različne občutke so imeli, ko so stopili na to sveto goro.

Prvi Slovenec v knjigi je

Naš vodič Nasr s svojimi tremi ženami.

dr. Anton Jehart. Pisal je s cirilico, Bog ve, čemu; jezik tudi ilirščini ne sliči:

"U cilju naučnih studija potujoč po orientu – glasom zvanične izjave Ministrstva Vjera z dne 4. oktobra 1924. – sem obiskal v dneh 15. – 19. 2. 1925. Sinaj in bližnje kraje.

Bogplačaj dobrim in izredno gostoljubnim sinajskim očetom za prisrčni in res bratski sprejem! Ljubav za ljubav!"

Dr. Theol. Ant. Jehart,
prof. ling. oriental. et Vet. Test.
Maribor S.H.S.

– prvi in Bog daj da ne zadnji Jugosloven in Slovenec, ki je obiskal Sinaj."

Diakon Bazilij že dolga leta vabi menihe k skupni molitvi.

Dr. Matija Slavič je zapisal:
"V spomin!"

Od 4. – 7. junija 1927. sem bil kot drugi Jugoslovan in Slovenec v sinajskem samostanu in sem med tem obiskal od 5. – 6. junija kot prvi Jugoslovan in Slovenec goro sv. Katarine, kjer sem užival krasen razgled, sončni zahod in vzhod. V svoje veliko zadovolženje in veselje izjavljam, da so mi šli menihi v Kairi, Toru in na Sinaju zelo na roko. Ljubeznivo me je sprejel p. ekonom Agapij – Macedonec, v jugoslovanskem jeziku. P. Nikola, ki govori dobro francoski z menoj, je prijazno ustregel vsem mojim željam, bibliotekar p. Joakim mi je požrtvovalno razkazal knjižnjico, p. prior Teoktit me je vabil večkrat v njihovo družbo. Kot Slovan želim, da bi kmalu prišel kak slavist, da bi naredil tudi za staroslovenske rokopise katalog, kakor ga že imajo drugojezični rokopisi. Kot biblicist sem doživel na Sinaju veliko razodetje. Imel sem srečo, da sem ravno na binkoštni praznik daroval sv. mašo na najvišji skali Mozesove gore (Džebel Musa), na dan, ko je Sveti Duh dal novi zakon, kakor Mozes zakon stare zaveze. Ne samo dolžnost, ampak tudi srčna zahteva mi narekuje, da se v trajen

spomin sinajskega samostana zahvalim za njihovo postrežljivost in ljubeznivost, tako da mi bo ostalo bivanje na Sinaju do smrti v veselem in prijetnem spominu.

V sinajskem samostanu
dne 6. junija 1927.

Dr. Matija Slavič,
univerzitetni profesor,
Ljubljana, Jugoslavija

Dr. Jakob Aleksič je pustil v knjigi samo kratek spomin brez datuma:

"Dr. Jakob Aleksič, prêtre,
Maribor, Jugoslavija."

Notranjščina
Kapelice gorečega grma.

(Iz zaporednih datumov je razvidno, da je bil na Sinaju okrog 25. aprila 1937.)

Šmonov Janez iz Krnice pri Bledu, frančiškan in korni škof v Kajru, pa je takole Bogu in sinajskim menihom slavo zapel:

"Na goro Sinajsko je stopil Gospod, ko kamen človeku začrtal je pot.

V času, ko divja po svetu strašna bratomorna vojna, sem imel veliko srečo preživeti nekaj dni v sinajski tihoti. Tukaj se živo zavedam: "O solitudo, tu sola beatitudo!" Srečni ste, samotarji sv. Katarine! Opravi sem na najvišjem vrhu Mozesove gore sv. Daritev, obiskal sem razne vrhove sinajskega pogorja.

Zahvaljujem predvsem Boga, da mi je dal milost obiskati ta sveta mesta, potem svojega predstojnika p. A. Gorija, kustosa sv. groba, gospo Ano Asher, katera mi je omogočila potovanje. Nikoli ne bom pozabil sinajskih očetov, ki so me tako bratsko sprejeli, predvsem o. Bazilija, o. Pahomija,

o. Joakima, o. Kalista, itd. Vsem Bog plačaj!

Izmed Slovencev, ki so obiskali te svete vrhove, so bili tile:

Dr. Anton Jehart; Dr. Matija Slavič; Gospa Ana Esher, Tržič; Jože Lipovec, Ljubljana; Hanzel Pavel, Kahira; Dr. Alekšič. Vsi, ki boste mogli kdaj poklekniti ob grobu sv. Katarine na Sinajski gori, spomnite se v molitvi tudi grešnika, roba božjega, spodaj podpisanega.

V samostanu sv. Katarine, na dan sv. Alojzija, 21. junija 1944.

P. Jozafat Ambrožič, vojaški kaplan, kapet. jugoslov. vojske na Vzhodu in izseljeniški duhovnik v Kahiri."

Tisto jutro, ko smo se odločili, da poženemo avtomobile proti Akkabi ob vhodu v Arabijo, sem izpolnil stran v spominski knjigi tudi jaz.

To je vsekakor najlepša slika, ki sem jo posnel na Vzhodu: Na vrhu gore Sinaj sta se srečali stara in nova zaveza...

Zivel je mož zelo bogat
in skop za kmete tri,
če le dobil je novец zlat,
ni šel mu iz pesti.

Je v kamri vsak večer sedel,
ob luči svoj denar je štel:
cekinov lepo že število
njegovo zglavje je hranilo.

A ko potrkal je berač
in prosil za kos kruha,
je vselej lačen, brez daru
odhajal od skopuha...

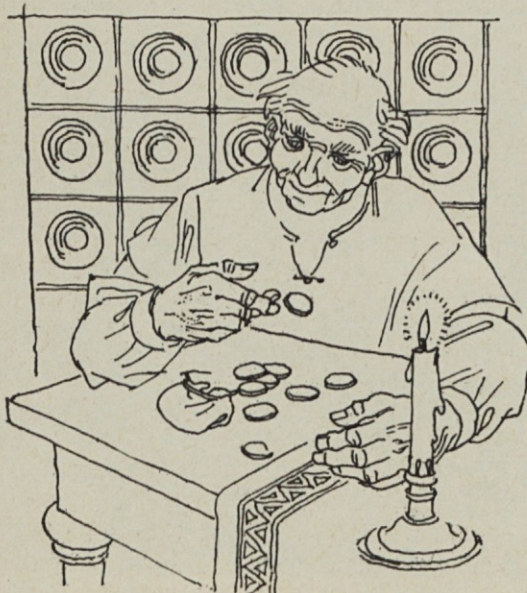
Pa je Gospod dejal: "Dovolj!
zdaj pošljem mu svarilo."

Obležal mož je v postelji
- ob moč je vse zdravilo.

Prišli so svojci in ob njem
čakali smrtne ure

ter že pomenkovali se,
kje neki so cekini,
da bodo pograbili vse,
ko navček pel bo v lini...

Bolnik pogovor je ujel,
o sebi misliti začel,
življenje je premeril:

Cekini

"Kaj res nabiral sem zlato,
se Bogu in ljudem zameril,
da zdaj, ko spravljam se od tod,
ne bom ničesar vzel na pot
in ti raznesli bodo to,
kar sem težko prihranil?..."

In mož poslednjo je uganil
- bila je huda, da nikdo
sorodnikov je ni pozabil:
Poklical je soseda dva,
dva siromašna kočarja,
dal jima pest cekinov.
Beračev se usmilil je,
dal za ubožce fare vse,
nov zvon je cerkvi volil.
In dal je sirotišnici,
dal tej in tej bolnišnici,
dal je za maše - in nato
mirno zatisknil je oko...

Ko mož umrl je, zaman
pod zglavjem so iskali;
le list so našli, da drugim
cekini so oddani:

"Je vaša hiša, zemlja ta
- zdaj kujte si dobiček!
Res norec sem, da leta vsa
bil sem - skopuški striček!
Še sebi sem odtrgoval,
sa sem denar na stran dajal.
Na srečo Bog je milost dal
- naj vam zahvalim se globoko,
da sem raztrgal oporoko! -
in zadnji hip sem to popravil,
kar leta dolga sem nemaril:
Na banko, ki nikdar ne mine
in daje ti po sto obresti,
naložil svoje sem cekine.
- Ničesar nimam več na vesti!..."

Zanimivo srečanje

Ob sedemdesetletnici amerikanstva
p. Romana Homarja O.S.B.

Naneslo je, da je v zgodnjem juliju 1953 sedelo v Breckenridge, Minn. v razgovoru šest slovenskih duhovnikov: zdaj že pokojni dr. Anton Dolinar, Alojzij Zdolšek, brata Janez in Stanko Dolšina, Janez Šušteršič in jaz. Nekaj zelo lepih uric smo imeli. Vprašam gospode:

"Nedaleč od tu živi starosta slovenskih ameriških duhovnikov, zadnji naš indijanski misijonar Baragovega kova, benediktinec p. Roman Homar. Ali se je kdo od vas že spoznal z njim?"

Odgovor vseh je bil komaj kaj več kot kratek ne. Vsaj osebno ga še nihče ni poznal.

"Jaz sem ga prvič in zadnjič videl leta 1930. Takrat sem ga šel vabit na Baragovo slavnost v Marquette. Če se ne motim, se ni mogel odzvati. Bil je že tedaj precej v letih, drugače pa silno zanimiv mož. Zdaj mora imeti že zelo lepa leta na plečih, pa je menda še zmerom župnik v mestecu Ogema, Minn., ki ga dosežemo od tu v dobrih dveh urah, če poženemo avto kot se spodobi za ravne ceste na tem koncu Minnesote. Treba je pomisliti, da bo s p. Romanom umrla najveličastnejša doba slovenskega amerikanstva. Doba, ki jo je Baraga začel, Homar jo bo pa zaključil. Bojim se, da ameriška Slovenija tega moža zadnje čase nekako pozablja. Kaj ko bi mi skočili k njemu in videli, kako je kaj z njim?"

Vsi so bili takoj za to in začeli smo urejati izlet v Ogemo. Preračunali smo daljavo na mapi, določili, koliko časa si more vsak vzeti in se že odpravljali. Tisti hip mi je

P. Roman je moral na svojih zimskih potih uporabljati krplje.../Slika iz 1898/

padlo v glavo, da je vendarle pametno, če poprej pokličemo v Ogemo in ugotovimo, če je mož sploh doma, oziroma če je sploh še tam. Dr. Dolinar izvleče najnovejši Koledar Ave Maria kot dokaz, da ni treba klicati. Meni pa to le ni zadostovalo in stopil sem k telefonu. Dobil sem odgovor, da je bil nekaj mesecev poprej p. Roman Homar prestavljen v St. John's Abbey blizu St. Clouda, kjer ga bomo gotovo dobili.

Tako!

Treba je bilo torej preračunati pot v drugo smer. Navzdol, namesto navzgor.

Preden smo vse potrebno dognali, sta morala gg. Dolinar in

Zdolšek rajžico odpovedati, ostali štirje smo jo pa ubrali proti St. Johnsu, ki je znan tudi pod imenom Collegeville, Minn.

Bilo je že sredi popoldneva, ko smo dospeli tja in vprašali za p. Romana. Po kratkem čakanju je prišel v čakalnico. Visoko zravnčan, z drsajočim korakom in na palico oprt se nam je približal. Ko je obstal, sem imel živ vtis, da je še prav tak kot leta 1930, torej pred 23 leti.

Mene se je takoj spomnil, ostale tri sem mu predstavil. Živo se je zanimal za vsakega posebej. Sedli smo.

"Mislili smo vas iti iskat v Ogemo, pa smo na srečo poprej telefonsko vprašali, če ste še tam. Kdaj ste se pa preselili v St. John's Abbey?"

"O, preteklo zimo se me odstavili od župnikovanja. Saj nisem rad šel v pokoj, pa je rekel opat, da sem že dosti garal in naj pustim faro drugemu. Tu mi je kar dolgčas, ko nimam pravega dela, in ta kloster je zame vse prevelik. Včasih je bil majhen, da sem se lahko spoznal v njem, zdaj so ga pa tako raztegnili, da se kar zgubim po teh hodnikih in drugih prostorih. Pa tudi nič lahko ne lezem po raznih stopnicah, ko mi noga nekaj nagaja. Saj če je z nogo vse v redu, to se pravi, če je vreme po njenem okusu, hodim še zmerom brez palice. . ."

"Kaj pa ni prav z nogo?"

"O, pred 50 leti ali več sem si jo zlomil tu v gležnju, pa se je zacelila, in je bilo zmerom dobro. Zdaj je pa ta spak začel spet nagajati, ko mi vsa ta leta ni. Po vremenu se ravna, sem že enkrat rekel."

"Hm, to se pravi, da se zdaj kar doma držite?"

"O, tisto pa ne bi rekel. Saj sem bil pretekli teden v Superiorju, Wis., zraven Dulutha. Klicali so me bili k nekim Indijancem, da sem opravil pri njih nekaj dušnopastir-

Tudi slika kaže, da p. Roman še ne čuti let...

skega dela. Vozili so me okoli in je kar dobro šlo. Tudi z jezikom ni bilo težav. Res niso bili Indijanci ne Ottavci ne Chippevanci, pa sem jih kar razumel in tudi oni mene. Tako leme včasih še porabijo, ker imamo samo še enega takega v opatiji, ki zna indijanski. Je pa tudi on že zelo star."

"Da, da, od Slovencev ste vi zadnji naš misijonar, ki veže Baragove čase z današnjimi. Lahko bi se reklo: Baraga, Pirc, Homar - pa je označena vsa ta doba."

"Ja, vem, da sem zadnji. Tudi zadnji slovenski benediktinec v tej opatiji. Saj moram zmerom pripovedovati današnjim ljudem, kako je bilo včasih v teh krajih. Oni dan sem moral nekemu bogoslovcu, ki se piše Lutar in študira v St. Paulu, celi dve uri govoriti v diktafon o starih časih. Pravi, da dela tezo za doktorat ali nekaj takega. Iz Dulutha je doma."

"Tudi nam Slovincem bi morali po naše kaj povedati v diktafon, da bi imeli za spomin na vas. Ne samo vaše zgodbe, ampak tudi vašo živo besedo. To bomo enkrat prav gotovo napravili, kajne?"

"Zakaj pa ne, samo to me jezi,

ko ne znam več po slovensko. Kar na lepem mi kakšna beseda uide in ne morem naprej. "

In je jezno udaril ob tla s palico, ki jo je držal med koleni.

"Bežite no, to pa ni res! Saj vam materin jezik skoraj čisto gladko teče. . . "

"Ja, če govorim res počasi, vse nazaj pride. . . "

"No, zato pa le govorite! - Koliko časa ste pa prav za prav že v Ameriki? "

"Letos na vernih duš dan bo ravno 70 let, ko sem prišel. "

"O, to je pa imenitno! Tak jubilej pa ne sme mimo brez omembe. Se vas bomo pa spomnili v Koledarju Ave Maria. Pa morate še kaj povedati. "

"Ave Maria, ja! Ta drži pokonci mojo slovenščino. Ravno prej sem bral Kramljanje na zapečku. "

In se je samemu sebi smejal.

"Koliko ste bili stari, ko ste prišli v Ameriko? "

"Devetnajst sem jih imel in tako jih je zdaj skupaj že 89. Pa se mi zdi, da jih nič preveč ne čutim. "

"Presneto, to se vam pa vidi, da jih ne čutite preveč. Pa nam zdaj povejte, kaj vas je nagnilo, da ste šli v Ameriko? "

"Ko sem bil star 9 let, sem govoril z misijonarjem Pircem v Kamniku. Takrat se je držal tam eno zimo, ko se je bil za stalno vrnil iz Amerike. Moj oče mu je dejal, da me bo dal učiti se za duhovnika. Pa se je Pirc obrnil k meni in dejal: Fant, če boš res kdaj duhovnik, ne ostajaj na Kranjskem. Tu je duhovnikov, da se tema dela. Pojdi v Ameriko, pa ne ostajaj med belimi. Med Indijance pojdi! Tam je potrebno. Tako mi je rekel in jaz sem tako napravil. Ja, Pirc! Čakajte no, kdo je tisti Furlan, ki je napisal knjigo o Pircu lansko leto? Vso sem prebral in sem bil hud. Rad bi dobil tistega Furlana, da bi mu ušesa na-

vil. Piše sam humbug! Pirc ni bil nikoli v Kamniku rojen in Kamnik ni tak, kot ga opisuje. Le zakaj škof ni poslal fanta tja, da bi si vse ogledal, preden je kaj zapisal. "

In je spet udarjal s palico ob tla.

"To je pa huda beseda, ko pravite, da Furlan piše humbug. Kje je pa bil Pirc rojen, če ne v Kamniku? "

"Na GODIČU pri Kamniku. To stoji! "

"Kaj je pa o Kamniku samem Furlan napačno zapisal? "

"Da je ograjen z zidom, pa to je samo tista 'pulferfabrika' tam za Kamnikom, ne pa Kamnik sam. Bom ja vedel, saj sem doma v vasi Podhruška in sem hodil v isto kamniško šolo, kot poprej Pirc. Kamnik poznam kot domačo vas. "

"Meni se pa le zdi, da ima Furlan prav. Vendar se samo površno spominjam, da so tisto trditev o Godiču zavrgli že drugi pred Furlanom. Če se ne motim, je Pirčevo kamniško rojstvo dognal naš p. Hugo.* Veste kaj, Father Furlan je zdaj v St. Cloudu in ga bom skušal jutri pripeljati k vam. Se bomo kar skupno udarili in se bo moral sam zagovarjati pred vami. Danes se nam itak že mudi naprej. Jaz ostanem čez noč pri Fathru Edwinu Omanu pri Sv. Štefanu, jutri pa pridemo k vam s Furlanom. Ali bo prav tako? "

"Prav, prav! Kadar hočete, pa pridite, bom prav vesel. "

Poslovili smo se. Moji trije spremljevalci so me odpravili k Sv. Štefanu, sami pa odbrzeli na svoje domove v duluthski škofiji. Preden smo se ločili, so se mi zahvalili za sestanek s p. Romanom in zagotavljali, da ga bodo še in še obiskali. Njegova markantna osebnost jih je močno prevzela.

* P. Hugo je na podlagi krstne knjige ugotovil, da je bil misijonar Pirc rojen v Kamniku, odnosno na Šutni, kjer stoji farna cerkev. O tem je pisal pred leti v "Katoliških misijonih". Morda so se pa Pirčevi pozneje preselili na Godič? - Op.ur.

Ko sem ostal sam pri Sv. Štefanu, sem takoj naprosil Fathra Edwina, naj pokliče v St. Cloud, da se domenimo, kdaj bi mogel Fr. Furlan z nami v St. John's. Na žalost so nama povedali, da je mož še na potovanju in za enkrat ne bo nič. Zato sva šla s Fr. Edwinom drugi dan sama nazaj v opatijo.

Fr. Roman je bil to pot še hitreje dosegljiv kot prejšnji dan. Primahal jo je k nama sicer s palico v rokah, pa je ni rabil. Po kratkih uvodnih besedah smo se takoj lotili predmeta. Zastavil sem vprašanje:

"Zakaj ste včeraj s tako gotovostjo trdili, da je bil misijonar Pirc rojen na Godiču, ne pa v Kamniku?"

"Godič je vas, ki spada v mekinjsko faro in v Mekinjah so zapisani rojstni podatki o Pircu. Saj je to vse povedano v prvi knjigi o Pircu, ki jo je napisal p. Florentin Hrovat. Ali Fr. Furlan ni videl tiste knjige?"

"Seveda jo je. Dobil jo je pri Fr. Trobcu v Elk Riverju. To sem bral v tedniku St. Cloud Register; ta je pred leti večkrat kaj zapisal o Furlanovi knjigi, ki je bila takrat v delu. Ampak pozneje so zgodovinarji dognali, da se je p. Florentin zmotil, ko je tako zapisal."

"Zelo čudno to! V mojih mladih letih je bilo splošno znano, da je Godič Pirčev rojstni kraj. Še dobro vem, kako sva se z rajnim očetom pomenkovala o Godiču. Vprašal sem ga, odkod to ime? Omenil sem, da i-

ma morebiti kaj opraviti s "hudičem," ker je tako podobno. Pa mi je razložil, da se je prvotno glasilo Gozdič. Potem so pa tisti 'z' začeli izpuščati in je ostal samo Godič. Jaz sem se za to vas zmerom zanimal ravno zaradi Pirca. Tam mimo sem hodil iz Kamnika s p. Placidom Fabianijem k Sv. Primožu na tiho nedeljo in še enkrat v letu. Godič je takrat štel okoli 40 kmetov, ki so čez poletje pošiljali živino na Veliko Planino. Zelo čudno se mi zdi, kako je moglo priti do tega, da zdaj naenkrat Pirc prihaja iz Kamnika, ne iz Godiča. Od Godiča do Kamnika je štiri kilometre in ni vseeno, kaj se zapiše!"

"Škoda, da ni mogel priti z nama Fr. Furlan, on bi gotovo hitro razložil. Zdaj pa povejte, zakaj se je vaš oče tako zanimal za Pirca?"

"Moj oče so bili po materni strani deljnem sorodstvu s Pircem. Naša hiša je bil v sorodstvu tudi z nekimi Kolandri na Štajerskem. Zato se je pri nas reklo po domače 'pri Kvandru'. Moj oče so veliko brali in tudi dopisovali so si z raznimi znanci. Precej so se bili izobrazili pri vojaki, kjer so preživeli štirinajst let - sedem v Avstriji in sedem v Italiji. Zanimali so se tudi za napredno sadjerejo in že radi tega poznali Pirca; pa seveda tudi, kot sem že omenil, zaradi sorodstva. Mimogrede naj povem, da so moj oče zmerom zelo hvalili Napoleonove čase na Kranjskem. Zato mi ni všeč, da Furlan piše, kako slabo je bilo takrat. Kmetijstvo je takrat napravilo korak naprej, so pravili moj oče. Ja, ko je bil Pirc v Michiganu, si je dopisoval z mojim očetom in jih vabil v Ameriko, da bi začeli v Michiganu saditi kranjsko sadno drevje. Pa do tega ni prišlo. Ko so moj oče toliko poznali Pirca, mi ne gre v glavo, da bi ne bili vedeli, kje je našemu misijonarju tekla zibelka."

MALO ZA SMEH

Danes meni...
... jutri tebi !

"Je res malo čudno. Ali zdaj povejte, kako ste vi prišli do tega, da ste govorili s Pircem, ko ste imeli komaj devet let."

"Oče so šli k njemu na razgovor, ko so zvedeli, da se je vrnil v Kamnik; pa so vzeli mene s seboj. Potrkala sva na vrata njegove sobe in notri je reklo: Kumin! Čudil sem se, zakaj je mož tako rekel, ker navadno so v samostanu na trkanje odgovarjali z 'Ave' ali 'noter'. Drugod so pa tudi rekli 'naprej'. Pirc je pa dejal 'kumin' in vsa vstopila. Šele pozneje, ko sem bil že v Ameriki, sem razumel, kaj je pomenil tisti 'kumin'. Z očetom sta govorila samo o Ameriki in dobri zemlji v njej, o sadnem drevju in drugih kmetijskih pridelkih, ki bi jih tista zemlja lahko rodila. Pravil je, kako je v Minnesoti pustil velik kos sveta, ki je mislil na njem naseliti Slovence, pa ni prišlo do tega. Gospod Pirc je bil takrat še dosti svež in je zbrano govoril. Pozneje, ko je bil v Ljubljani, sem ga še tudi nekajkrat obiskal, pa ni bil več za daljše razgovore. Misli so se mu rade zmešale, pa je tudi kar sredi razgovora zaspal. Tako je mož životaril do smrti. Jaz sem bil na pogrebu kot študent. Bog ve, če je še kdo drug živ, ki je bil na Pirčevem pogrebu takrat v Ljubljani."

"Zelo verjetno samo še vi. Pa kdo bi vedel? To je bilo leto 1880. Vi ste bili tedaj stari okoli 16 let, če sem prav izračunal."

"Rojen sem bil 16. oktobra 1864 ob štirih zjutraj, krščen pa še isti dan ob desetih dopoldne. Vaš račun se torej še dosti ujema. Ko sem bil v šoli pri frančiškanih v Kamniku, sem stanoval pri dijaški gospodinji Heleni."

"Povejte še kaj, kako in kdaj ste šli v Ameriko."

"Takrat, ko je g. Buh prišel nabirat dijake za misijone. Naša ladja se je imenovala "Fulda" in plačati

ZLATO POROKO sta praznovala v avgustu 1953. naša dolgoletna naročnika in bralca Mr. in Mrs. John Nemgar, Eveleth, Minn. Slovesnosti so se udeležili vsi njuni otroci: štiri hčere in trije sinovi. Mrs. Nemgar je že dolga leta tudi zastopnica našega lista in se ji ob tej priliki iskreno zahvaljujemo.

Obema naše čestitke: Na mnoga leta!

je bilo treba za prevoz 28 dolarjev. Čez ocean smo se vozili komaj dober teden ali nekaj takega. V New York smo prišli na dan vernih duš leta 1883. Imel sem malo več ko 19 let."

"Tako hitro ste bili čez morje! To je bil pa velik napredek od Pirčevih časov!"

"O, seveda! Mi smo potovali že precej po moderno!"

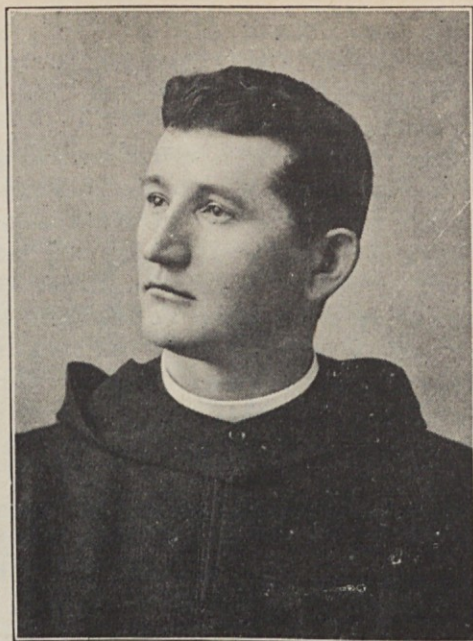
"Če bi bilo več časa, bi želel, da poveste še marsikaj iz svojega življenja tu v Ameriki. Pa prihranimo za drugič, ko bo kdo prišel k vam z diktafonom. Ne verjamem, da bom jaz tisti. Vaš življenjepis pa

gotovo sestavlja za nas Slovence Msgr. Zaplotnik. Ali se poznata?"

"Saj mi je pred kratkim pisal in me spraševal, če kaj vem, kdo bi bil neki benediktinski opat po imenu Medved v Kanadi. Hoče dognati, če je Slovenec ali Čeh ali kaj drugega. Piše, da je Medved lahko vsake slovanske narodnosti, samo Rus ne more biti, zakaj Rusi pravijo Madved. Pisal sem mu, naj poizve v naši opatiji v Oregonu, zakaj tu pri nas tisti Medved ni znan. Ni mi pa še odgovoril, če je stvar dognal ali ne. Msgr. Zaplotnik prav zdaj pripravlja za tisk življenjepis Rev. Solnca. Kje ga bo izdal, mi pa res ni znano."

"Torej mislite, da ima Msgr. Zaplotnik dosti snovi za vaš življenjepis?"

"Tega pa ne vem. Verjetno ima, saj zmerom brska po virih in spravlja skupaj razne podatke. Jaz bi lahko veliko povedal, kako se mi je godilo najprej tu v St. Johns. Bil sem študent, pa kmalu sem moral tudi sam poučevati. Potem bi povedal, kako sem leta 1887 prvič pridigal pri Sv. Štefanu. Do besede sem se bil naučil vso pridigo, pa ko je bilo treba nastopiti, mi je vse izginilo iz spomina. Komaj sem ujel prve besede, pa ko je bila stvar enkrat zunaj, je v hipu prišlo vse nazaj in sem gladko govoril do konca. Povedal bi, kako sem leta 1896 prišel v Clocquet, pa kako sem 62 let nosil eden in isti kožuh. In kako sem bil trikrat razglašen za mrtvega. Leta 1898 so framasoni, ki so mi bili močno gorki, držali zame 'wake'. Pa sem bil čisto živ, tako kakor danes. Ob neki drugi priliki sem videl, kako so mi pred hišo pripeljali mrtvaško rakev. Pa tudi takrat nisem bil mrtev. Enkrat sem potoval na krpljah po snegu iz Daytona do Sandy Lake, kakih 30 milj. Spal sem v snegu v silnem mrazu (Mislim, da je rekel: 40 pod

'Zavber' fant je bil naš p. Roman...

ničlo - op. pis.), zelo slabo oblečen, pa ni nič zmrznilo na meni. Sem imel pod obleko čez ves život časopisni papir in se med potjo nisem spotil. Če spoten obležiš v takem mrazu, je gotovo po tebi!"

"Kaj takega boste povedali, kadar bo pred vami diktafon. Meni gre danes samo za to, da nekaj malega napišem o vas za Ave Maria Kalendar ali list, za sedemdesetletnico vašega amerikanstva. Zdaj hitro povejte, če ste bili kdaj doma na obisku."

"Bil! Leta 1904."

"Tudi o tem bi morda bilo zanimivo kaj povedati v diktafon."

"Lahko, če bo kdo želel."

"Zdaj gre le še za to, da se prepričate, če ima Rev. Furlan prav, ko piše, da je Pirc rojen v Kamniku."

"Naj le pride, se bova pomenila."

"Potem se bo videlo, če boste vi njega za ušesa ali on vas..."

"Bova videla, res..."

Smejali smo se.

"Če bom le mogel ujeti Furlana, preden odidem iz Minnesote, ga

pošljem k vam. Vi pa ostanite tako čvrsti še dolgo dolgo in počakajte na moj prihodnji obisk teh krajev. Nič ne vem, kdaj spet pridem na okoli. Torej se le dobro držite."

"To pa rad obljubim. Zavedam se, da sem zadnji Slovenec v tej opatiji, ki je nekdaj imela toliko Slovencev. Pa tudi zadnji Slovenec, ki še zna po indijansko, odkar je umrl Simon (Lampe). Zato mislim še kar nekaj časa strašiti tod okoli. Če pa veste za koga, ki hoče kaj vedeti o starih časih, kar k meni ga pošljite! Ker je odšel tudi Ciril Zupan na drugi svet, sem res jaz ostal še edina priča nekdanjih dni. Da sem še trden kot dren, pa sami vidite."

Udaril je s palico ob tla in se zravnal pred nama, da ga je bilo res lepo videti. Posebno še, ko se je nama tako zadovoljno smejal v slovo.

Tik pred odhodom iz Minnesote sem res za kratko urice ujel tudi Fathra Furlana v St. Coudu. Med tem se je bil namreč vrnil iz newyorške države in imel s seboj starše za kratek obisk.

Brž sem mu povedal, da mu misli p. Roman naviti ušesa. Seveda sem tudi razložil, zakaj ga čaka taka kazen.

"Ne bo nič!" je pogumno odgovoril. Kar sem zapisal, je zgodovinsko dognano. P. Hugo Bren v Rimu in Msgr. Zaplotnik v Nebraski sta dognala zgodovinsko resnico, ki se ji bo moral tudi p. Roman podvreči."

"Se mi je zdelo. Torej stopite o prvi priliki v St. Johns in dopovejte možu, da tisto vaše pisanje ni humbug!"

"Pa rad, čimprej!"

"Boste dajali tudi odgovor za to, ker pišete, da je Kamnik obdan z zidom, kar tudi jaz vem, da ni res."

"Če ni, je pa bil v starih časih. Msgr. Zaplotnik mi je dal knjigo, ki

vse to popisuje."

"In p. Roman misli, da bi vas bil moral škof poslati v stari kraj, da bi si sami vse ogledali, preden ste kaj napisali."

"O, kako rad bi bil šel!"

"Pa tudi zato je p. Roman hud na vas, ker pišete, da je bilo na na Kranjskem slabo pod Napoleo - nom..."

"Msgr. Zaplotnik mi je dal tudi o tem knjigo, ki poroča zgodovinska dognanja. Če je Homarjev oče hvalil Napoleonove čase, s tem še ni rečeno, da so jih bili veseli vsi Slovenci tistih let. Ali naj tudi jaz dobesečno sprejem pričevanje svojega očeta, ki še danes misli, da ni bilo na svetu boljših časov, kot so bili pod Francem Jožefom..."

"Ha, ha! To je dobra primera. Škoda, da ne bom zraven, ko se bosta z p. Romanom udarila o teh rečeh! Gotovo bi bilo zanimivo poslušati. Samo škoda, da se verjetno ne bosta nič za ušesa vlekla."

"Prav verjetno, da ne. Pa moram še to vprašati: Ali je p. Roman tudi tista poglavja v moji knjigi kaj kritiziral, kjer pišem o Pirčevem življenju in delovanju v Ameriki?"

"Dobro, da ste me spomnili. Sem ga prav posebno vprašal, kaj sodi o tistem delu knjige. Pa je odločno izjavil, da ste v tem pogledu vse prav napisali."

Mladi mož se je vidno oddahnil. Vesel je bil, da bo lahko obdržal dobro ime kot pisatelj knjige o Pircu, kakor ga je užival doslej...

Naslednji dan sem se ustavil v Lemontu in mimogrede pogledal v knjigo: Krajevni Leksikon Dravske Banovine. Glede kamniškega obzidja stoji zapisano: "Mestno obzidje, ki so ga sezidali 1451 na ukaz cesarja Friderika III., je imelo štiri mestna vrata... Obzidje je bilo zavarovano s štirimi obrambnimi stolpi."

Do kdaj je to obzidje stalo, knji-

ga ne pove. Govori pa knjiga o "propadanju" Kamnika nekako sredi 18. stoletja. V Pirčevih časih je bilo verjetno že kaj malo tega obzidja.

Na svoje začudenje sem opazil, da ta knjiga misijonarja Pirca sploh ne pozna. Pri vsakem kraju, ki ga opisuje, navaja imena raznih znamenitih Slovencev, ki so bili tam rojeni. Ko opisuje Godič, ne navaja nobenega slavnega rojaka iz te vasi. Pri opisu Kamnika jih navaja celo vrsto - Pirca ni med njimi... Čudno, da so sestavljalci te monumentalne knjige prezrli Pirca, dočim niso pozabili na primer župnika Ignacija Kastigarja, mnogo poznejšega in neprimerno manj pomembnega slovenskega Amerikanca (Dobrníč).

Naj omenim še nekaj zanimivosti!

V knjigi "Baragovi Nasledniki" piše dr. Franc Jaklič:

"Franc Pirc, poleg Barage in Knobleharja najbolj sloveči slovenski misijonar, se je rodil 20. novembra 1785 v Godiču nad Kamnikom. Iz iste hiše je slikar Miha Maleš."

"Krajevni Leksikon Dravske Banovine" pa poroča:

"JERANOVO... Šibko in razbito selišče na pol poti od Godiča do Mekinj... Odtod doma Maleš Miha, slikar in grafični umetnik v Ljubljani."

O Pircu - nič!

"PODHRUŠKA... Hiše so odmaknjene od Nevljice na vznožje gričevja. Vas zbira lokalni promet s hribov na sever. Kmetje in delavci (v vasi)."

O Homarju - nič!

Toda potolažimo se! Saj tudi Črni vrh ne ve nič o Buhu in celo Log pri Polhovem Gradcu ne ve nič o svojem - velikem rojaku škofu Trobcu...

Iz dvojnega razloga pa še nekaj o Trojanah. Bolj zaradi p. Romana,

kot radi nas samih. Ga bo spomnilo na njegovega očeta, ki je hvalil Napoleoneve čase, pa na profesorja Konška, o katerem nam je pripovedoval, pa tega nisem vzel "na zapisnik", čeprav je bilo zanimivo. Morda bo kaj povedal o tem možu nekoč v diktafon?

"TROJANE... Iz časa francoske okupacije še danes žive v spominu napadi tamošnjih kmetov na francoske posadke in blagajne v Trojanah in okolici. Duša vsega odpora in gibanja proti Francozom je bil šentgotarski župnik Anton Rozman. Napadi so imeli v začetku obeležje odpora proti tujcem, njihovim nasilstvom, proti novim davkom, dajatvi vprežne živine za prevažanje blaga preko trojanskega klanca, pozneje pa so bili to navadni roparski napadi. Leta 1810 je sodilo vojno sodišče v Ljubljani 32 kmetov iz Št. Ožbalta, Trojan, Hrastnika, Brda in sosednjih krajev ter jih 6 obsodilo na smrt. V Trojanah rojen: Konšek Valentin (1816-1899), politik (urednik celjskih 'Slovenskih Novic') in naravoslovec."

Tako!

Iz gornjih podatkov o Napoleonovih časih bi sledilo, da je Father Furlan tudi to dobo primerno označil, ko je zapisal, da je Slovenci nimajo v dobrem spominu. Pomislimo samo na velike davke - "fronke"! Res pa ni prišlo povsod do takih uporov kot v trojanskem kotu. Vendar se mi zdi, da tudi glede tega p. Roman ne bo Rev. Furlanu prehudo - ušesa navijal!

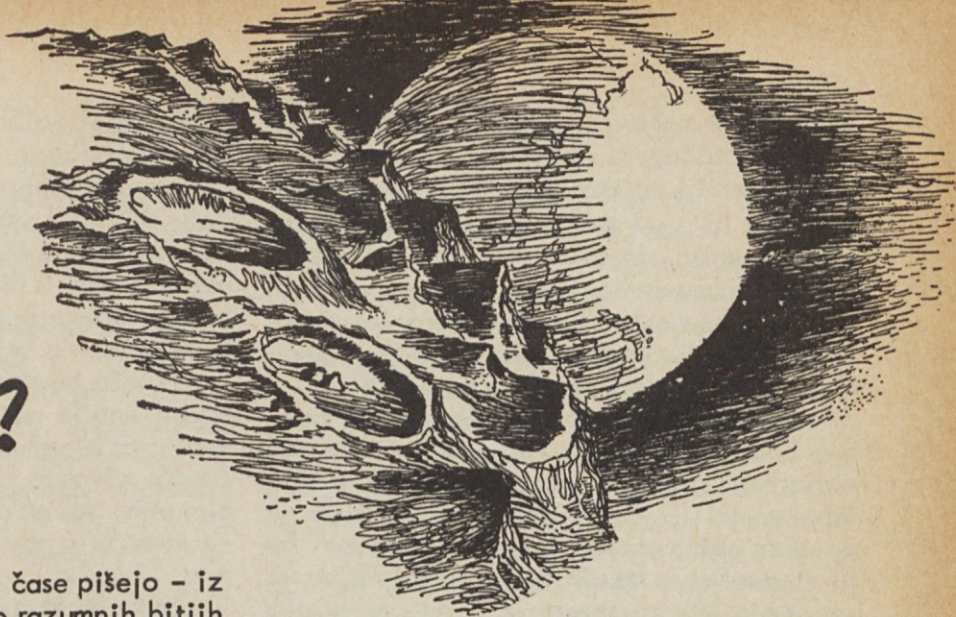
Pa naj bo to ali ono tako ali drugače, te vrtice so nastale za spomin na 70-letnico p. Homarjevega amerikanstva. Letošnje Verne duše jo bodo slavile in mi jo bomo slavili z njimi.

P. Roman Homar, sprejmite najlepše čestitke in Bog Vas ohrani še dolgo dolgo vrsto let!

P. Bernard OFM

P. ROBERT ofm:

Življenje na planetih?

Razne revije zadnje čase pišejo - iz enega ali drugega vidika - o razumnih bitjih na planetih, zvezdah. Vprašanje o življenju na zvezdah je iskalo odgovora še posebno ob pojavu "letečih krožnikov", ki jih je bilo moč opazovati iz raznih krajev v Ameriki in Evropi. Vendarle še do sedaj ni bilo slišati povsem zadovoljive razlage o tem čudnem pojavu.

Ena izmed razlag, ki hoče prodreti v skrivnost "letečih krožnikov", predpostavlja možnost izvenzemskega izvora: ti krožniki naj bi predstavljali poskuse prebivalcev na raznih nebesnih telesih, ki bi radi prišli v stik s človekom za zemljo.

Težko je soditi, koliko je resnice v tem mnenju. A vendar, možnosti življenja na planetih ne moremo že v naprej odkloniti. Spoznanje namreč, ki sloni na izkustvu, ne more s popolno gotovostjo izključevati možnosti kakšne oblike življenja izven naše zemeljske oble. In razumno bitje, ki naj bi živel na planetih, bi imelo verjetno precej drugačen telesni ustroj, kot ga imamo mi. Končno pa naj bo tako ali tako, dušo bi vendarle imelo. Zato bi ga tudi lahko imenovali razumno bitje, sestavljeno iz duše in telesa.

Še predno so se pojavili "leteči krožniki" na nebu, so bogoslovni učenjaki razglabljali, ali je možno izvenzemsko življenje in kakšno naj bi bilo stališče vere do izvenzemskega življenja.

Učeni srednjeveški bogoslovci - med njimi sam prvak, sv. Tomaž Akvinski - so, opirajoč se na napačne razlage o vsemirju, zanikovali vsako možnost življenja na zve-

zdah. Za sv. Tomaža je krona stvarstva človek na zemlji: zanj je Bog posejal zvezde po nebesnem svodu, da bi po njih lahko ločil letne čase in da bi po zvezdah, znanilkah vetrov in dežja, urejeval svojo delavnost na zemlji.

Toda takoj, ko sta Kopernik in Galilei dokazala, da zemlja ni središče vesoljstva, so tudi bogoslovci začeli motriti problem življenja na zvezdah z drugačnimi merili. Daljnogled je razkril začudenemu zemljanu na luni in ostalih dosegljivih zvezdah večkrat podobne pogoje za življenje, kot nam jih nudi zemlja. Od tega dejstva pa do trditve, da na nekaterih zvezdah lahko živi tudi razumno bitje, korak ni bil velik, dasi težaven.

Novih znanstvenih odkritij so se bogoslovci spočetkaprestrašili. A težave, ki naj bi jih za versko resnico predstavljalo življenje na zvezdah, so se polagoma polegale. P. Feliks, znameniti notredamski pridigar, je že pred približno sto leti dopuščal možnost obljudenosti planetov. In veliki govornik Monsabré je za njim slovesno izjavil: "Zakaj bi ne bile tudi zvezde obljudene z bitji, ki niso tako popolna, kot so angeli, a popolnejša od človeka? Med popolnoma duhovnimi bitji angelov in med našim življenjem, ki mu je počelo razum, čustvo in materija, je še mesto za drugačne načine življenja. Res je, mi smo imeli učlovečenje božje ... Ali ne morda zaradi tega, ker je božji pastir, hoteč popeljati vse svoje ovce

na pašnike večne blaženosti, pustil v vsemirju devetindevetdeset ovac zato, da bi tukaj na zemlji poiskal eno, ki se je izgubila?" Če je torej božji Sin za učlovečenje izbral zemljo, je storil to zato, ker prebivalci zvezd odrešenja niso potrebovali. Ti predstavljajo onih devetindevetdeset ovac, ki jih je pastir prepustil varni staji, izgubljena ovca pa je človeštvo na zemlji.

Vprašajmo se sedaj, kakšen namen je imel Bog, če je poleg zemlje ustvaril še več obljudenih svetov? – Bog je ustvaril človeka v svojo slavo. Stvarstvo pa ne more na popolen način slaviti svojega Stvarnika, če ni v veseljstvu umnih bitij, ki edina lahko spoznajo lepoto stvarstva in tako s svojim razumom izkazujejo dolžno hvalo Stvarniku. V ta namen pa ne zadostuje samo razumno bitje na naši zemlji. Koliko je še zvezdnih svetov, ki jih tudi skozi najboljši daljnogled človek nikdar ne bo mogel občudovati! Tako so oddaljeni od zemlje, da se njihova svetloba utrne, še predno jih doseže človeško oko! Veliko je torej zvezd, ki nam bodo vedno ostale neznanke. Kdo naj torej pozna te neznanke, da bo lahko

zanje dajal dolžno hvalo in slavo Stvarniku? Upravičeno odgovarja na to vprašanje moderen bogoslovec: "Zdi se, da je popolnoma v skladu z vrhovnim namenom stvarstva, če so obljudeni ti, za življenje primerni nebesni svetovi z bitji, ki bodo slavila svojega Stvarnika v lepoti svojih svetov, podobno kot človek na tej zemlji".

Morda bo kdo drugi drugače modroval, a vsaj eno je gotovo: od strani vere ni nobenih razlogov, ki bi zahtevali ali izključevali bivanje razumnih bitij na nebesnih planetih. Ali pa dejansko žive razumna bitja na zvezdah, nam lahko odgovori samo znanost.

In če bo znanost nekdanj dala na to vprašanje pritrdilen odgovor, se nobena verska resnica – posebno ona o odrešenju človeškega rodu – ne bo znašla v zadregi. Kristus, učlovečeni Bog, nas je namreč s svojim trpljenjem in smrtjo na križu odvezal izvirnega greha, ki smo ga podedovali po grehu prvih staršev. Obenem nas je povzdignil v nadnaravni red milosti. Dejanski red previdnosti božje do človeškega rodu omejujeta dve dejstvi: Adamov padec in odrešenje po Kristusu. Poglavitna misel celega sv. pisma je tale: Cerkev, svoje skrivnostno telo, je Jezus ustanovil z namenom, da bi po njem prejeli sadove odrešenja, ki se je dopolnilo na križu. Če torej prebivajo razumna bitja tudi na drugih planetih, gotovo niso iz Adamovega rodu in kot taka – ker niso grešila v Adamu – samo po sebi ne potrebujejo odrešenja po drugem, boljšem Adamu – Jezusu Kristusu. Zanje bi božja previdnost določila drugačne zakone in drugačna sredstva, ki bi jih vodila do njih poslednjega namena, ki tudi ni nujno takšen, kot je naš poslednji namen. Kakšni naj bi ti zakoni dejansko bili, ne vemo; kljub temu pa lahko predvidimo več možnosti. Oglejmo si jih v naslednjem:

Možno bi bilo, da bi bilo izvenzemsko razumno bitje obdarovano z istimi naravnimi, prekonaravnimi in nadnaravnimi darovi kot naši prvi starši pred padcem (to je z razumom in prosto voljo; z neumrljivostjo teles in izvzetostjo pred poželenjem; z izvirnosvetostjo). Bog bi podvrgel ta bitja podobni preizkušnji kot Adama in Evo, ki bi jo

*Vprašanje
bodočega
desetletja
je, pa bo
prva raketa
človekom
pobitela v
vsemirje,
pravijo
ameriški
učenjaki...*

pa prestali boljše kot naši prvi starši. V tem slučaju bi bilo življenje na zvezdah – nam v podrobnostih sicer popolnoma neznano – življenje duhovne in telesne blaženosti, kjer ni bolezni, smrti, zapletenih političnih in socialnih prevratov, ki se jih mi ne moremo rešiti.

Druga možnost je, da bi isto bitje, tako kot Adam, grešilo. Za ta slučaj bi ga Bog lahko prepustil usodi. Lahko bi ga tudi odrešil na drugačen način kot nas. Končno – in kar je najbolj verjetno – pa bi bilo tudi to bitje odrešeno z ozirom na zasluge Kristusa. V tem slučaju bi jim božja previdnost že na kakšen način razodela, kakšni so zanje zakoni, po katerih bodo dosegli odrešenje. Sprejeti bi jih morali po veri, ki bi bila neobhoden pogoj in pglavitno sredstvo njihovega odrešenja. "Grešniki na zvezdah" bi tudi živeli v približno enakih duhovnih, nraavnih in družabnih razmerah kot mi. Njihova moč razuma bi bila lahko večja ali manjša od naše: zavisela bi namreč od telesnih lastnosti in življenjskih pogojev planeta, na katerem bi živeli.

In še tretjo možnost si lahko predstavljamo. Bog bi ustvaril razumno življenje na planetu in mu določil le naravno blaženost. V tem stanju bi to bitje spoznalo in ljubilo Boga po svojih naravnih močeh in sposobnostih. Po smrti bi živelo v naravni blaženosti, podobno kot otroci, ki umirajo brez krsta.

Nihče pa ne more vedeti, katero izmed neštetihi možnosti je Bog udeijstvil, če je ustvaril razumna bitja tudi izven naše zemlje.

Ob koncu se še vprašajmo, kakšno bi naj bilo naše razmerje do "prebivalcev na zvezdah"?

Če bo znanost enkrat lahko z gotovostjo dokazala, da žive razumna bitja tudi na zvezdah, bo naše srečanje z njimi v obojestransko duhovno korist. Dasi bi bili prebivalci zvezd" podvrženi drugačnim zakonom previdnosti božje, vendarle bi bili oboji – mi in oni – dolžni izpolnjevati pglavitne zapovedi naravnega zakona, ki ga je Bog vsadil v srce vsakega razumnega bitja; to je: delaj dobro, izogibaj se hudega! In deset božjih zapovedi bi bile tista točka, kjer bi se naše in njih delovanje v slavo istega Stvar-

nika podalo roki. Razlikovali bi se od njih v izpolnjevanju tistih zakonov, ki nam jih je previdnost božja določila za naše sodelovanje pri odrešilnem poslanstvu cerkve. S poznanjem prebivalcev na zvezdah bi bolje doumeli modrost načrtov božjih in zlo greha. Če bi izvenzemci živeli v stanu izvirne svetosti, bi mi lahko takorekoč z rokami otipali, kaj smo z grehom Adama izgubili. Oni pa bi ob pogledu na naše težave veliko bolj cenili darove, ki jih niso lahko miselno napravili. – V slučaju, da bi tudi oni bili deležni odrešenja z ozirom na zasluge Kristusa, bi lahko ugotovili, da nas je Bog posebno ljubil, ker si je za učlovečenje svojega edinorojenega Sina izbral Adamov rod. – In če bi se končno srečali s človekom, ki bi užival le naravno blaženost, bi gotovo bolj cenili nadnaravni red, ki smo ga prejeli po sv. krstu.

V vsakem slučaju pa bi še bolj čistili Kristusa – središče ustvarjenega vesoljstva. Kristus je namreč tisti člen v verigi vesoljstva, ki združuje živo in mrtvo naravo z njenim Stvarnikom. Telo je vzel iz snovi, iz katere je ustvaril naše prve starše. In materija, mrtva snov, je sestavni del vsakega bitja, v katerem sta združeni duhovnost in snovnost, telo in duša. Torej je materija, mrtva snov, tudi sestavni del razumnega bitja, ki naj bi živelo na zvezdah. Neskončno pa se dviga Kristus, Bog – človek, nad vsakim umnim bitjem. Sv. vera nas namreč uči, da je v osebi Jezusa Kristusa na skrivnosten način združena božja in človeška narava. Kristus – Bog in človek! Oseba, v kateri je združen Stvarnik s tem, kar je ustvarjeno: zato je krona in središče vesoljstva!

SONCE JE SAMO SENCA BOGA

Michelangelo

Žrtve ljubezni

Priredil

P. P.

O. F. M.

Konvoj ameriške mornarice se je bližal evropski celini. Vozil je moštvo, vojni material in druge potrebščine za vojno, ki naj bi čimprej strla uničujočo silo in napuh nacizma. Ladje so bile dobro zavarovane, a kljub temu jih je sovražna podmornica zasledila in prežala na ugodni trenutek za napad. V noči med 2. in 3. februarjem 1943 se ji je posrečilo priti v bližino in izstreliti torpedo. Zadelo je ladjo Dorchester, ki je vozila moštvo.

Na nesrečni ladji so bili poleg stotin vojakov tudi štirje poročniki, ki so imeli dvojno vojaško službo: bili so vojaki strica Sama, v prvi vrsti pa vojaki božji - vojni kaplani. Eden je bil katoliški duhovnik, dva sta bila protestantska pastora,

četrti je bil judovski rabin. Spremljali so svoje fante na bojne poljane. Sleherni izmed njih se je zavedal svoje odgovornosti, saj kuratska služba ni lahka. Vojni kaplan mora biti vselej s svojimi "boysi", tudi v prvih vrstah fronte. Ne sme gledati na navarnost izgube lastnega življenja. Prva je skrb za duše: za one, ki omagujejo, zlasti pa za duše fantov, ki se ne bodo vrnili v domovino nikoli več...

Rev. John P. Washington, katoliški duhovnik, je bil že od mladih nog veselega značaja. Že kot paglavček v šolskih klopih župnijske šole v Newarku, N.J., je bil vedno središče smeha. Vselej je bil pripravljen zabavati družbo. Ko se je začela vojna, je z dovoljenjem svojega

nadškofa odšel v armado, da daruje svoj smehljaj tudi fantom-vojakom. Zdaj pa ga najdemo na krovu nesrečne ladje.

Očividci so pripovedovali nekako takole: Ko je torpedo zadel ladjo, je Father Washington nastopil kot poveljnik. Poklical je ostale kurate in začeli so reševalno delo. Še v tem groznem trenutku je imel smehljaj na licih, kakor bi hotel vsem

govoriti: "Kaj se bojite, maloverni?" Ko so valovi zagrinjali ladjo, ki je izginjala v hladnem grobu, se je še enkrat nasmehnil obupan fantom v svoj zadnji pozdrav.

Nič manj priljubljen ni bil metodistovski pastor Fox. Bil je vojni veteran iz prve svetovne vojne, torej že izkušen vojak. Bil je tudi rajni in je prejel za svoje junaštvo odlikovanje. Ko se je vrnil iz vojne, se je posvetil metodistovski župniji v Sharonu, Vermont. Že čez štirideset let star je v drugi svetovni vojni pustil svojo farno družino in se zopet vpisal v ameriško armado. Ženi in otrokom je dejal: "Dobro vem, kaj čaka naše fante. Zato, žena, ti skrbi za otroke! Mene potrebujejo vojaki..." Odšel je za klicem

svojih fantov.

Clark V. Poling je bil sin baptistovskega pastora. Pripovedujejo, da je že kot desetletni dečko pridigal namesto svojega očeta. Po dovršenih študijah je bil izvoljen za pastora v Schenectedy, N.Y., a tudi on je pustil službo in se posvetil ameriškim vojakom.

Judovski rabin Alexander D. Goode ni zaostajal za ostalimi tremi. Bil je še mlad fant, lepe rasti in odličen športnik. Kot študent je bil izvoljen za najbolj priljubljeno osebo v kolegiju. Ko je doštudiral, je prevzel sinagogo v Yorku, Pa., a kmalu se je posvetil judovskim vojakom. To so naše štiri žrtve ljubezni do bližnjega, ki so bile na krovu Dorchestra in zdaj počivajo v hladnih valovih Atlantika. - - -

Torpedo je zadel ladjin trup. Sledila je eksplozija, na ladji je nastala strašna zmešnjava objema smrti. Vodstvo so prevzeli štirje kaplani: častniki in fantje so jih ubogali. Vojaški so napolnili vse rešilne čolne, razdelili so vse re-

šilne pasove; z zmanjkalo je čolnov in pasov, v ladjo pa je naglo vdiral voda. Ob nogah kaplana Washingtona je klečal mladenič in se ga krčevito oklepal. Zasmilil se mu je ta nebolgli fant, zasmilili so se mu drugi, ki bodo našli konec v valovih. Vzel je svoj rešilni pas in ga sam privezal krog vojakovih prsi. Nato je dečka blagoslovil in ga rahlo potisnil v valove, da se reši, če je božja volja.

Po zgledu Fathra Washingtona so storili isto tudi ostali trije kaplani. Voda na krovu je segala že do gležnjev. Skupina štirih se je stisnila tesneje skupaj: vsi so poklekili in poslednja molitev se je dvignila k Gospodarju nad življenjem in smrtjo. Molili so vsak po svoje: latinsko, angleško, hebrejsko. A žrtev ljubezni jih je združila v molitvi k istemu Bogu. Njemu so darovali svoje življenje, da morejo drugi štirje živeti...

Očividec je pripovedoval: Bil je nepozaben prizor. Ladja

se je vidno pogrezala, toda štiri klečeče postave na krovu se niso ganile. Na njih obrazih ni bilo videti obupa. Kakor bi se hoteli smejati smrti, ki jih je že objemala. Father Washington je še enkrat dvignil desnico in podelil plavajočim fantom svoj zadnji blagoslov. Nato so z ladjo vred izginili v šumeče valove...

Zemski boj je bil za te štiri vojake končan. Na njih grobovih niso mogli postaviti spomenika. Le valovi šepečejo zgodbo o naših junakih, ki so tako živeli, kakor so učili: "Ljubi svojega bližnjega!..."

+ + +

Desetletje je minilo od te strašne noči na Atlantiku. A spomin na štiri kaplane je še prav tako živ, kakor je bil prve dni po objavljenju strašne novice. Ameriška zgodovina je za vedno zapisala njih imena. Štirje junaki živijo v srcih ameriškega ljudstva, ki njih žrtve ne bo nikoli pozabilo.

Pregovori o jeziku

*Majhen jezik je in brez kosti,
pa orožje je, ki - umori.*

*Priliznjen jezik govoreč
pobije več ljudi lahko kot meč.*

*Jezik dolg - življenje kratko!
Krajšaj ga, pa bo življenje dolgo, sladko!*

*Če prehitro jezik teče,
gotovo vselej se opeče!*

*Jezik dati more le
česar polno je srce.*

*Kdor z jezikom se ne pregreši,
mnogo videl bo še mirnih dni.*

*Kar z jezika bo prišlo,
se vrnilo več ne bo.*

*Če jezik reže ti na dve ostri,
polomil boš gotovo mu obe strani!*

*Ne samo da grizeš, ti zobe imaš,
ampak da si jezik z njimi tud' brzdáš!*

*Jezika svojega vsekdar
trd, neizprosen bodi gospodar!*

BARAGOVA

P. Odilo ofm

STOLETNICA

Dne 1. novembra 1953. je poteklo sto let, kar je naš svetniški rojak Friderik Baraga klečal v cincinnatski stolnici in prejel škofovsko posvečenje. Slovenci smo z njim dobili svojega prvega škofa v Ameriki, Indijanci pa nadpastirja, ki po posvečenju v škofa ni prav nič spremenil svojega preprostega življenja misijonskih žrtev in gorečega delovanja za širjenje božjega kraljestva.

Na cerkvenem zboru za Severno Ameriko, ki se je vršil dne 9. maja 1852. v mestu Baltimoru, je bilo sklenjeno, naj bo v Gornjem Michiganu ustanovljen apostolski vikariat ali poznejša škofija. V teh krajih je Baraga plodonosno deloval med Indijanci že nad dvajset let. Zato niso bili prav nič v zadregi za osebo misijonskega škofa: predlagan je bil naš Baraga. Saj je bil on tisti, ki je neutrudno oral ledino v onih krajih in je bil tako zelo uspešen sejalec božje besede. On je bil tisti, ki je vabil za seboj goreče delavce v vinograd Gospodov. Iz surovih poganov je Baraga naredil delovne, trezne, vedno bolj olikane in pobožne kristjane, ki so se naseljevali v lepih vasicah in izpreminjali pragozd v rodovitne njive. S sv. Pavlom je lahko rekel: "Te moje ljube Otavce in Očipvejce sem jaz rodil v Kristusu Jezusu." Baraga je bil poseben mož: Bog ga je obsipal z mnogim trpljenjem, pa mu je tudi izpolnjeval vsako prošnjo. Saj je Baraga molil in prosil le za božjo čast in za blagor duš, nase pa nikoli ni mislil.

Prvo vest, da je določen za škofa v Gornjem Michiganu, je Baraga prejel dne 27. junija 1852 od milwauškega škofa Hennija. Tamu je pisal: "Z gotovostjo računajte

s tem, da boste morali sprejeti to breme na svoje rame." Vest se je kmalu razširila tudi med vernike. Na vsa obvestila pa je Baraga napisal v dnevnik: "Naj se zgodi božja volja! Ne meni, ne meni, temveč tvojemu imenu, o Bog, naj bo vsa čast in slava!" Potem je delal naprej v svojih misijonih in pisal indijanski slovar, ki ga je dolga leta sestavljal in ga je končal februarja leta 1853. Meseca marca istega leta se je odpravil z rokopisom 1700 strani v Detroit, Mich., da bi našel tiskarno, ki bi mu delo izvršila. Toda take tiskarne ni mogel najti. Takoj je odpotoval dalje v Cincinnati, Ohio, kjer se je zgovoril s tiskarjem. Tri mesece je potem sam nadzoroval tiskanje in je odtise sam sproti popravljal.

Prijatelji so Baraga zadrževali v Cincinnati, češ da bo vsak čas prišlo imenovanje za škofa iz Rima. Toda Baraga ni čakal uradne listine. Delo ga je klicalo nazaj med ljube Indijance. Povrnitvi je šel misijonarit v rudnike. Šele 13. oktobra 1853. mu je detroitski škof sporočil, da je dospela iz Rima listina, s katero ga papež Pij IX. dne 29. julija imenuje za gornjemichiganskega apostolskega vikarja in škofa. Na praznik vseh svetnikov ncj prejme v Cincinnati škofovsko posvečenje. V tej listini pravi papež o Baragu, da ga priporočajo za to službo: globoka pobožnost, verska goreč-

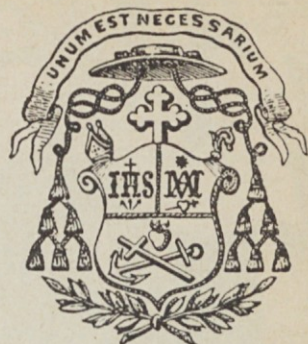
nost in veliki misijonski uspehi med Indijanci.

Baraga se je proti koncu oktobra 1853. napotil proti Cincinnatiju. Med potjo se je ustavil v Detroitu, kjer so ga vprašali, če ima vse pripravljeno za škofovsko posvečenje: škofovsko obleko, prstan, mitro, križec in drugo. Odgovoril je: "Če je to bistveno za škofovsko posvečenje, potem jaz ne bom nikdar škof". Tako je bil Baraga ubog. V Detroitu so mu potem vse potrebno oskrbeli. Ko je prišel v Cincinnati, je pri svojem prijatelju Fathru Hammerju naredil duhovne vaje. Vse dneve je preklečal v Marijini cerkvi pred tabernakljem.

Dne 1. novembra 1853. je Baraga prejel v cincinnatski stolnici škofovsko posvečenje, prav v tistem mestu, kamor je bil kot metliški kaplan poslal prošnjo za misijone. Posvetil ga je cincinnatski nadškof Purcell, soposvečevalca pa sta bila škof iz Detroita in škof iz Milwaukeeja. Baraga sam ni nikjer opisal slovesnosti svojega škofovskega posvečenja.

Prvo pontifikalno mašo je opravil škof Baraga v Marijini cerkvi pri Fathru Hammerju, sv. birmo pa je prvič delil v Stonelicku, Ohio. Ko se je vrnil v G. Michigan, je določil za svoj škofijski sedež mestece Sault Ste. Marie. Pri očetih jezuitih je dobil majhno sobico za stanovanje. Cerkev in župnišče je nekaj let prej posta-

*Baragov
škofovski grb,
ki lepo
ponazarja
program
njegovega
bogatega
življenja.*

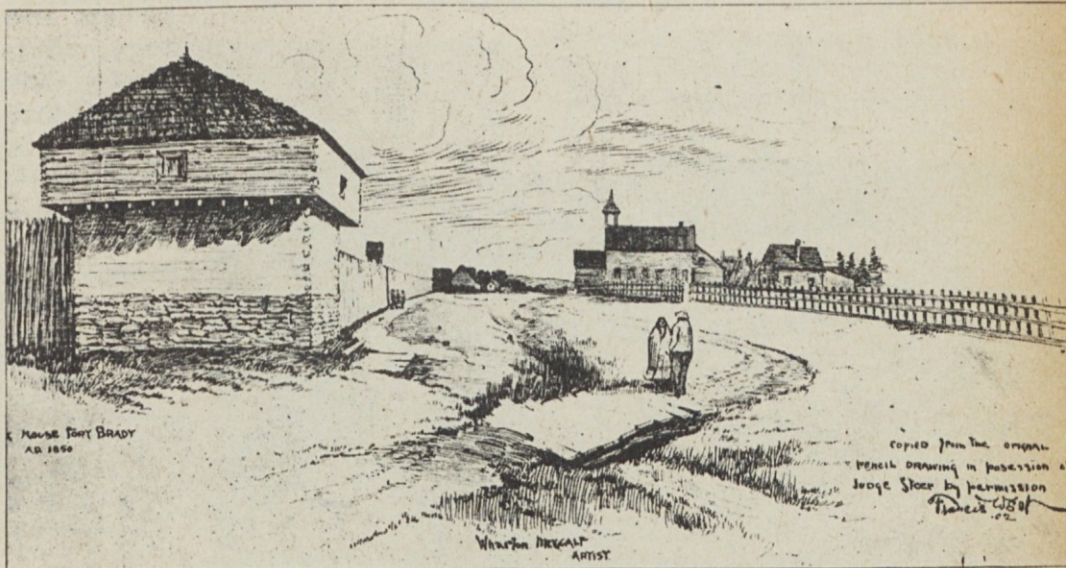

vil slovenski misijonar Franc Pirc. Baragova škofija je takrat štela 10.000 vernikov in komaj dva duhovnika.

Značilen in pomenljiv je Baragov škofovski grb. Razdeljen je v tri polja. Nad polji je škofovsko geslo: "Le eno je potrebno!" Pod napisom sta škofovska znaka klobuk in vrvica. Na levi strani je znak Imena Jezusovega IHS s križcem zgoraj in s tremi žebliji spodaj. Na desni strani je znak Marijinega Imena z zvezdo zgoraj in s prebodenim Srcem Marijinim spodaj. V tretjem, spodnjem delu, so križ, sidro in srce, znaki treh božjih čednosti: vere, upanja, ljubezni. Koliko globoke vsebine je dal Baraga svojemu škofovskemu znaku!

Naj se ob stoletnem jubileju iz naših src še bolj goreče dvigne prošnja: O Bog, povelečaj svojega služabnika Friderika Baraga in stori, da ga bomo kmalu častili na oltarju!

*Baragova
prva
"katedrala"
in "škofijska
palača" v
Sault Ste. Marie,
Michigan.*

Nekaj slik iz jubilejnih slovesnosti marquetteške škofije:

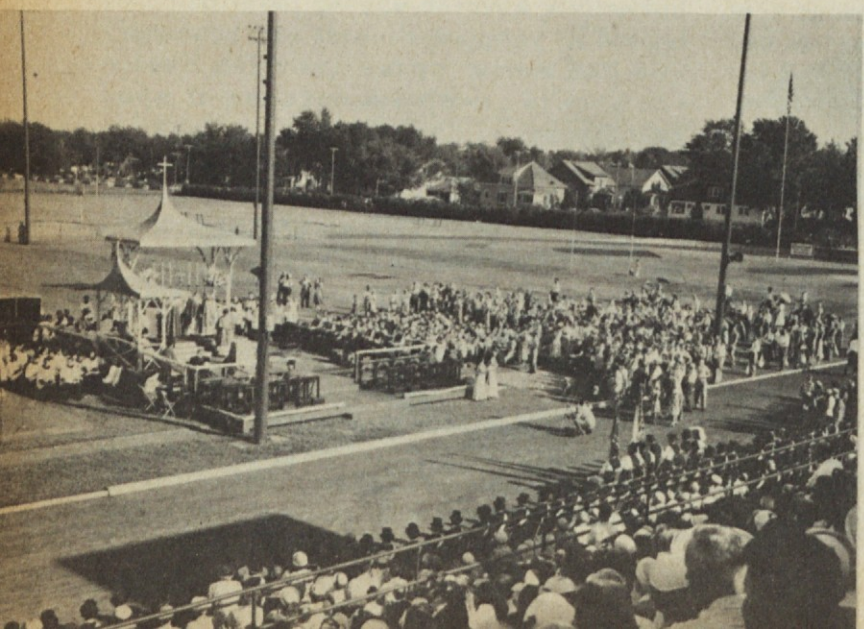
Osmi naslednik Baragov, škof Thomas L. Noa, v slovesnem sprevodu.

Stoletnico Baragove posvetitve v škofa obhaja stoletnico svojega obstoja tudi marquetteška škofija, katere prvi nadpastir je bil naš veliki rojak. Poleg Baragovega dne, ki ga obhajajo v škofiji vsako leto na eni izmed Baragovih nekdanih misijonskih postaj / za leto 1953 dne 25. oktobra v Sault Ste. Marie, kjer je bil Baragov prvi škofijski sedež/, so priredili glavno proslavo stoletnice dne 30. avgusta v Marquetteu. Slovesnost se je vršila na prostem in sicer na Memorial Field. Popoldne ob štirih je bila ob udeležbi tisočev

pontifikalna sveta maša. Opravil jo je Most Rev. Thomas L. Noa, sedanji škof marquetteški in osmi naslednik Baragov. Na tronu je prisostvoval sveti daritvi Eminenca kardinal Edward Mooney, D.D., nadškof iz Detroita, Mich. Ozemlje, ki ga je Baraga dobil za svojo škofijo, je namreč prvotno spadalo pod detroitsko škofijo. Slavnostni govor bi moral imeti škof Albers iz Lansinga, Mich., ki pa je zbolel in je njegov govor prebral marquetteški generalni vikar in predsednik Baragove zveze, Mons. Joseph Zryd. Med mašo je prepeval mešani zbor, sestavljen iz pevcev vseh treh marquetteških katoliških župnij. Izvajali so Hallerjevo mašo z orkestrom, koralne vložke pa so peli domači bogoslovci.

Ob tej priliki so izdali posebno spominsko knjižico, v kateri je na prvem mestu pismo svetega očeta Pija XII., ki škofiji čestita in ji ob stoletnici podeljuje svoj apostolski blagoslov. Na drugem mestu so čestitke apostolskega delegata za Združene države. Sledi pismo detroitskega kardinala, ki je še posebno za-

Memorial Field, marquetteški stadion, je dobil ta dan oltar, kjer je marquetteški škof Noa opravil pontifikalno sveto mašo.

Detroitski nadškof, kardinal Edward Mooney, blagoslavlja udeležence veličastne proslave stoletnega jubileja.

nimivo. V njem omenja, da je mla-
di Friderik Baraga leta 1832. pri-
pravil za smrt služabnika božjega
Rev. Gabriela Richarda, ki je 34 let
deloval v Detroitu in je ustanovitelj
detroitske škofije, kot je Baraga
marquetteške. Ta dogodek, ko sta se
srečala dva pionirja države Michi-
gan, ustvarja zgodovinsko vez med
obema škofijama, med katoliškim
Marquettom in katoliškim Detroitom.
Na četrtem mestu v spominski knji-
žici je poled slike sedanjega mar-
quetteškega škofa njegovo pismo du-
hovnikom in vernikom, kako naj z

V spominski knjižici je pona-
tisnjen prvi Baragov pastirski list,
ki ga je izdal pred sto leti, ob pri-
liki posvetitve v škofa.

Ker na glavno proslavo stoletni-
ce niso mogli priti vsi verniki ško-
fije, so določili, da bodo imeli jubi-
lejne proslave po dekanijah. V ne-
deljo, 13. septembra je bila prosla-
va v Houghtonu, Mich., nedeljo nato
v Bessemer, Mich, za dekanijo Iron-
wood. Zadnjo nedeljo v septembru je
bila dekanijska jubilejna proslava za
Iron Mountain, Mich, na praznik sv.
Frančiška Asiškega (4. okt.) pa za

dekanijo Menominee, Mich.
Drugo nedeljo v oktobru
so bile jubilejne slovesno-
sti v Escanabi, Mich., dne
18. oktobra pa za marqu-
ettsko dekanijo v samem
Marquettu, kjer je Bara-
ga pokopan. Zadnja pro-
slava pa je že zgoraj o-
menjeni vsakoletni tkzv.

*Tribuna Memorial Fielda ni
mogla sprejeti vse množice. Po
poročilih je bila ta slovesnost
doslej največja verska manife-
stacija ob Gornjem jezeru.*

"Baraga Day", ki so ga obhajali 25. oktobra v Sault Ste. Marie. Na vseh teh proslavah je imel domači škof Thomas L. Noa pontifikalno sv. mašo in sicer povsod ob 4. uri popoldne, da se proslave lahko udeleže verniki in duhovniki. Na zadnji proslavi v Sault Ste. Marie je govoril Rev. Thomas McAvoy, C. S. C., arhivist univerze Notre Dame, Ind.

V vseh naštetih krajih so prirejali tudi izven cerkvene slovesnosti. Programi so vsebovali igre, godbo, razne nastope in govore. Jubilej je bil torej obhajan na najslavesnejši način.

Tole posebno molitev so molili v marquetteški škofiji v jubilejnem letu:

Evharistični Kralj, ki si v svoji neskončni modrosti prav izbral svoje služabnike, prosimo Te, usliši nas, ko klečimo pred Teboj ob spominu na teh sto let, da bi proslavili škofo, ki so tako zvesto služili marquetteški škofiji. Brezmadežno Srce Marijino, po moči Tvojega evharističnega Sina naj bomo deležni molitev, žrtev in pokore, ki so jih doprinesli naši škofje in pomagaj nam, da bomo vztrajali v dobrem. Amen.

Baragov grob v marquetteški stolnici.

MOLITEV ZA BARAGOVO BEATIFIKACIJO:

Molimo. O Bog, ki si v škofu FRIDERIKU BARAGU dal vernikom vnetega dušnega pastirja, poganom pa gorečega misijonarja, ponižno Te prosimo, poveljaj ga, da bo prištet med svetnike Tvoje Cerkve, da bomo imeli v njem pri Tebi mogočnega priprošnjika in vzvišenega vzornika, ki ga bomo s pomočjo Tvoje milosti posnemali v gorečnosti in ljubezni. Usliši to našo prošnjo po zasluženju našega Odrešenika Jezusa Kristusa, Tvojega Sina, ki s Teboj in Svetim Duhom živi in kraljuje na vekov veke. Amen.

LEPI USPEHI

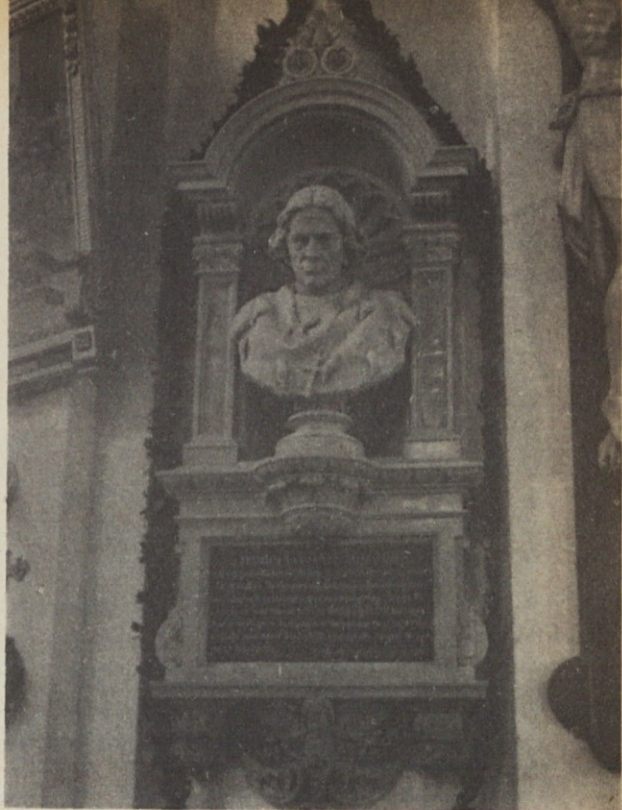
DELA ZA BARAGA

Leto jubileja Baragovega posvečenja v škofa nam prinaša tudi razveseljivo poročilo, da se je delo za beatifikacijo svetniškega rojaka zelo razgibalo. Že lani je bil po navodilih iz Rima, kamor je šel po informacije Msgr. Joseph Zryd, marquetteški generalni vikar in predsednik Baragove zveze, imenovan uradni historični ali zgodovinski odbor. Ta komisija mora zbrati in pregledati vse dokumente in spise škofa Baraga ter tako pripraviti vse potrebno za proces proglasitve blaženim. Po izjavah marquetteškega škofa Noa bo v kratkem imenovan tudi postulator.

Po zaslugi in neumornem delu našega slovenskega rojaka Mr. Josepha Gregoricha iz Chicaga, je Baragova zveza postala znana vsej ameriški katoliški javnosti in je pritegnila nase pozornost mnogih učnih mož, zlasti zgodovinarjev.

Že nad pol stoletja so se ameriški katoliški zgodovinarji zavedali, da so v Evropi trije važni viri, trije merodajni arhivi, ki vsebujejo polno snovi o ameriških misijonarjih. Ta material ni bil še nikoli objavljen. Arhivi so: Društvo za širjenje vere v Lyonu na Francoskem, Družba sv. Leopolda na Dunaju v Avstriji in Društvo sv. Ludovika v Monakovem v Nemčiji (Muenchen). Ker so te arhive smatrali kot bistvene za študij zgodovine katoliške Cerkve v Ameriki, so ponovno poskušali, da bi prišli do njih važnih virov. Uspeh je bil končno dosežen s sodelovanjem Univerze Notre Dame, Indiana, Katoliške Univerze v Washington, D. C. ter Baragove zveze v Marquette, Mich.

Letošnjo pomlad je Baragova

Baragov doprnski kip s spominsko ploščo v dobriški cerkvi.

zveze poslala Mr. Gregoricha v Evropo za naročilom, naj preskrbi pristne posnetke vseh listin, ki se nanašajo na škofa Baraga. Tu seveda ne gre le za Baraga samega, temveč za vse misijonsko delo v Ameriki na splošnem, zato ni čudno, da sta se takoj pridružili že omenjeni dve univerzi: Notre Dame, Ind. in Catholic University, Washington.

Mr. Joseph Gregorich je našel v Evropi vrata v vse tozadevne arhive odprta. Leta 1951. je namreč napravil enako potovanje Rev. dr. Thomas T. McAvoy, arhivist univerze Notre Dame, Ind. Do dokumentov sicer ni prišel, a kot zastopniku uradne organizacije, ki dela za Baragovo beatifikacijo, so mu povsod obljubili sodelovanje glede posnetkov listin. Ime našega rojaka Baraga je bilo, ki je odprlo dolgo zaklenjena vrata do potrebnih dokumentov. Mr. Gregorich si je letos kot prvi znal najti pot v vse imenovane arhive in si pridobiti takojšnje sodelovanje. Bilo je sicer nekaj

zapletljajev, ki pa so bili le ugodno rešeni v prid Baragovi zvezi.

Množina materiala, ki ga je treba prefotografirati, presega vse pričakovanje. Samo pisem, ki se nanašajo na Barago in na ameriške katoliške misijone, je menda nad stotisoč. Ker mnoga pisma obsegajo več kot eno stran, je treba računati samo pisma na dve stotisoč strani. Če stane vsaka stran okrog 30 centov, bo že to delo stalo 60 tisoč dolarjev. Kje so potem še Baragove knjige, ki jih je toliko spisal, njegovi pastirski listi itd. ...? Seveda bosta omenjeni univerzi (in verjetno še katera ustanova) priskočili finančno na pomoč. A tu vsaj malo vidimo, kako zelo važno je, da zbiramo članarino Baragove zveze, ki znaša na osebo le en dolar na leto. Če bi ne imeli iz članske zbirke že nekaj na razpolago, bi sploh ne mogli dela pričeti.

Delo Družbe sv. Ludovika v Monakovem je že končano in vsi posnetki so že na svojem mestu tu v Ameriki. Tudi vse listine Društva za širjenje vere v Lyonu so že tukaj v Združenih državah. Med drugo svetovno vojno so bile te listine zaradi varnosti v Fribourgu (Švica). Poslana je tudi že prva polovica dokumentov

dunajske Leopoldinske ustanove, ostalo bo končano in odposlano vsaj do novega leta 1954. To je ogromno delo in velika dragocenost.

Baragova zveza ima pa še druge vire Baragovih dokumentov. Gre v prvi vrsti za vse dokumente, ki jih je kdaj pisal na Propagando v Rim in so za nas še veliko večjega pomena. Velika sreča je, da imamo v Rimu mladega in zelo zmožnega človeka, ki je podravnatelj in profesor kolegija Propagande. To je Slovenec dr. Maksimilijan Jezernik. K temu delu ga je pridobil nam Amerikancem dobro znani p. Hugo dr. Bren OFM, ki je sedaj generalni definator frančiškanskega reda v Rimu in ki je za Baragovo zvezo star delavec-strokovnjak. Iz rimske Propagande je Baragova zveza že dobila nad sto dokumentov. Vsebina teh pisem in listin se nanaša v večini na detroitsko škofijo, kamor je Baraga kot misijonar spadal, in na Baragove odnose do Vatikana.

Amerikanski zgodovinarji so se do zdaj pečali le z omenjenimi arhivi, prezrli pa so važen vir, in ta je v Jugoslaviji, oziroma v Sloveniji. Koliko materiala za zgodovino marquetteške škofije se najde ravno v Sloveniji. Še dva škofa za Barago sta bila Slovenca: Mrak in Vrtin. Ravno tako so bili prvi Baragovi sodelavci Slovenci: Pirc, Skola, Čebulj... Vsi ti so bili rojeni v Sloveniji in so redno pisali svojim prijateljem in sorodnikom. Mnogo teh pisem je ohranjenih. Tam je tudi veliko zgodovinskih dokumentov zlasti za škofijo St. Paul in St. Cloud, Minnesota, kjer so delovali naši misijonarji.

Slovenski arhivi še posebno zanimajo Baragovo zvezo, ker obsegajo važne podatke o Baragovem življenju. Mnogi dosedanja viri iz domovine so bili znani le iz že tiskanih knjig in za zgodovinsko komisijo v pripravi za proces ne pomenijo dosti. Komisija mora do originalnih dokumen-

Mr. Joseph Gregorich na obisku v Metliki, kjer je Baraga kaplanoval l. 1828-30.

tov, oskrbeti mora tudi njih fotografije, da se uveri o pristnosti. Prav zato je bilo potovanje Mr. Gregoricha v Baragovo domovino take važnosti.

Ko je dospel Mr. Gregorich v domovino, je bilo delo že v teku po zaslugi p. Hugona. V Ljubljani je našel zmožnega in navdušenega frančiškanskega duhovnika p. Jožefa Aljančiča, ki delo vodi in nadzoruje. Veliko pristnih dokumentov je že posnetih in mnogo do zdaj neznanih je bilo odkritih. Najdenih je presenetljivo zanimivih podrobnosti iz Baragovega življenja in iz življenja njegovih sorodnikov. Tam je toliko dela, da ga bo težko končati v enem letu.

Mr. Gregorich je imel tudi priliko, da je obiskal Baragov rojstni kraj: Malo vas pri Dobrniču in druge kraje Baragove mladosti. Seznanil je se z mnogimi uglednimi Slovenci, med katerimi je tudi profesor Bojan Drenik, vnuk Antonije Drenik, Baragove sestrčne. G. Bojan Drenik ima lepo Baragovo zbirko, ki vključuje spomine njegove stare matere. Tudi posnetke te zbirke bo lahko dobila Baragova zveza.

Dvakrat je imel Mr. Gregorich

avdienco pri administratorju ljubljanske škofije, škofu Antonu Vovku. Škof je z občudovanjem poslušal o uspešnem delovanju Baragove zveze. Tudi v javnih knjižnicah oz. arhivih so šli našemu Baragovemu zgodovinarju vsi na roko.

Tako je delo za Baraga v njegovem jubilejnem letu napravilo velik korak cilju nasproti: **BARAGA DVG-NITI NA OLTAR!**

Zgoraj: Notranjščina cerkve v Dobrniču, kjer je Baraga oblila krstna voda,

Levo: Baragova rojstna hiša, graščina Mala vas pri Dobrniču. Tudi kamnita miza pod starodavno lipo je še iz Baragovih časov. Tu je družina preživljala nedeljske popoldanske ure sreče in miru.

NA CESTI 4A

ČUDNO NAKLJUČJE, slučaj, usoda ali ne vem kako bi ljudje imenovali moj nočni doživljaj. Sam mu pravim: migljaj božje roke. Gospod je stegnil sredi noči svojo očetovsko desnico na cesto, ki vodi iz Chicaga proti jugozapadu in se imenuje 4 A.

Vozil sem proti domu. Vračal sem se zelo pozno iz velemesta, kamor sem peljal prijatelja na železniško postajo. La Salle Street Station je z nebotičniki ostala za menoj, raznobarvni električni reklamni napisi so se izgubili. Hrušč down-towna in hupanje avtomobilov me ni več motilo. Cesta je zavila iz predmestja Arga vprstonaravo. Le od časa do časa so se ob njej zasvetila poslopja bencinskih postajic in nočnih lokalov, a še isti hip utonila na mano. Tu in tam so me oplazili žarometi avtomobila, ki se je vračal v mesto.

Zaspan sem bil in že večkrat sem se zasačil, da sem hotel zadremati za volanom. Rahlo je rosilo izpod meglenega neba, ki danes ni imelo niti ene zvezde. Pusto vreme me je naravnost dolgočasilo.

Pogledal sem na uro. Pol čez dvanajsto. Še dvajset minut in bom doma. Avto je cesto kar požiral in vendar se mi je zdelo, da se vleče v neskončnost. Ko bi imel vsaj sopotnika, da bi se pogovarjala. Tako pa sem bil sam in čudno zapuščenost sem občutil.

Čemu me je Bog pripeljal v tujo deželo, kjer so visoke hiše in brze vrste avtomobilov, kot bi hoteli prehiteti čas? Včasih sem doma kot dečko sanjal o svetu za morjem in njegovi sreči. - Sreči? Kje je sreča?... Zdelo se mi je, da med nebotičniki ni mesta zanj. Tu je tempo življenja, zlato, denar in valovito morje človeških teles. A sreče ni. Vsaj tisti osamel trenutek se mi je zdelo tako.

Cesta je napravila ovinek in mi pokazala

Sloveči pisatelj Volney je ob vsaki priliki zatrjeval o sebi, da je popoln brezverec in da Boga ni. Tako je pisal tudi v svojih delih in je z njimi mnoge oropal vere. Nekoč se je vozil po morju. Nastal je silen vihar in grozila je resna nevarnost, da se bo ladja s potniki vred potopila. Volney je v smrtni grozi hitel v svojo kabino, padel na kolena in začel moliti. Tako ga je dobil ladijski služabnik, kateremu je tudi še nedavno pravilo svojem brezverstvu. "Kaj je mogoče, gospod Volney, da tudi vi molite? Saj ste vendar trdili, da ni Boga..." mu je dejal. Volney je bil v zadregi, končno pa je odgovoril: "Zmotil sem se, prijatelj, oprost mi! Lahko je biti brezverec doma na varnem. Ko gledam smrti v obraz, se mi zdi drugače." Nato je molil dalje...

Angleški učenjak David Hume je trdil, da je sramota za vsakega človeka, ki je še tako preprost, da veruje v Boga. Nekoč je zašel v močvirje ter se začel

nekaj hišic. Razsvetljena je bila samo cesti najbližja, nočni lokal. Rdeče utripajoča reklama je vabila na ples in za polne mize. Med vrstami bi lahko razbral vabilo k igri, kjer moreš v kratkem večeru mnogo izgubiti. Tudi dušo? Da, morda tudi dušo...

Avto je zdrvel mimo in prišel zopet v temo. Glej! Žaromet je osvetlil postavo, ki je stala ob cesti in z mahljajem desnice prosila, da bijo kdo sprejel na vozilo. Spoznal sem vojaško uniformo: fant je bil, mlad in postaven.

Čez dan se rad usmilim vsakogar, ki me prosi z dvignjenim palcem za vožnjo. Ponoči pa ni varno, najmanj tu na samoti. Saj ne veš, kakšne namene ima prosilec. Zato pa se mi zdi še bolj nerazumljivo, da sem tistikrat sredi noči ustavil avto. A noga je kar brez ukaza pritisnila na zavoro...

Vozilo se je ustavilo. Neznanec je prišel do avta in molče stopil vanj. Zagledal je duhovski kolar in se vidno stresel. Gledal je vame s čudnim izgubljenim pogledom, da me je mrzlo spreletelo.

"Hello boy!"

"High, Fa-ther!" je odgovoril. Čudno negotovo je prisedel in zaprl vrata. Premaknil sem prestavo in avto se je pognal po prazni cesti...

"Kam?" sem vprašal.

"Domosta bi rad," je nejasno izdaval čez nekaj trenutkov. Nato je izvlekel cigaretno škatljo in mi ponudil.

"Hvala, ne bom kadil!"

Sam je vzel cigareto in jo nervozno prižgal. Medtem sem opazoval njegov obraz. Komaj dvajsetletje moral imeti in čeden dečko je bil. Toda nežne poteze je zakrival nek trpki izraz. Videti je bil bled in odsvit cigarete ga je delal še bolj mrkega. S trdo kretnjo si je popravljal kodraste lase, ki so mu zlezli na čelo, ter vlekel cigareto, kot bi srkal iz nje življenje. Neprestano je žarela.

Mučno mi je postalo, da sam nisem vedel kako. Skoraj mi je bilo žal, da sem ustavil avto. Pa le za trenutek. Nato sem pregnal tesnobo in sklenil, da bom prav zaradi njegovega molka še bolj zgovoren. Zaspan že od fantovega vstopa nisem bil več.

In pričel sem pripovedovati, kdo sem in kam grem. Povedal sem mu v nekaj stavkih svojo zgodbo zadnjih let, trpljenje domovine v re-

pogrezati v blato. Obupno se je trudil, da bi si rešil življenje, a si ni mogel pomagati. Njegovo vpitje je slišala kmetica, ki je delala na bližnji njivi. Prihitela je k njemu in mu ponudila poljsko orodje, da bi se ga oprijel in se rešil. Toda ko ga je spoznala, mu je odtegnila rešilno roko. "Vi ste brezbožnež Hume? Zakaj naj bi vam pomagala jaz, naivna žena, ki veruje v Boga? Bom raje gledala, če vas bo rešilo vaše brezverstvo..." Hume je zakričal: "Lepo vas prosim v imenu Boga, rešite me, rešite me!" Kmetica mu je znova ponudila orodje: "Zaradi Boga, ki ste Ga vedno tajili in Ga zdaj v obupu kličete, vas bom rešila. Le spoznajte, da je bolje za človeka, če veruje." Ko ga je rešila, mu je še dejala: "Gospod Hume, zdaj pa vam pravim z besedami Kristusovimi: Pojdi in ne greši več, da se ti ne zgodi kaj hujšega!" - Ta smrtna nevarnost je bila dobra šola za brezbožnega učenjaka.

OBA SAMA

Ob križu na razpotju cest
sem ta večer postal.
Oj Krist, ne vem,
zares ne vem,
če boš me še spoznal.

Prehodil dolge sem poti
in sem hudo grešil,
zdaj bom pokleknil
Ti k nogam,
jih s solzami izmil.

Prešlo je vse, je v srcu mrak
in v duši je tema...
Poglej me, Krist,
in roko daj
- saj sva oba sama!

M. Jakopič

Mlad visokošolec je med počitnicami obiskal v Ljubljani svojo gospodinjo, kjer je nekoč stanoval kot gimnazijec. Študiral je v Pragi, kjer je izgubil vero in se je s tem zdaj tudi pobahal: "Ko sem bil pri vas, sem bil še pobožen fantiček, zdaj sem doštudiral in ne verujem več..." Gospodinja mu je pomilovalno odgovorila: "Tako? Ste pa res napredovali, mladi gospod, da ste stopili v vrsto živali. Živali ne verujejo v Boga, pametni ljudje pa vsi."

Veliki brezverec Schopenhauer je težko zbolel. V hudih bolečinah je zakričal: "Moj Bog! Moj Bog!" Zdravnik, ki je njegov vzklik slišal, ga je začudeno vprašal: "Gospod, kaj je še Bog? V svojih filozofskih naukih ste dokazovali, da Ga ni." Bolnik mu je odgovoril: "Vidim, da so moji filozofski nauki neporabni za trpljenje. Zlasti za smrt so zanič. Če ozdravim, bom drugače učil."

Učenec francoske brezverske visoke šole je stanoval pri vemi družini. Večkrat je razširjal svoj nauk tudi med njenimi člani. Ko je nekoč zopet hotel dokazovati gospodinjji, da Boga sploh ni, se mu je ta samo pomilovalno nasmehnila in ni hotela niti odgovoriti. Študent je zaključil pogovor s prezirljivim stavkom: "Vsi v družini se imate za tako pametne ljudi; zdaj pa vidim, da sem le jaz edini pameten človek v hiši, ker ne verujem v Boga." Gospodinja pa mu je hitro vmišla: "O, to pa ne bo držalo, da bi bili edini v hiši! Tudi naš pes in naši konji ne verujejo. Razloček je le ta, da se ti s tem ne morejo bahati, kakor se ob vsaki priliki vi."

voluciji, svoj beg in kampeter prihod čez morje. Molče me je poslušal, a v pogovor ga nisem mogel zaplesti. Zdelo se mi je, da ves čas nekaj premišlja. Odgovarjal je le na moja vprašanja, mi povedal, da mu je ime Viljem in da ni katoličan. Toda odgovori so bili čudno negotovi in prisiljeni. Zazdelo se mi je, da mu niso ljubi. Umolknil sem.

Kaki dve milji sva oba molčala. Nato je začel on. Gledal sem predse, a sem čutil, da je okrenil glavo in me opazuje.

"Father!" je poklical.

"Yes?"

"Pa se nisi bal ustaviti avto in me sprejeti?" je počasi spregovoril in me gledal.

Zasmejal sem se: "Čemu?"

"Tako... Ponoči in tu na samoti. Morda bi čakal z zlim namenom. Lahko bi bili za mano v temi še drugi... Ali pa bi si sam drznil napraviti zločin..."

Zopet sem se zasmejal.

"Moj dragi prijatelj, kaj se je vredno bati za življenje? Smrti se pač ne bojim, dasi je sam ne iščem. V božjih rokah smo in niti dotakniti se me ne moreš, če Bog ne dopusti..." Odmolknil sem. Misli so mi zakolobarile kot vrteče se kolo in moral sem jih zbrati. Čudno fantovo vprašanje me je v notranjosti spravilo iz ravnovesja. Šele čez trenutek sem pristavil: "Sicer pa, v tebi sem videl dobrega fanta, Bill."

Fant je vidno ostrmel, nato pa se zamislil. Zdelo se mi je, da se bori sam s seboj in bi mi rad nekaj povedal. S komolcem se je naslonil na okno in si pokrnil obraz z dlanmi.

"Motiš se, Father - Jaz... nisem dober..." je komaj izdaval in po kratkem molku glasneje nadaljeval: "Naj ti povem vse, Father! Preje sem te nalagal. Katoličan sem, a izgubljenec. Ko bi vedel, da sem ves večer preživel v grehu, bi mi ne rekel, da sem dober. Zapravi sem svojo srečo in peče me spomin na blažena leta, ko sem kot ministrant hodil okrog oltarja. Težka je zavest, da sem v enem večeru zapravljal preteklost. Trenutki preplete sreče, ki je grenka kot pelin!... Nič več si ne bom upal pogledati materi v oči..." Zaihtel je.

Zdaj se čudim, da sem ostal tako miren. A preveč sem moral paziti na nevarni ovinek. Toda glas se mi je tresel, ko sem mu z desnico segel med kodre in zbiral besede: "Bill, v srcu si še dober. Ko bi ne bil, bi mi zdaj ne pravil

svojega padca. A Bog je milostljiv in..."

"In naj ti povem še to, Father," me je prekinil. "Ko sem prišel na cesto, sem se bil pripravljen ubiti. Toda preveč sem bil samoljuben in boječ. Ko sem zagledal luči tvojega avtomobila, sem mi je porodila druga misel. Ves svet sem sovražil tisti trenutek. Ubij ali vsaj oma-mi voznika, sedi za volan in se vrzi preko roba na križišču s triinosemdeseto cesto! Naj nesreča konča v meni zver, ker me je strah prijetei za revolver inga pritiskniti na sence... - Tako sem mislil in ustavljal avto. Tvoj ovratnik me je zmedel in zdaj sem premagan... A življenje se mi gnusi in vem, da nikoli več ne bom srečen." Jokal je kot otrok.

"Priatelj, sreča je tudi v kesanju. Billy, Bog ve zate in te ljubi še bolj kot prej. Iščete, sprašuje. Samo 'da' reci, pa te bo dvignil v svoje naročje, da znova ne padeš," sem odgovoril in glas se mi je tresel. Presunila me je fantova nenadna izpoved in sam sem postal ob njej čudno otožen.

Bill je umolknil in nemo zrl predse.

Prišla sva do mosta. Ustavil sem, toda fant je pozabil, da zaradi njega. Šele čez čas se je zavedel. Že je hotel izstopiti. Odprl je vrata, a obsedel in se sklonil k meni.

"Bog ti povrni! Father, začel bi rad novo življenje sonca, kakršna je bila moja mladost. Bi me hotel spovedati?"

Pokleknil je in naslonil glavo na moja kolena. V dušo se mu je vračal izgubljeni raj. Še nikoli nisem napravil s takim veseljem nad spovedancem znamenje križa. Billy pa je še dolgo slonel na meni in čutil sem njegove utripe. Pustil sem ga, da se umiri. Nato mi je stisnil roko in brez besed izginil v temo.

Nisem vedel, kdaj sem prišel domov. Vedel sem pa, čemu sem moral preko morja. Zaradi Billa. In morda jih je še več, ki čakajo name...

Desnica božja, še večkrat se stegni na ceste, ki vodijo iz ameriških vele mest!

Fr. B.

Voltair, smrtni sovražnik Boga, je v svojih spisih dokazoval, da nadnaravnosti ni. Norčavo je javno govoril, "da prepušča nebesa angelom in vrabcem". Dvakrat mu je dal Bog smrtno bolezen kot svoj posebni klic milosti, naj spremeni svoje življenje. Obakrat se je skesano spovedal in prejel svete zakramente. Toda ko je ozdravel, je šel na svojo staro pot brezverstva, po kateri je tisoče odtrgal veri in Bogu. V tretje in poslednjikrat je zbolel na smrt. Kričal je po duhovniku, da bi ga spravil z Bogom, iz katerega se je še nedavno tako norčeval. Toda Voltairjevi prijatelji ga niso hoteli poklicati. Voltair je umrl v strašnem obupu brez svetih zakramentov.

Ljubljanski duhovnik je prišel v gostilno na obed. Edini prostor zanj je bil pri večji mizi, kjer je obedovalo že več gospodov. Bilo jim je neprijetno imeti v sredi "črnosuknježa". Da bi ga jezili, so nalašč začeli govoriti proti veri in proti duhovnikom. Duhovnik pa se za njih pogovore ni niti zmenil, ampak mirno užival svoj skromni obed. Eden izmed prese- nečenih gostov omizja ga je končno le vprašal: "Kaj vas nič ne razburja, ko poslušate naše pogovore?" Duhovnik je čisto mirno odgovoril: "Prav nič, prijatelj! Tega sem se navadil v dolgih letih svoje službe. Bil sem namreč kaplan v norišnici na Studencu." - Kmalu je sedel sam za mizo...

Brezverec Saintibal je dal tole resnično izjavo: "Brezbožci nam sovrstnikom ne delajo časti. V življenju trdijo, da so brezverci, ko pa pride smrt, se vsi spreobrnejo in preklicujejo vse, kar so preje trdili in učili."

Ob spominih na Brezje

NASIM
NACRTOM
NAPROTI

Spomini na srečna otroška leta, ki smo jih preživeli doma v krogu svoje družine, so gotovo izmed vseh spominov najlepši. Še danes nam zaigra srce v veselju, ko se spomnimo na otroške Miklavževe večere, na prvo sv. obhajilo, birmo, itd. In med temi spomini je gotovo zelo osrečujoč zlasti tisti, ki nam znova pokaže sliko, kako smo šli s starši prvič na Marijino božjo pot na Brezje. Vse nam stopa tako živo pred oči: berači ob poti, kramarji in pobožni romarji, ki so v Otočah izstopili in navadno peš krenili proti Brezjam. Med potjo molijo rožni venec in prepevajo Marijine pesmi. Nepozaben ostane tisti most preko Save, za katerega prehod je bilo treba plačati carino. In pa dolge stopnice, ki so nas dvigale proti Brezjam in nam na vrhu napovedale, da smo že skoraj na cilju, kajti zvonik je pokukal izza drevja sredi vasi. Beračev je bilo vedno več, pa tudi prodajalcev Marijinih kipcev, podob, svetinjc in drugih spominov na Brezje. Ko so romarji dospeli na cilj, so njihovi koraki, žareče oči in hrepeneči obrazi razodevali le eno: "Pred čudodelno Marijino podobo pojdemo!" Na vse drugo so pozabili, le pred oltar čudodelne Marije

Pomagajhite. Zdi se jim, da so stopili v nov svet. Nepremično zro v Mater božjo z Jezuščkom v naročju. Solze, vzdih, pesmi, neutrudno drsanje po kolenih okrog Marijinega oltarja pričajo o silni ljubezni in o neomajnem zaupanju slovenskega ljudstva v Marijo Pomagaj. In ko smo nato opazovali po stenah okrog oltarja razobešene slike z zahvalami, lase, bergle in razne druge priče čudežnih ozdravljenj na Brezjah, smo res z vsem zaupanjem molili: "Spomni se, o premila Devica Marija, da še nikdar ni bilo slišati, da bi bila ti koga zapustila, ki je pod tvoje varstvo pribežal, tebe pomoči prosil in se Tvoji prošnji priporočal..."

Z NAMI DELI VESELJE IN ŽALOST

Naša doživetja ob brezjanski Mariji Pomagaj so se iz leta v leto poglabljala. Brezjanska Marija je postala res življenje našega življenja. Nič velikega se v slovenskem narodu ni zgodilo brez naše Kraljice. Saj odkar je bila na Brezjah slovesno kronana, se tudi res ni spodobilo brez nje na čelu prirejanja kake večje

slovesnosti. Zato smo šli z njo na čelu na mogočni evharistični kongres v Ljubljano. Oči vseh Slovencev so bile uprte v njeno milostno podobo, ki so jo v procesiji nosili po ljubljanskih ulicah. Živo smo se namreč vsi zavedali, da se moramo predvsem njej zahvaliti za veličastno slavlje. Tudi mogočni mednarodni Kongres Kristusa Kralja v Ljubljani smo izročili njenemu varstvu. To so bile res veličastne slavnosti, koje brezjanska Marija doživljala in opazovala, kako slovensko ljudstvo časti njo in Njenega Sina, Kralja vseh kraljev.

Bile so te slovesnosti v Ljubljani kakor Jezusov slovesni vhod v Jeruzalem na cvetno nedeljo pred velikim petkom. Kmalu je tudi za slovenski narod po teh slovesnih prireditvah sledil veliki petek. Sledila je druga svetovna vojna in z njo vse grozote, ki so nam še živo v spominu. Brezjanska Marija Pomagaj je delila z nami vse gorje trpljenja. Z gorenjskimi in štajerskimi izgnanci je delila tudi ona usodo izgnanstva. Zatočišče je dobila najprej na Trsatu, nato v stolni cerkvi v Ljubljani, kamor so se zatekali begunci in izgnanci iz vseh delov Slovenije. Spremljala nas je tudi v spokorni procesiji na Rakovnik. Sploh je bil tedaj ves trepeči slovenski narod z duhom ob njej. Trpeča srca Slovencev so jo prosila le eno:

"Marija, pomagaj nam, vojskini čas,
Na Tebe ozira se vsak izmed nas..."

Tako je Brezjanska Marija v domovini res delila z nami veselje in žalost in postala vsem vernim Slovencem življenje njihovega življenja.

MARIJA POMAGAJ MED IZSELJENCI

Kako Slovenci res žive v brezjansko Marijo, tudi ko zapuste domovino, se je pokazalo v izseljenstvu.

Lemont - Ameriške Brezje

Povsod, kjer so večje skupine Slovencev, so ustoličili na oltarjih tudi milostno podobo Brezjanke. V Združenih državah pa je brezjanska Marija dobila takorekoč drugi dom. Lemont je vsem Slovencem v Ameriki znan kot "ameriške Brezje." Očetje frančiškani, ki v domovini oskrbujejo brezjansko božjepotno cerkev, so preko lemontskih Brezij in glasila "Ave Maria" razširili češčenje Marije Pomagaj ne le po Ameriki, ampak po vseh delih sveta, kjer prebivajo Slovenci. - Med slovenskimi rudarji v Franciji je ustoličil milostno podobo brezjanske Marije Pomagaj Msgr. Stanko Grims v stranskem oltarju Marijine božjepotne cerkve v Hubstedichu. Slovenci v Južni Ameriki so ustoličili milostno podobo Marije Pomagaj v božjepotni cerkvi v Lujanu. V Angliji so pobobo slovenske Kraljice slovesno posvetili v Londonu dne 27. februarja 1949.

Tudi v taborišču je spremljala Slovence podoba Brezjanke. Kakor hitro so si Slovenci po taboriščih uredili kapele, je že kraljevala v preprostih lesenih oltarjih tudi Marija Pomagaj.

KRALJICA KANADSKIH SLOVENCEV

Tudi med Slovenci v Kanadi kraljuje že nad dvajset let Marija Pomagaj. Oskrbel jo je frančiškan p. Blaž Farčnik in je več let visela v cerkvi v Beamsville na Niagarskem polotoku. A polagoma so jo tamkajšnji Slovenci nehali častiti in tuji dušni pastirji so jo dali v zakristijo.

Leta 1950 jo je p. Bernard Ambrožič OFM spet našel vso zaprašenno med staro šaro, jo očistil in prinesel v Toronto. Da Slovenci vrnejo brezjanski Kraljici čast in ji vsaj malo zadoste, so šli z njo na čelu še isto leto na božjo pot v Midland; nato so jo pa obesili zadaj v cerkvi Karmelske Matere božje, kjer visi še danes. V kot je postavljena, ker je še pač v tuji cerkvi. Le redki Slovenci se spomnijo nanjo. Kar ne gre jim v glavo, da bi molili pred milostno podobo naše Kraljice za vrati cerkve. Čutijo, da naša milostna podoba zasluži časten prestol v glavnem oltarju njej posvečene lastne cerkve.

MARIJINO SVETIŠČE V TORONTU

Slovenci v Torontu so kmalu spoznali, da njihovi napor in denar ne morejo biti uporabljeni v kak drug boljši in Slovencem koristnejši namen, kakor za slovensko cerkev, posvečeno Mariji Pomagaj. Dobe se med nami Slovenci, ki so se kakor po čudežu rešili smrti in prišli sem v Kanado. Prišli so iz grobov, iz jam, iz ječ, iz taborišč. Vedo, da ne smejo pozabiti na vse te božje dobrote in pomoč, ki jim jih je brezjanska Marija izprosila. Čeprav so si ohranili veselje in zdravje, čeprav so dobili tudi dobro službo in uživajo blagodat demokracije, se vendar zavedajo, da Marijine posebne pomoči in varstva tudi v Kanadi potrebujejo. Kajti temni oblaki grozeče vojne in revolucije se zbirajo nad

vsem svetom in tudi nad Kanado. Pa tudi sicer preži na Slovence v Kanadi vsepolno nevarnosti za dušo in telo, pred katerimi jih bo najbolj skrbno varovala Marija Pomagaj.

Zato so se odločili, da prvo slovensko cerkev v Kanadi posvete njej. Lastno cerkev so narekovala verske dušnopastirske potrebe; brezjanski Mariji posvečeno cerkev pa posebna ljubezen in zaupanje Slovencev do Marije Pomagaj.

Skromna bo cerkev po svoji velikosti in obliki. Bila pa naj bi lepa v svoji notranjosti, zlasti glavni oltar, v katerem bo kraljevala milostna podoba. Kajti za Marijo, Kraljico Slovencev, se to spodobi. Zato smo zaupali vso izdelavo in okras glavnega oltarja in notranjosti cerkve slovenskima umetnikoma gg. Goršetu in Kramolcu. Vse delo je že v teku. Mnogi Slovenci sodelujejo z molitvijo in z denarnimi prispevki.

Tako bo trditev p. Odila Hajnška OFM, ki jo je izrekel že pred dvema letoma na misijonu v Torontu, da Slovenci v Torontu lastno cerkev potrebujejo in tudi zmorejo, postala kmalu dejstvo.

Upamo, da bomo v letu 1954, ki ga je papež Pij XII. določil za Marijino leto v spomin na stoletnico proglasitve verske resnice o Marijinem brezmadežnem spočetju, imeli že povsem izgotovljeno cerkev Marije Pomagaj in bomo lahko povabili Slovence, raztresene po Kanadi, prvič na Kanadske Brezje. A upati smemo na dosego tega cilja le, če nam bodo pomagali pri tem delu z molitvijo in darovi vsi Slovenci v Kanadi in v USA.

Rev. Janez Kopač CM
Slovenian Parish, 210 McCaul St.
TORONTO 2-B, Ontario, Canada

Marijo je nosil...

Že dve leti je nosil sladko breme: podobo Marije Pomagaj na Ameriških Brezjah naš dragi Jože Cerar. V kakšno posebno čast si je to štel! Preskrbel si je narodno nošo za to priliko. Prvikrat je nosil Marijo leta 1951, ko smo v Lemontu priredili velike slovesnosti ob priliki 25-letnice kronanja lemontske Marije Pomagaj. Drugič jo je nosil leta 1952. Tokrat zadnjič, ker Jože že gleda svojo Mater Marijo v nebesih. Dne 20. julija 1952. je namreč nas Jože utonil v jezeru Aquilla pri Clevelandu.

Jože je bil rojen dne 10. marca 1930. v Domžalah. Njegovega očeta so komunisti ubili 16. aprila 1945. Družina je šla ob prevratu v begunstvo. Jožek je bil takrat star komaj petnajst let. V taborišču v Spittalu na Koroškem se je izučil mizarstva. Bil je katoliški skavt, organiziran je bil pri Katoliški akciji in pri Fantovski zvezi. Bil je vedno živahen in vesel, razigran in nasmejan v družbi svojih vrstnikov.

V Ameriko je prišel s svojo mamo, z bratom in sestro decembra leta 1949. in sicer v North Carolino. Točno po enem letu pa je vsa družina prišla v Cleveland, Ohio, kjer je Jože kmalu dobil delo in je bil velika opora materi in vsej družini, ki ni imela očeta. Ob smrtnih nesrečah včasih človeška pamet kar zastane. Toda pozneje se vse tako razvije, da lahko vedno slavimo previdnost božjo. Morda je hotela Marija kmalu poplačati Jožetovo uslugo, ko jo je s takim navdušenjem nosil pri lemontskih procesijah.

Jože Cerar s sestro Heleno in staro mamo na romanju na ameriških Brezjah.

Jožetov pogreb komaj dva tedna po njegovem zadnjem obisku lemontske Marije Pomagaj.

P. John
o. f. m.

BISKOVALCI ameriških Brezij si poleg drugih zanimivosti Lemonta navadno ogledajo tudi mojo "naselbino čebelic". Zanima jih, kje in kako sem začel čebelariti in čudijo se, ko jim pripovedujem o svojem sistemu. Da ne bo vedno istih vprašanj, naj pa tu odgovorim enkrat za stokrat.

Pred nekako 43 leti je sobrat p. Alfonz Furlan, plemenita svetniška duša, v pazinskem samostanu /Istra/ med obedom sprožil pogovor o čebelah: "Čebelice, čebelice, te bi bilo dobro dobiti na naš samostanski vrt!..." To je čul župnik Ludvik Zvaček, po rodu Čeh, ki je bil ravno pri nas na obisku. Mož je imel precej panjev čebel v Gologorici. Komaj nekaj dni po tem pogovoru je že njegov cerkovnik pripeljal v samostan en čebelji panj dunajske mere. Eden izmed nas se je moral lotiti dela - začel sem čebelariti. Oskrbel sem si panj Berlepshevega sistema,

kmalu pa sem zvedel, da lahko dobim Žnideršičevega. Naročil sem enega za vzorec in jih pozneje sam izgotovil enajst. S čebelicami sem imel srečo in v nekaj letih so se lepo namnožile.

V Pazinu sem bil trinajst let. Ko so leta 1918 Italijani zasedli one kraje, sem bil prestavljen na Sveto Goro pri Gorici - za predstojnika na razvaline cerkve, samostana in drugih poslopij. Tudi čebeljo družinico sem vzel s seboj. Pazinski postaje-

Čebelar pripoveduje

načelnik Vrišar mi je preskrbel, da sem vseh dvanajst panjev spravil v vagon poštne vlaka. Z njimi sem se peljal do Gorice in jih namestil v kostanjeviški samostan. Nato so se začela obnovitvena dela na Sveti Gori in za čebele mi ni bilo mogoče več skrbeti. Le dva panja sem spravil na Sveto Goro, kjer so kljub od granat razkopani gori našle dovolj paše in lepo uspevale. Ostalih deset panjev sem prodal nekemu čebelarju blizu Gorice.

Ko so se Italijani bolj usidrali in so tudi našo božjo pot prevzeli italijanski frančiškani, sem poln žalosti pobegnil v Ljubljano. Čebelice sem dal prepeljati k svojemu prijatelju Alojziju Filipiču, župniku v Grgarju pod Sveto Goro. Prav težko sem se ločil od njih...

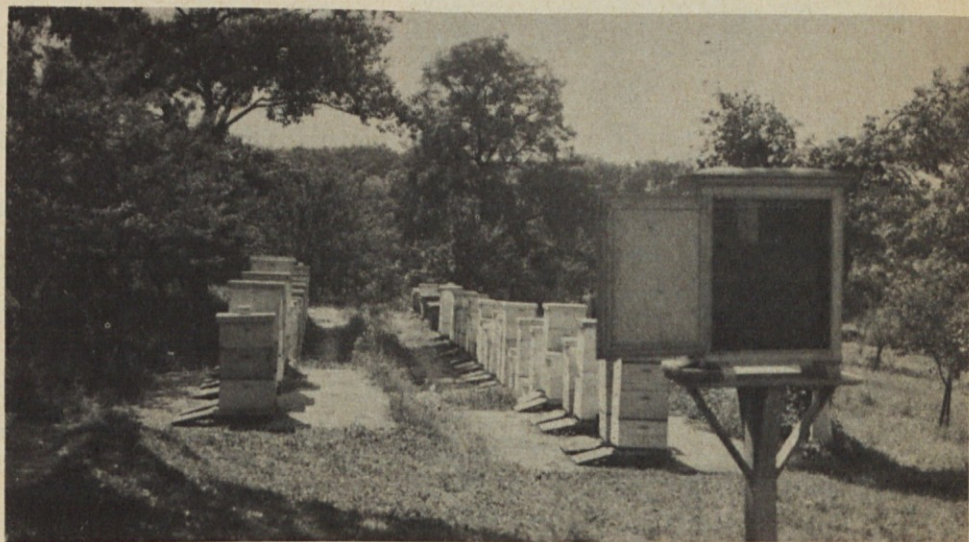
Kmalu sem dobil iz Amerike povabilo p. Hugona Brena /zdaj generalnega definatorja v Rimu/, naj bi prišel v Lemont. Najprej sem ga vprašal, če je Lemont dober kraj za čebele, potem šele sem se odločil, da res odrinem "čez lužo". Od J. Strgarja, ki je še zdaj moj najboljši prijatelj med čebelarji, sem leta 1924 kupil dve čebeli-kraljici. Dne

9. septembra istega leta sem se odpeljal z brzovlakom proti Hamburgu. Ker sem nosil poleg čebeljih kraljic tudi milostno podobo lemontske Marije Pomagaj, sem na to spremstvo samih kraljic zareš še zdaj ponosen. Dne 15. septembra nas je parnik "Resolute" odpeljal čez morje in 24. septembra smo zagledali Kip svobode. Pokojni p. Benigen Snój, ki je bil tedaj v New Yorku, me je zelo nagovarjal, naj bi nekaj dni ostal njegov gost. A ogled velemesta sem opustil na ljubo čebelic, ki sta gotovo že težko čakali svobode. Če ju je na morju kaj zdelavala morska bolezen, pa ne vem povedati. Tako sem bil naslednji dan že v Chicagu. Moj prihod v Ameriko v tako imenitni družbi kraljic je pozneje nekdo prav zanimivo opisal v slovenskem in angleškem mesečniku.

Ob naselitvi v Lemontu mi je p. Kazimir Zakrajšek kupil dva panja ameriških čebel. Živalice so novi kranjski gospodarici z velikim veseljem sprejele. Matici sem spustil v panje in še zdaj se čudim, da ni bilo revolucije. Tudi se čudim, da so prva leta moje čebelice sploh ostale pri življenju, saj sem imel tako malo časa zanje. Da bi videli, kakšen je bil začetek lemontske sa-

mostanske naselbine! Bili smo tu le p. Hugo, br. Humil Šavelj, en delavec in jaz, le polagoma je družinica rastla. Še pravega stanovanja nismo imeli. Preskrbeli smo si krampe, lopate, žage, kladiva... in hajdi na delo! Najprej kopati zemljo, nato zbijati deske za lesen samostan in cerkvico... Pa sem mislil, da bom v Ameriki čebelaril!... No, saj tudi sem po možnosti in čebelice so mi tudi tista prva leta bile le najbolj pri srcu. Takrat so bile kar po vrsti strahovito hude zime in so uboge živalice zelo trpele. Pa so ostale in se tudi namnožile. Moral sem kupiti nekaj novih panjev.

Pred kakimi dvajsetimi leti je bil pri nas mlad fant mizar, ki je bil ves navdušen za Žnideršičev panj. Hotel je celo, da bi začela zanje kompanijo, pa me ni navdušil. Uvidel sem namreč, da Žnideršičev panj ni za tu, dasi sem jih imel kmalu že 26. Le nekaj let sem čebelaril z njimi, nato sem jih predelal v panje ameriškega sistema. Z ameriškimi panji pa se tudi nisem pohvalil: preveč je bilo težav jemati okvirce iz panja, ker niso prav narejeni in jih čebele tako zamažejo, da se kar zlepijo skupaj. Tako sem začel misliti na to, kako bi Žnider-

*Kraljestvo
lemontskega
čebelarja
in njegovih
čebelic*

šičev okvirec prilagodil ameriškemu panju. Po nekako štirih letih preizkušanja sem prišel tako do lastnega sistema, ki je silno preprost in pripraven ter sem nanj res ponosen, saj mu ni enakega na svetu. Tudi moj napajalnik je za olajšanje dela pri čebelah neprecenljive vrednosti. Vsak obiskovalec-čebelar pravi po razlagi mojega sistema: "Patent morate dobiti!" Da, že več ameriških in kanadskih čebelarjev je sprejelo moje vrste okvircev in po članku o mojem sistemu v "American Bee Journal" sem dobil veliko pisem iz vseh strani. Patent sam pa nič ne pomaga, če ne dobim tovarne, ki bi moje okvirce izdelovala. Toliko starih okvircev imajo v zalogi, da se boje izgube, ker bi z mojim sistemom na čebelarskem trgu vsi obležali v skladiščih... Prepričan sem, da bise moj sistem panja tudi v Evropi, v dragi domovini, dobro obnesel.

Tako se začnjenja že štirinajsto leto, kar čebelarim z lastnim si-

Ves delavnik preživi p. John pri čebelah...

stemom. Vsako leto imam okrog 50 panjev čebelic, opazovalni panjček /s steklenima oknom/ z dvema okvircema pa mi kaže, kako je s pašo. Letos je bila letina slaba, lansko leto dobra, leto prej pa najboljša v dolgi dobi. Res nisem več močan kot včasih, saj živim že od leta 70 prejšnjega stoletja, a kadar panj le s težavo dvignem, vem, da je poln sladkega medu. Da, da, s točenjem je tudi mnogo dela. Od leta 1926 sem se mučil z ročno točilnico za dva okvirca, 1949 pa sem dobil točilnik na motorin za dvanajst okvircev naenkrat. V toplem vremenu iztočim iz njih med v petih minutah.

Tukaj ni za čebele nobene sovražne živali. Paša je obilna in mi ni treba čebelic nikamor prevažati "na počitnice". Spomladi je ogromno cvetočega regrata, visoka sladka detelja in nizka deteljica, ki dolgo časa cvete, sta dobra lemontska paša. Pred leti sem nasadil 120 lip, precej je akacije in sadnega drevja. Glavna paša se začne v začetku julija.

Okoli "čebelje naselbine" sem posadil okrog osemdeset nizkih sadnih dreves. Tako roji ne lete previsoko ter jih navadno sam in z nevelikim trudom spravim v panj. Včasih so šli visoko v hraste in je bila prava muka priti do njih in žagati veje...

Za zimo poskrbim čebelicam "zimске hišice", po eno za dve družini. Okrog panjev nadevljem otave. Že nekaj let na vsak panj prav nad okvirce položim nekakopet inč visok okvir; vanj razgrnem gosto mrežo, nanjo blazinico z ovsenimi plevami, nato pa še precej časopisnega papirja. Spomladi je na podu vse suho, dočim je bil prej pod moker in plesniv ter kar pokrit z mrtveci. - Tako prezimujejo moje ljubljenske in mi je vso zimo kar dolgčas po njih.

Lemonske čebele so res pridne zbiralke medu. V samostanu nas je

mного "sladkosnednežev" in tudi le-
montski prijatelji našega medu ne
morejo prehvaliti. Že od leta 1932
je pri nas v navadi Medeni piknik, ki
je postal kar tradicija ameriških
Brezij in je slovenskim izseljen-
cem dobro znan. Vendar mi je še
vedno najbolj pri srcu tisti prvi pik-
nik dne 25. septembra 1932, dasi je
bil skromen, saj sem imel bolj ma-
lo čebel. Pokojna provincialka slo-
venskih šolskih setser, č. s. Seba-
stijana, je imela takrat in vsa leta
potem največje zasluge za olepšanje
naše medene razstave. - Ti Medeni
pikniki so vsako leto sijajnejši in
vedno bolj obiskani. Nič čudnega, saj
so tudi čebelice prinesle iz leta v
leto več medu, ker so se lepo na-
množile. Izhajajo pa vse - če nas ni
kaj uštel - iz izseljenk-slovenskih
matic. Prijatelj Strgar mi je pred
leti poslal dvakrat po štiri kraljice,
v letu 1937 pa kar trideset. Seveda
so morale vse na zdravniški pre-
gled v Washington. Bile so "potrje-
ne", odvzeli so jim le slovenske
spremljevalke in pridali amerikan-
ske.

Skoraj ni potrebno omeniti, da
sem v vseh teh dolгих letih čebelar-
jenja doživel marsikaj zanimivega
in veselega, pa tudi mnogo nepri-

...pa tudi ob nedeljab najdeš p. Johna
najlaže pri panjih.

jetnih razočaranj. Še zdaj na stara
leta se vedno kaj novega naučim, ka-
ko prav streči tem koristnim živa-
licam. Vsak čebelar mora priznati
isto. Trdim pa za konec tole: Že
zdavnaj bi nehal čebelariti, če bi
moral delati z Žnideršičevim pa-
njem ali pa ameriškim, ki ima
kljub svoji praktičnosti /okvirci se
vanj vstavljajo z gornje strani/ ne-
dostatek v kompliciranih okvircih.
Toda s svojim sistemom bom še če-
belaril, dokler bom tlačil to zemljo,
pa četudi bi živel kot Turek celih
156 let...

ZAGRADEC
na Dolenjskem,
kjer je bil rojen
naš p. John.

le prepogosto podobni muhi, ki se je ujela na muholovec. Prestrašena začne frfotati. Abolj ko frfota, bolj se pri-leplja, počasi opeša in pogine.

+ + +

Mirna kri v nesreči in težavi je največkrat rešilna. Razumu in previdnosti pusti

prosto pot, da pametno raz-mišlja, kakšna rešitev bi bi-lanajboljša. Zatopase naj-večkrat res vse ugodno reši.

Razburjenje in prevelik strah pa otemnita razum in previdnost, pa človeka za-vedeta v nepremišljene, do-stikrat nespametne korake. Ti so največkrat večja ne-sreča, kot nesreča sama.

+ + +

V vsaki težavi torej o-hrani mirno kri, trezno raz-mišljaj in išči rešitev, ter zaupaj v božjo previdnost. Koliko težav in nesreč boš s tem ugodno rešil, ali pa vsaj zmanjšal. Kar nazaj v svoje življenje poglej, pa boš videl, da imam prav!

K.

Si že igral "Domino"? Kdo ne pozna te "igre brez besed"! A dasi je po vsem svetu priljubljena, na splošno ne poznajo njenega začetka, kakor tudi ne, od kod je dobila svoje ime. Tule je njena zgodba.

V začetku osemnajstega stoletja je bilo. Po vrtu nekega italijanskega samostana sta se sprehajala dva mlada meniha, brat Benedikt in brat Fidelis. Tiho sta hodila med gredicami in molila rožni venec. Toda molitev jima ta dan kar ni šla. V bližini samostana so namreč priredili ljudsko zabavo: godba, smeh in vrišč so se razlegali preko samostanskega obzidja in motili mir Bogu posvečene hiše. Ko zabave le ni bilo konca, je meniha vseeno premagala skušnjava: zlezla sta na zid, da bi videla, kaj se zunaj dogaja.

Nesreča je hotela, da ju je videl opat. Resno ju je drugo jutro poklical v sebi.

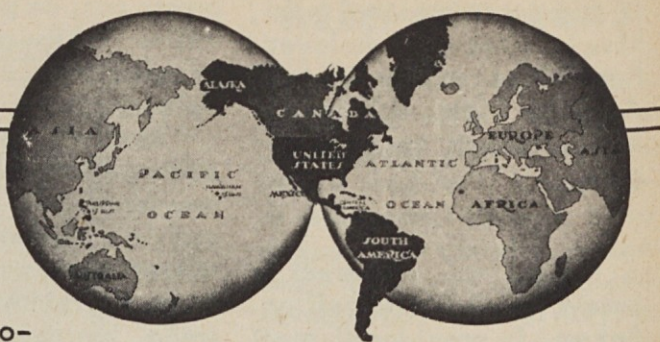
"Poznata samostanska pravila? Zakaj sta jih prekršila včeraj na večer? Za vajin prestopok vama nalagam kazen: tri mesece bosta sama in tiho!..."

V trimesečni samoti sta meniha veliko molila in premišljevala. Vendar so ure tekale počasi in pri vsej pokori sta le morala najti kako razvedrilo. Mlajši izmed menihov je opazil med peskom po vrtni poti tudi kamne ploščate oblike in jih je začel zbirati. Tovariš se mu je pridružil in skupaj sta jih našla osemindvajset. Pa je enemu padlo v glavo, da bi jih zaznamoval s pikami od ene do dvanajst. V nekaj dneh sta se kljub strogemu molku le z znaki sporazumela in sestavila pravila za igro, pri kateri ni treba govoriti. Toda na nek način je zmagovalec pri vsaki igri le hotel dati duška svojemu veselju nad zmago. Govoriti res nista smela, smela sta pa glasno moliti. Tako je zmagovalec vsakikrat vzkliknil vrstico iz psalma: "Dixit Dominus Domino meo!..."

Ko sta meniha kazen prestala, se je njuna igra udomačila med samostansko družino. Kmalu pa je zašla v svet in se širila iz kraja v kraj. Najprej so jo imenovali s celim imenom "Dixit Dominus Domino meo," pozneje pa jo je ljudstvo začelo imenovati samo kratko "Domino". Pod tem imenom je danes znana po vsej zemeljski obli.

== Razgled po svetu ==

Dr. Miha KREK

Čim bolj gledam in premišljujem dogodke, ki so pretresali človeški rod ob koncu leta 1952 in v letu 1953, tem bolj se mi zdi, da stojita Koreja na daljnem Vzhodu in Berlin v srcu Evrope kot dve znamenji, ki označujeta razmere tega časa.

Koreja

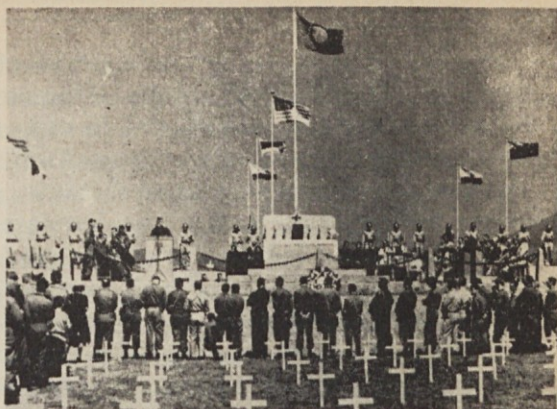
Danes povsod znani korejski polotok meri štirideset tisoč kvadratnih milj in je dežela cvetoče stare azijske kulture. V teku zgodovine je bil skoraj stalno podjarmljen. Pred zadnjo svetovno vojno je bil pod Japonci. Korejski narod pa si je vedno želel svobode. Res so mislili, da so se jim želje spolnile, ko je minila druga svetovna vojna. Toda kako so se varali. Diplomati vesil se spet niso ozirali na želje ljudstva, ampak so ukrepali, kakor se jim je zdelo, da bo najboljše za ravnovesje sil na svetu. Polotok so na nenaraven način razdelili v dva dela. Severno od 38. vzporednika so dobili sovjeti za svoje vplivno področje, južni del pa Amerikanci. Ko je Japonska propadla, so oboji zasedli svoj del polotoka. Na severu so začeli komunisti s takojšnjo sovjetizacijo in z vsem, kar jo spremlja. Postavili so komunistično vlado, ki je začela trebiti vse, kar ji je bilo napoti. Na drugi strani pa so izvežbali vojsko, vdano vladi. V južnem delu Koreje so Amerikanci izvedli svobodne volitve. Korejci so dobili vlado s predsednikom Sigmundom Reejem. Tako severna kakor južna vlada je hotela biti edina zakonita vlada v Koreji. Vsaka je zahtevala združitev celega polotoka. Ko so se po petih letih umaknile okupacijske sile, je imela severna Koreja močno vojsko, južna pa je bila brez nje, kar vsekakor priča o čudnem poznanju razmer na Koreji s strani Amerikancev. Kar je bilopričakovati, se je zgodilo. Komunistične

divizije so vdrle v južno Korejo in jo kljub junaškemu upiranju ostankom ameriške vojske kmalu poplavile. Predsednik Truman se je odločil za "policijsko akcijo", katero so potrdili Združeni narodi. Za poveljnika armad Združenih narodov je bil imenovan general MacArthur, kateremu se je posrečilo, da je obdržal na Koreji majhen kos ozemlja okrog mesta Puzan, kamor so kmalu prispele sveže čete z modernim orožjem. Po občudovanja vredni strategiji in junaštvu osme armade se je MacArthurju posrečilo potisniti komuniste preko 38. vzporednika prav do Mandžurije in sovjetske meje. Ko je bilo jasno, da bo severna Koreja izgubila vojno, je Moskva ukazala kitajskim komunistom, naj udarijo z milijonsko armado preko reke Yalu. Premoči se zavezniške čete niso mogle ustavljati. MacArthur je zaukazal umik, dokler ne pridejo ojačenja, ki so res prispele. Komunistična ofenziva je bila ustavljena. Pričakovali bi, da bodo zdaj armade Združenih narodov udarile po komunistih in jih premagale. Toda glej! Ko je general MacArthur zahteval brezpogojno vdajo, ga je predsednik Truman razrešil službe. Do tega koraka so ga pripravili takozvani zavezniki in protikomunisti, ki so vso svetovno vojno in po njej delali za komuniste in izvrševali njih želje. Nipabrez podlage tudi domneva, da je bila to zahteva rdečepobarvanih uradnikov državnega tajništva, ki je deset let vodilo prosovjetsko politiko. - Posledica odpoklica MacArthurja in nadaljnih direktiv iz Washingtona je bila stabilizacija fronte. Vojna je trajala naprej, brez izgleda za zmago. Ta položaj so izrabili komunisti in velikodušno ponudili premirje, ki so ga zavezniki sprejeli. Po-

goji premirja so sramotni. Komunisti ne le da niso bili kaznovani zaradi agresije, ampak so izšli iz vojne kot zmagovalci, ki diktirajo pogoje. Svojim zaveznikom na ljubo so se Združene države ameriške vdale in pristale na pogoje. Uprle so se samo nasilnemu povratku vojnih ujetnikov. S tem so preprečile zločin, ki so ga napravili zavezniki po drugi svetovni vojni, ko so nasilno vrnili na tisoče protikomunistov, ki so jih rdeči na nečloveški način pobili. Pač pa so Združeni narodi pristali na takozvano prepričevanje ujetnikov, ki se nočejo vrniti. To nasilno prepričevanje je tudi nevredno človeka. Ko to pišemo, se je ta proces že začel pod nadzorstvom peteročlanske nevtralne komisije, ki jo sestavljajo protikomunistična Indija, Švedska, Švica, ter prokomunistični Poljska in Češkoslovaška. Ta komisija je spet sprejela vse komunistične pogoje. Indijske čete, katerim je poverjeno varstvo ujetnikov, izvajajo oboroženo nasilje nad ujetniki. Vse pa se godi v imenu demokracije in Združenih narodov. Upajmo, da se bo kmalu obrnil ta sramotni list v zgodovini človeštva.

Po Aziji

Ni samo Koreja, kjer se merijo demokratične in komunistične sile. Tudi po drugih deželah vre. V ospredju stazlasti Indokina in Iran (Perzija). V Indokini se Francozi že osem let bojujejo s partizani, ki jih podpirajo kitajski komunisti. Tudi za Indokino velja, kar je rekel general MacArthur o Koreji: "To je vojna v nepravilni deželi in z nepravim sovražnikom". Z vojaško silo se ne bo Francozom nikdar posrečilo premagati partizanov, kakor se to ni posrečilo v drugih deželah. Vzrok je v načinu partizanskega bojevanja. Ob času ofenzive se poskrijejo, ko je nevihta mimo, pa spet prilezejo iz lukenj. Drugi vzrok pa je, ker dobivajo pomoč iz komunistične Kitajske. Dokler ne bodo Francozi uspeli, da prekinejo dotok pomoči, zaman upajo na mir. Nadaljni pogoj miru pa je, da se Francozi umaknejo iz dežele in prenehajo z izkoriščanjem svoje kolonije. - V Iranu še vedno traja boj med vlado in razlaščenimi

Koreja: Žalna slovesnost U.N. na grobovih padlih

angleškimi petrolejskimi družbami. Iranska vlada je v mučnem položaju. Vodi nevarno politiko neodvisnosti tako do Zapada kot od sovjetov. Na žalost ne more pričakovati nobene pomoči iz Zapada, ker tudi Združene države zastopajo britansko stališče in s tem preprečujejo prenapeti propad angleškega imperija. S tem si zapravlja Amerika naklonjenost stot milijonov svežih moči probujajočih se narodov. Dejstvo je, da so kapitalistične države v mnogočem krive, da se po Aziji in drugih kolonialnih deželah širi komunizem, ker ne priznajo domačinom pravico samovladanja in jih gospodarsko izrabljajo. Na bližnjem Vzhodu tudi še ni zavladal mir. Med Arabci in Izraelom vlada napeto stanje, ki lahko vsak čas izbruhne v vojni spopad. Edina država, v kateri vlada stalnost in je močno protikomunistična, je Turčija; edino nanjo morejo ZDA brezpogojno zaupati v slučaju vojne z Rusijo. Turčija je pristopila k vsem protikomunističnim zvezam; nazadnje je podpisala obrambni pakt z Jugoslavijo in Grčijo.

Evropa

Rekli smo, da je razdeljena in razbita Koreja znamenje razmer v Aziji. V Evropi daje podobno sliko Berlin. Sredi dela Vzhodne Nemčije, ki so jo po drugi svetovni vojni zasedli sovjeti in jo organizirali v svojo posebno zasluženo državo, je prestolica nekdanje Nemčije razdeljena v sovjetski in zapadni del, po ulicah pa stojijo straže štirih velesil, predpisi za prehod se neprestano menjavajo, kot

RAZGLEDE PO SVETU

se menjavajo med sovjeti in zapadnimi uravniki. Zapadni del mesta uživa redne svoboščine življenja, vzhodni je vklenjen v boljševiški državni stroj. Po osmih letih, odkar je nehala vojna, še ni mirovne pogodbe, ne konca okupacije. Vse je nerešeno in neurejeno. Tako hoče komunizem, ki vzdržuje te razmere. Pod gnilih površjem pa se kote nova sovraštva, ki izbruhnajo na berlinskih ulicah v ponovne demonstracije in oznanjajo svetu, da je razdeljena Evropa politični in socialni vulkan.

Po teh vulkanskih tleh z negotovim korakom, silno oprezno in plašljivo, skuša svoboden demokratičen svet rešiti, kar bi se rešiti dalo. Reševalno delo je prva leta po vojni imelo vsaj to dobro lastnost, da so reševalci delali skupno, enotno. Nekaj let svobode in napredka pa jih je že pomehkužilo, da pozabljajo na nevarnost. Zapadno-evropske svobodne države so v zadnjem letu zelo zastale v izgrajevanju skupne obrambe in pojavili so se spori.

V Lizboni na Portugalskem so na skupni konferenci sklenili v februarju leta 1952, da mora skupna obrambna moč koncem

Berlin: Demonstracije proti rdečim teroristom

tega leta imeti vsaj 50 modernih divizij. Sklepa niso izvršili. Zaostali sta zlasti Velika Britanija in Francija. Za njima so tudi druge manjše države mislile bolj na svoje lastne potrebe, kot na skupno nevarnost. V letu 1953 je v Evropi zavladovalo lahko miselno prepričanje, da "nič ne gori" in zato "lahko vsak gremirno k svojemu poslu".

Proti temu mnenju **Za novo Evropo** so nekateri veliki evropski državniki morali z največjimi naporii graditi skupnost svobodne Evrope. Vodial jih je francoski zunanji minister, odličen katoličan in voditelj francoske krščanske demokratske stranke, Robert Schuman. Sadovi teh prizadevanj so tile:

V Strasbourgu so ustanovili Evropski svet. Članice so Francija, Britanija, Belgija, Nizozemska, Luxemburg, Irska, Italija, Švedska, Norveška, Grška, Islandija, Turčija, Zapadna Nemčija in Saar. Evropski svet sestavljajo vsi zunanji ministri teh držav. Poleg njih je posvetovalna "Evropska skupščina", ki šteje 132 članov. V to skupščino pošljejo parlamenti naštetih držav dogovorjeno število odposlancev. Ni to nikaka zapadno-evropska vlada, je le ustanova za skupne razprave in zaključke. Vse sklepe skupščine mora sprejeti svet ministrov in kar ta sprejme, gre kot skupno priporočilo vladam vseh držav-članic, da sklepe izvrše.

V Luxemburgu je sedež Evropske premogovne in jeklarske skupnosti. Jeklo in premog sta dve osnovni potrebščini za industrializacijo in oboroževanje. Jeklo in premog sta dva najvažnejša predmeta konkurence v mednarodni trgovini. Za jeklo in premog so divjale vojne zlasti med Francijo in Nemčijo, pri jeklu in premogu naj se po zamisli Roberta Schumana začne gospodarska evropska skupnost. Članice skupnosti so: Francija, Nemčija, Italija, Nizozemska, Belgija, Luxemburg. Zastopniki teh držav sestavljajo najvišje upravno telo vse premogarske in jeklarske industrije teh držav, ki se imenuje Visoka oblast. Ta izvoli iz svoje srede direktorij. Skupnost nadzira in vodi vso proizvodnjo in mednarodno trgo-

no v jeklu in premogu svojih članic. Osnovna misel je, naj se izključi meddržavna konkurenca v teh osnovnih tvarinah in tako bodoči gospodarski vzroki vojska; oziroma naj države članice zlijejo vse svoje gospodarske moči za skupno obrambo.

Evropska plačilna zveza je skupna finančna, nekaka skupna blagajniška ustanova 17. držav članic. Skuša povečati meddržavno evropsko trgovino; odstranjuje zlasti težave, ki nastajajo iz dejstva, da imajo evropske države vsaka svoj denar različne veljave.

Atlantska obrambna zveza je vojaška obrambna skupnost 14. držav ameriškega in evropskega kontinenta. Vse države članice so dolžne prispevati vojaštvo in orožje za skupno vojsko in so dolžne, da skupno branijo vsako članico proti napadu.

Sklenjen, izdelan in vsem vladam je predložen načrt Evropske obrambne skupnosti, ki bi bila del Severno atlantske obrambne zveze. Za načrt je ob sprejemu v maju 1952 v Parizu vladalo navdušenje, pred parlamenti držav pa je nastala velika opozicija. Francozi so se ustrašili, ker skupna obramba predvideva tudi oborožitev Zapadne Nemčije. Druge države so oklevale. Do odobritve ni prišlo, kljub temu, da je ameriški zunanji tajnik Dullas vezal nadaljnjo ameriško pomoč evropskim narodom na sprejem Evropske obrambne skupnosti.

Dozorela so posvetovanja za posebno Skupščino za evropsko federacijo, ki bi imela nalogo pripraviti načrt ustave za evropsko politično zvezo.

Vse te ustanove in načrti so dozoreli iz prepričanja, da v bodoče evropski narodi ne morejo več skrbeti ne za gospodarski napredek, niti za socialno blagostanje, kaj šele za obrambo, če ostanejo razbiti v male narodne države, ki med seboj ne sodelujejo in si večinoma nasprotujejo. Skupna nevarnost z vzhoda prav sedaj nujno vpije po skupni naddržavni in mednarodni politični, vojaški in gospodarski organizaciji.

Rešilna misel skupnosti pa ne napreduje, ker se je narodov polastilo lenivo, brezskrbno razpoloženje, ker so jih razjedli no-

tranji in zunanji mali prepiri in je zlasti komunistična propaganda uspešno sejala seme nasprotovanja. Bistvene ovire so: Anglija Združene Evrope ne mara. Boji se, da bi bila zmanjšana vrednost njenega imperija. Hoče trgovati z boljševiki. Francija ima politično slabotno vlado, ki se spreminja in moleduje za večino vsak mesec. V Italiji je krščansko-demokratska stranka izgubila pri zadnjih volitvah večino za vlado in s tem stalnost v zunanji politiki. V Franciji in Italiji so komunistične stranke najmočnejše organizacije političnega življenja v teh državah. Na splošno vse evropske države in svobodni narodi živijo v politični preteklosti in verujejo, da je njihova suverena državnost še vrednota in zaščita njihovega blagostanja. Narodi za železno zaveso, ki so izgubili vse svoboščine in jim država pomeni le še ječo, državna oblast jetniško upravo, si združitve žele in so pripravljeni zanjo žrtvovati. V Združenih državah Evrope bi mogel vsak narod, tudi naš slovenski, dobiti svoje enakopravno mesto, vsem bi bil zajamčen dolgotrajen mir. K takemu združenju je pozival ponovno tudi papež Pij XII.

Vel. Britanija V Veliki Britaniji so dne 2. oktobra 1952 napravili prvi poizkus s svojo atomsko bombo, ki je eksplodirala na Monte Bello Islands. - Drugače pa so v delavski stranki Velike Britanije vse leto vodili spor med vodstvom stranke in levim krilom, ki ga vodi bivši minister javnega zdravstva, Bevan. Ta skupina zagovarja zmanjšanje oboroževanja, nastopa proti ameriškemu vodstvu v mednarodni politiki in kot zaščitnik socialističnih in drugih levičarskih pokretov. Pri kongresu stranke v Morecambu, kjer je bilo nad 1200 strankinih delegatov, je sicer Bevan ostal v manjšini, vendar je pokazal, da ima v stranki znaten vpliv.

Vlada konservativne stranke je znatno izboljšala državne finance, odpravila socializacijo jeklarske industrije, izvedla slovesno kronanje kraljice Elizabete, vodila neodločen boj za angleško industrijo

RAZGLED PO SVETU

olja v Iranu, uspešno branila svoje postojanje v Egiptu in Sudanu, sicer pa v mednarodni igri kvarila vsak odločen nastop proti Sovjetski zvezi in komunističnim vladavinam. Predsednik Churchill je stalno ponavljal predlog za sestanek poglavarjev štirih velikih svetovnih sil, nastopil proti predsedniku Eisenhowerju in njegovi politiki osvobojenja ter predlagal sporazum z vlado Sovjetske zveze na podlagi priznanja sedanjega stanja v Evropi. Zapadne sile naj bi le skušale doseči omiljenje policijskih režimov v podjarmljenih državah. Churchill in zunanji minister Eden sta povabila jugoslovanskega komunističnega poglavarja na obisk v Britanijo, kjer je bil gost vlade in kraljice. Jugoslavijo so obiskali zunanji minister Eden, vodja opozicijske delavske stranke Attlee in bivši minister Bevan.

V juniju 1953 je bilo kronanje kraljice Elizabete II. Bila je to najmogočnejša manifestacija enotnosti britanskega imperija. Zastopniki narodov in držav vsega sveta so bili prisotni, predsedniki vlad vseh dominionov so imeli seje, zunanji ministri vseh držav, ki priznavajo angleško krono, so določali skupen nastop v mednarodni politiki in trgovini.

Kraljica Elizabeta II.

Winston Churchill

Zgražanje je vzbudilo odkritje, da so angleške ladje med vojno v Koreji dobavljale komunistični Kitajski vojno opremo in material.

S.S.S.R.

Rusi so v oktobru leta 1952 priredili v Moskvi kongres boljševiške stranke. Med drugim so razpravljali zlasti o petletnem gospodarskem načrtu in se pohvalili, da je Sovjetska zveza pod boljševiško vlado razvila ogromno indu-

strijo in vojsko. V suhozemski armadi je Sovjetska zveza sedaj prva, v vojnem zrakoplovstvu druga država na svetu. Proizvaja 35 milijonov ton jekla, 47 milijonov ton industrijskega olja in 117 milijonov kilovatnih ur elektrike.

Bolehni Stalin je za kongres napisal svojo zadnjo vzpodbudo komunistom sveta in napovedal zmago komunizma po vsej zemlji. Glavni govornik je bil Stalinov naslednik Malenkov, ki je poudarjal miroljubne namene Sovjetske zveze, v nekaj trdih stavkih pa je povedal, da bo komunistična stranka z nezmanjšano vztrajnostjo zasledovala namene svetovne revolucije. Kongres je sprejel nova pravila stranke in izvolil novo vodstvo.

V septembru leta 1952 sta sklenili komunistični vladi Kitajske in Sovjetske zveze novo pogodbo o sodelovanju. Ta pogodba očitno kaže, da oboji komunistični voditelji zasledujejo isti cilj v Aziji: hočejo vreči ven vse druge vplivne sile, ostaneta naj samo boljševiška Rusija in komunistična Kitajska.

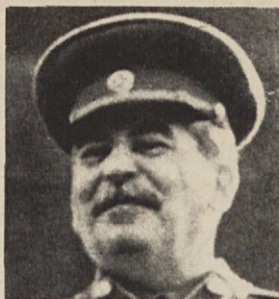
Dne 6. marca 1953 je umrl Jožef Stalin. Bil je drugi komunistični tiran, naslednik Leninov. Bil je najmogočnejši vladar človeške zgodovine. Združil je pod svojo oblastjo 8,173.000 kvadratnih milj ozemlja z 215,409,000 prebivalcev. Posredno je vladal še preko komunističnih satelitskih diktatur nad 2,349,000 kvadratnih milij ozemlja in 70 milijonom ljudi. Njegov vpliv je bil odločilen tudi v Kitajski, ki meri 3,700,000 kvadratnih milj in ima 460 milijonov prebivalcev. Pri tem še nismo vpoštevali severne Koreje. Stalin je povečal svojo državo po ozemlju za 75%, po prebivalcih pa za 440%. Izvedel je ogromen preobrat iz poljedelske preproste države v drugo največjo industrijsko državo na svetu. Organiziral je vojsko, ki šteje vsaj 9 milijonov mož pod orožjem. Vladal je 29 let. Bil je najstrašnejši sovražnik Cerkve in vsake vere, najhujši zatiralec svobode in pravice. Pomoril je na milijone ljudi, da je obdržal sebe na oblasti, na tisoče svojih zvestih sodelavcev je obsodil na smrt, da je

mogel ostalim ostati neomejen gospodovalec. Okoli 23 milijonov njegovih državljanov je bilo v stalnem suženjstvu prisilnega dela in v taboriščih smrti, v večno ledeni Sibiriji. Šel je v zgodovino kot največji organizator zločinstva, apostol sovraštva, najbolj satanski uničevalec sreče ljudi.

Za naslednika in predsednika sovjetske vlade so mu takoj postavili 51 let starega bivšega Stalinovega tajnika in v zadnjem času glavnega tajnika boljševiške stanke, ki se je zlasti v času med drugo svetovno vojno izkazal kot uspešen minister za proizvodnjo vojnih zrakoplovov in tankov in je bil od leta 1946 član vrhovnega vodstva stranke. Malenkov slovi kot "živi register", najboljši poznavalec notranjih razmer v Sovjetski zvezi, ima izreden spomin in je v vsem popolen, dovršen učenec Stalinov.

Sposobnosti je pokazal takoj. Med tem ko je govoril v Moskvi o miru, so njegovi avioni streljali na ameriška in angleška letala ob mejah. Ali je slučaj ali namenoma narejen dogodek, ni jasno, toda takoj, ko se je vrnil s Stalinovega pogreba, je umrl predsednik komunističnega režima v Češkoslovaški, Klement Gottwald. Po par mesecih skupnega vladanja z Malenkovom je bil vržen v ječo podpredsednik njegove vlade, Lavrenti P. Beria. Za njim so po vrsti leteli z važnih mest v stranki in vladi vsi, ki so bili na sumu, da so bili Berijevi somišljeniki. Čistka se neusmiljeno nadaljuje. Zunanjo politiko je pod Malenkovom zopet prevzel Vjačeslav Molotov, mož, ki je z zapadnim silam pobral vse uspehe druge svetovne vojne, ki je znan po ledenomirnem lomljenju dane besede, pogodb in obljub, človek, ki je preprečil doslej vsak poskus mirne in poštene rešitve mednarodnih odnosov.

Da bi delno ponehala napetost v zunanji politiki, je Molotov izjavil, da podpira sklenitev premirja na Koreji. Sovjetska vlada je obnovila diplomatske zveze s Palestino, Grčijo in Jugoslavijo. Bolgarska, Romunska in Madžarska vlada so po tolikih letih naenkrat pristale, da uredi ob-

Umrli tiran Stalin in sedanji Malenkov

mejne spore z Jugoslavijo.

Med tem so se za železno zaveso pojavili upori delavstva. 12. junija 1953 so demonstrirali delavci v Pilznu v Češkoslovaški in drugod po tej državi. Zažgali so sovjetsko zastavo in v mogočnih sprevodih zahtevali, da mora vlada preklicati razveljavljanje denarja, ki ga je bila ravno razglasila. 18. junija so morali že sovjetski tanki dušiti upor delavstva v sovjetskem delu Berlina in po mnogih industrijskih središčih Vzhodne Nemčije pod sovjetsko upravo. Delavske množice so rušile rudnike, kvarile stroje; delavstvo se je odzvalo pozivu na stavko, kar je nekaj nezaslišanega v sovjetskem režimu. Tudi posamezni oddelki vzhodnonemške in poljske policije in celo vojske so odpovedali in niso hoteli nastopati z orožjem proti demonstrantom. Vlada je poslala tankovske edinice rdeče armade, da so udušile upor.

V Berlinu je ves ta čas babilonska zmešnjava. Vso spomlad so ljudje v trumah bežali iz Vzhodne Nemčije. Povprečno po 2.000 beguncev na dan je prihajalo. Z letali, vlaki in avtobusi jih sproti odvažajo v Zapadno Nemčijo. Vsi ti begunci so pripovedovali o veliki bedi vzhodnonemškega prebivalstva. Dne 10. julija 1953 je predsednik Združenih držav Eisenhower ponudil komunistični vladi Moskve in Nemčije, da je Amerika pripravljena darovati za 15 milijonov dolarjev živil, da se reši gospodarska stiska. Sovjeti so predlog zavrnil kot nizko propagando. Nemci Vzhodne Nemčije pa so z vlaki, na biciklji in peš začeli romati v trumah v zapadni Berlin iskat hrane. Posebni uradi so razdelili na deset ti-

RAZGLED PO SVETU

soče paketov na dan. Sovjetska policija in vojska je začela dajati izredne odredbe, ki so prepovedovale ljudem potovati v Berlin. Sledile so nove demonstracije, novi nemiri, nove stavke. V mestu Halle je šla tovarna v zrak. V Magdeburgu in v Jeni so delavci razbili tovarniške naprave. Delovala so preka sodišča, znova so nastopili tanki in oddelki rdeče armade, strojne puške so streljale v delavske množice.

V trenutku, ko to pišemo, še ni jasno, kaj je prav za prav vzrok temu prvemu večjemu upor proti komunistični tiraniji, niti niso znane vse posledice. Upor je prišel nenadoma. Zapadne sile nanj niso bile pripravljene. Ameriška ponudba hrane je bila sicer izvrstno dejanje, toda sicer zapadne sile nikakor niso izkoristile silne priložnosti niti za osvobodjenje trpečnih narodov, niti sicer za zmanjšanje moči svojega sovražnika. Zopet se je izkazalo, da skupnost demokratičnih sil ni zmožna večjih dejanj, ker je preboječa, notranje razdeljena in zato slabotna.

Afrika

Na črnem kontinentu so bile največje spremembe v Egiptu. Ob koncu julija 1952 je po nemirih in krvavih nastopih general Mohamed Naguib odstranil kralja Faruka, ga poslal v begunstvo v Italijo in spremenil vso javno upravo. Prevrat je izvršila vojska z nekaterimi politiki iz stranke Waftistov pod vodstvom Nahas Paše. Po nekaj mesecih se je general Naguib znebil politikov, popolnoma odstavil monarhijo in proglasil vojaško diktaturo, ki naj v treh letih pripravi republikansko ustavo in izvede volitve. Diktator je ukinil vsa plemstva in obljubil agrarno reformo, ker je sedaj vsa plodna zemlja v lasti in posesti kakih 11.000 veleposestniških družin, vsi drugi milijoni prebivalcev pa so živeli v skrajni zaostalosti in revščini. Številke povedo tole: Egipt ima 350.000 kvadratnih milj ozemlja, pa le 13.000 kvadratnih milj plodne zemlje, ki jo namaka reka Nil. Prebivalcev je 21 milijonov. 1.500.000 kmetških družin je imelo manj kot po en akre zemlje. Po agrarni reformi naj bi razdelili

1.600.000 akrov med to kmetško prebivalstvo. V zunanji politiki ima Egipt stalne boje z Angleži, ki ob Sueškem prekopu stražijo in upravljajo promet in skupno z egiptovsko vlado upravljajo sosednji Sudan. Naguib se hoče znebiti Angležev tako ob Suez kot v Sudanu. Vodi pa to borbo postopoma in previdno. Hoče si prodobiti javno mnenje Sudana, sklepa zveze z drugimi arabskimi vladarji in izkorišča za svoje namene splošno gibanje za neodvisnost in samostojnost, ki se širi po celi severni Afriki.

Posebno veliko težav so imeli v svojih severnoafriških kolonijah Alžiru in Maroku Francozi. Okrepljena policija in vojska je morala dušiti upore. Uvedli so precej reform in dali več avtonomije domačim samoupravnim ustanovam. Komunisti so globoko zajeli arabske osvobodilne organizacije in preprečili miren sporazum.

Precej pozornosti in skrbi so vzbujali nemiri v Južnoafriški uniji. To je angleški dominion. Ima 2 in pol milijona belih in nadosem milijonov črnih prebivalcev. Beli vladajo. Črni in mešani nimajo nikakih pravic soodločanja v vrhovni državni upravi, tudi volilne pravice ne. Sedaj je vlada v rokah nacionalne stranke, ki jo vodi bivši protestantski pastor Daniel Malan. Ta je ukinil zadnje pravice črnih, prišel v spor z najvišjim sodiščem, razpisal volitve, zmagal in izvaja skrajni pritisk proti vsakemu poizkusu uveljavljanja enakopravnosti državljanov brez ozira na pleme in barvo kože. V zunanji politiki zagovarja najvišjo mero neodvisnosti Južnoafriške unije.

Malanov režim je skrajno osovražen po ostali Afriki med domačim prebivalstvom. Smatrajo, da je Malanovo krivično stališče napram črnim ljudem eden glavnih vzrokov, da so se po Afriki pojavila zarotniška gibanja, ki smatrajo za svojo najvišjo dolžnost pobijati bele, zlasti Evropejce. Posebno okrutno je to leto nastopala pobijalska družba Mau-Mau v Keniji. Člani te družbe so večinoma iz plemena Kikuyu, ki šteje milijon ljudi. Gibanje ima politično zunanost in proglašča zahtevo po lastni, neodvisni državi. Notranje pa se organizaci-

ja Mau-Mau peča v glavnem z organiziranjem pobijanja belih ljudi in domačinov, ki ji nasprotujejo. Angleška uprava je morala proglasiti izredno stanje in poslati vojsko, da je vsaj omejila uboje in uničevanja.

Več sreče imajo Angleži v koloniji Zlata obala. Tam so izročili oblast v roke domače izvoljene vlade in parlamenta. Dobro organizirano šolstvo in zdravstvo je dvignilo raven življenja.

V lepem miru napreduje Belgijski Kongo. Človekoljubna uprava uporablja velik del dohodkov za izboljšanje gospodarskih razmer, prosvete in zdravstvenih naprav. Domačini vstopajo na odgovorna mesta in razvoj gre v lepem soglasju med Belgijski in domačini, ki imajo dejansko oblast v vseh krajevnih in dnevnih zadevah domačega življenja.

V Južni ali Latinski Ameriki so v teku preteklega leta vzbujali pozornost vsega sveta zlasti tile dogodki: Umrla je soproga predsednika Argentine, gospa Evita Peron, ki so jo označili kot najvplivnejšo ženo svojega časa. V šestih letih "peronizma" je bila poleg svojega moža, generala Perona, najmočnejši državnik in steber režima. Uspela si je pridobiti popoln

Evita Peron

General Peron

vpliv na delavsko gibanje Argentine in bila tajna sila za pozoriščem vseh važnejših dogodkov v državi. Peronova vlada je zatrla opozicijski tisk, z diktatorskimi ukrepi posegala v promet in trgovino, zašla pa v velike težave in silno draginjo.

Bolivija je preživela državni udar. Vlada predsednika Paz Estenssoro je proglasila nacionalizacijo treh najvažnejših industrijskih družb. Amerikanci, Švicarji in Britanci so namreč lastniki 72% rudniških polj

in naprav za proizvodnjo cina, ki je največje bogastvo sicer revne dežele.

V Čile so bile državne volitve. Zmagal je general Carlos Ibanez del Campo in je objavil program, ki je zelo sličen peronizmu v Argentini.

V Venezueli je vojaška trojka končala svojo začasno diktaturo s tem, da je razpisala dne 30. novembra 1952 volitve. Po volitvah so oklicali Col. Marcos Perez Ziminez-a za začasnega predsednika. Opozicijske stranke in svetovno časopisje so trdili, da ni bil razglašen resničen izid volitev.

Na Cubi je tudi vojaštvo spremenilo vodstvo države in postavilo za predsednika generala Fulgencija Batista, ki je že po prej z uspešnim državnim prevratom prišel na oblast kot diktator. Sploh kažejo južnoameriške države izredno pripravljenost sprejeti osebnosti, ki se poslužujejo izrednih načinov, da se polaste oblasti. Brazilija, Čile in Ekvador so volili za predsednike bivše diktatorje, v Peru in Paraguayu so diktature in Kolumbija je v nekakem izjemnem stanju, ki je zelo blizu diktaturi.

V začetku oktobra je začelo vreti v angleški Guiani, kjer so Angleži razglasili izredno stanje, ukinili ustavo in proglasili nacionaliste za komunistično zaroto.

Z.D.A.

V Združenih državah ameriških, naši novi domovini, je pri zadnjih splošnih volitvah zmagala republikańska stranka. Za predsednika je bil izvoljen svetovnoznani poveljnik zmagovitih zavezniških armad na evropskem bojišču v drugi svetovni vojni, general Dwight D. Eisenhower. S silno močjo svojega imena je bistveno pripomogel, da je njegova stranka dobila večino tudi v senatu in zbornici kongresnikov. Novi podpredsednik je bivši senator Richard M. Nixon, ki se je bil v senatu izkazal kot neizprosni in spreten raziskovalec komunističnih spletk in vohunjenja proti varnosti Združenih držav. V državi Ohio je bil že četrtrič izvoljen za guvernerja državnik slovenske krvi, Frank Lausche.

RAZGLEDE PO SVETU

Kandidiral je na listi demokratske stranke, ki je sicer v celoti in v Ohio propadla. Če še upoštevamo, da je za nasprotno stranko vodil volilni boj mogočni republikanski senator, sedaj že pokojni Robert Taft, in je republikanska zmaga odnesla vse druge demokrate kot povodenj, imamo nekaj podobe, kolik ugled, politično priljubljenost in moč uživa.

Razmerje glasov je bilo tole: Eisenhower je zmagal v 39 federalnih državah in dobil 33.029.308 glasov, demokratski kandidat Stevenson je dobil le 9 držav in 26.584.344 glasov. Eisenhower je bil izvoljen z največjim številom glasov v ameriški volilni zgodovini.

Novi predsednik in njegova vlada sta si nadela pretežno nalogo: z mirnimi sredstvi rušiti svetovno napadalnost komunizma in uporabljati v zunanji svetovni politiki ameriški vpliv, zlasti za mirno osvobojevanje narodov, ki so po drugi svetovni vojni padli pod komunistični jarem tudi po krivdi nesrečne Roosevelt-Churchill-ove zveze s Sovjeti. V notranji politiki vlada pripravlja izboljšanje zakona o delavskih stanovskih in strokovnih organizacijah ter ostreje nastopa proti komunističnim prevratnikom in njihovim pomočnikom.

Velike važnosti za zunanjo politiko ZDA je podpis pogodbe s Španijo, edino evropsko državo, ki ne ljubkuje s komunisti. Zaradi svojega odločnega katoliškega in protikomunističnega stališča, pa tudi zaradi gospodarske važnosti in konkurence, ki bi jo Španija lahko delala zapadnim evropskim velesilam, so jo te načrtno bojkotirale in povzročile, da je gospodar-

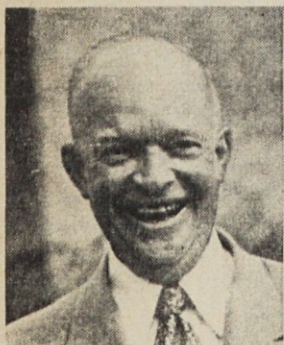
sko propadla. Amerika pa se vse do zdaj ni mogla otresti angleške politike in se postaviti na lastne noge.

Jugoslavija

Naša slovenska domovina je tudi zadnje leto z vsemi ostalimi

narodi južnovzhodne Evrope hiral in trpela pod komunističnimi gospodarji. Zbor komunistične stranke v Zagrebu je pokazal, da ima stranka še vedno le malenkostno število tako v Sloveniji kot v ostali Jugoslaviji. Zato so voditelji ponovno razglasili, da ne bodo nikdar dovolili nikakih političnih svoboščin, zlasti ne svobodne organizacije političnih strank in ne svobodnih volitev. V državi vlada splošno prepričanje, da se komunistična vlada more držati le s podporo, ki jo dobiva od zapadnih velesil: Francije, Velike Britanije in ZDA. Te jo podpirajo v upanju, da bodo mogle uporabiti jugoslovanske vojaške sile v morebitni obrambi, če bi sovjeti napadli. Na zahtevo zapadnih sil je Jugoslavija sklenila prijateljsko pogodbo z Grčijo in Turčijo. Vse leto je trajal in ostajal nerešen spor Jugoslavije z Italijo zaradi Svobodnega tržaškega ozemlja. Medtem ko pišemo, se je ta spor nanovo razvnel. ZDA in Anglija sta razglasili, da bosta izročili cono A tržaškega ozemlja Italiji. V pričo te nezaslišane krivice in barantanja s tujim blagom, je Jugoslavija zasedla cono B in Tito je izjavil, da bo jugoslovanska vojska udarila v Trst v trenutku, ko bi začeli Italijani zasedati mesto. Tito je pozval ZDA in Anglijo, naj prideta na konferenco, kjer bi skupno z Jugoslavijo in Italijo obravnavali tržaški problem. Na londonski konferenci so zunanji ministri v glavnem odobrili Titov načrt glede konference, vendar vztrajajo na vrnitvi Trsta Italiji. Upajmo, da bo jugoslovanska vlada vsekdar branila interese slovenskega naroda v Primorju.

Po Stalinovi smrti so se napadi Sovjetske zveze na Titovo skupino omilili, raznesle so se vesti, da se jugoslovanski komunisti prizadevajo, da bi prišli zopet v komunistični tabor kot polnovredni člani. Ljudstvo je prepričano, da bo v vsakem odlo-

Prezident Eisenhower

Guverner Lausche

Diktator Tito

čilnem času Tito storil vse kar bo le mogel, da bo podprl končne cilje komunizma.

V notranji politiki je bilo brez števila navideznih sprememb, ki pa dejansko ne pomenijo nič. Politika in vlada raz-

polagata z življenjem in smrtjo, z imetjem in delovno silo, s telesnimi in duhovnimi močmi naroda in poedinca. Je popolna diktatura. Nekaj materialnega napredka je bilo opaziti v industriji in trgovini. Povsod pa vlada silna draginja in deset tisoče ljudi je brez dela. Vlada z neizprosno doslednostjo zatira vse vere in cerkve, zlasti ostro pa je nastopala proti katoliškim osebam in ustanovam. Ker so škofje branili pravice Cerkve in vernikov, je vlada prekinila zveze z Vatikanom, sprejela in razglasila poseben zakon o verstvih, ki je dejansko zakon proti veram in cerkvam. Komunistične tolpe so napadale škofove na njihovih pastirskih potih, duhovnike so metali v ječe, v šolah vedno huje uničujejo zadnje sledi verske vzgoje, katoliški tisk je zatrt. Ljudstvo vendar še v množicah obiskuje službo božjo, kršči uje otroke in se večinoma še poroča pred cerkveno oblastjo. Le državnim uslužbencem, častnikom in podčastnikom ter članom komunistične stranke je vsaka zveza s Cerkvijo prepovedana. S čudovito vztrajnostjo se duhovnemu in tvarnemu nasilju upira kmet-sko ljudstvo. Brani svojo zemljo, svojo neodvisnost, svojo svobodo in vero. Ameriški poročevalec, ki je videl junaštvo naših kmet-skih ljudi, je napisal, da bodo v bodoči svobodni Jugoslaviji poleg spomenika "Neznanemu junaku" postavili tudi spomenik "Neznanemu kmetu".

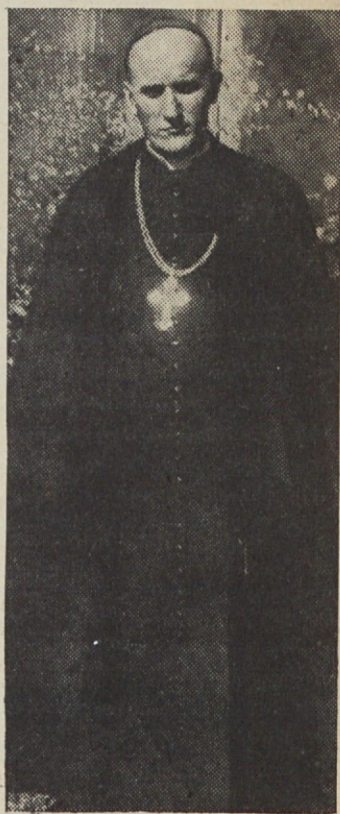
Katoliška Cerkev bo leto 1953 nedvomno označila kot mučeni-

ško leto svoje zgodovine. Kamor je stopilo komunistično kopito, je zlasti skušalo po-

mendirati katoliško kulturo. Največ mučencev je v tem času bilo v komunistični Kitajski. Domači škofje, duhovniki, redovniki in redovnice, veri zveste žene in moške so po ječah ali že pomorjeni. Vlada je razvila peklensko kampanjo za odpad od Rima. Inozemske misijonarje so večinoma izgnali. Delež vseh teh je preganjanje in mučenje. Vseverni Koreji so domači in inozemski škofje in duhovniki izginili brez sledu. V Baltskih državah in Romuniji so komunistične vlade zatrle vse cerkvene ustanove. V Poljski, Češkoslovaški, Madžarski in Jugoslaviji so preganjali cerkveno in versko časopisje, odgnali v ječo vrsto škofov in duhovnikov in omejili možnost delovanja. S posebno ostrino komunisti preprečujejo verski vpliv na vzgojo mladine in onemogočajo vzgojo duhovniškega naraščaja.

Dne 12. januarja je papež Pij XII. izpopolnil kardinalski kolegij in izročil

24. novim kardinalom znamenja njihovega dostojanstva v vodstvu Cerkve. Dva nova kardinala: nadškof zagrebški dr. Alojzij Stepinac, ki je v "svobodni" Jugoslaviji konfiniran v svoji rojstni vasi Krašić, in pa nadškof varšavski Štefan Wyszyński, nista mogla priti v Rim na slovesnost. Komunisti bi jim verjetno ne dovolili povratka v njih škofijo. Ta njuna odsotnost je žareče označevala sedanje trpljenje Cerkve.

Kardinal Stepinac

Pij XII. z golobčkoma miru, ki so mu ju poklonili tretjeredniki svetega Frančiška.

Kristusov nauk ljubezni. Pozival je zlasti krščanske narode, naj združijo svoje moči v odporu proti nasilju zla, ki je dobilo v sedanjem času svoj najmočnejši izraz v komunistični totalitarni državi.

Septembra je bil podpisan konkordat med sveto stolico in Španijo. Pogodba je zgled, kako naj katoliške države uredijo razmere s Cerkvijo.

Leto 1953 je bilo leto zmede, leto mrzle vojne med svobodnim in komunističnim delom človeštva, leto nasprotovanj in vojna, leto strahu pred novo vojno. Ta strah je bil odločilen, da so svobodni narodi s potrpljenjem, ponižanjem, včasih celo s sramoto na obrazu prenašali vnebovprijoča nasilja in se le slabotno branili. Polovičarske rešitve so rodile nezadovoljnost in zmedo. Svobodni narodi in njihovi državniki na svoje uspehe v tem letu ne morejo biti ponosni. Tako je, kadar človekovo ravnanje odloča strah, ki je v sedanji dobi verjetno zelo upravičen.

Sv. oče, ki je vse narode, posebej pa še ruski narod, posvetil brezmadežnemu Srcu Marijinemu, je v teku leta ob vsaki priložnosti pozival, naj ljudje opuste satanski evangelij materializma, sovraštva, zavisti in krivičnega zatiranja svobode narodov in posameznikov. Naj vsi sprejmejo

Upamo, da smo s tem člankom ustregli vsem onim bralcem, ki nam pišejo, da težko slede hitro menjajočim se političnim novicam po dnevnikih časopisih in jih težko pravilno razumejo in precenijo.

Nikakor ni to popoln pregled svetovnih dogodkov v minulem letu. S tem "Razgledom" smo osvetlili le glavne dogodke in to z gledišča, s kakršnega naj jih gleda v vsej nepristranosti sleherni katoličan. Daj Bog, da bi bila njih slika drugo leto lepša, polna upanja v srečno in mirno bodočnost človeštva. -Urednik.

Cerkev
sv. Jožefa
v Ljubljani,
ki so jo po
poročilih
komunisti
spremenili
v filmski
studio...

Medtem ko domovina v svoji "verski svobodi" izgublja cerkve, pa Slovenci v resnično svobodni Ameriki gradimo nove. Sliki ka-
žeta slovensko cerkev sv. Cirila in Metoda v Lorainu, Ohio, ter njen veliki oltar. Novo hišo božjo je dne 7. decembra 1952 blagoslovil clevelandski nadpastir, nadškof Hoban, dan poprej pa je dr. Gregorij Rožman izvršil obrede posvetitve velikega oltarja svetih slovanskih apostolov in stranske-

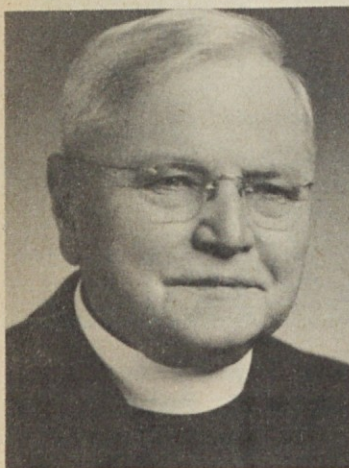
ga presv. Srca Jezusovega.

Lorainskemu g. župniku Milanu Slajetu in vsem faranom iz srca čestitamo vsi ameriški Slovenci!

Dne 20. oktobra 1952. je umrl zlatomašnik REV. FRANCIS S. MAŽIR, ki je bil rojen pri sv. Ani na Štajerskem in bil posvečen v Celovcu leta 1899. V Ameriki je deloval najprej v St. Paulu, Minn., nato je bil župnik slovenske fare v Springfieldu, Ill. in med prvo svetovno vojno vojaški kaplan. Nad dvajset zadnjih let je služil svojemu poklicu v Sigelu, Ill. Ameriški Slovenci ga bomo ohranili v trajnem spominu. Naj blagi Father Mažir po dolgi dobi svojega bogatega življenja počiva v Njem, kateremu je tako zvesto služil!

†

REV. DR. ANTON DOLINAR je prišel v Združene države ameriške pred nekaj leti. V stari domovini je služboval v Ljubljani kot katehet, učitelj petja in pevovodja pevskega zbora "Ljubljana". Največ sil pa je posvetil ljubljanski radijski postaji, kjer je bil verski glasbeni referent. Bil je

† Rev. Francis Mažir

Slovenski duhovniki

ROŽMAN, MOST REV. GREGORY, D.D., 3547 E. 80 St., Cleveland 5, O.
 BUTALA, Rt. Rev. Matija, 416 North Chicago St., Joliet, Ill.
 HRIBAR, Rt. Rev. Vitus, 18119 Neff Rd., Cleveland 19, Ohio
 JUDNICH, Rt. Rev. John, 4672 Pearl St., Denver, Colo.
 KRALJIČ, Rt. Rev. Janez, 3321 16th St., San Francisco, Calif.
 OMAN, Rt. Rev. John, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
 PIRNAT, Rt. Rev. Alojzij, 307 Adams St., Eveleth, Minn.
 PIRNAT, Rt. Rev. John, 405 Adler St., Anaconda, Mont.
 SCHIFFRER, Rt. Rev. John, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
 ŠKERBEC, Rt. Rev. Matt., 1046 E. 69 St., Cleveland 6, Ohio
 ZAPLOTNIK, Rt. Rev. John, D.C.L., Holy Family Church, Lindsay, Nebr.

ADAMIC, Rev. Albert, 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
 AMBROŽIČ, Rev. Bernard, O.F.M., 238 E. 19 St., New York 3, N.Y.
 ANŽIČ, Rev. Anton, St. John's Church, Zeeland, No. Dakota
 BANDI, Rev. Bonaventure, O.S.B., Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
 BARAGA, Rev. Francis, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
 BASNIK, Rev. Alban, O.S.B., 550 Cowan Ave., Jeanette, Pa.
 BAZNIK, Rev. Louis, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 BERGLES, Rev. Ignacij, 919 So. 6th St., Milwaukee 4, Wis.
 BLAZIC, Rev. J., 61 No. Mt. Vernon Ave., Uniontown, Pa.
 BLENKUSH, Rev. Matija, 632 Julian St., Denver 8, Colo.
 BOGOLIN, Rev. Leonard, O.F.M., 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
 BOMBACH, Rev. Anthony, 881 E. 222nd St., Euclid 23, Ohio
 BORGOLA, Rev. Bonaventure, O.F.M., 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 BREZNIK, Rev. Alojzij, 1319 Carlisle Ave., Spokane, Wash.
 BREZNIKAR, Rev. Victor, Republic, Wash.
 CADONIC, Rev. Daniel, 4772 Felton St., San Diego, Calif.
 CAGRAN, Rev. Joseph, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 CANJAR, Rev. John A., 4377 Utica St., Denver, Colo.
 ČASL, Rev. Joseph, 131 Birchmont Rd., Toronto 13, Ont., Canada
 CEGLAR, Rev. Karel, Box 431, Hope Haven, Morrero, La.
 CELESNIK, Rev. Joseph, 265 15th St. N.W., Barberton, Ohio
 CEPON, Rev. Ludwig, 2700 No. Water St., Decatur, Ill.
 CEPON, Rev. Michael, 6001 So. Marshfield Ave., Chicago, Ill.
 CHEMAZAR, Rev. Blaze, O.F.M., 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 CIMPERMAN, Rev. Victor, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 ČUK, Rev. Dr. Alphonse, 141 Marcy Place, New York 52, N.Y.
 CVELBAR, Rev. Joseph, 319 Park Ave., Ellwood City, Pa.

DEMSHAR, Rev. F., Chaplain, U.S. Army
 DOBNIKAR, Rev. Ivan J., O.S.B., St. Procopius Abbey, Lisle, Ill.
 DOLŠINA, Rev. Janez, St. Joseph's Church, Deerwood, Minn.
 DOLŠINA, Rev. Stanko, 913 Juniper St., Brainerd, Minn.

ERZEN, Rev. Edward, O.D.M.
 ESTOK, Rev. Gabriel, O.F.M., 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.

nadarjen glasbenik in je dovršil z odličnim uspehom dunajski konservatorij. V Ameriki je našel mesto kaplana v bolnišnici St. Francis Hospital, Breckenridge, Minn. Od tam smo sprejeli žalostno novico, da se je dne 1. avgusta 1953. z avtomobilom smrtno ponesrečil. Naj v miru počiva!

†

Dne 21. oktobra 1953. je umrl v St. Francis Hospital, Blue Island, Illinois, REV. JOSEPH STUKEL, ki je 37 let služboval kot župnik fare Marijinega Vnebovzetja v Chicagu. Rojen je bil v slovenski družini v Jolietu, Ill., se pripravljaj za duhovniški poklic v Quincy College, nato pa na univerzi v Innsbrucku v Avstriji, kjer je bil leta 1910. posvečen v mašnika. Pokopali so ga na pokopališču sv. Jožefa v Jolietu. R.I.P.

†

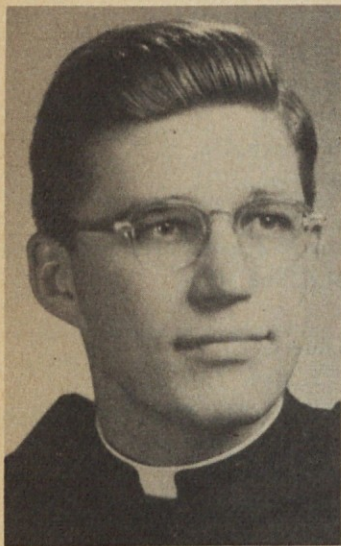
Iz dnevnih časopisov smo izvedeli, da smo to leto izgubili še enega izmed slovenskih ameriških duhovnikov, REV. HERMANA F. GOLOBICA. Bil je član karmeličanskega reda in je služboval od leta 1943 kot župnik na fari sv. Jožefa, Leavenworth, Kan. Rojen je bil v Pittsburghu, Pa., kot karmelit je študiral v Kanadi, posvečen pa je bil leta 1937. R.I.P.

FARKAŠ, Rev. Dr. Andrej, 450 Pine St., Bridgeport 5, Conn.
FERENC, Rev. Alfonz, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
FERJAN, Rev. Inocenc, O.F.M., 62 St. Mark's Pl., New York 3, N.Y.
FERKUL, Rev. Joseph, St. Vincent's Home, Quincy, Ill.
FERLIC, Rev. Ciril, S.D.B., 148 Maine St., New Rochelle, N.Y.
FERLIN, Rev. John, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
FLAC, Rev. Mirko, S.D.B., St. Francis School, Watsonville, Calif.
FLAJNIK, Rev. Rudolph, O.C., Mt. Carmel College, Niagara Falls, Ont., Canada
FURLAN, Rev. William P., St. Cloud Hospital, St. Cloud, Minn.

GABER, Rev. Franc, 610 99th Ave. W., Duluth 8, Minn.
GABRENJA, Rev. Eward, O.F.M., 62 St. Mark's Pl., New York 3, N.Y.
GAMM, Rev. Joseph M., C.M.F., 909 E. Washington St., Phoenix, Arizona
GNIDICA, Rev. Daniel, O.S.B., 217 E. Mesa Ave., Pueblo, Colo.
GNIDOVEC, Rev. Albin, 633 Bridger Ave., Rock Springs, Wyo.
GODINA, Rev. Joseph, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
GODINA, Rev. Mirko, O.F.M. Conv., Holy Rosary Church, Aurora, Minn.
GOLE, Rev. Jože, Sacred Heart Seminary, Hales Corners, Wis.
GOLOB, Rev. Joseph, O.S.B., St. Martin's Abbey, Lacey, Wash.
GOLOBIC, Rev. John, Box 615, Hibbing, Minn.
GRABRIAN, Rev. Nicholas, O.S.M., Our Lady of Sorrows Church, Ladysmith, Wis.
GRABRIAN, Rev. Joseph, O.S.M., 22 Carteret Ave., Carteret, N.J.
GRABRIAN, Rev. Victor, O.S.M., 3121 Jackson Blvd., Chicago, Ill.
GREGOR, Rev. Jože, 1509 Tulane Ave., New Orleans 13, La.
GREGORICH, Rev. Edmund, 420 Glenwood Ave., Glen Ellyn, Ill.
GRMOVNIK, Rev. Franc, C.M., 247 Felisa St., San Antonio, Texas
GROM, Rev. Lawrence, O.F.M., 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.
GRUDEN, Rev. John, 548 Lafond St., St. Paul, Minn.

HAJNŠEK, Rev. Odilo, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
HERIC, V. Rev. Gracijan, Ph.D., O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
HITI, Rev. M.J., 520 W. 10th St., Waukegan, Ill.
HLEBŠ, Rev. Milan, 450 Pine St., Bridgeport 5, Conn.
HOCHEVAR, Rev. Mark, O.F.M., 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
HODNIK, Rev. Emil, St. Mary's Church, Custer, Wis.
HOGE, V. Rev. Benedict, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
HOGE, Rev. Thomas, O.F.M., 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
HOMAR, Rev. Roman, O.S.B., St. John's Abbey, Collegeville, Minn.
HORVAT, Rev. Štefan, 430 Main St., Huron, Ohio
HORVATH, Rev. Francis, Box 206, Etiwanda, Calif.
HORZEN, Rev. Bernard, O.S.B.
HREN, Rev. Innocent, O.P., Fenwick High School, Oak Park, Ill.
HRIBŠEK, Rev. Louis, S.D.B., 2851 North Ave., Richmond, Calif.

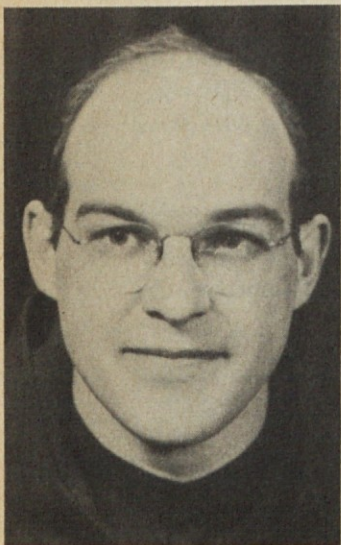
JAGER, Rev. Matija, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
JAZBEC, Rev. Stanley, St. Joseph Church, Williston, No. Dakota
JENKO, Rev. Aloysius, 53 St. Patrick's Pl., Staten Island 6, N.Y.
JENKO, Rev. Valerijan, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
JERAŠA, Rev. Francis, St. John's Church, Kiowa, Kansas
JERSHE, Rev. John, St. Martin's Church, Tower, Minn.

Dne 3. maja 1953 je bil posvečen v mašnika REV. BER-NARD HORZEN, O.S.B., doma iz La Salle, Ill. Novo mašo je zapel dne 10. maja v lasallski slovenski cerkvi svetega Roka.

* * *

Na ameriških Brezjah je končal bogoslovne študije in bil dne 13. junija 1953 posvečen REV. MARK HOCH-
VAR, O.F.M. Novo mašo je zapel dne 21. junija v cerkvi sv. Antona, Bridgeport, Ohio.

JEVNIK, Rev. F.A., 741 Delaware St., Forest City, Pa.
JOST, Rev. K., O.S.M., 22 Carteret St., Carteret, N.J.
JUDNICH, Rev. Joseph, 5040 70th St., San Diego, Calif.
JURANOVIČ, Rev. Al., 1717 Mermaid Ave., Brooklyn 24, N.Y.

KAMIN, Rev. John J., Bentley Creek, Pa., R.F.D. 2, Wellsburg, N.Y.
KAPUS, Rev. Joseph, Sacred Heart Church, Caney, Kansas
KATNIK, Rev. Bertrand, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
KAUSEK, Rev. John, 1035½ 8th Ave. No., Virginia, Minn.
KEBE, Rev. Matija, 223 57th St., Pittsburgh 1, Pa.
KIRIN, Rev. Roman, c/o Hospital, Durand, Wis.
KLOPČIČ, Rev. Jožef, St. Joseph's Home, Lemont, Ill.
KNIFIC, Rev. Dr. Franc, S.D.B., Box 299 - Pino Alto, Aptos, Calif.
KOLARIČ, Rev. Dr. Jakob, 210 McCaul St., Toronto 2-B, Ont., Canada
KONČNIK, Rev. Inocent, O.F.M. Conv., Our Lady of Consolation, Carey, Ohio
KOPAČ, Rev. John C.M., 210 McCaul St., Toronto 2-B, Ont., Canada
KOPUŠAR, Rev. Dr. Milan, St. Josephat Church, Loup City, Nebr.
KORBIČ, Rev. Beno, O.F.M., Holy Family Rectory, Willard, Wis.
KOREN, Rev. J., 820 New Jersey St., Sheboygan, Wis.
KORETIČ, V. Rev. Franc, St. Francis Hospital, Breckenridge, Minn.
KOSTELZ, Rev. Richard, 26 N. Ellsworth St., Naperville, Ill.
KOVAČIČ, Rev. Anton, 1621 Dillworth Rd. E., Charlotte 3, N.C.
KOZINA, Rev. Vladimir, 117 So. Church St., Lodi, Calif.
KRALJIC, Rev. Stephan, St. Ann's Church, Berthold, No. Dakota
KRISTANC, Rev. Leo, 305 Race St., San Jose, Calif.
KRIZEK, Rev. John, S.J., R. 1 Box 303, Trinidad, Colo.
KUCHAR, Rev. Dr. Alojzij, 330 W. 23 St., New York 11, N.Y.
KUZMA, Rev. George, St. Rose Church, Wilmington, Ill.

LANGERHOLZ, Rev. Kalist, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
LATTYAK, Rev. Clement, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
LAVRIH, Rev. Ivan, St. Lawrence St., Jetmore, Kansas
LEKAN, Rev. M., S.M., 2605 Woodburn, Cincinnati, Ohio
LOCNIKAR, Rev. Florijan, O.S.B., St. Theodore's Church, Ponsford, Minn.
LOCNIKAR, Rev. Julius, O.S.B., Assumption Abbey, Richardton, No. Dakota
LOVRENČIČ, Rev. Atanazij, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
LUSKAR, Rev. Jože, P.O. Box 703, Petaluma, Calif.

MAČEK, Rev. Rudolph, 72 Maujer St., Brooklyn 6, N.Y.
MADIC, Rev. Aloysius, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
MAJHENIČ, Rev. Pelagij, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
MALOVAŠIČ, Rev. Roman, 416 No. Chicago St., Joliet, Ill.
MAUSER, Rev. J., Box 915, Helena, Mont.
MAZOVEC, Rev. Robert, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
MEJAK, Rev. Heliodor, 247 Orchard St., Kansas City, Kansas
MELOYASICH, Rev. Frank, St. James Orphans Home, Duluth 3, Minn.
MIHELIC, Rev. Francis, St. Anthony's Church, Ely, Minn.
MIHELIČ, Rev. Leopold, St. Mary's Church, Marathon, Wis.
MIHELICH, Rev. Edward P., St. John's Church, Marquette, Mich.
MIKULICH, Rev. Joseph, O.F.M., 137 Wharf Rd., Capitola, Calif.

REV. BLASE CHEMAZAR, O.F.M., je sin chicaške fare sv. Štefana, kjer je zapel dne 14. junija novomašno glorio. Študiral in posvečen je bil v Lemontu skupno s p. Markom.

* * *

Tretji letošnji lemontski novomašnik pa je REV. LAWRENCE GROM, O.F.M. Posvečenje je prejel z ostalima dvema, novo mašo pa je imel v domači cerkvi Matere božje v Waukeganu, Ill., 14. junija.

MISSIA, Rev. Francis, 2200 Grand Ave., St. Paul, Minn.
 MRKUN, Rev. Anton, 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 MRVAR, Rev. Janez, 19840 Anita Ave., Castro Valley, Calif.

NADRACH, Rev. Adolph, 92 Capital N.E., Battle Creek, Mich.
 NEMEC, Rev. Matthias, Cathedral Rectory, St. Augustine, Fla.
 NOVAK, Rev. John, Junction City, Wis.

OKORN, Rev. Claude, O.F.M., 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
 OKORN, Rev. Dušan, St. Peter's Rectory, Anaconda, Mont.
 OMAN, Rev. Edwin, R. 1, St. Joseph's, Minn.
 ORENDAC, Rev. Cyril, O.F.M. Conv., 148 Clinton St., Binghamton, N.Y.
 OZIMEK, Rev. J., 13824 Euclid Ave., Cleveland 12, Ohio

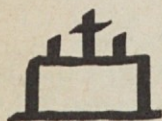
PAKIZ, Rev. Rudolph, St. Louis Church, Floodwood, Minn.
 PAPESH, Rev. Francis, 26 Montezuma Ave., Cortez, Colo.
 PAPEZ, Rev. Michael, 610 99th Ave. W., Duluth 8, Minn.
 PAVEL, Rev. Alfonz, S.D.B., St. John Bosco School, Bellflower, Calif.
 PEČOVNIK, Rev. Karel, St. Peter's Church, Dumont, Minn.
 PERČIČ, Rev. Jože, Hillman, Minn.
 PETERNEL, Rev. Warren, O.F.M., Texas
 PETRASIC, Rev. Martin, Box 117, Bloomfield, Nebr.
 PETRIC, Rev. Pius, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 PEVEC, Rev. Edward, Euclid & Bishop Rd., Wickliffe, Ohio
 PIERCE, Rev. Justin, S.D.S., Mother of the Savior Sem., Blackwood, N.J.
 PIRC, Rev. Joseph, 1100 Estudillo St., Martinez, Calif.
 PIVKO, Rev. Rudolph, O.F.M., 45 Victoria St., Waverly N.S.W., Australia
 PLAZNIK, Rev. John, Box 297, Morris, Ill.
 PODGORŠEK, Rev. Hyacinth, O.F.M., 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 POPESH, Rev. B., 411 No. 9 St., Brainerd, Minn.
 POTOČNIK, Rev. Alojzij, O.S.B., Box 315, Canon City, Colo.
 POZEK, Rev. F., L.L.D., W. Newton, Minn., P.O.R. 1, New Ulm, Minn.
 PRAH, Rev. John, O.C.D., 2131 Lincoln Rd. N.E., Washington 2, D.C.
 PRAZNIK, Rev. Rudolph, 320 Middle Ave., Elyria, Ohio
 PUČKO, Rev. Janez, S.D.B., Box 91, Huttonsville, W. Va.

REMSKAR, Rev. Peter, St. Nicholas Church, New Market, Minn.
 REBOL, Rev. Francis X., M.M., Formosa
 RENER, Rev. Frederic, St. Michael's College, Toronto, Ont., Canada
 ROGAN, Rev. Richard, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 ROGEL, Rev. Michael, St. Lawrence Church, Walkerville, Mont.
 RUPAR, Rev. A., 15519 Holmes Ave., Cleveland 10, Ohio
 RUS, Rev. Gabriel, O.S.M., Mt. St. John Normal School, Dayton, Ohio

SAVINSHEK, Rev. Stephen, O.F.M. Conv., 324 7th St., Calumet, Mich.
 SCHERINGER, Rev. Frank, St. Francis Church, Manistique, Mich.
 SCHIFFRER, Rev. Val., Springfield, Minn.
 SCHWAB, Rev. Alan R., O.S.B., Box 351, Canon City, Colo.
 SCHWEIGER, Rev. Francis, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.
 SEDEJ, Rev. Francis, St. Bridget's Church, Greaney, Minn.

Dne 13. junija je bil posvečen v Maryknoll Seminary v državi New York REV. FRANCIS X. REBOL kot prvi slovenski član maryknollske misijonske družbe. V Ameriko se je izselil iz Šmartnega pod Šmarno gorico tik pred drugo svetovno vojno. Novo mašo je zadel dne 21. junija v clevelandski cerkvi sv. Vida, nato je odšel v misijone na Formozo.

Biserni jubilej obstoja je praznovala to leto clevelandska župnija sv. Vida. Zlati jubilej pa so imele: župnija Rojstva Gospodovega v San Franciscu, Calif., Matere božje v Waukeganu, Ill., sv. Roka v La Salle, Ill. in sv. Jurija v So. Chicagu, Ill. Vsem naše čestitke!

Župniku sv. Vida, Fatbru Bazniku, čestitamo h krasni prenovitvi farne cerkve in nabavi novih zvonov. V na-

SEDLAR, Rev. Danilo, O.F.M., 9546 Ewing Ave., Chicago 17, Ill.
 SELAK, Rev. Jerome, O.F.M., 536 Decker Ave., Johnstown, Pa.
 SEŠEK, Rev. Raphael, O.F.M., 1400 Quincy St. N.E., Washington 17, D.C.
 SETNICAR, Rev. Dr. Math., 1210 So. 61 St., Milwaukee 14, Wis.
 SHIRCEL, Rev. Cyril, O.F.M., Ph.D., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 SILVESTER, Rev. Mirko, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 SIMČIČ, Rev. Jožef, S.D.B., Sal. Jr. Seminary, Richmond 10, Calif.
 SIMKO, Rev. Paul J., 210 Greenside Ave., Canonsburg, Pa.
 SKUMAVEC, Rev. Michael, St. Joseph's Church, Chisholm, Minn.
 SLAJE, Rev. Milan, 1709 E. 31 St., Lorain, Ohio
 SLAPŠAK, Rev. Julij, 3547 E. 80 St., Cleveland 5, Ohio
 SMERKE, Rev. Frank, O.S.C., Crosier Priory, Onamia, Minn.
 SMERKE, Rev. John, O.S.C., Our Lady of the Lake Seminary, Wawasee, Ind.
 SMERKE, Rev. Joseph, O.S.C., Crosier Fathers, Hastings, Nebr.
 SNOJ, Rev. Joseph, Box 335, Corona, Calif.
 SODJA, Rev. Maks, 315 5th St., Fairport Harbor, Ohio
 SOKLIČ, Rev. Dr. Anton, C.M., St. Mary's University, LaPorte, Texas
 SOKLICH, Rev. Sebastian, T.O.R., chaplain, U.S. Army
 SPEHAR, Rev. George, 424 W. 2nd St., Leadville, Colo.
 ŠPENDOV, Rev. Vendelin, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 SPRAJCAR, Rev. Peter, St. Joseph's Church, Calumet, Mich.
 SREBERNAK, Rev. Frank, 2701 Chicago Blvd., Detroit, Mich.
 STARESINIC, Rev. Edbert, O.C., 6410 Dante Ave., Chicago 37, Ill.
 STARESINICH, Rev. Nicholas, O.C., 29 No. Broadway, Joliet, Ill.
 STEPANICH, Rev. Martin, O.F.M., S.T.D., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 STERBENTZ, Rev. Ralph, St. Anthony's Rectory, Wells, Mich.
 STERLE, Rev. Aloysius, 404 E. 87 St., New York 28, N.Y.
 STOPAR, Rev. Anton, Box 6, Henderson, Nevada
 STRAGISHER, Rev. Henry, 34 James St., Keyser, W. Va.
 STRAGISHER, Rev. Raphael, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 STRANCAR, Rev. I., P.O. Box 83, Roosevelt, Utah
 SUSTARSIC, Rev. John, St. Joseph's Church, Gilbert, Minn.
 SUSTERSICH, Rev. Stefan, O.S.B., Holy Cross Abbey, Canon City, Colo.
 SVETE, Rev. Jernej, Box 730, New Castle, Wyo.
 SVETE, Rev. Andrew, O.F.M., 386 Geneva Ave., Detroit 3, Mich.
 SVETE, Rev. Augustine, O.F.M., Holy Family Rectory, Willard, Wis.
 TARMAN, Rev. William, R. 1, St. Joseph's, Minn.
 TKALEC, Rev. Ivan, S.D.B., St. Francis School, Watsonville, Calif.
 TOMAZIC, Rev. Anthony, San Gabriel Mission, San Gabriel, Texas
 TOMAZIN, Rev. Ludvik, 124 Maple St., Rossford, Ohio
 TOMC, Rev. Victor, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio
 TRINKO, Rev. John V., O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.
 TROBEC, Rev. Joseph, St. Andrew's Church, Elk River, Minn.
 TRUNK, Rev. G.J., 245 Linden Ave., San Francisco, Calif.
 TURK, Rev. Martin, 646 Richards St., Vancouver 2, B.C., Canada
 URANKAR, V. Rev. Alexander, O.F.M., 823 W. Mineral St., Milwaukee 4, Wis.
 URBIC, Rev. Rudolph, River Pines Sanatorium, Stevens Point, Wis.

črtib ima tudi farno dvorano. Mnogo lepih uspehov!

* * *

Father Jager, župnik slovenske clevelandske fare v Collinwoodu, je dozidal farno šolo. Čestitamo!

* * *

Za administratorja na Bon Air-u /Johnstown, Pa./ je bil imenovan Rev. Richard Rogan OFM in je že začel z zidavo cerkve sv. Barnaba. Ta del johnstownske župnije sv. Male Cvetke bo postal samostojna župnija.

* * *

Fatru Scheringerju /Marquette, Mich./ je pogorela farna cerkev in zdaj zida krasno novo. Tam bo v letu 1954. Baragov dan marquetteške škofije.

VALENTIN, Rev. Basil, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

VARGA, Rev. Joseph, 6019 Glass Ave., Cleveland 3, Ohio

VIRANT, Rev. Ludwig, Mother of Sorrows Church, Peninsula, Ohio

VODUŠEK, Rev. Vital, 245 Linden Ave., San Francisco, Calif.

VOGRIN, Rev. Joseph, Church of St. William, Parkers Prairie, Minn.

VOVK, Rev. Joseph, Box 599, Ely, Minn.

VRDOLJAK, Rev. Jurij, 426 Burton Ave., Sudbury, Ont., Canada

VUKŠINIČ, Rev. Anton, 626 Glenholme Ave., Toronto 13, Ont., Canada

WOLBANG, Rev. Karel, C.M., 500 E. Cheltenham Ave., Philadelphia 44, Pa.

YAKES, Rev. William F., 98 Chestnut St., River Rouge 18, Mich.

YAKSIC, Rev. Michael, Holy Ghost Apostolic College, Cornwells Heights, Pa.

ZAGAR, Rev. Albert, 24 Maryland Ave., Pittsburgh, Pa.

ZAKRAJŠEK, V. Rev. Kazimir, O.F.M., St. Mary's Seminary, Lemont, Ill.

ZAVBI, Rev. August, Box 450, Fallon, Nevada

ZDOLŠEK, Rev. Alojzij, 115 2nd St., Wahpeton, No. Dakota

ZELEZNIKAR, Rev. Michael, 542 Crosat St., LaSalle, Ill.

ZIC, Rev. Peter, Wilton, Wis.

ZITKO, Rev. Aloysius, 547 B St., Santa Rosa, Calif.

ZORMAN, Rev. Fortunat, O.F.M., 1852 W. 22nd Pl., Chicago 8, Ill.

ZUPAN, Rev. Peter, O.S.B., 144 Church St., St. Mary's, Pa.

Vse čč. gg. duhovnike vljudo prosimo, da nam sporoče morebitne pomote ali pomanjkljivosti v naslovih. Naslovnik služi izseljencem, ki so daleč od slovenskih fara, da v sili morejo poklicati najbližjega duhovnika, ki zna slovensko. Morda je v Ameriki še kateri slovenski duhovnik, ki ni v našem seznamu. Naj nam njegovi prijatelji ali domači sporoče ime in naslov! Čč. gg. župnike pa lepo prosimo, da nas po možnosti obveščajo o jubilejih in delavnosti svojih fara ter nam pošljejo tudi slike. Le tako nam bo mogoče objaviti v vsakoletnem Koledarju čim več novic iz farnega življenja naših naselbin širne Amerike. - Urednik

P

RIJATELJI AVE MARIJE! Koledar za leto 1955 bo imel posebno prilogo: seznam VSEH naročnikov Ave Marije, da bodo tako ohranjena imena ameriških Slovencev, ki bero naš mesečnik in podpirajo slovenski katoliški tisk. Imenik bomo uredili po slovenskih župnijah ter po državah ali večjih mestih za one kraje, kjer ni slovenske cerkve. Ker imamo v adresarju naše uprave le ime moža ali žene družine, kamor prihaja Ave Marija, prosimo vse naročnike, da nam pošljejo čim prej tudi ime zakonskega druga /s križcem, če je že med pokojnimi/. Hvaležni bi Vam bili, ko bi vsaj dolgoletni naročniki pripisali tudi številoleto, karso prvič dobili v hišo Ave Marijo; zanima nas, koliko pionirjev Ave Marije še živi. Naprošene podatke pošljite na našo upravo najkasneje do 1. MARCA 1954.

Sporočite našo namero o tiskanem imeniku naročnikov v Koledarju 1955 svojim znancem in prijateljem, ki bi ta oglas morda prezrli ali pa še niso naročeni na naš mesečnik. Novi naročniki bodo med imeni, če se naroče na list do konca prvih dveh mesecev novega leta. Imenik bomo zaključili dne 1. MARCA, ker bo dosti dela z ureditvijo in ga bomo morali zaradi pomanjkanja časa tiskati že pred Koledarjem.

Pomagajte nam pri delu s tem, da kmalu pošljete zgoraj naprošene podatke. Čas do prvega marca pa porabite za apostolat dobrega tiska in nam pridobite čim več novih naročnikov!

Urednik AVE MARIA Koledarja

1954

M. B.!

Letos hočem
tudi jaz obiskati
ameriške
Brezje !!!

Si se tudi Ti že odlo-
čil, da boš v letu 1954
gotovo med lemontskimi
romarji? Marija Poma-
gaj, Mati in Kraljica slo-
venskih izseljencev, Te
pričakuje z vso ljubezni-
jo. Naj Te ne čaka zaman!